

แนวทางแก้ไขปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดในชุมชน : ศึกษา
เฉพาะกรณีในเขตพื้นที่ ชุมชนบ้านแหลมทองกลาง หมู่ ๕
ตำบลแหลมงอบ อำเภอแหลมงอบ จังหวัดตราด

โดย

พลตำรวจตรี วรรตม์ชัย ศรีรัตนวุทธิ
รองผู้บัญชาการตำรวจภูธรภาค ๒
สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

นักศึกษาวិทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร
หลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ ๕๙
ประจำปีการศึกษา พุทธศักราช ๒๕๕๙ - ๒๕๖๐

บทคัดย่อ

เรื่อง แนวทางแก้ไขปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดในชุมชน : ศึกษาเฉพาะกรณีในเขตพื้นที่ชุมชนบ้านแหลมทองกลาง หมู่ ๕ ตำบลแหลมทอง อำเภอแหลมทอง จังหวัดตราด

ลักษณะวิชา สังคมจิตวิทยา

ผู้วิจัย พลตำรวจตรี วรุตม์ชัย ศรีรัตนวุฒิมิ นักศึกษา วปอ. รุ่นที่ ๕๙

ชุมชนบ้านแหลมทองกลาง หมู่ที่ ๕ ตำบลแหลมทอง อำเภอแหลมทอง จังหวัดตราด เป็นชุมชนชาวมุสลิม มีปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดอย่างต่อเนื่องเป็นระยะเวลานานหลายปี ทั้งนี้เจ้าหน้าที่ฝ่ายรัฐได้ดำเนินการปราบปรามอย่างจริงจัง แต่ก็ไม่สามารถยุติปัญหาได้ ยังคงมีผู้เสพยาเสพติด พักอาศัยอยู่ในชุมชนแห่งนี้ สร้างปัญหาความเดือดร้อนให้แก่ชาวชุมชนบ้านแหลมทองกลาง และชุมชนใกล้เคียง จนกระทั่งกลางปี พ.ศ.๒๕๕๘ ได้มีการแก้ไขปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดในชุมชนแห่งนี้ โดยเป็นการบูรณาการการปฏิบัติระหว่างเจ้าหน้าที่ของรัฐและชุมชน จนกระทั่งสามารถยุติปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดได้อย่างยั่งยืนมาจนถึงทุกวันนี้ ผู้ทำการวิจัยต้องการที่จะศึกษาถึงวิธีการแก้ไขปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติด ในชุมชนบ้านแหลมทองกลางที่สามารถยุติปัญหาที่สะสมมานานได้, วิเคราะห์ปัญหาและปัจจัยที่จะมีผลต่อความสำเร็จของการดำเนินการแก้ไขปัญหายา และเพื่อนำเสนอรูปแบบการแก้ไขปัญหายา (บ้านแหลมทองกลางโมเดล) เป็นแนวทางแก้ไขปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดในชุมชนมุสลิมและชุมชนอื่นๆ ต่อไป จึงได้ทำการศึกษาวิจัยแบบเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ซึ่งผลการวิจัย พบปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จได้ ๓ ปัจจัย ดังนี้ คือ **ปัจจัยด้านคน (Mens)** ทุกคนต่างมีความตั้งใจ พร้อมใจ และตัดสินใจร่วมกันที่จะร่วมมือ ช่วยเหลือ สนับสนุน ส่งเสริมกันในการดำเนินการแก้ไขปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดในทุกด้านที่เกี่ยวข้อง, **ปัจจัยด้านการบริหารจัดการ (Managements)** ประกอบด้วย แผนงาน (Planing) มีกระบวนการที่สำคัญ คือ ขั้นตอนเตรียมการ ก่อนการปฏิบัติการ, ขั้นตอนปฏิบัติการ (Action), ขั้นตอนเฝ้าระวังป้องกัน (Protection) และขั้นตอนส่งเสริมช่วยเหลือผู้ที่ยุติบทบาทไม่ไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด (Promote and Help) รวมถึงการสร้างขวัญและกำลังใจ (Morale) , **ปัจจัยด้านงบประมาณ (Money)** ได้รับการสนับสนุนจากผู้ร่วมดำเนินการและภาคเอกชน

การแก้ไขปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดในชุมชนบ้านแหลมทองกลางที่ประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ นั้น ยังพบปัญหาที่เป็นอุปสรรคในการดำเนินการอยู่บ้าง ดังนี้ คือ ในระยะแรกของการดำเนินการ ยังไม่ได้รับความร่วมมือจากประชาชนในชุมชนทั้งหมด เนื่องจากการแก้ไขปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดในชุมชนที่ผ่านมายังไม่ประสบผลสำเร็จ , การดำเนินการต้องจัดหางบประมาณ วัสดุอุปกรณ์กันเอง และยังขาดความพร้อมของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการบำบัดรักษา ฟันฟู และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการให้ความรู้ ช่วยเหลือ ส่งเสริมการประกอบอาชีพแก่ผู้ยุติบทบาทที่ยากจน

การแก้ไขปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดในชุมชนให้ประสบผลสำเร็จควรดำเนินการดังนี้ คือ ต้องบูรณาการ การปฏิบัติ ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งหมด และชุมชนไปด้วยกัน , หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งหมดต้องมีความพร้อม ความตั้งใจในการเข้าร่วมดำเนินการแก้ไขปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดในชุมชน, การดำเนินกลยุทธ์ในการป้องกันปราบปราม บำบัดรักษา การฟื้นฟู รวมถึง การส่งเสริม ช่วยเหลือผู้ยุติบทบาทเพื่อมิให้เข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติดอีกต่อไปต้องดำเนินการไปพร้อมกัน สอดรับกัน, การแก้ไขปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดในชุมชนต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องและจริงจัง จนกระทั่งปัญหา ยาเสพติดหมดสิ้นไปจากชุมชน, ประชาชนและชุมชนต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการ แก้ปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดในชุมชนทุกชั้นตอน และมีงบประมาณสนับสนุนการดำเนินการอย่าง เพียงพอ

คำนำ

ปัญหายาเสพติดเป็นภัยคุกคามต่อความมั่นคงของชาติ รัฐบาลทุกรัฐบาลได้มีกำหนดนโยบายการแก้ไขปัญหายาเสพติด แต่ความเข้มข้นของการดำเนินการขึ้นอยู่กับการให้ความสำคัญของรัฐบาลแต่ละสมัย จากพระราชดำรัสพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๙ เมื่อวันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๔๕ รัฐบาลสมัยนั้นได้ประกาศสงครามกับยาเสพติดเป็นนโยบายการแก้ไขปัญหายาเสพติดของชาติ มีการดำเนินการแบบบูรณาการทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ใช้มาตรการทางกฎหมาย มาตรการทางสังคม ทั้งผู้ค้าและผู้เสพอย่างเด็ดขาด ผลการดำเนินการประกาศสงครามกับยาเสพติดในปี ๒๕๔๖ ปรากฏว่า ปัญหายาเสพติดลดลงอย่างที่ไม่เคยเกิดมาก่อน ทุกจังหวัดประกาศเป็นจังหวัดเข้มแข็งเอาชนะยาเสพติด และรัฐบาลสมัยนั้นประกาศชัยชนะสงครามยาเสพติด เมื่อวันที่ ๓ ธันวาคม ๒๕๔๖ หลังจากประกาศชัยชนะสงครามยาเสพติดในปลายปี ๒๕๔๖ แม้ปัญหายาเสพติดได้ลดลงอย่างมาก แต่ยังเป็นปัญหาของสังคมไทยอยู่ แต่ไม่รุนแรงเท่ากับช่วงก่อนปี ๒๕๔๖ แต่ภายหลังปี ๒๕๔๗ ปรากฏว่าปัญหายาเสพติดได้กลับเข้ามามีความรุนแรงมากขึ้นและส่งผลกระทบต่อปัญหาสังคมในด้านอาชญากรรมต่างๆ โดยเฉพาะที่เกี่ยวกับการ ลักทรัพย์ ชิงทรัพย์ และปล้นทรัพย์

สำหรับปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดในชุมชนบ้านแหลมทองกลาง หมู่ ๕ ตำบลแหลมทอง อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดนครราชสีมา ซึ่งเป็นชุมชนมุสลิม ในช่วงปี ๒๕๔๖ รัฐบาลสมัยนั้นได้ประกาศสงครามกับยาเสพติดเป็นวาระแห่งชาติ ทำให้สถานการณ์การแพร่ระบาดของยาเสพติดในชุมชนแห่งนี้ลดลงจนเป็นที่น่าพอใจ และต่อมาปี ๒๕๔๗ ชุมชนบ้านแหลมทองกลาง ได้เชิญอดีตจุฬาราชมนตรี ท่านสุวาสดี สุมาลัยศักดิ์ มาเป็นสักขีพยานในการให้สัตยาบันของประชาชนในชุมชนว่าจะไม่เข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด แต่พอหลังจากปี ๒๕๔๗ แล้ว ปรากฏว่าสถานการณ์การแพร่ระบาดของยาเสพติดได้กลับเข้ามาในชุมชนบ้านแหลมทองกลางอีก และเพิ่มระดับความรุนแรงต่อเนื่องกันมา ซึ่งหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องต่างเข้าไปดำเนินการแก้ไขปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดในชุมชนแห่งนี้แบบต่างคนต่างทำ และไม่ได้ดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ทำให้ปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดกลับทวีความรุนแรงขึ้นเรื่อยๆ สร้างความเดือดร้อนให้แก่ประชาชนในชุมชนบ้านแหลมทองกลางและชุมชนใกล้เคียงเป็นอย่างมาก เมื่อผู้วิจัยได้มาปฏิบัติงานในพื้นที่ และได้ร่วมดำเนินการแก้ไขปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดในชุมชนแห่งนี้ จนปัญหาดังกล่าวหมดสิ้นไป ทำให้ชุมชนบ้านแหลมทองกลางกลับมาเป็นชุมชนเข้มแข็งปลอดภัยอย่างยั่งยืนจนถึงวันนี้ได้อีกครั้ง จึงทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาถึงวิธีการแก้ไขปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดในชุมชนบ้านแหลมทองกลางที่สามารถยุติปัญหาที่สะสมมานานได้ รวมถึงปัญหาและปัจจัยที่จะมีผลต่อความสำเร็จของการดำเนินการแก้ไขปัญหายาฯ เพื่อนำเสนอรูปแบบการแก้ไขปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดในชุมชนบ้านแหลมทองกลาง เป็นแนวทางแก้ไขปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดในชุมชนอื่นๆ ต่อไป

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้สำเร็จเสร็จสิ้นสมบูรณ์แล้ว ผู้ทำการวิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะ
เป็นประโยชน์แก่ผู้ที่สนใจและผู้เกี่ยวข้องเพื่อใช้เป็นแนวทางแก้ไขปัญหาการแพร่ระบาดของเสพติดใน
ชุมชนมุสลิมหรือชุมชนอื่นๆต่อไป

พล.ต.ต.

(วรวัฒน์ชัย ศรีรัตนวุฒติ)

นักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร

หลักสูตร วปอ. รุ่นที่ ๕๙

ผู้วิจัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	ก
คำนำ	ค
กิตติกรรมประกาศ	จ
สารบัญ	ฉ
บทที่ ๑ บทนำ	๑
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	๑
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	๒
ขอบเขตของการวิจัย	๒
วิธีดำเนินการวิจัย	๒
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	๓
คำจำกัดความ	๓
บทที่ ๒ หลักการ แนวคิด ทฤษฎี ระเบียบกฎหมาย และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๕
แผนยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด พ.ศ.๒๕๕๘ – ๒๕๖๒	๕
นโยบายความมั่นคงแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๕๘ – ๒๕๖๔ โดยสภาความมั่นคงแห่งชาติ	๑๑
ทฤษฎีชุมชนเข้มแข็ง	๑๒
ทฤษฎีการมีส่วนร่วม	๑๔
ทฤษฎีการขัดเกลาทางสังคม	๒๔
แนวคิดเกี่ยวกับการลดความเสี่ยงภัยโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน	๓๕
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การทำลายวงจรผู้ผลิต ผู้ขาย และผู้เสพยาเสพติด	๓๖
สรุป	๔๕
บทที่ ๓ การแพร่ระบาดของยาเสพติดในเขตพื้นที่รับผิดชอบ	
สถานีตำรวจภูธรแหลมฉบัง	๔๗
แนวทางการแก้ไขปัญหการแพร่ระบาดของยาเสพติดในชุมชนบ้านแหลมทองกลาง	๔๘
บทที่ ๔ การวิเคราะห์ปัญหาและปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการแก้ไข	
ปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดในชุมชนบ้านแหลมทองกลาง	๗๙
ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการดำเนินการแก้ไขปัญหการแพร่ระบาด	
ยาเสพติดในชุมชนบ้านแหลมทองกลาง	๘๐
ปัญหาของการดำเนินการแก้ไขปัญหการแพร่ระบาดของยาเสพติดในชุมชน	
บ้านแหลมทองกลาง	๘๒

สารบัญ(ต่อ)

	หน้า
บทที่ ๕ สรุปและข้อเสนอแนะ	๘๓
สรุป	๘๓
ข้อเสนอแนะ	๘๕
บรรณานุกรม	๘๖
ภาคผนวก	๘๗
ผนวก ก การประเมินผล	๘๘
ผนวก ข การศึกษาดูงาน	๘๙
ผนวก ค แบบสัมภาษณ์	๙๑
ประวัติย่อผู้วิจัย	๙๕

บทที่ ๑

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

เนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของยาเสพติด ยังคงเป็นภัยคุกคามต่อความมั่นคงของชาติ รัฐบาลทุกรัฐบาลต่างมีนโยบายให้ความสำคัญกับการแก้ไขปัญหายาเสพติดและได้กำหนดให้เป็นวาระแห่งชาติ กำหนดมาตรการขับเคลื่อนงานด้านป้องกันปราบปรามอย่างเป็นระบบ สามารถที่จะปราบปรามจับกุมผู้ค้า ผู้เสพ และยึดยาเสพติดของกลางได้เป็นจำนวนมาก แต่ปัญหาการแพร่ระบาดยังมีแนวโน้มทวีความรุนแรงขึ้นเป็นลำดับ การแพร่ระบาดได้เข้าไปในกลุ่มสังคมต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นหมู่บ้าน ชุมชน กลุ่มผู้ใช้แรงงาน กลุ่มอุตสาหกรรม กลุ่มเยาวชน วัยรุ่น กลุ่มนักเรียนในสถานศึกษา ทั้งภาครัฐและเอกชน สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ได้ตระหนักถึงปัญหาของการแพร่ระบาดของยาเสพติดในพื้นที่ จึงได้มีการมอบนโยบายในด้านการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดในเชิงรุกอย่างเข้มข้น จริงจัง เป็นรูปธรรมและชัดเจน เพื่อเป็นการป้องกันและปราบปรามการแพร่ระบาดของยาเสพติดให้หมดสิ้นไป

ชุมชนบ้านแหลมทองกลาง หมู่ที่ ๕ ตำบลแหลมทอง อำเภอแหลมทอง จังหวัดตราด เป็นชุมชนของชาวมุสลิม จำนวน ๒๖๑ ครอบครัว ประชากรในชุมชน เป็นชาวไทยมุสลิม ร้อยละ ๘๘ เป็นชาวไทยพุทธร้อยละ ๒ มีประชากรรวมทั้งสิ้น จำนวน ๙๑๑ คน เป็นชาย จำนวน ๔๖๖ คน เป็นหญิง จำนวน ๔๔๕ คน แบ่งเป็นชาวไทยมุสลิม จำนวน ๘๗๔ คน ชายไทยพุทธ จำนวน ๓๗ คน ประชากรในชุมชนบ้านแหลมทองกลางประกอบอาชีพประมง ร้อยละ ๕๐ รับจ้างร้อยละ ๔๐ ทำสวนผลไม้และสวนยางร้อยละ ๑๐ ในชุมชนแห่งนี้เอง มีโรงเรียน จำนวน ๑ แห่ง มัสยิด จำนวน ๑ แห่ง โรงเรียนสอนศาสนา จำนวน ๑ แห่ง มีปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดอย่างต่อเนื่องเป็นระยะเวลานานหลายปี ทั้งที่เจ้าหน้าที่ฝ่ายรัฐได้ดำเนินการปราบปรามอย่างจริงจัง แต่ก็ไม่สามารถยุติปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดได้ ยังคงมีผู้เสพ ผู้ค้ายาเสพติด พักอาศัยอยู่ในชุมชนแห่งนี้ตลอดมา สร้างปัญหาความเดือดร้อนให้แก่ชาวชุมชนบ้านแหลมทองกลาง และชุมชนใกล้เคียง จนกระทั่งกลางปี พ.ศ.๒๕๕๘ ได้มีการบูรณาการ การปฏิบัติระหว่างเจ้าหน้าที่ของรัฐ และชุมชน จนสามารถยุติปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดในชุมชนแห่งนี้ได้อย่างยั่งยืนมาจนถึงปัจจุบันนี้

ด้วยปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติด ซึ่งเป็นภัยคุกคามอย่างร้ายแรงต่อสังคม ผู้เขียนต้องการที่จะศึกษาถึงวิธีการแก้ไขปัญหายาเสพติดในเขตชุมชนบ้านแหลมทองกลางที่สามารถดำเนินการแก้ไขจนกระทั่งยุติปัญหาที่สะสมมานานได้ พร้อมทั้งวิเคราะห์เพื่อทราบปัญหาและปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จเพื่อเป็นรูปแบบ (Model) สำหรับการแก้ไขปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดในชุมชนอื่นๆ ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑. เพื่อศึกษาถึงวิธีการแก้ไขปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติด ในชุมชนบ้านแหลมทองกลางที่สามารถยุติปัญหาที่สะสมมานานได้

๒. เพื่อวิเคราะห์ปัญหาและปัจจัยที่จะมีผลต่อความสำเร็จของการดำเนินการแก้ไขปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดในชุมชนบ้านแหลมทองกลาง

๓. เพื่อนำเสนอรูปแบบการแก้ไขปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดในชุมชนบ้านแหลมทองกลาง (บ้านแหลมทองกลางโมเดล) เป็นแนวทางแก้ไขปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดในชุมชนมุสลิม และชุมชนอื่นๆ ต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาวิจัยแนวทางการแก้ไขปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดในที่นี้ จะศึกษาเฉพาะกระบวนการแก้ไขปัญหามูลนิธิในพื้นที่ชุมชนบ้านแหลมทองกลาง หมู่ ๕ ตำบลแหลมทอง อำเภอแหลมทอง จังหวัดตราด เริ่มตั้งแต่ขั้นเตรียมการ ขั้นปฏิบัติการ จนถึงขั้นระงับป้องกัน และการส่งเสริมช่วยเหลือการประกอบอาชีพ เมื่อการดำเนินการประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายแล้ว

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาเรื่อง “แนวทางแก้ไขปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดในชุมชน : ศึกษาเฉพาะกรณีในเขตพื้นที่ชุมชนบ้านแหลมทองกลาง หมู่ที่ ๕ ตำบลแหลมทอง อำเภอแหลมทอง จังหวัดตราด” เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยมีรายละเอียด ดังนี้

๑. แหล่งข้อมูล

๑.๑ ข้อมูลปฐมภูมิ ได้แก่ ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกจากแหล่งข้อมูลของบุคคล ที่เกี่ยวข้อง

๑.๒ ข้อมูลทุติยภูมิ ได้แก่ ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาจากแหล่งข้อมูลเอกสารทางวิชาการต่างๆ ทั้งที่เป็นแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง หนังสือ ตำรา สื่ออิเล็กทรอนิกส์, ระเบียบ, คำสั่งที่เกี่ยวข้อง

๒. ประชากรที่ศึกษา

๒.๑ กลุ่มที่มีหน้าที่ในการปฏิบัติโดยตรง ได้แก่ ตำรวจ ฝ่ายปกครอง กำนันผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน

๒.๒ กลุ่มสนับสนุนช่วยเหลือในการปฏิบัติ ได้แก่ ผู้นำชุมชน ผู้นำทางศาสนา ชุตรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน กรรมการหมู่บ้านและประชาชนในชุมชนบ้านแหลมทองกลาง

๓. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) ร่วมกับการจดบันทึกและบันทึกเทปการให้คำสัมภาษณ์

๔. การเก็บรวบรวมข้อมูล

๔.๑ รวบรวมข้อมูลจากหนังสือตำรา เอกสารทางวิชาการต่างๆ ทั้งที่เป็นแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สื่อบรรณคดี ระเบียบและคำสั่งที่เกี่ยวข้อง (Documentary Research)

๔.๒ รวบรวมข้อมูลจากภาคสนาม โดยผู้วิจัยลงพื้นที่เพื่อสัมภาษณ์ประชากรที่ ศึกษา (Field Research)

๕. การวิเคราะห์ข้อมูล นำข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมมาทำการศึกษาถึงวิธีการแก้ไข ปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดในชุมชน พร้อมทั้งนำมาวิเคราะห์ถึงปัญหา และปัจจัยที่มีผลต่อ ความสำเร็จของการดำเนินการแก้ไขปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดในชุมชนบ้านแหลมทองกลาง

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

๑. ทำให้ทราบถึงวิธีการแก้ไขปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติด ในชุมชนบ้านแหลมทองกลางที่สามารถยุติปัญหาที่สะสมมานานได้

๒. ทำให้ทราบถึงปัญหาและปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการแก้ไขปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดให้ชุมชน

๓. ชุมชนมุสลิมและชุมชนอื่นๆ ที่มีลักษณะทางกายภาพคล้ายหรือเหมือนชุมชนบ้านแหลมทองกลาง สามารถยุติปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดในชุมชนของตนได้ เมื่อนำบ้านแหลมทองกลางโมเดล เป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหา

คำจำกัดความ

ยาเสพติด	หมายถึง	ยาเสพติดให้โทษตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ.๒๕๒๒
ตำรวจ	หมายถึง	รอง ผบก.ภ.จว.ตราด , ผกก.สภ.แหลมงอบ , รอง ผกก.ป.สภ.แหลมงอบ, รอง ผกก.สส.สภ.แหลมงอบ,รอง สว.(ป.) สภ.แหลมงอบ ที่ร่วมดำเนินการ แก้ไขปัญหา
ฝ่ายปกครอง	หมายถึง	นายอำเภอแหลมงอบ จ.ตราด ที่ร่วมดำเนินการแก้ไขปัญหา
กำนัน	หมายถึง	กำนัน ในเขตพื้นที่ชุมชนบ้านแหลมทองกลางที่ร่วมดำเนินการแก้ไขปัญหา
ผู้ใหญ่บ้าน	หมายถึง	ผู้ใหญ่บ้านในเขตพื้นที่ชุมชนบ้านแหลมทองกลางที่ร่วมดำเนินการ แก้ไขปัญหา
ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน	หมายถึง	ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านในเขตพื้นที่ชุมชนบ้านแหลมทองกลางที่ร่วมดำเนินการแก้ไขปัญหา
ชุดรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน	หมายถึง	ชุดรักษาความปลอดภัยหมู่บ้านในเขตพื้นที่ชุมชนบ้านแหลมทองกลางที่ร่วมดำเนินการแก้ไขปัญหา
กรรมการหมู่บ้าน	หมายถึง	กรรมการหมู่บ้านในเขตพื้นที่ชุมชนบ้านแหลมทองกลางที่ร่วมดำเนินการแก้ไขปัญหา
ผู้นำชุมชน	หมายถึง	ผู้นำชุมชนในเขตพื้นที่ชุมชนบ้านแหลมทองกลางที่ร่วมดำเนินการ แก้ไขปัญหา

ผู้นำทางศาสนา	หมายถึง	ผู้ทางศาสนาในเขตพื้นที่ชุมชนบ้านแหลมทองกลางที่ร่วมดำเนินการแก้ไขปัญหา
ประชาชน	หมายถึง	ประชาชนในเขตพื้นที่ชุมชนบ้านแหลมทองกลางที่พักอาศัยอยู่ในช่วงการดำเนินการแก้ไขปัญหา

บทที่ ๒

หลักการ แนวคิด ทฤษฎี ระเบียบกฎหมาย และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แผนยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด พ.ศ.๒๕๕๘ – ๒๕๖๒

แม้ว่าในช่วงที่ผ่านมาทุกรัฐบาลให้ความสำคัญต่อการแก้ไขปัญหาเสพติดในระดับที่สูงมาก และทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะได้ดำเนินการตามแผนปฏิบัติการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดมาอย่างต่อเนื่อง ปรากฏผลการดำเนินงานในหลายๆ ด้านเพิ่มมากขึ้น ในอนาคตปัญหาเสพติดยังคงมีแนวโน้มรุนแรงอยู่ และนับวันจะทวีความซับซ้อนมากยิ่งขึ้น ประชาชนได้คาดหวังให้ทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเร่งรัดในการควบคุม ป้องกันปราบปราม และแก้ไขปัญหาอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อจะได้มีความรู้สึกรับประกันความปลอดภัยในการดำรงชีวิต ด้วยเหตุนี้การจัดทำแผนยุทธศาสตร์เพื่อใช้ประกอบการตัดสินใจในการดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดของทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จึงเป็นเรื่องที่มีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง สำนักงาน ป.ป.ส. ในฐานะหน่วยงานกลางในการกำหนดยุทธศาสตร์ และแผนการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด จึงกำหนดให้มีการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด พ.ศ. ๒๕๕๘-๒๕๖๒ ขึ้น โดยได้ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดประชุมเชิงปฏิบัติการจัดทำแผนหลายครั้งเพื่อศึกษาวิเคราะห์นโยบายและยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง ผลการดำเนินงานในห้วงที่ผ่านมา แนวโน้มสถานการณ์ปัญหาเสพติด วิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และภัยคุกคาม เพื่อกำหนดแนวคิด ทิศทาง วิสัยทัศน์ พันธกิจ วัตถุประสงค์ เป้าหมาย ยุทธศาสตร์ แผนงาน โครงการ งบประมาณ กลไกการดำเนินงาน และตัวชี้วัด พร้อมทั้งยกร่างแผนยุทธศาสตร์รวมทั้งได้มีการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการประชาพิจารณ์ร่างแผนยุทธศาสตร์นี้ในระดับภาคด้วย แนวคิดหลักของแผนยุทธศาสตร์คือยึดประชาชนเป็นศูนย์กลางเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชน และก่อให้เกิดผลกระทบในทางที่ดีต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน แก้ปัญหาในเชิงพื้นที่โดยกำหนดเป้าหมาย และแนวทางการดำเนินงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของทุกภาคที่เกี่ยวข้องในกระบวนการร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมดำเนินการ ร่วมรับผลประโยชน์และร่วมประเมินผล แก้ปัญหาแบบองค์รวมด้วยการแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบครบวงจร สร้างความสมดุลของยุทธศาสตร์ทั้งด้านการลดอุปสงค์ยาเสพติดและการลดอุปทานยาเสพติด และเน้นผลสัมฤทธิ์เชิงคุณภาพ โดยกำหนดมาตรฐานและตัวชี้วัดผลการดำเนินงานอย่างชัดเจนเป็นรูปธรรม โดยมีวิสัยทัศน์ว่า “สังคมไทยเข้มแข็งและรอดพ้นภัยจากยาเสพติดด้วยภูมิคุ้มกัน และมาตรการลดผู้ค้า และผู้เสพ และความร่วมมือระหว่างประเทศด้านยาเสพติดบรรลุผลตามพันธกรณี และวิสัยทัศน์อาเซียนภายในปี ๒๕๖๒” แผนยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด พ.ศ. ๒๕๕๘ – ๒๕๖๒ ประกอบด้วย ๘ ยุทธศาสตร์หลักคือ ยุทธศาสตร์การป้องกันกลุ่มผู้มีโอกาสเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด ยุทธศาสตร์การควบคุมตัวยาและผู้ค้ายาเสพติด ยุทธศาสตร์การแก้ไขปัญหายูเสพผู้ติดยาเสพติด ยุทธศาสตร์ความร่วมมือระหว่างประเทศ ยุทธศาสตร์การสร้างและพัฒนาระบบรองรับการคืนคนดีให้สังคม ยุทธศาสตร์การสร้างสภาพแวดล้อมเพื่อป้องกันปัญหาเสพติด

ยุทธศาสตร์การมีส่วนร่วมภาคประชาชน และยุทธศาสตร์การบริหารจัดการอย่างบูรณาการ รวมทั้งได้กำหนดกลไกในการควบคุม กำกับ และขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์ไปสู่แผนปฏิบัติการด้วย

เมื่อวันที่ ๑๐ มีนาคม ๒๕๕๘ คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบแผนยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรม พ.ศ.๒๕๕๘ - ๒๕๖๒ เพื่อใช้เป็นกรอบทิศทางการทำงาน เป็นเครื่องมือในการบริหารจัดการ ประสานการปฏิบัติ จัดสรรทรัพยากร และติดตามประเมินผลของทุกหน่วยงาน ที่เกี่ยวข้อง และให้สำนักงาน ป.ป.ส.ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดทำแผนปฏิบัติการป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรมประจำปีให้สอดคล้องรองรับกับแผนยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรม พ.ศ. ๒๕๕๘ - ๒๕๖๒ ตั้งแต่ปีงบประมาณ ๒๕๕๘ เป็นต้นไป

ปัญหาอาชญากรรมเป็นปัญหาความมั่นคงปลอดภัยของมนุษยชาติ (Human security) และอาชญากรรมเป็นตัวการที่สำคัญในการบ่อนทำลายกำลังทรัพยากรบุคคลของชาติ ความรุนแรงของสถานการณ์อาชญากรรม จะเป็นตัวแปรที่สำคัญให้มีการกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรมของรัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทุกรัฐบาลที่ผ่านให้ความสำคัญต่อการแก้ไขปัญหาอาชญากรรมในระดับที่สูงมาก โดยการกำหนดเป็นวาระแห่งชาติ (National agenda) การป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรมเป็นนโยบายสาธารณะ ที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมพฤติกรรมของบุคคลเพื่อประโยชน์ต่อสังคมส่วนรวม (Protective regulatory policy) ในอนาคตปัญหาอาชญากรรมยังคงมีแนวโน้มรุนแรงอยู่และนับวันจะทวีความซับซ้อนมากยิ่งขึ้น ประชาชนได้คาดหวังให้ทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเร่งรัดในการควบคุม ป้องกัน ปราบปราม และแก้ไขปัญหายาอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อจะได้มีความรู้สึกมั่นคงปลอดภัยในการดำรงชีวิต ด้วยเหตุนี้การจัดทำแผนยุทธศาสตร์เพื่อใช้เป็นกรอบทิศทางในการดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรมของทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจึงเป็นเรื่องที่มีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง

๑. สถานการณ์การแพร่ระบาดของยาเสพติด

กลุ่มผู้เกี่ยวข้องรายใหม่ ยังคงเป็นปัญหาหลักในอนาคต ซึ่งพบว่ามีสัดส่วนสูงทั้งในกลุ่มผู้ค้าและกลุ่มผู้เสพ แม้ว่าจะมีแนวโน้มสัดส่วนลดลง แต่ในกลุ่มผู้เข้าบำบัดรักษาก็ยังมีไม่ต่ำกว่า ๓ ใน ๕ ขณะที่กลุ่มผู้ต้องหามีถึง ร้อยละ ๗๐ โดยกลุ่มเยาวชนอายุ ๑๕-๒๔ ปี ถือเป็นกลุ่มหลักที่เข้ามาเกี่ยวข้อง ซึ่งพบทั้งที่อยู่ในสถานศึกษาและนอกสถานศึกษา โดยกลุ่มนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นและระดับประถมศึกษา เป็นสองกลุ่มที่มีโอกาสเข้ามาเกี่ยวข้องกับยาเสพติดมากกว่ากลุ่มอื่นๆ ซึ่งหากสามารถผลักดันให้นักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นเรียนต่อถึงระดับมัธยมศึกษาตอนปลายได้จะทำให้อัตราการเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติดลดลง

กลุ่มเยาวชนหญิงอายุ ๑๕-๑๙ ปี มีพฤติกรรมเสี่ยงทั้งการมีประสบการณ์ในการมีเพศสัมพันธ์และการตั้งครรรภ์ก่อนวัยอันควรสูงกว่ากลุ่มอายุอื่นๆ ซึ่งพฤติกรรมเสี่ยงดังกล่าวผลจากการวิจัยระบุว่าปัจจัยหนึ่งที่ทำให้เด็กมีโอกาสเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด

เยาวชนนอกสถานศึกษาโดยเฉพาะกลุ่มอายุ ๑๕-๑๙ ปี พบว่ามีถึงร้อยละ ๗๗.๗ ที่ไม่ได้อยู่ในระบบการศึกษา ถือเป็นกลุ่มเสี่ยงสำคัญที่ต้องเฝ้าระวังอย่างใกล้ชิดเพราะมีโอกาสเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด ทั้งการค้าและเสพยาเสพติด โดยเฉพาะกลุ่มที่มีพฤติกรรมเสี่ยงที่ชอบมั่วสุมใน

ร้านเกมส์/อินเทอร์เน็ต การเกี่ยวข้องกับยาเสพติด/ใช้ยาเสพติดเป็นครั้งคราว และการซึ่งรถ เป็นต้น ขณะที่พื้นที่เสี่ยงที่ต้องให้ความสนใจควบคุมดูแลอย่างใกล้ชิดคือ สถานบันเทิง/สถานบริการ หอพัก และร้านเกมส์

๒. แนวคิด

๒.๑ ยึดประชาชนเป็นศูนย์กลาง (People center) เพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชน และก่อให้เกิดผลกระทบในทางที่ดีต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน

๒.๒ แก้ปัญหาในเชิงพื้นที่ (Area based approach) โดยกำหนดเป้าหมายและแนวทางการดำเนินงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๒.๓ ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของทุกภาคีที่เกี่ยวข้อง (Participation oriented) ในกระบวนการร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมดำเนินการ ร่วมรับผลประโยชน์ และร่วมประเมินผล

๒.๔ แก้ปัญหาแบบองค์รวม (Holistic approach) ด้วยการแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบครบวงจร

๒.๕ สร้างความสมดุลย์ของยุทธศาสตร์ (Balance approach) ทั้งด้านการลดอุปสงค์ยาเสพติด (Demand reduction strategy) และการลดอุปทานยาเสพติด (Supply reduction strategy)

๒.๖ เน้นผลสัมฤทธิ์เชิงคุณภาพ (Result based management) โดยกำหนดมาตรฐานและตัวชี้วัดผลการดำเนินงานอย่างชัดเจนเป็นรูปธรรม

๓. ทิศทาง

๓.๑ ควบคุมความรุนแรงของสถานการณ์ปัญหา ยาเสพติด เพื่อสร้างความปลอดภัยให้กับสังคม โดยมุ่งลดอัตราเสี่ยงต่อยาเสพติดของกลุ่มผู้มีโอกาสเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด ลดผู้เสพรายใหม่ ผู้กระทำความผิดรายใหม่

๓.๒ สร้างกระบวนการมีส่วนร่วมในป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดจากทุกภาคส่วนเพื่อให้เกิดพลังแผ่นดิน ความเข้มแข็ง และความยั่งยืนในระยะยาว

๔. เป้าประสงค์

๔.๑ เด็กและเยาวชนมีภูมิคุ้มกันยาเสพติดทุกคน

๔.๒ หมู่บ้าน/ชุมชน สถานศึกษา สถานประกอบการมีความเข้มแข็งในการป้องกันยาเสพติด

๔.๓ เด็ก เยาวชน ประชาชน ชุมชน ไม่เข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติดและร่วมเป็นพลังแผ่นดินเอาชนะยาเสพติด

๔.๔ ทำลายเครือข่ายการค้าและองค์กรอาชญากรรมที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด ลดพื้นที่ปลูกพืชเสพติด และทำลายแหล่งผลิต

๔.๕ ผู้เสผู้ติดได้รับการบำบัดรักษาฟื้นฟูสมรรถภาพอย่างมีมาตรฐาน

๔.๖ ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของอาเซียน

๕. วัตถุประสงค์

๕.๑ เพื่อให้แผนยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด พ.ศ.๒๕๕๘ – ๒๕๖๒ เป็นแผนชี้นำในการดำเนินงานควบคุมปัญหายาเสพติดและลดระดับความรุนแรงของสถานการณ์ยาเสพติดระยะ ๕ ปี

๕.๒ เพื่อบูรณาการนโยบาย ยุทธศาสตร์ แผนแม่บท และแผนยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องมุ่งไปสู่การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดอย่างเข้มแข็งและยั่งยืนในระยะยาว

๕.๓ เพื่อเป็นเครื่องมือในการบริหารจัดการ ประสานการปฏิบัติ จัดสรรทรัพยากร และติดตามประเมินผลสำหรับทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการแปลงแผนการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดไปสู่การปฏิบัติอย่างชัดเจนเป็นรูปธรรม

๖. ยุทธศาสตร์การมีส่วนร่วมภาคประชาชน

วัตถุประสงค์เพื่อบริหารจัดการการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ให้บุคคล ครอบครัว ชุมชน สถานศึกษา สถานประกอบการ และสังคมไทยปลอดภัยจากยาเสพติด และสร้างความเข้มแข็งและความยั่งยืนในระยะยาว

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๑ สร้างกระบวนการและศักยภาพการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๒ สร้างความเข้มแข็งและความยั่งยืนในการควบคุมปัญหายาเสพติดระดับพื้นที่ในระยะยาว

๗. แนวทางการสร้างกระบวนการและศักยภาพการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

๗.๑ ศึกษาชุมชน วิเคราะห์ถึงสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้น สังเคราะห์ปัญหา ความต้องการ ผลกระทบและนำข้อมูลมากำหนดเป็นแนวทางการปรับปรุงแก้ไขพัฒนา

๗.๒ คัดเลือกผู้นำที่มีความสามารถ มีความพร้อมที่จะทำงานเพื่อส่วนรวม ส่งเสริมการทำงานร่วมกันระหว่างผู้นำทางการและผู้นำตามธรรมชาติ

๗.๓ ให้ภาคประชาชนมีส่วนร่วมในการออกแบบการแก้ไขปัญหายาเสพติดร่วมกับหน่วยงานภาครัฐและภาคีที่เกี่ยวข้อง

๗.๔ เสริมสร้างทุนทางสังคมมาใช้ประโยชน์ในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดทั้งที่เป็นระบบคุณค่า ความเชื่อ อุดมการณ์ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาชาวบ้าน ปราชญ์ชาวบ้าน กระบวนการเรียนรู้ที่ชุมชนสั่งสมและสร้างสรรค์

๗.๕ เพิ่มขีดความสามารถในการพัฒนาชุมชนของตนเองโดยยกระดับความรู้ และพัฒนาศักยภาพผู้นำทางการ และผู้นำธรรมชาติเพื่อเตรียมความพร้อมในการมีส่วนร่วมป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดระดับพื้นที่

๗.๖ กระตุ้นให้เกิดจิตอาสาเพื่อเฝ้าระวังปัญหายาเสพติด การอุทิศตนเป็นอาสาสมัครในรูปแบบต่างๆ

๗.๗ ล้อมวงคุยกัน แบ่งปันประสบการณ์ สร้างบรรยากาศในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้

๓.๘ ใช้กลไกท้องถิ่นที่ทั้งกำนันผู้ใหญ่บ้านเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานของภาครัฐในการบำบัดทุกข์บำรุงสุขให้กับประชาชนในพื้นที่

๓.๙ ใช้กลไกคณะกรรมการหมู่บ้านเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

๓.๑๐ หน่วยงานภาครัฐเป็นผู้สนับสนุนกระบวนการขับเคลื่อนงานภาคประชาชนในระดับพื้นที่

๘. ยุทธศาสตร์การแก้ไขปัญหายูสเฟผู้ติดยาเสพติด

วัตถุประสงค์เพื่อแก้ไขปัญหายาเสพติดและการติดยาเสพติด โดยยึดผู้ป่วยเป็นศูนย์กลางเพื่อลดอุปสงค์ด้านยาเสพติดในระยะยาว

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๑ ผู้สเฟผู้ติดยาเข้าถึงบริการด้านการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพ

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๒ ผู้ผ่านการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพได้รับการติดตามดูแลช่วยเหลืออย่างมีคุณภาพและมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นเพื่อป้องกันการเสด็จซ้ำ

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๓ ครอบครัว ชุมชน สังคมยอมรับและให้โอกาสผู้สเฟผู้ติดยาและมีส่วนร่วมในการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพ และติดตามดูแลช่วยเหลือผู้ผ่านการบำบัด (Community-based recovery model)

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๔ บริหารจัดการอย่างบูรณาการทุกภาคส่วนที่มีประสิทธิภาพ เอื้ออำนวยต่อการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพโดยยึดผู้สเฟ ผู้ติดยาเสพติดเป็นศูนย์กลาง

๙. แนวทางการให้ผู้สเฟ ผู้ติดยาเสพติดเข้าถึงบริการด้านการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพ

๙.๑ เพิ่มและพัฒนาขีดความสามารถของศูนย์คัดกรองผู้สเฟ ผู้ติดยาเสพติดในการประเมินคัดกรอง การวางแผนให้ความช่วยเหลือ ตลอดจนการส่งต่อเข้าสู่ระบบการบำบัดฟื้นฟูอย่างมีคุณภาพ และครอบคลุมทุกพื้นที่ภายใต้การบริการที่เป็นมิตร

๙.๒ ดำเนินการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ทั้งในวงกว้างและในระดับพื้นที่ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ

๙.๒.๑ สร้างเจตคติในการยอมรับว่าผู้สเฟคือผู้ป่วย และการเสด็จเป็นโรคเรื้อรัง เพื่อให้ครอบครัว ชุมชน สังคมมีความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับโรคสมองติดยา และมีเจตคติในการยอมรับผู้สเฟ ผู้ติดยาเสพติด รวมถึงให้โอกาสในการกลับสู่สังคม และร่วมเป็นพลังในการดูแลและแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชน

๙.๒.๒ ดำเนินการให้ข้อมูลความรู้เกี่ยวกับแนวทางการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพ สถานที่ให้บริการด้านการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพ และให้ความช่วยเหลือผู้ที่ผ่านการบำบัดรักษาโดยดำเนินการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร และสร้างเจตคติ ผ่านสื่อมวลชน ช่องทางสายด่วนโทรศัพท์ รวมถึงสื่อบุคคลในพื้นที่ เช่น ตำรวจชุมชนสัมพันธ์ อาสาสมัครสาธารณสุขหมู่บ้าน (อสม.) อาสาสมัครคุมประพฤติ (อสค.) ผู้นำชุมชน ฯลฯ

๙.๒.๓ พัฒนาคุณภาพการให้บริการของสถานบริการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพ ทั้งในส่วนของภาครัฐ (ที่ไม่ใช่หน่วยงานในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข) ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม และชุมชนโดยการกำหนดมาตรฐานของการให้บริการ จำนวนของสถานบริการ/ บุคลากรที่เป็นไปอย่างเพียงพอและเหมาะสม ให้การสนับสนุนการดำเนินงาน ตลอดจนการพัฒนา ระบบและแนวทางการบำบัดรักษาฟื้นฟูสมรรถภาพในระบบบังคับบำบัด ระบบต้องโทษ และระบบ สมัครใจในรูปแบบค่ายปรับเปลี่ยนพฤติกรรม วัดเป็นศูนย์สงเคราะห์ ฯลฯ เพื่อให้การบริการเป็นไป อย่างมีคุณภาพตามมาตรฐานภายใต้การบริการที่เป็นมิตร

๙.๒.๔ พัฒนาระบบบริการบำบัดรักษาเยาเสพติด (Serviceplan) สุขภาพจิต และยาเสพติด โดยการบูรณาการระบบบริการบำบัดรักษาฟื้นฟูสมรรถภาพ (Service plan) ร่วมกับ ระบบอื่นๆ ตลอดจนนำระบบดังกล่าวไปทดลองใช้ในเครือข่ายบริการสุขภาพของกระทรวง สาธารณสุขและขยายไปในพื้นที่ต่างๆ ให้ครอบคลุมต่อไป

๙.๒.๕ บูรณาการระบบการดูแลผู้มีปัญหาเยาเสพติด โดยจัดให้มีการ เชื่อมต่อระบบการบำบัดรักษาภายใต้การสนับสนุนแบบรอบด้านทั้งในส่วนของกิจกรรมหลัก และ กิจกรรมสนับสนุน เช่น การฝึกอาชีพและการจัดหางานให้กับผู้ผ่านการบำบัดฯ ตลอดจนการเพิ่ม ช่องทางของการให้บริการให้ชัดเจนและครอบคลุมยิ่งขึ้น

๙.๒.๖ ปรับปรุงกฎหมาย ระเบียบปฏิบัติให้เอื้ออำนวยต่อการเข้าถึงบริการ ด้านการบำบัดโดยการ

๙.๒.๖.๑ ปรับปรุงกฎหมายให้มีมาตรการทางเลือกอื่นๆ เพื่อจูงใจผู้ เสพ ผู้ติดยาเสพติดให้เข้าสู่กระบวนการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพแบบสมัครใจ

๙.๒.๖.๒ ปรับปรุงกฎหมายหรืออนุบัญญัติเพื่อให้เกิดความเชื่อมต่อ ระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๙.๒.๖.๓ จัดหาระบบสวัสดิการ เช่น ระบบประกันสุขภาพ ระบบ ประกันสังคมในการให้การสนับสนุนค่าใช้จ่ายสำหรับผู้เสพ ผู้ติดยาเสพติดที่ประสงค์จะเข้ารับ การ บำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพในระบบสมัครใจ

๙.๒.๖.๗ กำกับติดตามการดำเนินงานให้เป็นไปตามมาตรฐาน แนวทางที่กำหนดไว้

๙.๒.๖.๘ พัฒนาศักยภาพบุคลากรในการเข้าถึงผู้ใช้ยา รวมถึง ผู้ปฏิบัติงานในการดำเนินงานเพื่อลดอันตรายจากการใช้ยาเสพติด (Harm Reduction)

นโยบายความมั่นคงแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๕๘ - ๒๕๖๔ โดยสภาความมั่นคงแห่งชาติ

นโยบายความมั่นคงแห่งชาติ เป็นนโยบายระดับชาติกำหนดขึ้นเพื่อเป็นกรอบในการดำเนินการด้านความมั่นคงของภาครัฐในระยะเวลา ๗ ปี โดยได้ประเมินสภาวะแวดล้อมทางภูมิรัฐศาสตร์ สถานการณ์และความเปลี่ยนแปลงของบริบทความมั่นคง นำไปสู่การกำหนดทิศทางหลักในการดำเนินการเพื่อรักษาผลประโยชน์และความมั่นคงของประเทศ ทั้งนี้นโยบายความมั่นคงแห่งชาติฉบับใหม่ได้กำหนดลำดับความสำคัญ โดยพิจารณาความเสี่ยงและผลกระทบต่อความมั่นคง ที่เป็นแก่นหลักของชาติ ซึ่งส่งผลต่อความอยู่รอดปลอดภัยของชาติ และส่งผลกระทบต่อความมั่นคงในด้านต่างๆ และภูมิคุ้มกันของชาติในภาพรวมเป็น “เกณฑ์สำคัญ” โดยกำหนดความสำคัญเป็นสองส่วน คือ ส่วนที่ ๑ นโยบายเสริมสร้างความมั่นคงที่เป็นแก่นหลักของชาติ และส่วนที่ ๒ นโยบายความมั่นคงแห่งชาติทั่วไป ซึ่งการจัดสรรทรัพยากรจะให้น้ำหนักต่อนโยบายเสริมสร้างความมั่นคงที่เป็นแก่นหลักของชาติเป็นลำดับสำคัญในระดับต้น แต่ทั้งนี้นโยบายความมั่นคงแห่งชาติทั้งสองส่วนต้องได้รับการขับเคลื่อนไปพร้อมกัน เพื่อให้เกิดภาพแห่งความสำเร็จโดยรวมและสามารถรักษาผลประโยชน์แห่งชาติได้อย่างครบถ้วน ทั้งเสถียรภาพ ความเป็นปึกแผ่นของประเทศ และการมีจุดยืนที่ชัดเจนเหมาะสม ซึ่งจะทำให้ประเทศมีเกียรติและศักดิ์ศรีในประชาคมโลก

กรอบความคิดหลักในการกำหนดนโยบาย ได้คำนึงถึงค่านิยมหลักของชาติซึ่งเป็นสิ่งที่คนในชาติ จะต้องยึดถือและพึงรักษาไว้ร่วมกัน และผลประโยชน์แห่งชาติซึ่งเป็นความมุ่งประสงค์ของชาติที่จะทำให้อาณานิคมหลักของชาติ ดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคง ต่อเนื่อง ปัจจุบันสถานการณ์ยาเสพติดของประเทศไทยมีแนวโน้มรุนแรงเพิ่มขึ้นมาอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะการแพร่ระบาดของยาเสพติดในกลุ่มของเยาวชนซึ่งเป็นกลุ่มเสี่ยงที่สำคัญ ปัญหายาเสพติดเป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อเนื่องไปยังปัญหาอื่น ๆ เช่น ปัญหาอาชญากรรม ปัญหาการทำลายศักยภาพของประชากร และปัญหาการขยายตัวขององค์กรอาชญากรรม นอกจากนี้ ประเทศไทยต้องเผชิญกับการลักลอบค้ายาเสพติดจากประเทศเพื่อนบ้าน โดยเป็นประเทศทางผ่านและประเทศปลายทางในขณะที่การลักลอบขนยาเสพติดและแหล่งพักยาเสพติดอยู่บริเวณพื้นที่ชายแดนฝั่งไทยและประเทศเพื่อนบ้าน โดยพื้นที่ชายแดนภาคเหนือเป็นพื้นที่ที่สำคัญ รองลงมาคือ พื้นที่ชายแดนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ นอกจากนี้ กลุ่มนักค้าจากนอกภูมิภาคเข้ามามีบทบาทสำคัญในการค้ายาเสพติดระหว่างประเทศ ในการลำเลียงยาเสพติดจากหลายแหล่งผลิตทั้งในและนอกภูมิภาค ซึ่งการจับกุมกระทำไต่ยากขึ้น เนื่องจากลักษณะเฉพาะตัวของกาจัดองค์กรและรูปแบบและวิธีการค้ายาเสพติดที่ปรับเปลี่ยนอยู่เสมอ

ทฤษฎีชุมชนเข้มแข็ง

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (๒๕๔๔, หน้า ๔๖) ได้ให้ความหมายของชุมชนเข้มแข็งไว้ว่า ชุมชนเข้มแข็ง หมายถึง การที่ประชาชนในชุมชน มีการรวมตัวกันเป็นองค์กรชุมชน โดยมีการเรียนรู้การจัดการและการแก้ไขปัญหาของชุมชน ซึ่งทำให้ชุมชนมีการเปลี่ยนแปลง หรือเกิดการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมภายในชุมชน ตลอดจนมีผลกระทบต่อภายนอกชุมชน สำหรับกระบวนการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน จะต้องเป็นการดำเนินงานแบบร่วมคิด ร่วมทำและมีการเรียนรู้เพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกัน อันจะนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนในระยะยาว

พจนานุกรมศัพท์สังคมวิทยาฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๒๔ (ราชบัณฑิตยสถาน, ๒๕๒๔, หน้า ๒๓๘) ให้ความหมายว่า ชุมชน คือ หมู่ชน กลุ่มคนที่อยู่รวมกันเป็นสังคมขนาดเล็กอาศัยอยู่ในอาณาบริเวณเดียวกัน และมีผลประโยชน์ร่วมกัน

สนธยา พลศรี (๒๕๔๕, หน้า ๒๒) ให้ความหมายของชุมชนว่า “ชุมชน” หมายถึง กลุ่มทางสังคมที่อยู่อาศัยร่วมกันในอาณาบริเวณเดียวกัน เช่น ครอบครัว ละแวกบ้าน หมู่บ้าน ตำบล หรือเรียกเป็นอย่างอื่นมีความเกี่ยวข้องกันสัมพันธ์กัน มีการติดต่อสื่อสารและเรียนรู้ร่วมกัน มีความผูกพัน เอื้ออาทรกันภายใต้บรรทัดฐานและวัฒนธรรมเดียวกัน ร่วมมือและพึ่งพาอาศัยกัน เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายร่วมกัน

ประเวศ วะสี (ออนไลน์, ๒๕๔๖) ได้อธิบายความเป็นชุมชนว่า ชุมชน หมายถึง การที่คนจำนวนหนึ่งมีวัตถุประสงค์ร่วมกัน มีการติดต่อสื่อสารหรือรวมกลุ่มกัน มีความเอื้ออาทรต่อกัน มีการเรียนรู้ร่วมกันในการกระทำ มีการจัดการเพื่อให้เกิดความสำเร็จตามวัตถุประสงค์

กล่าวโดยสรุป ชุมชนเข้มแข็ง หมายถึง การที่ประชาชนในชุมชนรวมตัวกัน มีการเรียนรู้ร่วมกันในการกระทำ มีการติดต่อสื่อสารการจัดการและการแก้ไขปัญหาาร่วมกัน ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง หรือการพัฒนาภายในชุมชน ตลอดจนมีผลกระทบต่อภายนอกชุมชนที่ดีขึ้นตามลำดับการร่วมมือช่วยเหลือกันเพื่อผลประโยชน์ร่วมกัน

ลักษณะของชุมชนเข้มแข็ง

สมณะ โพธิ์รักษ์ (ออนไลน์, ๒๕๕๕) ได้กล่าวถึงลักษณะของชุมชนเข้มแข็ง ประกอบไปด้วย ๑๔ ประการ ดังนี้

๑. เป็นสังคมที่เห็นได้ชัดถึงลักษณะของคนมีศีล มีคุณธรรม มีอารยธรรม
๒. เป็นสังคมที่สามารถพึ่งตนเองได้ไม่เป็นภาระผู้อื่น
๓. มีงาน มีกิจการที่มั่นคง
๔. ชยัน สร้างสรรค์ ขวนขวาย กระตือรือร้น
๕. อยู่กันอย่างผาสุก สุขภาพแข็งแรง จิตใจเบิกบานร่าเริง
๖. ไม่ฟุ้งเฟ้อ แต่รุ่งเรือง ฟุ้งเฟื่อง ไม่ผลาญพร่า สรุ่ยสรุ่ย
๗. มีความประณีต ประหยัด แต่เอื้อเฟื้อสละพัดแจกจ่าย
๘. ไม่มีอาชญากรรม ไม่มีอบายมุข ไม่มีทุจริตกรรม

๙. มีความพร้อมเพียง ความสามัคคี อบอุ่น เป็นเอกภาพ
  ๑๐. สัมผัสได้ในความเป็นปึกแผ่น แน่นหนาของความเป็นภราดรภาพ
  ๑๑. มีความแข็งแรง มั่นคง ยืนหยัด ยั่งยืน
  ๑๒. เป็นสังคมที่สร้าง “ทุนทางสังคม” มีประโยชน์ คุณค่าต่อผู้อื่นและสังคมทั่วไปในวงกว้าง
  ๑๓. อุดมสมบูรณ์ แต่ไม่สะสม ไม่กักตุนหรือกอบโกย
  ๑๔. มีน้ำใจ ไม่เอาเปรียบ เสียสละ อย่างเป็นสุขและเห็นเป็นคุณค่าของคนตามสังขธรรม
- คณะอนุกรรมการเสริมสร้างความเข้มแข็งชุมชนเพื่อแก้ไขปัญหาวิกฤตภาคใต้ (๒๕๔๖, หน้า ๖๐) ได้ให้ความหมายของชุมชนเข้มแข็งมีลักษณะที่สำคัญ ดังนี้
๑. สมาชิกของชุมชนมีความเชื่อมั่นในศักยภาพของตนและชุมชนที่จะแก้ไขปัญหาและพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ของตนเอง
  ๒. สมาชิกของชุมชนพร้อมที่จะร่วมกันจัดการกับปัญหาของตนและชุมชน
  ๓. มีกระบวนการของชุมชนที่มีการเคลื่อนไหว
  ๔. มีกระบวนการของชุมชนที่มีการเคลื่อนไหวอย่างต่อเนื่องจนเป็นวิถีของชุมชนภายใต้การสนับสนุนของผู้นำองค์กรชุมชน ในลักษณะเปิดโอกาสให้กับสมาชิกทั้งหมดเข้ามามีส่วนร่วมไปรงใส และพร้อมที่จะให้ตรวจสอบ
  ๕. สมาชิกชุมชนเกิดการเรียนรู้ผ่านการเข้าร่วมในกระบวนการของชุมชน
  ๖. มีแผนของชุมชนที่ประกอบด้วยการพัฒนาทุกๆ ด้านของชุมชน ที่มุ่งการพึ่งตนเอง เอื้อประโยชน์ต่อสมาชิกชุมชนทุกๆ คน และมุ่งหวังการพัฒนาชุมชนที่ยั่งยืน
  ๗. การพึ่งความช่วยเหลือจากภายนอก เป็นการพึ่งเพื่อให้ชุมชนสามารถพึ่งตนเองได้ในที่สุด ไม่ใช่การพึ่งพาตลอดไป
- กล่าวโดยสรุป ลักษณะของชุมชนเข้มแข็ง โดยสรุป ๔ ประการ คือ
๑. เป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ (Learning Community) กล่าวคือ การที่ชุมชนมีการเรียนรู้ และรู้เท่าทันข่าวทั้งเศรษฐกิจสังคม การเมือง รวมทั้งการที่ชุมชนมีการเพิ่มพูนความรู้ในด้านต่างๆ อย่างสม่ำเสมอ
  ๒. เป็นชุมชนที่มีการจัดการตนเอง (Community Management) ด้วยระบบการบริหารจัดการในกิจกรรมที่สำคัญ ๔ ประการ คือ การวางแผน การจัดกระบวนการขององค์กรภายในชุมชน การลงมือปฏิบัติตามแผนงาน และมีการประเมินผล
  ๓. เป็นชุมชนที่มีจิตวิญญาณ (Spirituality) กล่าวคือ ชุมชนมีจิตสำนึก มีจิตวิญญาณ ซึ่งอาจหมายถึงความภักดี ความรัก ความห่วงหาพัน ความรู้สึกเป็นเจ้าของในชุมชน โดยมีสิ่งยึดเหนี่ยวร่วมกันในชุมชน
  ๔. เป็นชุมชนที่มีสันติภาพ (Peaceful) กล่าวคือ เป็นชุมชนที่มีความสงบสุข และคนในชุมชนมีจิตใจที่เยือกเย็น มีคุณภาพ และมีคุณธรรม

ทฤษฎีการมีส่วนร่วม

ยุคของการเปลี่ยนแปลงจากประชาธิปไตยแบบตัวแทน เป็นประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม การทำงานแบบมีส่วนร่วมนั้นไม่ว่าจะเป็นระดับครอบครัว ระดับโรงเรียน ระดับชุมชน ระดับองค์กร หรือระดับประเทศนั้นล้วนมีความสำคัญอย่างยิ่งในกระบวนการทัศน์ปัจจุบัน เพราะจะช่วยให้ผู้มีส่วนร่วมเกิดความรู้สึกความเป็นเจ้าของ (Ownership) และจะทำให้ผู้มีส่วนร่วมหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียนั้น ยินยอมปฏิบัติตาม (Compliance) และรวมถึงตกลงยอมรับ (Commitment) ได้อย่างสมัครใจ เต็มใจ และสบายใจ ได้มีการดำเนินการแก้ปัญหาความไม่เรียบร้อยในห้องเรียน โดยกระบวนการมีส่วนร่วม (วันชัย วัฒนศัพท์, ๒๕๕๓) แต่อย่างไรก็ตาม การเข้ามามีส่วนร่วมนั้น จำเป็นจะต้องมีขั้นตอนเสียก่อน โดยคนจะเข้าร่วมในกิจกรรมทุกอย่าง อย่างน้อยต้องมีพื้นฐานความคิดในแง่ของการมีส่วนร่วมอยู่ภายในใจ ไม่มากก็น้อย ทั้งนี้ หลักการพื้นฐานของการมีส่วนร่วมจะรวมถึงการให้ความสำคัญต่อมนุษย์ไม่น้อยไปกว่าเทคโนโลยี และควรคิดว่ามนุษย์ทุกคนต่างมีความคิดและมีศักดิ์ศรีเท่าเทียมกันมาตั้งแต่เกิด มีภูมิปัญญาที่สอดคล้องกับวิถีชีวิต ความเป็นอยู่ของตนในระดับหนึ่ง มีความสามารถพัฒนาชีวิตให้ดีขึ้นถ้าได้รับโอกาสที่จะร่วมคิด ร่วมเข้าใจ และร่วมจัดการเทคโนโลยีอย่างเหมาะสม (นรินทร์ชัย พัฒนพงศา, ๒๕๕๖)

๑. ความหมายการมีส่วนร่วม

สำหรับความหมายของการมีส่วนร่วม มีนักวิชาการทั้งชาวไทย และชาวต่างประเทศที่มีความรู้ ความสามารถ และทำวิจัย แต่งตำรา เกี่ยวกับเรื่องนี้มานาน ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วม ดังรายละเอียด ดังนี้

Arnstien (๑๙๖๙) การมีส่วนร่วม หมายถึง การเข้าไปมีส่วนร่วมโดยไม่มีบทบาทอะไรเลย ย่อมไม่ได้ผลการมีส่วนร่วมที่มีคุณภาพนั้น ผู้เข้าร่วมจะต้องรู้จักใช้อำนาจและสามารถควบคุมกิจกรรมนั้นได้จึงจะทำให้เกิดผลอย่างมีประสิทธิภาพ

Berkley (๑๙๗๕) การมีส่วนร่วม หมายถึง การที่ผู้นำเปิดโอกาสให้ผู้ตามทุกคนเข้ามามีส่วนร่วมตัดสินใจในการทำงานเท่าที่จะสามารถกระทำได้

William Erwin (๑๙๗๖) การมีส่วนร่วม หมายถึง กระบวนการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินงานพัฒนา ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ แก้ปัญหาของตนเอง

Cohen & Uphoff (๑๙๘๑) การมีส่วนร่วม หมายถึง สมาชิกของชุมชนต้องเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องใน ๔ มิติ ได้แก่ ๑.การมีส่วนร่วมการตัดสินใจว่าควรทำอะไรและทำอย่างไร ๒.การมีส่วนร่วมเสียสละในการพัฒนา รวมทั้งลงมือปฏิบัติตามที่ได้ตัดสินใจ ๓.การมีส่วนร่วมในการแบ่งปันผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงาน ๔.การมีส่วนร่วมในการประเมินผลโครงการ

United Nations (๑๙๘๑) การมีส่วนร่วม หมายถึง การเข้าร่วมอย่างกระตือรือร้น และมีพลังของประชาชนในด้านต่างๆ ได้แก่ ในการตัดสินใจเพื่อกำหนดเป้าหมายของสังคมและการจัดสรรทรัพยากรเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย และปฏิบัติตามแผนการหรือโครงการต่างๆ ด้วยความเต็มใจ

Putti (๑๙๘๗) การมีส่วนร่วม หมายถึง พื้นฐานของกิจกรรมต่างๆ ที่จะส่งผลให้การบริหารจัดการมีลักษณะกว้าง ซึ่งเป็นทางหนึ่งที่จะทำให้การมีส่วนร่วมขยายไปสู่การปฏิบัติงานในระดับล่างขององค์การ

นิคม ผัดแสน (๒๕๔๐) การมีส่วนร่วม หมายถึง การที่ให้ประชาชนได้คิดค้นแนวทางขึ้นเอง เป็นผู้กำหนดการตัดสินใจ คิดค้นปัญหา และการดำเนินการในขั้นตอนต่างๆ เช่น แสดงความคิดเห็น เสนอแนะ และสนับสนุนกิจกรรมต่างๆ

อุทัย บุญประเสริฐ (๒๕๔๒) การมีส่วนร่วม หมายถึง การเปิดโอกาสให้สมาชิกของชุมชนและประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมตัดสินใจในกิจกรรมใดๆ ให้ความช่วยเหลือและมีอิทธิพลต่อการดำเนินกิจกรรมที่มีผลกระทบต่อประชาชน

พีระ พรนวม (๒๕๔๔) การมีส่วนร่วม หมายถึง เป็นการกระจายอำนาจให้ประชาชนได้มีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมในการพิจารณาปัญหาความต้องการร่วมกัน ในการตัดสินใจร่วมกัน วางแผนดำเนินงานหรือแก้ไขปัญหาาร่วมกัน ดำเนินการหรือปฏิบัติงานร่วมกัน ตลอดจนรับรู้ผลดีผลเสียจนเกิดความภาคภูมิใจร่วมกัน

สมยศ นาวิการ (๒๕๔๕) การมีส่วนร่วม หมายถึง กระบวนการของการให้ผู้ได้บังคับบัญชาได้มีส่วนเกี่ยวข้องในกระบวนการตัดสินใจ (Participative Management) เน้นการมีส่วนเกี่ยวข้องอย่างแข็งขันของบุคคล PM ใช้ความคิดสร้างสรรค์ และความเชี่ยวชาญของพวกเขาในการแก้ปัญหาของการบริหาร

นรินทร์ชัย พัฒนพงศา (๒๕๔๖) การมีส่วนร่วม หมายถึง การที่ฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดที่ไม่เคยได้เข้าร่วมในกิจกรรมต่างๆ หรือเข้าร่วมการตัดสินใจหรือเคยเล็กน้อยได้เข้าร่วมด้วยมากขึ้น เป็นไปอย่างมีอิสรภาพ เสมอภาค มิใช่เพียงมีส่วนร่วมอย่างผิวเผินแต่เข้าร่วมด้วยแท้จริงยิ่งขึ้น

จิราภรณ์ ศรีคำ (๒๕๔๗) การมีส่วนร่วม หมายถึง การที่บุคคลที่มีความสนใจหรือมีส่วนเกี่ยวข้องในเรื่องเดียวกันเข้ามาร่วมกัน เพื่อปฏิบัติการกิจ ไม่ว่าจะเป็นการวางแผน การดำเนินงาน การรับทราบผลการดำเนินงาน การติดตามประเมินผล หรือร่วมกันทำกิจกรรมต่างๆ เพื่อบรรลุเป้าหมายตามที่ได้ตกลงกันไว้

จินตนา สุขจรรย์ (๒๕๔๘) การมีส่วนร่วม หมายถึง กระบวนการดำเนินงานรวมพลังประชาชนกับองค์กรของรัฐหรือองค์กรเอกชนเพื่อประโยชน์ในการพัฒนาหรือแก้ปัญหาของชุมชน โดยให้สมาชิกเข้ามาร่วมวางแผน ปฏิบัติและประเมินงาน เพื่อแก้ปัญหาของชุมชน

ทรงวุฒิ เรืองวาทศิลป์ (๒๕๕๐) การมีส่วนร่วม หมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชนทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องเข้ามามีบทบาทร่วมในกิจกรรมทุกประการตามกำลังความสามารถของสมาชิก ไม่ว่าจะเป็นการตัดสินใจ การดำเนินกิจกรรม การติดตามตรวจสอบ และการประเมินผลร่วมกันนำผลที่ได้มาปรับปรุงแก้ไขพัฒนางานในกลุ่มให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

สัญญา เคนาภูมิ (๒๕๕๑) การมีส่วนร่วม หมายถึง การที่สมาชิกได้มีโอกาสร่วมคิดร่วมตัดสินใจ ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติตามโครงการ ร่วมติดตามประเมินผลเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่พึงประสงค์ ทั้งนี้ การมีส่วนร่วมจะต้องมาจากความสมัครใจ พึงพอใจ และได้รับผลประโยชน์ที่เกิดจากชุมชนโดยส่วนรวมร่วมกัน

เมตต์ เมตต์การุณจิต (๒๕๕๓) การมีส่วนร่วม หมายถึง การเปิดโอกาสให้บุคคลหรือกลุ่มบุคคลเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรม ไม่ว่าจะเป็ทางตรงหรือทางอ้อม ในลักษณะของการร่วมรับรู้ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมตัดสินใจ ร่วมติดตามผล

โดยสรุป การมีส่วนร่วม หมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชนทุกภาคส่วนร่วมมือกันการตัดสินใจ การดำเนินกิจกรรม การติดตามตรวจสอบ และการประเมินผลร่วมกันเป็นไปอย่างมีอิสรภาพ เสมอภาค นำผลที่ได้มาปรับปรุงแก้ไขพัฒนางานเพื่อพัฒนาหรือใช้ความคิดสร้างสรรค์ และความเชี่ยวชาญของแต่ละคนในการแก้ปัญหาของชุมชนและพัฒนางานในกลุ่มให้มีความโปร่งใสและให้มีประสิทธิภาพยิ่งๆ ขึ้น

๒. กระบวนการมีส่วนร่วม

เมื่อกล่าวถึงกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนแล้ว จะต้องนึกถึงกระบวนการที่จะให้ประชาชนได้เข้ามามีบทบาทในทุกขั้นตอนของการมีส่วนร่วม เพราะอย่างน้อยที่สุดประชาชนจะต้องได้รับรู้ขั้นตอนการดำเนินการต่างๆ ไม่ว่าจะเป็ขั้นตอนการตัดสินใจ ขั้นตอนการดำเนินงาน และขั้นตอนในการประเมินผลงาน เพื่อให้รับรู้ถึงความเป็ไปนกิจกรรมสาธารณะต่างๆ ซึ่งมีผลกระทบต่อประชาชนทั้งทางตรงและทางอ้อม ดังนั้น กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนมีนักวิชาการที่ได้ทำการวิจัย ได้กล่าวถึงกระบวนการมีส่วนร่วมตามประเด็นสำคัญต่างๆ เช่น

ถวิลวดี บุรีกุล (๒๕๔๓) ได้กล่าวถึงกระบวนการมีส่วนร่วมที่นำมาประมวลเป็ระดับไว้ได้อย่างน่าสนใจ โดยถวิลวดี ได้ทำวิจัยเรื่องประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม และได้ข้อสรุปถึงกระบวนการมีส่วนร่วม ควรจะมีลำดับขั้นประกอบไปด้วย การให้ข้อมูล การเปิดรับความคิดเห็นของประชาชน การปรึกษาหารือการวางแผนร่วมกัน การร่วมปฏิบัติและการควบคุมติดตามโดยประชาชน โดยเป็นการเริ่มจากการสื่อสารทางเดียว ซึ่งเป็นการให้ข้อมูลแต่เพียงอย่างเดียวไปจนถึงสื่อสารสองทาง ที่เป็นการปรึกษาหารือ ร่วมคิด ร่วมวางแผน และเมื่อสื่อสารกันเข้าใจตรงกันแล้ว จึงเป็นการร่วมทำ และในที่สุดเป็การร่วมติดตามควบคุม ซึ่งนับเป็ขั้นตอนของการมีส่วนร่วมสูงสุด

อภิญญา กังสนารักษ์ (๒๕๔๔) ได้นำเสนอกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนว่าชุมชนต้องมีส่วนร่วมใน ๔ ขั้นตอน ได้แก่ ๑.การมีส่วนร่วมในการริเริ่มโครงการ ร่วมค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหาภายในชุมชน ร่วมตัดสินใจกำหนดความต้องการและร่วมลำดับความสำคัญของความต้องการ ๒.การมีส่วนร่วมในขั้นการวางแผน กำหนดวัตถุประสงค์วิธีการแนวทางการดำเนินงาน รวมถึงทรัพยากรและแหล่งวิทยากรที่จะใช้ในโครงการ ๓.การมีส่วนร่วมในขั้นตอนการดำเนินโครงการ ทำประโยชน์ให้แก่โครงการ โดยร่วมช่วยเหลือด้านทุนทรัพย์ วัสดุอุปกรณ์ และแรงงาน ๔.การมีส่วนร่วมในการประเมินผลโครงการ เพื่อให้รู้ว่าผลจากการดำเนินงานบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้หรือไม่ โดยสามารถกำหนดการประเมินผลเป็ระยะต่อเนืองหรือประเมินผลรวมทั้งโครงการในคราวเดียวก็ได้

ประพันธ์ สร้อยเพชร (๒๕๔๗) ได้กล่าวว่า การมีส่วนร่วมที่แท้จริงน่าจะประกอบด้วย ๔ ขั้นตอนหลัก คือ ๑.การค้นหาปัญหา และสาเหตุ ๒.การวางแผนดำเนินกิจกรรม ๓.การลงทุนและการปฏิบัติงาน ๔. การติดตามและประเมินผล ในขณะเดียวกัน สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (๒๕๔๘) ได้ชี้ให้เห็นถึงประเด็นสำคัญของกระบวนการมีส่วนร่วมที่มีความลึกลงไปอีก ได้แก่ ๑.การตัดสินใจและผลกระทบที่สำคัญ ๒.การตัดสินใจจะมีผลกระทบต่อบางคนมากกว่าคนอื่น ๓.การตัดสินใจจะมีผลกระทบต่อผลประโยชน์ของบางคนหรือกลุ่มคนที่มีอยู่เดิม ๔.การตัดสินใจที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่มีความขัดแย้งอยู่ก่อนแล้ว ๕.ความจำเป็นเพื่อให้มีการสนับสนุนต่อผลการตัดสินใจ ส่วน อคิน รพีพัฒน์ (๒๕๔๗) ได้แบ่งขั้นตอนการมีส่วนร่วมออกเป็น ๔ ขั้นตอน คือ ๑.การกำหนดปัญหาสาเหตุของปัญหา ตลอดจนแนวทางแก้ไข ๒.การตัดสินใจเลือกแนวทางและวางแผนพัฒนา แก้ไขปัญหา ๓.การปฏิบัติงานในกิจกรรมการพัฒนาตามแผน ๔.การประเมินผลงานกิจกรรมการพัฒนา

งานวิจัยของทรงวุฒิ เรืองวาทศิลป์ (๒๕๕๐) ได้ทำวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ได้ใช้หลักการที่อิงไปในแนวทางของนโยบาย และได้พบว่า แท้จริงแล้วกระบวนการมีส่วนร่วม มีลักษณะที่คล้ายกับการกำหนดนโยบาย เพราะท้ายที่สุดของการกำหนดนโยบาย คือ การตัดสินใจและการตัดสินใจนี้เอง จึงเป็นเหตุเบื้องต้นของการกำหนดนโยบาย และเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามาแสดงความคิดเห็นเสมือนหนึ่งเป็นการขัดเกลานโยบายให้มีความเหมาะสมกับความต้องการของประชาชน ตามแนวคิดของ ทรงวุฒิ เรืองวาทศิลป์ แล้ว กระบวนการมีส่วนร่วมน่าจะเริ่มจาก ๑.การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ๒.การมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม ๓.การมีส่วนร่วมในการติดตามตรวจสอบการประเมินผล ในขณะที่ เมตต์ เมตต์การุณจิต(๒๕๕๓) ได้กล่าวถึงกระบวนการการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยที่มีความสอดคล้องกับ ทรงวุฒิ เรืองวาทศิลป์ แต่ได้เพิ่มบางประเด็นที่เห็นว่า ยังมีข้อบกพร่องและอาจจะเสริมประเด็นดังกล่าวให้มีความชัดเจนขึ้น โดยเริ่มจาก ๑.การมีส่วนร่วมในการค้นหาสาเหตุ และความต้องการ ๒.มีส่วนร่วมในการวางแผน ๓.มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ๔.มีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ ๕.มีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล ๖.มีส่วนร่วมในการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ แต่อย่างไรก็ตาม แนวคิดของ ทรงวุฒิ เรืองวาทศิลป์ และเมตต์ เมตต์การุณจิต ยังคงมีลักษณะในเชิงแคบ หากแต่ ยูวัฒน์ วุฒิเมธี (อ้างใน จิราภรณ์ ศรีคำ, ๒๕๔๗) ได้ให้ความเห็นในกระบวนการมีส่วนร่วมที่ลึก หรือเป็นการต่อเติมประเด็นสำคัญในกระบวนการมีส่วนร่วมมากกว่า ซึ่ง ยูวัฒน์ วุฒิเมธี นี้ ได้เน้นกระบวนการมีส่วนร่วมไปในทางของการพัฒนาชุมชน โดยการบูรณาการแนวทางที่เป็นนโยบายเข้ากับการพัฒนา จึงสะท้อนแนวคิดในเชิงสังคมมากกว่า ตามแนวคิดของเขาแล้ว กระบวนการมีส่วนร่วมจะต้องเริ่มจาก ๑.การมีส่วนร่วมในการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ๒.การมีส่วนร่วมในการคิด ๓.การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ๔.การมีส่วนร่วมในการวางแผนและดำเนินการ ๕.การมีส่วนร่วมในการประเมินผล ๖.การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ สอดคล้องกับแนวคิดของวรรณศิลป์ พีรพันธุ์ (๒๕๕๓) ได้กล่าวถึง กระบวนการมีส่วนร่วมในการวางแผนของประชาชนประกอบไปด้วย ๑.การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ๒.การให้ความเห็น ๓.การประชุมรับฟังความเห็น ๔.การร่วมตัดสินใจ ๕.การทำงานร่วมกัน

จากแนวคิดกระบวนการมีส่วนร่วมที่นักวิชาการทั้งหลายได้ให้ทรรศนะไว้ในเบื้องต้นที่กล่าวมา มีความหลากหลายในประเด็นมากพอสมควร แต่อย่างไรก็ตาม หากนำมาประมวลให้เป็นลักษณะที่เป็นระบบตามแนวคิดของ Cohen, J.M., & Uphoff, N.T. (๑๙๘๐) จะเห็นว่ามีความเป็นระบบในเรื่องของประเด็นสำคัญ โดยเขาได้มีการนำเอากระบวนการมีส่วนร่วมจากนักวิชาการทั้งหลายมาประมวลเป็นแนวคิดหลัก และได้จำแนก รูปแบบกระบวนการมีส่วนร่วม ดังนี้

ขั้นที่ ๑ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision Making) ในกระบวนการของการตัดสินใจนั้น ประการแรกสุดที่ต้องกระทำ คือ การกำหนดความต้องการและการจัดลำดับความสำคัญ ต่อจากนั้นก็เลือกนโยบายและประชาชนที่เกี่ยวข้อง การตัดสินใจนี้เป็นกระบวนการต่อเนื่องที่ต้องดำเนินการไปเรื่อยๆ ตั้งแต่การตัดสินใจในช่วงเริ่มต้น การตัดสินใจในช่วงดำเนินการวางแผนและการตัดสินใจในช่วงการปฏิบัติตามแผนที่วางไว้

ขั้นที่ ๒ การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน (Implementation) ในส่วนที่เป็นองค์ประกอบของการดำเนินงานโครงการนั้น ได้มาจากคำถามว่าใครจะทำประโยชน์ให้แก่โครงการได้บ้าง และจะทำประโยชน์ได้โดยวิธีใด เช่น การช่วยเหลือด้านทรัพยากร การบริหารการงานและการประสานงานและการขอความช่วยเหลือ เป็นต้น

ขั้นที่ ๓ การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (Benefits) ในส่วนที่เกี่ยวกับผลประโยชน์ นอกจากความสำคัญของผลประโยชน์ในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพแล้ว ยังจะต้องพิจารณาถึงการกระจายผลประโยชน์ภายในกลุ่มด้วย ผลประโยชน์ของโครงการนี้รวมทั้งผลที่เป็นประโยชน์ทางบวกและผลที่เกิดขึ้นในทางลบที่เป็นผลเสียของโครงการ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ และเป็นโทษต่อบุคคลและสังคมด้วย

ขั้นที่ ๔ การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation) การมีส่วนร่วมในการประเมินผลนั้นสิ่งสำคัญจะต้องสังเกต คือ ความเห็น (Views) ความชอบ (Preferences) และความคาดหวัง (Expectation) ซึ่งมีอิทธิพลสามารถแปรเปลี่ยนพฤติกรรมของบุคคลในกลุ่มต่างๆ ได้

โดยสรุป กระบวนการมีส่วนร่วมในงานวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจะมุ่งให้ความสนใจถึงกระบวนการมีส่วนร่วมในประเด็น การมีส่วนร่วมในการค้นหาสาเหตุ และความต้องการ การมีส่วนร่วมในการวางแผนและดำเนินการ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ มีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ การมีส่วนร่วมในการประเมินผล มีส่วนร่วมในการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์

๓. ประเภทการมีส่วนร่วม

เฉลียว บุรีภักดี และคนอื่นๆ (๒๕๔๕) สรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมของชุมชน แบ่งออกเป็น ๓ ประเภท ได้แก่

๑. การมีส่วนร่วมแบบชายขอบ (Marginal Participation) เป็นการมีส่วนร่วมที่เกิดจากความสัมพันธ์เชิงอำนาจไม่เท่าเทียมกันกล่าวคือ ฝ่ายหนึ่งรู้สึกด้อยอำนาจกว่า มีทรัพยากรหรือความรู้ด้อยกว่าอีกฝ่ายหนึ่ง เป็นต้น

๒. การมีส่วนร่วมแบบบางส่วน (Partial Participation) เป็นการมีส่วนร่วมที่เกิดจากการกำหนดนโยบายของรัฐ โดยไม่รู้จักความต้องการของประชาชน ดังนั้น การมีส่วนร่วมจึงเป็นเพียงประชาชนได้ร่วมแสดงความคิดเห็นในการดำเนินกิจกรรมบางส่วนบางเรื่องเท่านั้น

๓. การมีส่วนร่วมแบบสมบูรณ์ (Full Participation) เป็นการมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนของการพัฒนาด้วยความเท่าเทียมกันทุกฝ่าย จัดเป็นการมีส่วนร่วมในการพัฒนาอย่างแท้จริงของประชาชนตามแนวความคิดและหลักการพัฒนาชุมชน เมื่อนำมาใช้ในการเรียนรู้จะสนับสนุนและส่งเสริมให้กระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของชุมชนดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ

จักร พิสุทธ์ (๒๕๔๗) ศึกษาเรื่องชุมชนกับการมีส่วนร่วมจัดการศึกษา สรุปได้ว่าการมีส่วนร่วมของชุมชน แบ่งได้ออกเป็น ๒ ประเภท ได้แก่

๑. ลักษณะการมีส่วนร่วมจากความเกี่ยวข้องทางด้านเหตุผล โดยการเปิดโอกาสให้สังคม องค์กรต่างๆ ในชุมชน ประชาชนมีบทบาทหลักตามสิทธิ หน้าที่ในการเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ตั้งแต่การคิดริเริ่ม การพิจารณาตัดสินใจ วางแผน การร่วมปฏิบัติและการรับผิดชอบ ในผลกระทบที่เกิดขึ้น รวมทั้งส่งเสริม ชักนำ สนับสนุนให้การดำเนินงานเกิดผลประโยชน์ต่อชุมชนตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดด้วยความสมัครใจ

๒. ลักษณะการมีส่วนร่วมจากความเกี่ยวข้องทางด้านจิตใจ เป็นการมีส่วนร่วมของชุมชนที่การเกี่ยวข้องทางด้านจิตใจ อารมณ์ รวมทั้ง ค่านิยมของประชาชนเป็นเครื่องชี้นำตนเองให้เข้ามามีส่วนร่วม แสดงความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ การกระทำให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ทำให้ผู้ที่เข้ามามีส่วนร่วม เกิดความผูกพัน มีความรู้สึกรับผิดชอบต่อกิจกรรมที่ดำเนินงานด้วยความสมัครใจ

จินตนา สุขจรรย์ (๒๕๔๙) ได้แบ่งประเภทของการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้เป็น ๒ ประเภท ดังนี้

๑. การมีส่วนร่วมที่แท้จริง (Genuine Participation) เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในโครงการตั้งแต่เริ่มต้นจนกระทั่งจบโครงการ เริ่มตั้งแต่ร่วมศึกษาปัญหาและความต้องการ ร่วมหาวิธีแก้ปัญหา ร่วมวางนโยบายและแผนงาน ร่วมตัดสินใจการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่และร่วมปฏิบัติตามแผนที่กำหนดไว้ และร่วมประเมินผลโครงการ

๒. การมีส่วนร่วมที่ไม่แท้จริง (No Genuine Participation) เป็นการมีส่วนร่วมเพียงบางส่วน โดยเฉพาะเข้าร่วมในการปฏิบัติตามโครงการที่ได้มีการกำหนดไว้แล้ว เช่น การเข้าเป็นสมาชิกหรือการร่วมเสียสละแรงงาน

นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์ (อ้างในสิริพัฒน์ ลาภจิตร, ๒๕๕๐) ได้สรุปรูปแบบของการมีส่วนร่วมมีดังต่อไปนี้

๑. การที่ประชาชนมีส่วนร่วมโดยตรง (Direct Participation) โดยผ่านองค์กรที่จัดตั้งโดยประชาชน (Inclusive Organization) การรวมกลุ่มเยาวชนต่างๆ

๒. การที่ประชาชนมีส่วนร่วมทางอ้อม (Indirect Participation) โดยผ่านองค์กรผู้แทนของประชาชน (Representative Organization) กรรมการของกลุ่มหรือชุมชน

๓. การมีประชาชนมีส่วนร่วมโดยเปิดโอกาสให้ (Open Participation) โดยผ่านองค์กรที่ไม่ใช่ผู้แทนของประชาชน (Non-Representative Organization) เช่น สถาบันหรือหน่วยงานที่เชิญชวน หรือเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมเมื่อไรก็ได้ทุกเวลา

เมตต์ เมตต์การุญจิต (๒๕๕๓) ได้กล่าวถึงประเภทของการมีส่วนร่วมโดยสามารถจำแนกการมีส่วนร่วมออกเป็น ๒ ประเภท ดังนี้

๑. การมีส่วนร่วมโดยตรง การมีส่วนร่วมในการบริหารเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับการตัดสินใจเป็นสำคัญ ดังนั้น ผู้มีหน้าที่รับผิดชอบกิจกรรมโดยตรง เช่น ผู้บริหาร หัวหน้าโครงการ มักจะเปิดโอกาสให้บุคคลอื่นเข้ามามีส่วนร่วมในรูปของกรรมการที่ปรึกษาที่ให้ข้อคิด ข้อเสนอแนะ เพราะกิจกรรมบางอย่างอาจมีอุปสรรค ไม่สามารถแก้ปัญหาให้ลุล่วงไปได้ด้วยดี จึงจำเป็นต้องให้บุคคลอื่นเข้ามาร่วมในการตัดสินใจ เพื่อให้ผลการตัดสินใจเป็นที่ยอมรับแก่คนทั่วไปหรือเกิดผลงานที่มีประสิทธิภาพ การมีส่วนร่วมโดยตรงจึงมีสาระสำคัญอยู่ที่ว่า เป็นการร่วมอย่างเป็นทางการและมักทำเป็นลายลักษณ์อักษร เช่น คำสั่งแต่งตั้ง หนังสือเชิญประชุม บันทึกการประชุม เป็นต้น

๒. การมีส่วนร่วมโดยอ้อม การมีส่วนร่วมโดยอ้อมเป็นเรื่องของการทำกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งให้บรรลุเป้าหมายอย่างไม่เป็นทางการ โดยไม่ได้ร่วมในการตัดสินใจในกระบวนการบริหาร แต่เป็นเรื่องของการให้การสนับสนุน ส่งเสริมให้บรรลุเป้าหมายเท่านั้น เช่น การบริจาคเงิน ทรัพย์สิน วัสดุอุปกรณ์ แรงงาน เข้าช่วยสมทบ ไม่ได้เข้าร่วมประชุมแต่ยินดีร่วมมือ เป็นต้น

๔. ลักษณะการมีส่วนร่วม

ลักษณะการมีส่วนร่วมนั้น จะพิจารณาได้หลากหลาย ขึ้นอยู่กับว่าจะสนใจศึกษาในประเด็นใดบ้าง ประเด็นที่น่าสนใจในงานวิจัยครั้งนี้ คือ การเน้นลักษณะการมีส่วนร่วมในประเด็นที่เกิดจากกิจกรรม เช่น การเข้าร่วมแสดงความคิดเห็นในประโยชน์สาธารณะ การเข้าร่วมในการตัดสินใจ การวางแผน และร่วมตรวจสอบในลักษณะองค์กรชุมชน ฯลฯ และการเน้นการศึกษาในลักษณะของการบริหารที่เกิดจากการดำเนินงานในทางนโยบาย และในทางปฏิบัติการ โดยเจ้าหน้าที่ของรัฐร่วมกับชุมชน ดังมีนักวิชาการได้ให้ความเห็น เช่น Ornstein (อ้างใน ชูชาติ พวงสมจิตต์, ๒๕๔๐) เห็นว่า การมีส่วนร่วมจะมีลักษณะมากน้อยเพียงใด ให้พิจารณาว่าผู้นำเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าไปร่วมในการใช้อำนาจ และมีบทบาทในการควบคุมได้เท่าใด ซึ่งเป็นข้อบ่งบอกถึงภาวะผู้นำที่เป็นประชาธิปไตย ว่า มีสูงหรือต่ำ โดย Ornstein ได้สรุปลักษณะการมีส่วนร่วมออกเป็น ๓ ลักษณะ คือ ๑.การมีส่วนร่วมเทียม หรือไม่มีส่วนร่วม ๒.การมีส่วนร่วมพอเป็นพิธีหรือร่วมเพียงบางส่วน ๓.การมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง คือ มีอำนาจและบทบาทมาก สอดคล้องกับแนวคิดของ Campbell & Ramseyer (อ้างใน จิราภรณ์ ศรีคำ, ๒๕๔๓) ได้แบ่งลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชนได้ ๕ ลักษณะ ได้แก่ ๑.ลักษณะที่ไม่มีส่วนร่วมเลย ๒.ลักษณะที่มีส่วนร่วมน้อย ๓.ลักษณะที่มีส่วนร่วมปานกลาง ๔.ลักษณะที่มีส่วนร่วมมาก ๕.ลักษณะที่มีส่วนร่วมมากที่สุด

Huntington & Nelson (๑๙๗๕) เห็นว่า ลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชนจะพิจารณาจากกิจกรรม และการบริหาร ซึ่งจะต้องมีการศึกษาควบคู่กันไป ในระดับกิจกรรมนั้น จะเป็นพื้นฐานเบื้องต้นของการทำให้ประชาชนได้มีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมมากที่สุด ส่วนในด้านการบริหาร นั้น จะเป็นลักษณะของผู้มีอำนาจหน้าที่ที่จะเปิดทางให้ประชาชนได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็นหรือ แสดงออกถึงเข้าร่วมในกิจกรรม โดย Huntington & Nelson ได้มีหลักในการพิจารณาถึงลักษณะ การมีส่วนร่วมดังมีรายละเอียด ดังนี้

๑. กิจกรรม ลักษณะของการมีส่วนร่วมประเภทนี้ให้ดูจากกิจกรรมที่ เข้าร่วม เช่น ด้านการเมือง อาจพิจารณาจากกิจกรรมมีส่วนร่วมของประชาชนในการเลือกตั้ง การ ลงประชามติ การประท้วง กรณีที่รัฐมีโครงการที่มีผลกระทบต่อประชาชน เป็นต้น ว่า สามารถกระทำ ได้เพียงใด

๒. ระดับการบริหาร โครงสร้างขององค์กรหนึ่งจะต้องมีสายการบังคับบัญชา ดังนั้น การมีส่วนร่วมจะพิจารณาได้จาก

ในแนวนราบ ทุกแผนกทุกฝ่ายจะมีความเสมอกันในตำแหน่ง ดังนั้น การมีส่วนร่วมในแนวนราบจึงเป็นไปอย่างหลวมๆ ไม่จริงจัง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะมีสถานะหรือตำแหน่งเท่ากัน

ในแนวดิ่ง เป็นการมีส่วนร่วมตามสายการบังคับบัญชา เช่น มีหัวหน้าลูกน้อง มีฝ่าย แผนกต่างๆ ลดหลั่นกันไป เป็นต้น การทำงานจึงมีการตรวจสอบตามลำดับชั้น การแสวงหา ผลประโยชน์เพื่อตนเอง หรือผู้อื่นจะได้รับการตรวจสอบจากผู้บังคับบัญชา

การมีส่วนร่วมทั้งแนวนราบและแนวดิ่งนั้น ในบางครั้งจะต้องทำงานร่วมกัน ผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงานในแผนกอื่น จึงต้องแสดงบทบาทตาสถานภาพของแนวนราบและแนวดิ่ง

ไพบูลย์ วัฒนศิริธรรม และพรณทิพย์ เพชรมาก (๒๕๕๑) ได้กล่าวถึงลักษณะ การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน ไว้ในเอกสารประกอบการสอนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการ พัฒนาเมือง และชนบท โดยได้ข้อสรุปลักษณะการมีส่วนร่วมแบ่งออกเป็น ๖ ลักษณะ ได้แก่

๑. การรับรู้ข่าวสาร (Public Information) การมีส่วนร่วมแบบนี้ ประชาชนเป็นผู้ ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย และบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะต้องได้รับการแจ้งให้ทราบถึงรายละเอียด ของโครงการที่จะดำเนินการ รวมทั้งผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้น ทั้งนี้ การแจ้งข่าวสารดังกล่าว จะต้องเป็นการแจ้งก่อนที่จะมีการตัดสินใจดำเนินโครงการ

๒. การปรึกษาหารือ (Public Consultation) เป็นรูปแบบของการมีส่วนร่วมที่มีการจัดการหารือระหว่างผู้ดำเนินการโครงการกับประชาชนที่เกี่ยวข้อง และได้รับผลกระทบ เพื่อรับ ฟังความคิดเห็นและการตรวจสอบข้อมูลเพิ่มเติม นอกจากนี้ ยังเป็นช่องทางการกระจายข่าวสารข้อมูล ไปยังประชาชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้เกิดความเข้าใจ และเพื่อให้มีการให้ข้อเสนอแนะ เพื่อประกอบทางเลือกการตัดสินใจ

๓. การประชุมรับฟังความคิดเห็น (Public Meeting) มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ประชาชน และฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับโครงการ หรือกิจกรรมและผู้ที่มีอำนาจในการตัดสินใจ ใช้เวทีสาธารณะในการ ทำความเข้าใจ การประชุมรับฟังความคิดเห็นมีหลายวิธีการ เช่น การประชุมระดับชุมชน (Community Meeting) การประชุมรับฟังความคิดเห็นเชิงวิชาการ (Technical Meeting)

๔. การประชาพิจารณ์ (Public Hearing) เป็นการประชุมที่มีขั้นตอนการดำเนินงานที่เป็นระบบ และมีความชัดเจนมากขึ้น เป็นเวทีในการเสนอข้อมูลอย่างเปิดเผยไม่มีการปิดบังของผู้ที่มีส่วนได้และช่วยของโครงการ การประชาคมและคณะกรรมการจัดประชุมจะต้องมีองค์ประกอบของผู้เข้าร่วมที่เป็นที่ยอมรับ มีหลักเกณฑ์และประเด็นในการพิจารณาที่ชัดเจน และมีการแจ้งให้ทุกฝ่ายทราบอย่างชัดเจน

๕. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision Making) เป็นเป้าหมายสูงสุดของการมีส่วนร่วมของประชาชน ให้ประชาชนเป็นผู้ตัดสินใจต่อประเด็นปัญหานั้นๆ ซึ่งอาจจะดำเนินการโดยการเลือกตั้งตัวแทนเข้าไปเป็นกรรมการที่มีอำนาจการตัดสินใจ

๖. การใช้กลไกทางกฎหมาย รูปแบบนี้ไม่ถือว่าเป็นการมีส่วนร่วมของประชาชนโดยตรงในเชิงการป้องกันและแก้ไข แต่เป็นลักษณะของการเรียกร้องและการป้องกันสิทธิของตนเอง อันเนื่องมาจากการไม่ได้รับความเป็นธรรม เพื่อให้ได้มาซึ่งผลประโยชน์ที่ตนเองควรจะได้รับ ซึ่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยได้ให้หลักเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้หลายประการ และประชาชนสามารถใช้สิทธิตามรัฐธรรมนูญทั้งในรูปแบบของปัจเจกหรือในรูปแบบกลุ่ม องค์กร ตามที่กฎหมายบัญญัติไว้

โดยสรุป ลักษณะการมีส่วนร่วม คือ การมีส่วนร่วมในระดับกิจกรรม ได้แก่ การรับรู้ข่าวสาร การปรึกษาหารือ การประชุมรับฟังความคิดเห็น การประชาพิจารณ์ การลงประชามติ และการมีส่วนร่วมในระดับการบริหาร ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การใช้กลไกทางกฎหมาย ในประเด็นการมีส่วนร่วมในระดับการบริหารนี้ ยังจะต้องพิจารณาจาก ในแนวราบ ทุกแผนกทุกฝ่าย จะมีความเสมอกันในตำแหน่ง และในแนวดิ่งเป็นการมีส่วนร่วมตามสายการบังคับบัญชา

๕. ปัจจัยที่ทำให้เกิดการมีส่วนร่วม

การที่ชุมชนจะเข้ามามีส่วนร่วมนั้น มีปัจจัยที่ส่งผลให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม ซึ่งมีนักวิชาการได้เสนอแนวคิด ดังนี้

Koufman (๑๙๔๙) ศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาชุมชนในชนบท พบว่า อายุ เพศ การศึกษา ขนาดของครอบครัว อาชีพ รายได้และระยะเวลาการอยู่อาศัยในท้องถิ่น มีความสัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน ในขณะที่ ประยูร ศรีประสาธน์ (๒๕๔๒) ได้นำเสนอปัจจัยของการมีส่วนร่วม ว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมมีด้วยกัน ๓ ปัจจัย คือ ๑.ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ อายุ เพศ ๒.ปัจจัยทางสังคมและเศรษฐกิจ ได้แก่ การศึกษา อาชีพ รายได้ และการเป็นสมาชิกกลุ่ม ๓.ปัจจัยด้านการสื่อสาร ได้แก่ การรับข่าวสารจากสื่อมวลชนและสื่อบุคคล และมีความสอดคล้องกับ สุธี วรประดิษฐ์ (๒๕๕๓) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชน และได้แนะนำเสนอปัจจัยที่มีส่วนในการผลักดันให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม โดยได้สรุป แบ่งออกเป็น ๓ ประเด็น คือ ๑.ลักษณะส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ต่างๆ ๒.ลักษณะทางเศรษฐกิจ ได้แก่ อาชีพ รายได้ ๓. การได้รับข้อมูลข่าวสาร ได้แก่ ความถี่ในการรับรู้ข่าวสาร และแหล่งที่มาของข่าวสาร แต่ไม่สอดคล้องกับ Leeder (อ้างใน จิราภรณ์ ศรีคำ, ๒๕๔๗) ได้สรุปปัจจัยที่ทำให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมหรือไม่มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ไว้ว่า บุคคลหรือ

กลุ่มบุคคลจะเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมใดๆ ก็ต่อเมื่อกิจกรรมนั้นสอดคล้องกับความเชื่อพื้นฐาน ทัศนคติ และค่านิยมของตน มีคุณค่าสอดคล้องกับกับผลประโยชน์ของตน มีเป้าหมายที่จะส่งเสริม และปกป้องรักษาผลประโยชน์ของตน สอดคล้องกับสิ่งที่ตนได้มาหรือหวังเอาไว้ และบุคคลหรือกลุ่มบุคคลจะไม่เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมใดก็ตามที่ตนเองได้มีประสบการณ์ที่เป็นอดีตต่อเรื่องนั้นๆ มาแล้ว และบุคคลหรือกลุ่มบุคคลจะเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมใดๆ ย่อมขึ้นอยู่กับความคิดเห็นของตนเป็นใหญ่ ขึ้นอยู่กับอุปนิสัยและจารีตประเพณี ขึ้นอยู่กับโอกาสที่จะอำนวยความสะดวกขึ้นอยู่ด้วยความสามารถรวมทั้งการเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมใดๆ ของบุคคลและกลุ่มบุคคลจะกระทำโดยการบีบบังคับหาได้ไม่ นอกจากนี้บุคคลและกลุ่มบุคคลจะเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมใดๆ ก็ต่อเมื่อได้รับการสนับสนุน กระตุ้นยั่วยุและจูงใจให้เกิดขึ้น

ในขณะที่เดียวกัน ก็มีนักวิชาการกลุ่มหนึ่งที่ได้ศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่เน้นที่ปัจจัยส่วนบุคคล องค์กรและชุมชน ซึ่งจะเน้นปัจจัยที่เหมาะสมกับการศึกษางานวิจัยครั้งนี้ เช่น สิริพัฒน์ ลากิจิตร (๒๕๕๐) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจมีส่วนร่วมของประชาชนในการสนับสนุนการบริหารงาน องค์กรบริหารส่วนตำบล อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี ซึ่งได้ข้อสรุปประเด็นปัจจัยที่มีส่วนสำคัญประกอบด้วย ๑.ปัจจัยด้านบุคคล ได้แก่ การเป็นหน้าที่ของประชาชน อาสาสมัคร ด้วยใจ มีความรู้ความสามารถ กล้าพูดกล้าแสดงความคิดเห็น เป็นที่เคารพนับถือของคนในชุมชนมีทักษะและประสบการณ์ เป็นประโยชน์กับตัวเองและชุมชน ๒.ปัจจัยด้านชุมชน ได้แก่ ชุมชนให้การสนับสนุนและเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วม เลือกให้เป็นตัวแทน ชุมชนมีความสามัคคี และมีกลุ่มต่างๆ ที่สนับสนุนผลักดันการมีส่วนร่วม ๓.ปัจจัยด้านองค์กร ได้แก่ อบต. ดำเนินงานเป็นไปตามกฎระเบียบ เอาใจใส่กระตือรือร้นในการแก้ปัญหา มีประชาพิจารณ์ประชาคมหมู่บ้าน สอดคล้องกับ เนตรรุ่ง อยู่เจริญ (๒๕๕๓) ได้ศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพการศึกษาของครูสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร จากการทำวิจัยครั้งนี้ เนตรรุ่ง อยู่เจริญ ได้พบตัวแปรที่มีผลต่อการมีส่วนร่วม ประกอบด้วย ๑.ปัจจัยด้านองค์กร ได้แก่ บรรยากาศองค์กร และการติดต่อสื่อสาร ๒.ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เจตคติต่อการมีส่วนร่วม และแรงจูงใจในการทำงาน ที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพการศึกษา

โดยสรุปปัจจัยที่ทำให้เกิดการมีส่วนร่วม ได้แก่ ๑.ปัจจัยด้านบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ต่างๆ ๒.ปัจจัยด้านชุมชน ได้แก่ ชุมชนให้การสนับสนุนและเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วม เลือกให้เป็นตัวแทน ชุมชนมีความสามัคคี และมีกลุ่มต่างๆ ที่สนับสนุนผลักดันการมีส่วนร่วม ๓.ปัจจัยด้านองค์กร ได้แก่ บรรยากาศองค์กร การติดต่อสื่อสาร กฎระเบียบ การเอาใจใส่กระตือรือร้นในการแก้ปัญหา มีประชาพิจารณ์ประชาคม ๔. ปัจจัยด้านทัศนคติ ได้แก่ เจตคติต่อการมีส่วนร่วม และแรงจูงใจในการทำงาน

ทฤษฎีการขัดเกลาทางสังคม

แนวคิดกระบวนการขัดเกลาทางสังคม (Socialization) สืบเนื่องจากความรู้ที่ว่ามนุษย์เป็นสัตว์สังคมที่ชอบอาศัยอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่มเป็นหมู่คณะ ไม่สามารถแยกไปอาศัยอยู่อย่างโดดเดี่ยวตามลำพังได้ เพราะต้องมีการติดต่อปฏิสัมพันธ์กันอยู่ตลอดเวลา แต่จากการที่มนุษย์แต่ละคนต่างก็มีความแตกต่างกันไปตามลักษณะเฉพาะของตน จึงทำให้มนุษย์ต้องสร้างบางสิ่งบางอย่างขึ้นมาในสังคมเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการติดต่อ สื่อสาร ซึ่งกันและกัน เป็นเครื่องจัดแบ่งความเหมือน ความแตกต่างของมนุษย์แต่ละกลุ่มให้ชัดเจน เนื่องจากในสังคมขนาดใหญ่ย่อมประกอบด้วยสังคมย่อยๆ สิ่งดังกล่าวนี้ก็คือวัฒนธรรม อันประกอบด้วย ภาษา ความคิดความเชื่อ ความรู้ในเรื่องราวต่างๆ รวมไปถึงกฎเกณฑ์ระเบียบแบบแผนวิถีการดำเนินชีวิต ประเพณีศีลธรรม ตลอดจนพฤติกรรมกรรมการแสดงออกและความชำนาญในต่างด้านต่างๆ ล้วนถูกสร้างขึ้นมาจากวัตถุประสงค์ดังที่ได้กล่าวมาแล้วทั้งสิ้น

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (ราชบัณฑิตยสถาน. ๒๕๔๙:๒๒๕) ได้ให้ความหมายของการขัดเกลาทางสังคม (Socialization) ว่า หมายถึง กระบวนการที่คนเรียนรู้การเป็นสมาชิกของกลุ่มหรือของสังคม โดยการซึมซับเอาบรรทัดฐานและค่านิยมทางสังคมมาเป็นของตนและเรียนรู้ในการปฏิบัติตนตามบทบาทและภาระหน้าที่ทางสังคม

พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต. ๒๕๔๑ : ๗๕) ได้กล่าวว่า ครูถือเป็นตัวแทนการขัดเกลาทางสังคม (Socializing Agent) ที่สำคัญในสถานศึกษา ครูมีบทบาทเป็นทั้งผู้จัดการเรียนรู้และการเป็นแบบอย่างที่ดีในชีวิตประจำวัน โดยถือหลัก สอนให้รู้ ทำให้ดูอยู่ให้เห็น นอกจากนี้ต้องดำเนินการประสานความร่วมมือกับบิดามารดา ผู้ปกครองและบุคคลในชุมชนทุกฝ่าย เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพแนวคิดทางสังคมวิทยา มองการขัดเกลาทางสังคม เป็นการเตรียมบุคคลเข้ารับบทบาทต่างๆ ในสังคม

นอกจากนี้ขวัญฟ้า รังสิยานนท์ (๒๕๕๒ : ๖๘) ได้กล่าวว่า กระบวนการขัดเกลาเด็กที่สำคัญที่สุดประการหนึ่ง บุคคลนับตั้งแต่เกิดมาเติบโตเป็นผู้ใหญ่ประกอบอาชีพจนกระทั่งตาย จะต้องผ่านกระบวนการขัดเกลาหล่อหลอม หรือที่เรียกว่าการขัดเกลาทางสังคม (Socialization) ซึ่งเป็นกระบวนการจัดประสบการณ์ทางสังคมแก่บุคคลผู้เป็นสมาชิกของสังคม จะหล่อหลอมความเชื่อทัศนคติ ค่านิยม แรงจูงใจ และบุคลิกภาพของบุคคลโดยรวม โดยผ่านกระบวนการนี้ บุคคลแต่ละคนจะเรียนรู้เพื่อปรับตัวให้เข้ากับมาตรฐาน จารีตประเพณีและวิถีปฏิบัติต่างๆ ของสังคมที่เขาอาศัยอยู่ การขัดเกลาทางสังคมจะหล่อหลอมให้บุคคลมีลักษณะทางจิตใจและพฤติกรรมสอดคล้องกับลักษณะที่สังคมปรารถนา และเห็นว่าเหมาะสมกับบทบาทของบุคคล ทั้งบทบาทที่ดำรงอยู่ในปัจจุบันและที่มีมาในอนาคต เพื่อใช้ในกระบวนการขัดเกลาทางสังคมต่อไป วัฒนธรรม ถือได้ว่าเป็นมรดกทางสังคมที่ต้องการมีการถ่ายทอดจากคนรุ่นหนึ่งไปสู่คนอีกรุ่นหนึ่ง เพื่อให้เกิดการเรียนรู้และนำไปปฏิบัติ โดยเฉพาะวัฒนธรรมที่สังคมเห็นว่ามีความสำคัญแก่การรักษาไว้ เพื่อให้เป็นวิถีชีวิตและเป็นแบบแผนของการดำรงชีวิตของสมาชิกในสังคมต่อไป และเป็นการคงไว้ซึ่งสังคม ซึ่งกระบวนการในการถ่ายทอดเพื่อให้เกิดการเรียนรู้นี้เรียกว่ากระบวนการขัดเกลาทางสังคม (Socialization)

๑. ความหมายกระบวนการขัดเกลาทางสังคม

กระบวนการขัดเกลาทางสังคมมีผู้ให้ความหมายไว้ ดังนี้

เมอร์เซอร์และเมอร์ตัน (Mercer and Merton. ๑๙๕๘ : ๑๒) กล่าวว่ากระบวนการขัดเกลาทางสังคมเป็น กระบวนการที่ช่วยให้บุคคลมีการเรียนรู้และรับวัฒนธรรม และขนบธรรมเนียมประเพณี บรรทัดฐานทางสังคม อุปนิสัย คุณค่าของระบบสังคมที่อยู่ไว้เป็นของตน และยอมทำตามกฎเกณฑ์ของสังคมในชีวิตประจำวันจนกลายเป็นนิสัย

เซคคอส และแบคแมน (Secord and Backman. ๑๙๖๗ : No page) กล่าวเพิ่มเติมว่า กระบวนการขัดเกลาทางสังคม เป็นกระบวนการที่กระทำต่อกันระหว่างบุคคลโดยที่พฤติกรรมของบุคคลจะต้องทำตามความคาดหวังของกลุ่ม หรือมีพฤติกรรมเหมาะสมตามความมุ่งหวังของผู้ใหญ่

บรูม และเซลซนิก (Broom and Selznick. ๑๙๗๓ : ๗) อธิบายไว้ ๒ ความหมายคือ ในมุมมองของสังคม กระบวนการขัดเกลาทางสังคม หมายถึง การถ่ายทอดวัฒนธรรม และการทำให้บุคคลมีวิถีชีวิตที่เป็นระเบียบ และในมุมมองของแต่ละบุคคล กระบวนการขัดเกลาทางสังคมหมายถึงกระบวนการที่ทำให้คนเปลี่ยนจากชีวอินทรีย์ เป็นมนุษย์ที่สามารถควบคุมพฤติกรรมของตนเองได้ และปฏิบัติตามค่านิยม อุดมคติ และระดับความทะเยอทะยาน

นอกจากนี้สุพิศตรา สุภาพ (๒๕๓๘ : ๗๐) กล่าวว่ากระบวนการขัดเกลาทางสังคมเป็นกระบวนการทั้งทางตรง คือการสอนหรือบอกโดยตรง และเป็นการเรียนรู้โดยอ้อมโดยอาศัยการสังเกต เลียนแบบของมนุษย์ในสังคมหนึ่งๆ เพื่อที่จะพัฒนาบุคลิกภาพของตนให้เป็นที่ยอมรับของสังคม

มงคล หวังสุขใจ และชมพู โกติรัมย์ (๒๕๔๐ : ๒๐ - ๒๒) ได้กล่าวเพิ่มเติมว่า กระบวนการขัดเกลาทางสังคม เป็นกระบวนการนำสังคมกับวัฒนธรรมไปสร้างรูปแบบของบุคลิกภาพ โดยผ่านการถ่ายทอดจากคนรุ่นหนึ่งไปสู่คนอีกรุ่นหนึ่ง ระบบของสังคมนั้นๆ เปรียบดังเครื่องจักรอันสลับซับซ้อน คอยผลิตสินค้าคือมนุษย์ให้ได้มาตรฐาน หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งว่ากระบวนการขัดเกลาทางสังคม เป็นกระบวนการแปรรูปจากสัญชาตญาณของคนให้มีความเป็นมนุษย์ในสังคม

โดยสรุปแล้วกระบวนการขัดเกลาทางสังคม หมายถึงกระบวนการที่ช่วยให้มนุษย์เกิดการเรียนรู้และรับเอาระเบียบ กฎเกณฑ์ความประพฤติและค่านิยมต่างๆ ของกลุ่มคนในสังคมมาพัฒนาตนเองให้มีคุณลักษณะต่างๆ ตามที่สังคมยอมรับ

ความมุ่งหมายของกระบวนการขัดเกลาทางสังคม ได้มีนักวิชาการหลายท่านได้ศึกษาความมุ่งหมายกระบวนการขัดเกลาทางสังคม ไว้ดังนี้

ปฟาณี ฐิติวัฒนา (๒๕๔๕ : ๕๐) ได้ศึกษาค้นคว้าไว้ว่า ความมุ่งหมายของกระบวนการขัดเกลาทางสังคมนั้น อยู่ที่การก่อตัวของบุคลิกภาพของสมาชิกในสังคมครรถงของวัฒนธรรมที่สมาชิกนั้นสังกัดอยู่ กระบวนการขัดเกลาทางสังคมมีจุดมุ่งหมาย ๔ ประการ คือ

๑. การปลูกฝังระเบียบวินัยขั้นพื้นฐาน(Basic Discipline) การมีระเบียบวินัย ถือเป็นพื้นฐานในการดำเนินชีวิต และกิจกรรมทางสังคมของการอยู่ร่วมกันของกลุ่มจุดมุ่งหมายข้อนี้ทำให้บุคคลยอมรับกฎเกณฑ์ที่สังคมกำหนด แม้ว่าอาจจะฝืนใจหรือไม่เต็มใจทำ ระเบียบวินัย

จึงเป็นพื้นฐานที่บุคคลถูกขัดเกลามาให้ประพฤติปฏิบัติตั้งแต่วัยต้นของชีวิต ในกิจกรรมชีวิตประจำวัน เช่น สอนให้รู้จักระเบียบในการขับถ่าย รู้จักความสะอาด มารยาท สังคม ซึ่งผู้ใหญ่ควรทำเป็นแบบอย่าง มีความสม่ำเสมอ มีความยืดหยุ่น และมีเหตุผลเพราะมีผลต่อบุคลิกภาพของบุคคลเป็นอย่างมาก

๒. การปลูกฝังความมุ่งหวังในชีวิต (Aspiration) โดยปกติบุคคลมักจะไม่อยากปฏิบัติตามระเบียบวินัย แต่ความมุ่งหวังจะช่วยให้บุคคลมีความมุ่งมั่น และยอมรับระเบียบวินัยที่จะต้องประพฤติปฏิบัติเพื่อลุล่วงสู่ความต้องการ ในอนาคตความลุล่วงที่ต้องการนั้น คือความมุ่งหวังที่บุคคลได้รับจากสังคมหรือกลุ่มที่ตนเป็นสมาชิกอยู่ซึ่งได้ถ่ายทอดคุณค่าทางสังคมมาถึงตัวบุคคล

๓. การกำหนดบทบาทในสังคม (Social Role) การกำหนดบทบาทในสังคมรวมทั้งทัศนคติต่างๆ ที่เข้ากับบทบาทนั้นๆ บุคคลจะได้รับการอบรมให้รู้ระเบียบสังคมตั้งแต่วัยต้นของชีวิตในลักษณะค่อยเป็นค่อยไป เช่น ลักษณะการวางตัวให้มีพฤติกรรมอย่างไรกับบุคคลอื่น ๆ ที่เขามีความสัมพันธ์ด้วย และถูกต้องเหมาะสมกับกาลเทศะ

๔. การสอนให้มีทักษะ (Skills) การสอนให้เกิดทักษะที่จะมีส่วนร่วมกิจกรรมในสังคมกับคนอื่น ๆ ในสังคมที่มีความเป็นอยู่อย่างง่ายๆ วิธีการเรียนรู้มักจะเกิดจากการเลียนแบบถ่ายทอดกันมานับชั่วอายุคน โดยยึดหลักขนบธรรมเนียมประเพณีสืบต่อกันมาแต่ในสังคมที่สลับซับซ้อน ความรู้ทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทในชีวิตของบุคคลเป็นอย่างมาก วิธีการเรียนรู้ของสังคมประเภทหลังนี้ จึงเป็นการเรียนรู้อย่างเป็นทางการซึ่งใช้ได้ผลมากเช่นสังคมไทยในอดีตผู้ชายจะได้รับการถ่ายทอดในด้านวิชาความรู้ศิลปะป้องกันตัว ฯลฯ จากวัด ซึ่งเป็นแหล่งที่ให้การขัดเกลาทักษะสังคมได้เป็นอย่างดีสำหรับเด็กผู้ชาย ในขณะที่เด็กผู้หญิงจะได้รับการถ่ายทอดทางด้านการบ้าน การเรือน มารยาททางสังคมต่างๆ ที่กุลสตรีพึงจะมีจากภายในวัง แต่สมัยปัจจุบันการศึกษาอย่างเป็นทางการ คือ โรงเรียนได้เข้ามามีส่วนเสริมสร้างทักษะด้านนี้อย่างมากมาย โดยเฉพาะความรู้ในด้านมนุษยสัมพันธ์ต่างๆ ที่ช่วยให้การปฏิบัติต่อผู้อื่นเป็นไปอย่างราบรื่น

บูม และเซลสนิค (Broom and Selznick, ๑๙๕๘:๕๗) กล่าวถึงการขัดเกลาทักษะสังคมว่า มีความมุ่งหมายหลัก ๔ ประการดังนี้ คือ

๑. การปลูกฝังระเบียบวินัย การมีระเบียบวินัยถือเป็นพื้นฐานสำคัญในการดำเนินกิจกรรมในสังคม และการอยู่ร่วมกันของกลุ่ม การปลูกฝังระเบียบวินัยจะทำให้บุคคลยอมทำตามระเบียบกฎเกณฑ์ที่สังคมกำหนด ถึงแม้ว่าจะมีความยากลำบากแต่ก็ต้องฝืนใจทำ ระเบียบวินัยเป็นสิ่งที่บุคคลได้รับนับตั้งแต่วัยต้นของชีวิตจวบจนเติบโตเป็นผู้ใหญ่ บุคคลควรทำตามระเบียบวินัยอย่างสม่ำเสมอ และยืดหยุ่นอย่างมีเหตุผล เพราะมีผลต่อบุคลิกภาพของบุคคลอย่างมาก

๒. การปลูกฝังความมุ่งหวังในชีวิตตามที่กลุ่มยอมรับ โดยปกติระเบียบวินัยเป็นสิ่งที่บุคคลไม่ค่อยอยากปฏิบัติ แต่ความมุ่งหวังจะช่วยให้บุคคลมีความมุ่งมั่นและยอมรับระเบียบวินัยที่จะต้องประพฤติปฏิบัติ เพื่อลุล่วงสู่ความต้องการในอนาคต ความลุล่วงที่ต้องการนั้น คือความมุ่งหวังที่บุคคลได้รับจากสังคมหรือกลุ่มที่ตนเป็นสมาชิกอยู่ได้ถ่ายทอดค่านิยมทางสังคมนั้นมาถึงตัวบุคคล เช่นคุณค่าของสังคมไทยที่ยกย่องให้เกียรติคนที่มีการศึกษาสูง ค่านิยมทางสังคมจะได้รับการปลูกฝังทั้ง

ทางตรง และทางอ้อมทำให้บุคคลเกิดความมุ่งหวังในค่านิยมเหล่านี้ และยอมลำบากทำตามบรรทัดฐานที่กลุ่มวางไว้เพื่อเป็นเป้าหมายในชีวิต

๓. การกำหนดบทบาทในสังคม บุคคลจะได้รับการกำหนดบทบาทจากสังคม รวมทั้งรับรู้ทัศนคติต่างๆ ที่เกี่ยวกับบทบาทนั้นๆ โดยลักษณะของการรับรู้แบบค่อยเป็นค่อยไป เช่น ลักษณะการวางตัวให้มีพฤติกรรมที่เหมาะสมฤดูกาลเทศต่อบุคคลอื่นที่มีความสัมพันธ์ด้วย

๔. การให้ความชำนาญเฉพาะอย่างหรือทักษะบุคคล จะได้รับการอบรมสั่งสอนให้เกิดความชำนาญ หรือทักษะที่จะมีส่วนร่วมกิจกรรมในสังคมกับคนอื่นๆ จุดมุ่งหมายในข้อนี้เป็นผลสุดท้ายที่ต่อเนื่องมาจากจุดมุ่งหมายแต่ละข้อตามลำดับ ในสังคมที่มีความเป็นอยู่อย่างง่าย ๆ วิธีการเรียนรู้ มักเกิดจากการเลียนแบบถ่ายทอดกันลงมา นับชั่วอายุคน แต่ในสังคมที่ซับซ้อน ความรู้ทางวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทในชีวิตของบุคคลอย่างมาก วิธีการเรียนรู้ในสังคมที่ซับซ้อนนี้จึงต้องเป็นการเรียนรู้อย่างเป็นทางการจึงจะได้ผล โดยแหล่งการเรียนรู้ที่สำคัญคือโรงเรียนนั่นเอง เนื่องจากการที่มนุษย์จะเป็น “คน” ที่สมบูรณ์ได้นั้น นอกจากการมีร่างกายที่ครบสมบูรณ์แล้ว ยังจำเป็นต้องเป็นคนที่มีคุณธรรมจริยธรรมด้วย ดังนั้นจิตใจจึงเป็นสิ่งสำคัญที่มีผลต่อตนเอง และสัมพันธ์กับคนอื่น ๆ นักวิชาการนอกจากนักสังคมวิทยาแล้วยังมีนักจิตวิทยาสังคมรวมทั้งนักพฤติกรรมศาสตร์ก็ได้ให้ความสำคัญกับกระบวนการขัดเกลาทางสังคมด้วย โดยจะให้ความสำคัญกับรูปแบบการปฏิสังสรรค์ระหว่างบิดา มารดา และบุตรเพื่อพัฒนาให้เป็นผู้มีบุคลิกภาพที่ดีเป็นผู้ที่มีความประพฤติดีถูกต้อง และเหมาะสม สามารถอยู่ร่วมกับสมาชิกคนอื่น ๆ ในสังคมได้ดีซึ่งเรียกว่า “วิธีการอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดา” และพยายามแยกรูปแบบการปฏิสังสรรค์ระหว่างบิดา มารดา และบุตรไว้หลายประเภท

๒. องค์ประกอบของกระบวนการขัดเกลาทางสังคม

กระบวนการขัดเกลาทางสังคม เป็นกระบวนการในการถ่ายทอดและเรียนรู้สิ่งต่างๆ ซึ่งแบ่งการขัดเกลาออกได้ ๓ ด้าน (ศศิธร อภิสิทธิ์นรินทร์, ๒๕๕๑ : ๔๐) ได้แก่

๒.๑ การขัดเกลาทางด้านจิตใจ ได้แก่ การถ่ายทอดในเรื่องเกี่ยวกับคุณค่าทางสังคม (Social Value) หมายถึง การถ่ายทอดในเรื่องความคิดความเชื่อทัศนคติและค่านิยมที่สังคมเห็นว่ามีความสำคัญในตัวเอง และมีการบำรุงรักษาเพื่อถ่ายทอดให้แก่คนรุ่นหลังในสังคม เพื่อให้คงอยู่ต่อไป โดยส่วนมากมักจะเป็นนามธรรมไม่อาจประมาณค่าออกมาเป็นราคาได้แต่มีคุณค่าต่อมนุษย์ทางด้านจิตใจ อาทิความคิดความเชื่อ และทัศนคติเกี่ยวกับ ศีลธรรมจรรยา ศิลปะและขนบธรรมเนียมและประเพณี

๒.๒ การขัดเกลาทางด้านสติปัญญา ได้แก่ การถ่ายทอดในเรื่องที่เกี่ยวกับ

๒.๒.๑ ความรู้ต่าง ๆ (Social Knowledge) เป็นการถ่ายทอดทั้งความรู้ที่เป็นทางการ อันได้แก่ความรู้ตามหลักสูตรในตำราเรียน และความรู้รอบตัวทั่วไป ที่สำคัญก็คือภาษา เพราะถือเป็นสัญลักษณ์อย่างหนึ่งของสังคม และเป็นสื่อกลางในการติดต่อสัมพันธ์ระหว่างบุคคล รวมถึงการถ่ายทอดและแลกเปลี่ยนสิ่งต่างๆ ให้แก่กัน

๒.๒.๒ ทักษะ ความชำนาญ (Social Skill) เป็นการถ่ายทอดเรื่องราวต่างๆ รวมไปถึงสาขาวิชาชีพที่มีความจำเป็นต่อการอยู่รอดของมนุษย์ เพื่อให้ผู้ได้รับการถ่ายทอดจะได้นำไปใช้ในการดำเนินชีวิต และเพื่อสร้างสรรค์สังคมให้มีความเจริญก้าวหน้าต่อไป

๒.๓ การขัดเกลาทางด้านพฤติกรรม ได้แก่ การถ่ายทอดในเรื่องที่เกี่ยวกับสิ่งต่อไปนี้

๒.๓.๑ บรรทัดฐานทางสังคม (Social Norm) เป็นการถ่ายทอดกฎเกณฑ์ระเบียบแบบแผน หรือคตินิยมที่สังคมสร้างไว้เพื่อกำหนดแนวทางให้คนในสังคมยึดถือในสถานการณ์ต่างๆ เพื่อบอกให้ทราบว่า ในแต่ละสถานการณ์ควรปฏิบัติอย่างไรทำให้เกิดความแน่นอน และความเป็นระเบียบในสังคม เนื่องจากบรรทัดฐานทางสังคมเป็นตัวกำหนดแนวพฤติกรรมของมนุษย์เมื่อมีการติดต่อสัมพันธ์กัน

๒.๓.๒ บทบาททางสังคม (Social Role) เป็นการถ่ายทอดสิ่งที่ติดตัวมนุษย์ทุกคนมาตั้งแต่เกิด โดยที่บทบาทนี้จะเป็นเครื่องบ่งชี้ถึงสถานภาพ และความเป็นตัวตนของมนุษย์ ทำให้ทราบถึงหน้าที่การวางตัว และสิ่งควรประพฤติปฏิบัติ มนุษย์ทุกคนล้วนมีบทบาท และแต่ละคนล้วนมีบทบาทที่หลากหลายในคนเพียงคนเดียวโดยบทบาทนี้จะเป็นตัวกำหนดพฤติกรรม การแสดงออกของมนุษย์ และจากการที่มนุษย์อยู่ในสังคม ซึ่งจะต้องมีความสัมพันธ์กับผู้อื่นอยู่ตลอดเวลา ดังนั้นการแสดงซึ่งบทบาทจะต้องเปลี่ยนไปตามบุคคลที่ติดต่อสัมพันธ์ด้วย เช่นเมื่ออยู่ที่บ้านเด็กจะมีบทบาทเป็นลูก แต่เมื่อเด็กไปโรงเรียน บทบาทของเด็กจะเปลี่ยนไปเป็นนักเรียน ดังนั้น พฤติกรรมที่เด็กจะแสดงออกเวลาที่อยู่โรงเรียนกับเวลาที่อยู่บ้านจึงแตกต่างกัน

๒.๓.๓ พฤติกรรมทางสังคม (Social Behavior) เป็นการถ่ายทอดการกระทำต่างๆซึ่งพฤติกรรมทางสังคมนี้ สอดคล้องกับบทบาททางสังคมที่มนุษย์แต่ละคนได้รับในแต่ละสถานการณ์โดยการขัดเกลาทางสังคมด้านพฤติกรรมนี้ก็เพื่อให้เกิดการแสดงออกซึ่งพฤติกรรมที่สังคมเห็นว่าถูกต้องเหมาะสม หรือเป็นพฤติกรรมที่สังคมมุ่งหวังให้เกิดการแสดงออก

๓. วิธีการขัดเกลาทางสังคม

ปราณี พุ่มบางป่า (๒๕๔๓ : ๒๖) ศึกษาค้นคว้าพบว่า การขัดเกลาทางสังคมสามารถทำได้ ๒ วิธีคือ

๓.๑ การขัดเกลาทางสังคมอย่างเป็นทางการ (Formal) เป็นวิธีการขัดเกลาโดยการเรียนรู้จากแหล่งการศึกษาโดยตรง หรือสถานการณ์ที่เป็นพิธีการต่างๆ เป็นการบอกว่สิ่งใดควรหรือไม่ควรอะไรผิดอะไรถูก ฯลฯ เป็น การชี้แนะแนวทางในการปฏิบัติต่อบุคคลอย่างจริงจังและเจตนา เพื่อให้บุคคลสามารถวางตัวได้ถูกต้องเหมาะสมกับสถานการณ์หนึ่งๆ ซึ่งบุคคลตั้งใจหรือรู้ตัวว่ากำลังเรียนรู้บางสิ่งบางอย่าง การขัดเกลาทางสังคมอย่างเป็นทางการจะพบเห็นอยู่เสมอในหมู่ครอบครัว โรงเรียน วัด เป็นต้น เช่น ถ้าเป็นครอบครัวก็จะอบรมลูกในรูปของการบอกเล่า สั่งสอน ชมเชย ดุด่า เป็นต้น ส่วนโรงเรียนจะอบรมเป็นทางการมากกว่าครอบครัว เพราะเป็นสถาบันอบรมสั่งสอนคนจำนวนมาก จึงจำเป็นต้องมีการอบรม และลงโทษอย่างเป็นทางการ เพื่อที่จะให้เด็กได้เรียนรู้สิ่งต่างๆ ที่ทำให้สามารถประพฤติปฏิบัติให้ถูกต้องตามระเบียบแบบแผนที่กลุ่มสังคมนั้นกำหนดไว้

๓.๒ การขัดเกลาทางสังคมอย่างไม่เป็นทางการ (Informal) เป็นการขัดเกลาทางสังคมที่ไม่ได้บอกกันโดยตรง กล่าวคือ บุคคลได้เรียนรู้สิ่งต่างๆ โดยไม่ได้ตั้งใจหรือโดยไม่รู้ตัวแต่ได้รับประสบการณ์หรือประโยชน์จากการสังเกต หรือการเรียนรู้จากการกระทำของผู้อื่น มักเป็นการเรียนรู้จากเพื่อน ครอบครัวและอื่นๆ โดยไม่เป็นทางการ

ลำดับขั้นของกระบวนการขัดเกลาทางสังคม มนุษย์ทุกคนที่เกิดมาในสังคมย่อมจะผ่านลำดับขั้นต่างๆ ของกระบวนการขัดเกลาทางสังคมด้วยกันทั้งนั้น ลำดับขั้นต่างๆ นี้ก็คือ วัยต่างๆ นั่นเอง กระบวนการขัดเกลาทางสังคมในแต่ละวัยย่อมแตกต่างกันออกไป และมีลักษณะเฉพาะลำดับขั้นของกระบวนการขัดเกลาทางสังคมมีดังนี้

๑. วัยเด็ก เป็นช่วงที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาบุคลิกภาพของเด็กมากที่สุด การอบรมนี้ จะเป็นไปตามระยะเวลาของการเจริญเติบโต ระยะเวลาๆ จะเน้นในการตอบสนองความต้องการของทารก เช่น การให้อาหารการให้ความอบอุ่น เมื่อเติบโตขึ้นก็จะเริ่มสอน คลาน นั่ง ยืน เดิน พูด

๒. วัยหนุ่มสาว เป็นวัยที่ผ่านการอบรมมากพอที่จะรู้และเข้าใจกฎเกณฑ์ของสังคม ซึ่งการอบรมสั่งสอนส่วนใหญ่จะได้จากกลุ่มเพื่อน โรงเรียน วัยนี้เป็นวัยที่เด็กจะพ้นจากสภาพของความเป็นผู้เยาว์ และเริ่มเข้าสู่สภาวะของความเป็นหนุ่มสาว วัยรุ่นจึงเป็นระยะที่มีการเปลี่ยนแปลงทางร่างกายและจิตใจเพื่อที่จะก้าวไปสู่การเป็นผู้ใหญ่เต็มตัว โดยเฉพาะร่างกายจะเปลี่ยนไปมากในวัยนี้มักจะมีการเลียนแบบผู้อื่น เช่น บุคคลที่ตนยกย่องหรือเพื่อน จากการที่เขาได้สัมผัสกับกลุ่มต่างๆ จะทำให้เขามีโอกาสเลือกกว่าจะยึดบรรทัดฐานใด คุณค่าใดเป็นหลักในการดำเนินชีวิต

๓. วัยผู้ใหญ่ วัยนี้ยังมีความจำเป็นที่จะต้องมีการขัดเกลาทางสังคม แม้จะเป็นผู้มีประสบการณ์มากแล้วก็ตาม ทั้งนี้เนื่องจากบางโอกาสต้องประสบกับสถานการณ์ใหม่ในสังคม ก็ต้องเรียนรู้ระเบียบใหม่ หรือการเข้าไปในสังคมอื่นก็จำเป็นต้องศึกษาวัฒนธรรมของคนในสังคมนั้นให้ได้ จึงจำเป็นต้องปรับปรุงแนวปฏิบัติเพื่อให้สอดคล้องกับสภาพสังคมที่เปลี่ยนไป ยิ่งถ้าสังคมเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วด้วยแล้ว ก็มีความจำเป็นที่จะต้องเรียนรู้ระเบียบแบบแผนของสังคมมากขึ้น ทั้งนี้เพื่อให้ทันต่อความเปลี่ยนแปลง

๔. องค์กรที่ให้การขัดเกลาทางสังคม

ปฟาณี ฐิติวัฒนา (๒๕๔๕ : ๒๙) ได้ศึกษาพบว่า การขัดเกลาทางสังคมมีบทบาทต่อทุกคนตั้งแต่เกิดจนตาย องค์กรที่มีบทบาทให้การขัดเกลาทางสังคมมี ๖ หน่วย คือ

๔.๑ ครอบครัว นับเป็นหน่วยทางสังคมกลุ่มแรกที่เป็นตัวแทนในการอบรมสั่งสอน ครอบครัวใช้วิธีการอบรมแก่เด็กทั้งทางตรงและทางอ้อม เพื่ออบรมให้เด็กได้รู้ว่าสิ่งใดควรทำ สิ่งใดไม่ควรทำ สิ่งใดถูก สิ่งใดผิด ครอบครัวจึงนับเป็นสถาบันพื้นฐานของสังคมที่มีหน้าที่ถ่ายทอดให้การเรียนรู้วัฒนธรรม และค่านิยมแก่สมาชิกในครอบครัว รวมทั้งกล่อมเกลาพฤติกรรมหรือบุคลิกภาพให้เป็นไปตามบทบาท และความคาดหวังของสังคมโดยผ่านกระบวนการขัดเกลาทางสังคม หรือกล่าวได้ว่าบ้านเป็นศูนย์กลางของการขัดเกลาทางสังคม โดยมีบิดามารดาเป็นสื่อกลางของการเรียนรู้

๔.๒ กลุ่มเพื่อน ประกอบด้วยบุคคลที่มีอายุ และฐานะทางสังคมทัดเทียมกัน กลุ่มเพื่อนมีความสำคัญทางอ้อมในการขัดเกลาทางสังคมของบุคคล กฎเกณฑ์ ระเบียบ ข้อบังคับ

บางอย่างบุคคลจำเป็นต้องทำเพื่อให้กลุ่มเพื่อนยอมรับ กลุ่มเพื่อนทำให้บุคคลรู้จักช่วยเหลือซึ่งกันและกัน กลุ่มเพื่อนบางครั้งเปรียบเสมือนดาบสองคม กล่าวคือ มีผลในการช่วยเหลือถ่ายทอดคุณค่าและวิธีการระเบียบ กฎเกณฑ์ ที่ผู้ใหญ่ต้องการให้ได้ ถ้ากลุ่มเพื่อนสนับสนุนบรรทัดฐานเหล่านั้น ในทางตรงกันข้าม กลุ่มเพื่อนอาจเป็นแรงยั่วยุผลักดันให้บุคคลทดลอง หรือลองดีต่อข้อบังคับระเบียบวินัยที่ผู้ใหญ่ตั้งเอาไว้ ปัจจุบันชีวิตในเมืองมีผลทำให้กลุ่มเพื่อนมีความสำคัญมากขึ้นเพราะ

๔.๒.๑ การเปลี่ยนแปลงทางสังคม ตลอดจนเทคโนโลยีต่างๆ ที่เป็นไปอย่างรวดเร็วทำให้เกิดช่องว่างระหว่างรุ่นอายุได้ พ่อแม่หรือผู้ปกครองกลายเป็นคนล้าสมัยหัวโบราณ ในขณะที่เพื่อนๆ ทันสมัยกว่า

๔.๒.๒ โอกาสที่บุคคลจะทำการเคลื่อนย้ายทางสังคมโดยอาศัยการศึกษา ในปัจจุบันมีมากกว่าสมัยก่อน ทำให้เด็กมีความมุมานะในการศึกษา ซึ่งพ่อแม่ไม่สามารถให้คำแนะนำ ฟังพาได้ในขณะที่กลุ่มเพื่อนช่วยเหลือได้

๔.๓ โรงเรียน เป็นตัวแทนทางสังคมที่ให้การอบรมศึกษาอย่างเป็นทางการ มีแบบแผนและมีจุดมุ่งหมาย เพื่อให้สมาชิกได้เรียนรู้ถึงขนบธรรมเนียมประเพณีศีลธรรม จรรยา ค่านิยม ปรัชญา วัฒนธรรม รวมถึงการฝึกระเบียบ วินัยและกฎเกณฑ์ต่าง ๆ แบบแผนของสังคมได้มากขึ้น ทำให้รู้จักการปรับตัวรวมทั้งได้รับการถ่ายทอดความเชื่อค่านิยมทัศนคติ และเพิ่มพูนประสบการณ์ด้านต่างๆ นับเป็นการพัฒนาไปสู่ความสำเร็จในด้านอารมณ์สังคม และสติปัญญาให้ดียิ่งขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสังคมปัจจุบัน โรงเรียนมีอิทธิพลต่อการพัฒนาบุคลิกภาพของเด็กมาก เพราะเด็กใช้ชีวิตอยู่ในโรงเรียนเป็นเวลานาน

๔.๔ กลุ่มอาชีพ เมื่อบุคคลผ่านพ้นจากการศึกษาในโรงเรียน เขาก็จะเริ่มประกอบอาชีพเลี้ยงตัวเอง ต่อไปบุคคลจะพบเพื่อนร่วมงานตามแต่อาชีพของตน ซึ่งมีระเบียบวิธีการแตกต่างกันออกไป บุคคลจำเป็นต้องเรียนรู้และรับไว้ หากต้องการอยู่ในกลุ่มนั้น ความเป็นสมาชิกในกลุ่มอาชีพใดอาชีพหนึ่งเป็นเวลานาน อาจทำให้บุคคลนั้นเป็นผู้มีอุปนิสัยใจคอ ทัศนคติ ความต้องการของชีวิตแตกต่างไปจากที่เคยได้รับการฝึกฝนอบรมมาในระยะต้นของชีวิตก็ได้

๔.๕ สื่อมวลชน เป็นเครื่องมือที่สำคัญและมีส่วนในการขัดเกลาทางสังคมในด้านต่าง ๆ ตั้งแต่เรื่องคุณค่า ความเชื่อ แบบของความประพฤติ ฯลฯ โดยเฉพาะในสังคมที่เจริญก้าวหน้าสื่อมวลชนจะแผ่ขยายและมีอิทธิพลต่อครอบครัว ทำให้บุคคลได้รับค่านิยม และวิธีการปฏิบัติทั้งในด้านบวก และด้านลบมากขึ้น สื่อมวลชนมีบทบาทอย่างมากต่อการเปลี่ยนแปลงคุณค่า วัฒนธรรมและความเป็นไปในสังคม และนับวันจะเป็นหน่วยที่ทำหน้าที่ขัดเกลาทางสังคมที่สำคัญมาก เพราะสื่อเข้าถึงตัวคนได้ดีที่สุด และถึงตัวคนบ่อยที่สุดพร้อมทั้งถึงคนจำนวนมากพร้อมๆ กัน การแทรกแนวคิดค่านิยมต่างๆ จึงทำได้ง่ายและได้ผล ดังนั้น บทบาทของสื่อมวลชนในการขัดเกลาทางสังคม ปราณี พุ่มบางป่า (๒๕๔๓ : ๒๖) ได้สรุปไว้ดังนี้

๔.๕.๑ สื่อมวลชนสอนบทบาทการอยู่ในสังคม มนุษย์จะต้องมีบทบาทต่าง ๆ เช่นบทบาทของความเป็นแม่ เป็นพ่อ เป็นครู เป็นนักเรียน ฯลฯ การเรียนรู้บทบาท อันได้แก่การรู้จักสิทธิและหน้าที่นั้น ปัจจุบันเราสามารถเรียนรู้ได้จากสื่อมวลชน

๔.๕.๒ สื่อมวลชนสร้างค่านิยม ในขณะที่เรากำลังเรียนรู้บทบาทของการเป็นสมาชิกสังคมต่าง ๆ จากสื่อมวลชนนั้น เราก็เรียนรู้ค่านิยมไปด้วย ไม่ว่าจะเป็นค่านิยมเรื่องการสะสมทรัพย์สิน การดำเนินชีวิตความทะเยอทะยาน จุดหมายปลายทางของชีวิตหรือค่านิยมทางเพศก็ตาม

๔.๕.๓ สื่อมวลชนสร้างทัศนคติ คือ ความพร้อมที่จะประพฤติปฏิบัติ ประกอบด้วยความรู้ ความรู้สึก และแนวโน้มของพฤติกรรม สื่อมวลชนจะเป็นผู้ให้ข่าวสารแก่เราให้ความรู้แก่เราและจะสอนวิธีการประเมินสิ่งต่างๆ รอบตัวเราตลอดจนชี้แนวทางที่จะเอื้ออำนวยต่อการปฏิบัติ ซึ่งทำให้ทัศนคติของคนเราเปลี่ยนไป

๔.๕.๔ สื่อมวลชนกำหนดบรรทัดฐานของพฤติกรรม ซึ่งการกำหนดบรรทัดฐานของพฤติกรรมของกลุ่มอ้างอิงที่ตนสร้างขึ้นมา ทำให้คนกระตือรือร้นที่จะเรียนรู้เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต

๔.๕.๖. องค์การศาสนา การขัดเกลาทางสังคมโดยผ่านองค์การทางศาสนาในสังคมไทยมีมาช้านานแล้ว ในประวัติศาสตร์โดยเฉพาะเด็กผู้ชายจะมีโอกาสเข้าไปศึกษาหาความรู้ทั้งในลักษณะเป็นครั้งเป็นคราว หรืออาศัยอยู่ในวัด ที่เรียกว่า เด็กวัด โดยคอยปรนนิบัติพระ และศึกษาเล่าเรียน อ่านเขียน ทั้งภาษาบาลีและภาษาไทย ตามสติปัญญา และความสามารถของแต่ละคนอีกทั้งยังฝึกฝนวิชาชีพที่สามารถเป็นความรู้ติดตัวไป เช่น ยุทธวิธีป้องกันตัวกระบี่กระบองวิชาอาคม ฯลฯ ขณะที่ใช้ชีวิตในวัดก็จะได้รับการขัดเกลาทางสังคมทั้งวิชาความรู้ศีลธรรม จรรยา มรรยาท ควบคู่กันไป

กล่าวโดยสรุป แนวคิดกระบวนการขัดเกลาทางสังคม (Socialization) เป็นแนวคิดที่ให้ความสำคัญกับกระบวนการถ่ายทอดระเบียบ กฎเกณฑ์ ความประพฤติและค่านิยมต่างๆ ของสังคมให้บุคคล มีคุณลักษณะตามที่สังคมต้องการผ่านตัวแทนต่างๆ ของสังคม ซึ่งได้แก่ ครอบครัวกลุ่มเพื่อน โรงเรียน กลุ่มอาชีพ และองค์การศาสนา ดังนั้น จะเห็นได้ว่า ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (Social Learning Theory) ที่กล่าวว่า มนุษย์จะเกิดการเรียนรู้พฤติกรรมต่าง ๆ และนำไปยึดถือปฏิบัติจะประกอบด้วย ๓ กระบวนการคือ การสังเกต (Observation) โดยสังเกตจากตัวแบบที่มีอยู่ในสังคมซึ่งอาจจะเป็นคน เช่น พ่อ แม่ ครู เพื่อน หรืออาจจะสังเกตจากตัวแบบที่เป็นสัญลักษณ์ เช่น หนังสือโทรทัศน์ วิทยุ หลังจากสังเกตพฤติกรรมจากตัวแบบแล้ว มนุษย์ก็มักจะมีการเลียนแบบพฤติกรรมจากตัวแบบ และนำพฤติกรรมเหล่านั้นไปประพฤติปฏิบัติ ถ้าพฤติกรรมนั้นได้รับการเสริมแรงทางบวก เช่น การได้รับคำชม หรือการยกย่อง ก็จะส่งผลให้มนุษย์นั้นยังคงประพฤติปฏิบัติพฤติกรรมนั้นต่อไป แต่ถ้าพฤติกรรมนั้นได้รับการเสริมแรงทางลบ เช่น การถูกลงโทษ การประณามจากสังคมก็จะส่งผลให้พฤติกรรมนั้นมีแนวโน้มที่จะได้รับการปฏิบัติน้อยลง เป็นรากฐานที่สำคัญของแนวคิดกระบวนการขัดเกลาทางสังคม ที่กล่าวว่ามนุษย์นั้นเป็นสัตว์สังคม เมื่อมนุษย์เกิดมาย่อมได้รับการอบรมสั่งสอนจากบุคคลหรือสิ่งต่าง ๆ ที่อยู่รอบตัวที่ทำให้มนุษย์นั้นมีลักษณะเหมือนมนุษย์ทุกๆ ไป

๕. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๕.๑ งานวิจัยต่างประเทศ

๕.๑.๑ เฮิร์ลล็อก (Hurlock.๑๙๘๔ : ๔๑) ได้ศึกษาการอบรมเลี้ยงดูกับคุณลักษณะที่พึงปรารถนาพบว่า การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยของพ่อแม่จะทำให้ลูกมีคุณลักษณะที่พึงปรารถนา เด็กที่ได้รับการอบรมแบบประชาธิปไตยจากครอบครัว จะทำให้เด็กมีคุณลักษณะต่างๆ ที่ดีมากกว่าเด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน การอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน และการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย ส่งผลทำให้เด็กมีคุณลักษณะที่พึงปรารถนาเพิ่มมากขึ้น รูปแบบอบรมเลี้ยงดูทั้ง ๒ แบบ มีผลต่อคุณลักษณะที่พึงปรารถนาแล้ว และพบอีกว่าสื่อมวลชนซึ่งได้แก่โทรทัศน์ วิทยุ และการสื่อสารสิ่งพิมพ์ ยังเป็นปัจจัยที่สำคัญที่เกี่ยวข้องและสัมพันธ์กับคุณลักษณะที่พึงปรารถนาด้วย

๕.๑.๒ แจ็คสัน (Jackson. ๑๙๙๓ : ๑๐) จากการศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องและสัมพันธ์กับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ พบว่า สถาบันครอบครัว และสถาบันการศึกษามีอิทธิพลต่อการพัฒนา และสร้างคุณลักษณะของเด็กไทย จุดประสงค์หลักของการวิจัยในครั้งนี้คือ การศึกษาสภาพจริงและความคาดหวังเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของเด็กไทย ดังนั้นจึงได้แบ่งกลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการศึกษาออกเป็น ๓ กลุ่ม กลุ่มแรกได้แก่กลุ่มนักเรียนซึ่งเป็นกลุ่มของเด็กเอง เพื่อให้เด็กประเมินตนเองว่า กลุ่มของตนเอง มีสภาพและความคาดหวังเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์มากน้อยเพียงไร กลุ่มต่อมา ได้แก่กลุ่มครู เนื่องจากครูเป็นตัวแทนของสถาบันการศึกษาที่สำคัญและอิทธิพลต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ต่อ เด็ก และกลุ่มสุดท้าย ที่มีความสำคัญยิ่ง ได้แก่กลุ่มผู้ปกครองเนื่องจากการอบรมเลี้ยงดูของผู้ปกครอง มีอิทธิพลที่สำคัญอย่างยิ่งต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของเด็กไทย

๕.๒ งานวิจัยในประเทศ

๕.๒.๑ สุจริต เพียรชอบ (๒๕๒๕ : ๕๖) ได้วิจัยเรื่องคุณลักษณะของเยาวชนไทยที่พึงปรารถนา โดยใช้แบบสอบถามส่งไปยังกลุ่มประชากรที่เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา นักศึกษาวิทยาลัยครู ผู้ปกครอง นักเรียน และผู้นำชุมชนจากทุกภาคของประเทศจำนวนทั้งสิ้น ๓,๐๐๐ คน ผลจากการวิจัยพบว่า ๑.คุณลักษณะของเยาวชนไทยที่พึงปรารถนาที่สำคัญประกอบด้วย ๑.๑ ด้านลักษณะท่าทาง เยาวชนชายเป็นผู้ที่มีร่างกายแข็งแรง สุขภาพสมบูรณ์มีกิริยาท่าทางกระฉับกระเฉงว่องไวเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี เยาวชนหญิงเป็นผู้ที่แต่งกายสะอาดเรียบร้อย สุภาพ มีกิริยามารยาทดี และมีหน้าตายิ้มแย้มแจ่มใส ร่าเริงเปิดเผย ๑.๒ ด้านความคิด เยาวชนชายเป็นผู้ที่สามารถตัดสินใจได้ดี มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ อยากรู้อยากเห็น ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน สามารถแสวงหาความรู้จากแหล่งความรู้ต่างๆ เยาวชนหญิงเป็นผู้ที่มีความสุขุมรอบคอบ คิดอย่างมีเหตุผล คิดดี คิดชอบ มองโลกในแง่ดี อยากรู้อยากเห็นใฝ่รู้ ใฝ่เรียน และสามารถแสวงหาความรู้จากแหล่งความรู้ต่างๆ ๑.๓ ด้านลักษณะนิสัย เยาวชนชายเป็นผู้ที่มีความหนักแน่นอดทน มีกำลังใจเข้มแข็งมานะพยายามไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคต่างๆ เยาวชนหญิง เป็นผู้ที่มีความซื่อสัตย์สุจริต เมตตากรุณาเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่โอบอ้อมอารี และมีความตรงต่อเวลา ๑.๔ ด้านมนุษยสัมพันธ์ เยาวชนชายเป็นผู้ที่

สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่น เข้ากับผู้อื่นได้ทุกระดับ ทุกเพศ ทุกวัย มีน้ำใจชอบช่วยเหลือผู้อื่นมี
 อัจฉริยะดีไม่เย่อหยิ่งถือตัว เยาวชนหญิงเป็นผู้ที่สามารถวางตนได้เหมาะสมกับกาลเทศะ สังคมและ
 บุคคลสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นเข้ากับผู้อื่นได้ดี และมีน้ำใจชอบช่วยเหลือผู้อื่น ๑.๕ ด้านอารมณ์
 เยาวชนชายเป็นผู้ที่มีอารมณ์มั่นคงไม่หวั่นไหวง่ายมีสติสัมปชัญญะ รู้จักยั้งคิดและอารมณ์ร่าเริงแจ่มใส
 เบิกบาน เยาวชนหญิง เป็นผู้ที่มีอารมณ์ร่าเริงแจ่มใสเบิกบาน มีสติสัมปชัญญะรู้จักยั้งคิดเป็นผู้รู้จัก
 อดกลั้น และเก็บความรู้สึกได้ดี.๑.๖ ด้านวัฒนธรรมและขนบธรรมเนียมประเพณี เยาวชนชายเป็น
 ผู้ที่รัก และหวงแหนในวัฒนธรรมไทย สามารถใช้ภาษาไทยได้อย่างถูกต้องให้ความร่วมมือและ
 สนับสนุนกิจกรรมต่างๆ ที่อนุรักษ์วัฒนธรรมไทย เยาวชนหญิง เป็นผู้ที่มีความละเอียดอ่อนและซาบซึ้ง
 ในความงามของธรรมชาติ และศิลปะต่างๆ มีความรู้และเข้าใจในขนบธรรมเนียมประเพณีไทยต่างๆ
 อย่างแท้จริง และมีความรัก และหวงแหนในวัฒนธรรมไทย ๗ ด้านจริยธรรมและคุณธรรม เยาวชน
 ชายเป็นผู้ที่รักความยุติธรรมมีความกตัญญูรู้คุณ กล่าวหาญและเชื่อมั่นในการทำคุณงามความดี
 เยาวชนหญิงเป็น ผู้ที่มีความกตัญญูรู้คุณรักความยุติธรรม และมีความเคารพผู้อาวุโส ๒. คุณลักษณะ
 ที่พึงปรารถนาในด้านต่างๆ ส่วนใหญ่ปรารถนาให้มีในเยาวชนชายสูงกว่าในเยาวชนหญิง ยกเว้นการ
 เป็นผู้แต่งกายสะอาดเรียบร้อย สุภาพ กิริยามารยาทดี การเป็นผู้มีความเมตตากรุณา เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่
 โอบอ้อมอารี การเป็นผู้มีความละเอียดอ่อน ซาบซึ้งในความงามของธรรมชาติ และศิลปะต่างๆ และ
 การเป็นผู้ตระหนักรู้ และเห็นคุณค่าของวัฒนธรรมไทยเป็นคุณลักษณะที่ปรารถนาให้มีในเยาวชนหญิง
 สูงกว่าในเยาวชนชาย ๓. ในแต่ละภาคของประเทศไทย ส่วนใหญ่มีความปรารถนาให้เยาวชนมี
 คุณลักษณะในด้านต่างๆ ในระดับที่แตกต่างกันทั้งในเยาวชนชาย และในเยาวชนหญิง

๕.๒.๒ ฉันทนา อุดมสิน (๒๕๓๗ : ๒๐) ได้ศึกษาคุณลักษณะที่
 เป็นจริงและที่พึงประสงค์ของนักเรียนโรงเรียนสาธิตประถมศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่น ตามความ
 คิดเห็นของอาจารย์และผู้ปกครอง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็น ครูอาจารย์และผู้ปกครอง รวม
 จำนวน ๒๙๙ คน ผลการวิจัยพบว่า อาจารย์และผู้ปกครองมีความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะที่เป็น
 จริงอยู่ในระดับที่ดีทั้ง ๖ ด้าน ส่วนคุณลักษณะที่พึงประสงค์อยู่ในระดับที่ดีมากทั้ง ๖ ด้าน และ
 แนวทางแก้ไขปรับปรุงและพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียน อาจารย์มีความคิดเห็นว่า
 ผู้ปกครองควรร่วมมือในการปรับปรุงพฤติกรรมของนักเรียนในทุกๆ ด้านโดยเน้นการประหยัด
 ไม่ใช่จ่ายฟุ่มเฟือย ควรให้ความรัก ความอบอุ่น และเป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักเรียนในด้านพฤติกรรม
 ตามที่ตนประสงค์ ผู้ปกครองมีความคิดเห็นว่า โรงเรียนควรปรับปรุง ด้านวิชาการ เพิ่มสื่อการเรียน
 การสอน ปรับปรุงห้องสมุดส่งเสริมในด้านวัฒนธรรม ประเพณี โดยเน้นเกี่ยวกับการมีสัมมาคารวะต่อ
 พ่อแม่ ผู้อาวุโส และควรส่งเสริมความรู้ด้านประชาธิปไตย การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และการทำตน
 ให้เป็นพลเมืองดีของชาติส่วนหน่วยงานภาครัฐ เอกชน และผู้ที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยเสนอว่าควรมีบทบาท
 ส่งเสริมสิ่งแวดล้อมในสังคมที่ดี

๕.๒.๓ นิรมล หันหาบุญ (๒๕๓๘ : ๓๖) ได้ศึกษาเรื่องการศึกษา
 คุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยที่พึงประสงค์ของนักเรียนประถมศึกษาในทศวรรษหน้า ตามทัศนะของ
 ผู้เชี่ยวชาญด้านวัฒนธรรม โดยได้ศึกษาจากผู้เชี่ยวชาญด้านวัฒนธรรมจำนวน ๒๐ คน ผลจากการ
 วิจัยพบว่า คุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยที่พึงประสงค์ของนักเรียนประถมศึกษาในทศวรรษหน้า

อยู่ในระดับมากที่สุด คือ ๑.ด้านจารีตประเพณี ๑๒ คุณลักษณะ ได้แก่ กล้าที่จะขอโทษด้วยตนเอง ไม่ขัดทอด ความผิดของตน ต้องยุติธรรมด้วยเหตุผลไม่ข่มเหงเบียดเบียนผู้อื่น รู้จักเลือกอาชีพสุจริต ไม่ขัดต่อกฎหมาย รู้จักเลือกอาชีพที่สุจริตไม่ขัดต่อศีลธรรม ปฏิบัติตามจรรยาบรรณของอาชีพโดยไม่เห็นแก่เงินเป็นใหญ่ มีสัจจะไม่ละเมิดต่อคำมั่นสัญญาของตนเอง ยึดมั่นต่อการรักษาคำพูดที่ชอบธรรมรู้จักคิดก่อนพูด กล้าต่อสู้เพื่อความถูกต้องและละอายต่อความประพฤติที่ผิดศีลธรรม ๒. ด้านขนบธรรมเนียมประเพณี ๙ คุณลักษณะ ได้แก่ ปฏิบัติตามกฎหมายของบ้านเมืองทุกกรณี ไม่ละเมิดกฎหมาย รู้จักถนอมใช้สาธารณสมบัติของชาติ ตั้งใจจริงในการทำงานที่ได้รับมอบหมาย โดยชอบอย่างไม่มีบิดพลิ้ว มีลำดับขั้นตอนในการคิดควบคุมตัวเองให้ปฏิบัติได้ถูกกาลเทศะควบคุมตัวเองให้ทำงานที่ได้รับมอบหมายได้ตามเงื่อนไขอย่างสม่ำเสมอด้วยความจริงใจ ปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับของโรงเรียนและเข้าแถวตามลำดับก่อนหลังด้วยความอดทน ๓. ด้านธรรมเนียมประเพณี ๖ คุณลักษณะ ได้แก่ ใช้คำพูดขอขอบคุณ ขอโทษตามควรแก่โอกาส และฐานะของบุคคล กระทำต่อผู้อื่นด้วยความจริงใจไม่แสดงอาการดูหมิ่นล่วงเกินเหยียดหยามทั้งบุคคลและสถานที่ แสดงความเคารพตามประเพณีไทย วางตัวให้เหมาะสมกับเพศ และวัยตามฐานะของตน และไม่ใช้อำนาจโดยมิชอบอันจะทำให้ผู้อื่นเสียผลประโยชน์ ๔. ด้านการใช้ภาษาไทย ๓ คุณลักษณะ ได้แก่ ใช้คำพูดได้ชัดเจนเหมาะสมกับบุคคลและกาลเทศะ อ่านออกเสียงได้ถูกต้องตามอักขรวิธีของไทย และเขียนภาษาไทยและเลขไทยได้ถูกต้องตามแบบแผน

๕.๒.๓ สิทธิชัย จินชัย (๒๕๓๘ : ๒๒) ได้วิจัยเรื่องการติดตามผลการจัดการศึกษาของนักเรียนที่จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ โรงเรียนในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชัยภูมิ โดยมีวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อหนึ่งคือ ผลจากการจัดการศึกษาด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ผลการวิจัยด้านนี้ปรากฏว่า นักเรียนที่จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ๓ อันดับแรก คือ มีความภูมิใจในความเป็นไทย สามารถปฏิบัติตนในการรักษาและเสริมสร้างสุขภาพอนามัยของตนเองและชุมชน เข้าใจสภาพและการเปลี่ยนแปลงของสังคมในชนบท ยกเว้นด้านเดียว มีทักษะพื้นฐานในการประกอบสัมมาชีพอยู่ในระดับ ปานกลาง

๕.๒.๔ มานะ ร้อยดาพันธ์ (๒๕๔๓ : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาคุณลักษณะที่เป็นจริงและลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่นกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียน ครูและนักเรียน รวมจำนวน ๘๐๙ คน ผลการวิจัยพบว่าคุณลักษณะที่เป็นจริงของนักเรียนตามเกณฑ์มาตรฐานการศึกษาแห่งชาติโดยภาพรวมอยู่ในระดับดีนักเรียนมัธยมศึกษาจะมีสุขนิสัย สุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดีมีความมั่นใจด้านศิลปะดนตรีและกีฬาคุณลักษณะที่อยู่ในระดับพอใช้มีอยู่ ๓ ด้าน คือ การมีวิจรรย์ญาณและความคิดสร้างสรรค์ การมีความรู้ และทักษะในการเรียนรู้ และการแสวงหาความรู้ และพัฒนาตนเองส่วนคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนมัธยมศึกษาโดยภาพรวมที่สำคัญ ๓ ด้าน คือการปลอดจากสิ่งเสพติดให้โทษและของมีนเมา การมีสุขนิสัย สุขภาพกาย และสุขภาพจิตที่ดีและการเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัวและชุมชน

๕.๒.๕ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (๒๕๔๗ : ๕๖) ได้ศึกษาคุณภาพที่เป็นมาตรฐานของเด็กไทยที่สังคมต้องการ โดยศึกษาความคิดเห็นของประชาชนจากทุกภาคเกี่ยวกับคุณภาพเด็กไทย การรวบรวมข้อมูลแบบสนทนากลุ่ม (Focus Group) แบ่งเป็น ๔ ภูมิภาค ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ตามกรอบแนวคิดที่เป็นมาตรฐานของเด็กไทย คือ ๑.ลักษณะนิสัยและความประพฤติ ๒.สุขภาพอนามัย ๓.ความรู้ความสามารถ ๔.คุณธรรมจริยธรรม ๕.อาชีพ ๖.เทคโนโลยี ๗.ความรับผิดชอบและการมีส่วนร่วมต่อสังคม ๘.หน้าที่พลเมืองและการเคารพสิทธิผู้อื่น และ ๙.ความเป็นไทย ผลการวิจัยสรุปได้ว่า คุณลักษณะคุณภาพเด็กไทยที่สังคมต้องการในภาพรวมของประเทศมีตัวบ่งชี้ทั้งหมด ๒๐๕ ตัวบ่งชี้ จำแนกตาม คุณลักษณะเรียงตามลำดับจำนวนตัวบ่งชี้ได้แก่ 'ด้านลักษณะนิสัยและความประพฤติ ๕๗ ตัวบ่งชี้ ด้านความรู้ความสามารถ ๓๘ ตัวบ่งชี้ ด้านคุณธรรม จริยธรรม ๒๔ ตัวบ่งชี้ ด้านความรับผิดชอบและการมีส่วนร่วมต่อสังคม ๒๐ ตัวบ่งชี้ ด้านอาชีพ ๑๘ ตัวบ่งชี้ ด้านความเป็นไทย ๑๗ ตัวบ่งชี้ ด้านสุขภาพอนามัย ๑๒ ตัวบ่งชี้ ด้านเทคโนโลยี ๑๐ ตัวบ่งชี้ และด้านหน้าที่พลเมือง และการเคารพสิทธิผู้อื่น ๙ ตัวบ่งชี้ จากการที่ได้ศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติตนตามคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนทำให้รู้ว่า นักเรียนขาดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ทางคุณธรรมและจริยธรรมที่ควรประพฤติควรปฏิบัติ ในทางที่ถูกที่ควรทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางพฤติกรรมของนักเรียนที่ยังเยาว์วัยควรได้รับการขัดเกลา หรือพัฒนาจิตใจโดยใช้หลักการหรือธรรมะสอดแทรก ส่วนบุคคลที่เติบโตเป็นผู้ใหญ่แล้วหรืออยู่ในวัยทำงานแน่นอนการพัฒนาจิตใจย่อมต้องมีความยาก เหตุเพราะสถานการณ์ในอาชีพหรือสถานการณ์ของสิ่งแวดล้อมบังคับนี้กล่าวในทางที่เป็นความจริงแต่ก็เชื่อว่าไม่มีหนทางเสียเลยอันนี้ขึ้นอยู่กับบุคคลว่าจะเห็นสมควรรับเอาสิ่งใด ไม่ควรรับเอาสิ่งใดตั้งนั้นการประพฤติปฏิบัติตน ที่กล่าวมาเป็นการปฏิบัติตนตามหลักธรรม และการพัฒนาจิตใจของของนักเรียนโดยทั่วไปทางหนึ่ง ดังนั้นผู้ศึกษาจึงสนใจที่จะทำการวิจัยการปฏิบัติตนตามคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนต่อไป

แนวคิดเกี่ยวกับการลดความเสี่ยงภัยโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน

๑. แนวคิดครอบครัวและชุมชนเป็นฐาน (Family and Community-based) ความเชื่อของแนวคิดนี้ คือ ครอบครัวมีศักยภาพที่สามารถดูแลสมาชิกในครอบครัวได้ กระบวนการทำงานของนักสังคมสงเคราะห์ คือ กระตุ้นให้ครอบครัวได้ตระหนักในบทบาทหน้าที่ของครอบครัวที่มีต่อสมาชิก โดยใช้บริการ หรือกิจกรรมทางเลือกทั้งในบ้าน และนอกบ้านที่เหมาะสมกับเด็กและเยาวชน กระทำคามผิด นอกจากนี้จะต้องนำแนวคิดเรื่องการใช้ชุมชนเป็นฐาน (Community – based) เข้ามาร่วมด้วย เพราะในกรณีที่ครอบครัวไม่พร้อมก็อาจพิจารณาจากองค์กรชุมชนหรือกลุ่มต่างๆ มาทำหน้าที่สนับสนุนบริการให้กับเด็ก และเยาวชน แบบแผนการใช้ครอบครัวเป็นฐาน มีดังนี้

๑.๑ นักสังคมสงเคราะห์ ควรให้ครอบครัวได้ตระหนักในคุณค่าและศักยภาพของสมาชิกในครอบครัว และสิ่งแวดล้อมของครอบครัว ได้แก่ เพื่อนบ้าน ชุมชน องค์กรต่างๆ ซึ่งสมาชิกของครอบครัวคนใดคนหนึ่งอาจเป็นผู้มีประสบการณ์ที่จะสามารถจัดการกับปัญหาที่เกิดขึ้นใน

ครอบครัวได้ ซึ่งจะช่วยให้การแก้ไขปัญหาของเด็กและเยาวชนกระทำผิดได้อย่างตรงจุด และนำไปสู่การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่เหมาะสมได้

๑.๒ การเน้นให้สมาชิกในครอบครัวมีส่วนในการรับรู้ ทำความเข้าใจกับปัญหา กิจกรรมและบริการต่างๆ ที่จะจัดให้สมาชิกในครอบครัว ซึ่งจะเป็นการช่วยให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน และคิดร่วมกันอันจะนำไปสู่ทางออกของปัญหาได้

๑.๓ การปรับบทบาทหน้าที่ของนักสังคมสงเคราะห์จากผู้จัดการ ผู้ให้บริการมาเป็นผู้กระตุ้น ผู้ให้การศึกษา ผู้อำนวยการความสะดวก การจัดบริการเชิงป้องกัน และพัฒนาศักยภาพของสมาชิกในครอบครัวให้ทำหน้าที่ดูแลเด็ก และเยาวชนได้มากขึ้นแทนการปล่อย และละเลยเด็กและเยาวชน

๒. แนวคิดการใช้ชุมชนเป็นฐานถือเป็นหัวใจหลักในการปฏิบัติงานสังคมสงเคราะห์ของนักสังคมสงเคราะห์ที่มีความเชื่อในแนวคิดนี้ การใช้ชุมชนเป็นหลักในการปฏิบัติงานจะต้องอาศัยคนทรัพยากรในชุมชนให้เข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไข ป้องกันปัญหา การเสริมสร้างศักยภาพของชุมชน การให้ชุมชนเรียนรู้ในปัญหาของชุมชน ร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติงาน ซึ่งจะทำให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนในระยะยาว

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การทำลายวงจรผู้ผลิต ผู้ขาย และผู้เสพยาเสพติด

สถานการณ์ปัญหายาเสพติดของประเทศไทยมีความเรื้อรัง มีการเปลี่ยนแปลง และมีความรุนแรงเพิ่มมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง ทั้งในด้านของอุปทานคือ กระบวนการผลิต การลำเลียง การกระจาย และตัวยา และในด้านของอุปสงค์ที่มีผู้เสพยาใหม่ ผู้เสพยาเก่าเรื้อรังเพิ่มมากขึ้น มีการกระจายไปในหลายกลุ่มอายุ และอาชีพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มเยาวชนและผู้ใช้แรงงาน ทั้งในชนบท และเขตเมือง (สำนักงาน ป.ป.ส. ๒๕๔๕) ผลกระทบที่เกิดขึ้นกับทุกภาคส่วนของสังคมได้ทำให้ปัจเจกบุคคล ครอบครัวและชุมชนที่มีปัญหาในด้านการดำรงชีวิตอยู่แล้วทวีความรุนแรงยิ่งขึ้น และในความสัมพันธ์ที่เป็นปัญหาทางสังคม ปัญหาสารเสพติด ทำให้โรคเอดส์ อาชญากรรมและความเสื่อมโทรมของความสัมพันธ์ทางสังคม วัฒนธรรม และการบริหารจัดการของสังคมเป็นปัญหามากขึ้น จนถึงขั้นทำสังคมไทยอ่อนแอลง การแก้ไขปัญหานั้นที่ผ่านมาได้มีความพยายามจากทุกภาคส่วนของสังคม และจากหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรง ทั้งในแง่ของการใช้มาตรการทางกฎหมายเข้าปราบปราม จับกุม ทำลายแหล่งต้นตอการผลิต แหล่งขนส่งลำเลียง ผู้ขายรายใหญ่ รายเล็กที่มีเครือข่ายกว้างขวางแทรกซึมไปสู่ผู้บริโภค และกลุ่มเสี่ยงโดยตรง หรือเรียกว่า เป็นการจัดการกับอุปทานของยาเสพติด มีความพยายามในการติดตามพัฒนาการ และการเปลี่ยนแปลงของสารเสพติดประเภทต่างๆ และในส่วนของอุปสงค์ ได้มีโครงการบำบัดผู้เสพในหลายรูปแบบ มีการป้องกันกลุ่มเสี่ยงหลายโครงการ มีความพยายามใช้พลังแผ่นดิน ด้วยการรณรงค์ให้สังคมช่วยกันแก้ไขปัญหายาเสพติด แต่กระนั้นก็ตามปัญหายาเสพติดกลับไม่ได้ลดลง สำหรับในภาครัฐได้มีการปรับปรุงระบบกลไก และนโยบายการดำเนินงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติดให้เข้มข้นโดยตลอด เช่น ในปี ๒๕๔๑ รัฐบาลได้มีแนวทางแก้ไขปัญหายาเสพติดภายใต้โครงการ “ราษฎร์-รัฐ-ร่วมใจต้านภัยยาเสพติด”

ด้วยการระดมสรรพกำลังจากทุกกลไกของสังคมให้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงาน โดยยกระดับปัญหา ยาเสพติดให้เป็นวาระแห่งชาติ มีการจัดรูปองค์การดำเนินงานระดับนโยบาย โดยเพิ่มอำนาจหน้าที่ของสำนักงาน ปปส. ให้มีการผนึกภาระกิจของหน่วยราชการต่างๆ ในระดับปฏิบัติมีศูนย์ป้องกันและปราบปรามยาเสพติดระดับชาติ (ศ.ปส.ช.) และศูนย์ป้องกันและปราบปรามยาเสพติดจังหวัด (ศ.ปส.จ.) ตามคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรีที่ ๑๔๑/๒๕๔๑) ในภาคปฏิบัติได้มีการดำเนินการทางจิตวิทยา และประชาสัมพันธ์เชิงรุกเพื่อให้เกิดความร่วมมือจากประชาชน มีการกำหนดพื้นที่เป้าหมายที่ชัดเจน และปรับยุทธศาสตร์การดำเนินงานให้สอดคล้องกับสภาพพื้นที่ มีเป้าหมายไม่ให้มีผู้เสพติดรายใหม่ และลดจำนวนผู้เสพติดที่มีอยู่แล้ว มีการป้องกันยาเสพติดในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว สถานศึกษา และชุมชน โดยให้ทุกฝ่ายเข้ามามีบทบาทในการป้องกันยาเสพติดอย่างต่อเนื่อง สำหรับผู้ติดยาจะมีการปฏิบัติในฐานะผู้ป่วย ถือว่าเขาเป็นเหยื่อของสังคม และควรได้รับโอกาสในการดูแลเอาใจใส่ ส่วนผู้ผลิต ผู้ค้า และผู้นำเข้า หรือส่งออกยาเสพติด และกลุ่มผู้มีอิทธิพลมีการดำเนินการตามกฎหมายอย่างเฉียบขาดนับตั้งแต่ปี ๒๕๔๓ เป็นต้นมา ได้มีการเพิ่มเติมนโยบายที่หลากหลายและเข้มข้นยิ่งขึ้นตามลำดับ เช่น มีนโยบายการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดตามแนวชายแดน โดยใช้ปฏิบัติการจิตวิทยาสร้างพลังมวลชนให้ต่อสู้ต่อต้านและป้องกันยาเสพติด มีแนวทางการใช้ชุมชนเข้มแข็งเป็นหลัก (สำนักงาน ปปส. ๒๕๔๕) ในปี ๒๕๔๔ รัฐบาลได้เพิ่มมาตรการมีแนวทางใช้พลังแผ่นดินเพื่อเอาชนะยาเสพติดตามคำสั่งนายกรัฐมนตรีที่ ๑๑๙/๒๕๔๔ ทั้งนี้อยู่บนยุทธศาสตร์การแก้ปัญหาเสพติดว่า จุดแตกหักในการแก้ไขปัญหายาเสพติดอยู่ที่หมู่บ้าน ชุมชนและพลังของคนไทยทั้งแผ่นดิน (สำนักงาน ปปส. ๒๕๔๕) แนวทางนี้เป็นการกระตุ้นจิตสำนึกของประชาชนให้มีความรู้ความเข้าใจ ตระหนักถึงภัยของยาเสพติด และคาดหวังว่าทุกภาคส่วนของสังคมจะเข้ามาร่วมกันป้องกันและแก้ไขปัญหา แต่สถานการณ์ปัญหายาเสพติดก็ได้คลี่คลายตามนโยบายและยุทธศาสตร์ต่างๆ เท่าที่ควร ในปี ๒๕๔๖ รัฐบาลได้มีนโยบายการต่อสู้เพื่อเอาชนะยาเสพติด โดยออกคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรีที่ ๒๙/๒๕๔๖ ลงวันที่ ๒๘ มกราคม ๒๕๔๖ กำหนดให้ทุกหน่วยราชการและสังคม ผนึกกำลังร่วมกันปฏิบัติตามแนวยุทธศาสตร์พลังแผ่นดิน ด้วยการจัดปัจจัยและเงื่อนไขด้านสังคมที่มีส่วนทำให้สถานการณ์ยาเสพติดรุนแรงให้หมดสิ้น และสามารถเอาชนะยาเสพติดได้อย่างเบ็ดเสร็จ จนปรากฏว่ามีการปราบปรามจับกุม ตัดตอนส่วนที่เป็นอุปทานของยาเสพติดอย่างได้ผล และทำให้สถานการณ์ปัญหายาเสพติดบรรเทาลงอย่างชัดเจน แต่กระนั้นก็ตาม นโยบายยุทธศาสตร์และแนวทางที่รัฐได้พยายามใช้เพื่อแก้ปัญหายาเสพติดมักจะได้ผลในช่วงเริ่มต้น แต่เมื่อมีการผ่อนคลายความเข้มข้นของการปฏิบัติตามนโยบาย ปัญหายาเสพติดก็จะหวนกลับคืนมา โดยมีการปรับเปลี่ยนรูปแบบ ทั้งในแง่ของตัวยา กระบวนการผลิต การลำเลียง การค้า และการกระจายไปสู่เป้าหมายในรูปแบบใหม่ตลอดเวลา จากประสบการณ์การแก้ไขปัญหายาเสพติดที่ผ่านมา สรุปได้ว่า

๑. การใช้มาตรการทางกฎหมายในการปราบปราม เพื่อลดอุปทานของยาเสพติดเป็นมาตรการที่ได้ผล โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับกรณีที่กระบวนการผลิต การลำเลียง และการกระจายสินค้ามีเครือข่ายซับซ้อนข้ามชุมชน ข้ามจังหวัด และข้ามประเทศ แต่จะเกิดสัมฤทธิ์ผลมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับความสามารถในการเข้าถึงเครือข่ายอิทธิพลที่มีความเชื่อมโยงกับอำนาจหลายระดับ เนื่องจากผลประโยชน์ที่เป็นตัวเงินมีมากมหาศาล อำนาจเงินสามารถแทรกแซงอำนาจรัฐ ทำให้

อำนาจรัฐบางส่วนถูกใช้ไปแก้วิกฤตกระบวนการ อำนาจรัฐที่ต้องจัดการแก้ปัญหาเสพติดไม่มากก็น้อย ต้องเผชิญกับอำนาจเงินดังกล่าว จึงทำให้การเข้าถึงและจัดการกับเครือข่ายอำนาจขึ้นอยู่กับเจตนากรณีทางการเมืองไปสู่ภาคปฏิบัติที่ต้องมีความชัดเจน คล่องตัว ในขณะที่เดียวกันต้องระมัดระวังในแง่ของสิทธิมนุษยชนด้วย เพราะในขั้นปฏิบัติจะต้องมีผู้ปฏิบัติการเกี่ยวข้องหลายฝ่าย ทำให้ระบบการควบคุมตรวจสอบมีความยากลำบาก

๒. การใช้มาตรการปลูกกระแสสังคมผ่าน “พลังแผ่นดิน” แม้จะได้ผลในแง่ของการปลูกกระตุน้สังคมให้เกิดความตระหนัก และสังคมส่วนรวมก็ได้รับรู้กับปัญหานี้มาโดยตลอดผ่านโครงการต่างๆ จากมาตรการพลังแผ่นดิน และผ่านสื่อมวลชน แต่สังคมทั่วไปได้เข้ามาร่วมเฝ้าระวังป้องกันปัญหาเสพติดในเชิงรูปธรรมมากน้อยเพียงใดไม่ปรากฏอย่างชัดเจน

๓. การใช้มาตรการบำบัดฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดที่ผ่านมา มีผลสำเร็จอย่างมากในการบำบัด แต่การฟื้นฟูและจัดการไม่ให้เกิดกลับมาเสพใหม่ มักจะไม่ได้ผล เนื่องจากปัญหาด้านจิตใจส่วนหนึ่ง แต่อีกส่วนหนึ่งเป็นผลจากปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม และเงื่อนไขทางอุปทานและอุปสงค์อื่นๆ ไม่เปลี่ยนแปลง

๔. การใช้ “ชุมชนเข้มแข็ง” ที่มีความพยายามมาโดยตลอด โดยหลายหน่วยงานภายใต้ชื่อที่ต่างกันก็พบว่า เกิดความสำเร็จในบางพื้นที่ที่มีองค์กรชุมชนเข้มแข็ง และมีความสัมพันธ์ที่ดีกับหน่วยงานภายนอกที่รับผิดชอบเกี่ยวกับยาเสพติด แต่พื้นดังกล่าวมีจำนวนน้อย เมื่อเทียบกับชุมชนทั้งหมด สำหรับโครงการหมู่บ้านปลอดยาเสพติดที่ได้ใช้แนวทาง “ชุมชนเข้มแข็ง” เป็นยุทธศาสตร์นำก็พบว่าหมู่บ้านภายใต้โครงการจำนวนไม่น้อย ได้ถูกประกาศให้เป็นหมู่บ้าน “สีขาว” แต่เมื่องบประมาณที่จัดสรรลงไปชุมชนมีไม่พอ การปฏิบัติงานของหน่วยงานไม่ต่อเนื่อง ชุมชนเหล่านั้นก็ไม่ได้เข้มแข็งจริง เงื่อนไขที่เอื้อต่ออุปสงค์ของยาเสพติดยังมีอยู่ ปัญหาเสพติดก็ดำเนินต่อทั้งที่เป็นหมู่บ้าน “สีขาว” งานวิจัยนี้จึงมีข้อสมมุติฐานสำคัญที่จะนำไปสู่การวิจัยดังนี้

๔.๑ ทุกมาตรการที่ดำเนินการมาแล้วล้วนมีความสำคัญ แต่การแก้ปัญหาที่มีความสลับซับซ้อน เช่น ยาเสพติด จำเป็นต้องปรับจุดแข็ง เสริมจุดอ่อนของแต่ละมาตรการ เช่น การปราบปรามกระบวนการผลิตและค้า จำเป็นในระดับประเทศ และข้ามพื้นที่ แต่จะให้ผลในแต่ละพื้นที่หรือแต่ละชุมชนต้องมีกลไกเฝ้าระวังแจ้งเหตุที่มีประสิทธิภาพ ให้แต่ละชุมชนสามารถใช้พลังเท่าที่มีอยู่เข้าจัดการ แต่ถ้าพลังนั้นมีประสิทธิภาพไม่เพียงพอ ก็ต้องอาศัยพลังจากรัฐเข้าช่วย หรือการบำบัดรักษามีจุดแข็งในด้านเทคนิควิชาการทางการแพทย์ แต่หากไม่เสริมจุดอ่อนด้านการฟื้นฟูด้านจิตใจ และการปรับเงื่อนไขสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการกลับไปเสพใหม่ มาตรการนี้ก็ไม่ได้ผล เป็นต้น

๔.๒ การเปลี่ยนนโยบาย มาตรการ และยุทธศาสตร์ลงสู่การปฏิบัติเป็นปัญหา และเป็นความยุ่งยากไม่น้อยไปกว่าตัวปัญหาเสพติดที่ต้องแก้ไข เพราะเป็นเรื่องของความรู้ ความเข้าใจ ประสบการณ์ ขวัญและกำลังใจและระบบสนับสนุนการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ การใช้ “ชุมชนเข้มแข็ง” ถือว่าเป็นยุทธศาสตร์ที่ถูกต้อง แต่การแปลไปสู่การปฏิบัติ กลับมีความสลับซับซ้อนมากที่สุด มากกว่าทุกยุทธศาสตร์ อุปสรรคสำคัญที่ทำให้ยุทธศาสตร์นี้ไม่บังเกิดผลจนมีพลังพอจะแก้ไขปัญหาเสพติดอย่างตรงจุดและยั่งยืน ไม่เพียงมีแค่ปัญหาการจัดการเชิงงบประมาณ กำลังคน และการสนับสนุนเท่านั้น แต่มีเรื่องของความเข้าใจที่ลึกซึ้งของเงื่อนไข “ความเป็นชุมชน” ในแง่ของ

ความสัมพันธ์ระหว่างผู้คนภายในชุมชน ความสัมพันธ์ของผู้คนกับภายนอก ศักยภาพและข้อจำกัดของชุมชนในการจัดการกับปัญหาน้อยใหญ่ที่ชุมชนเผชิญอยู่ และที่สำคัญคือความเข้าใจในเงื่อนไขที่เป็นสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการแทรกเข้ามาของอุปทาน และการเพิ่มขึ้นของอุปสงค์ ความเข้าใจที่ลึกซึ้งดังกล่าวไม่ได้เกิดขึ้นอย่างง่ายตาย ผ่านการอบรมเจ้าหน้าที่ แต่เกิดมาจากประสบการณ์และกระบวนการเรียนรู้ที่ถูกต้องของผู้แปลนโยบายสู่ภาคปฏิบัติ ยิ่งไปกว่านั้นยังมีเรื่องของความสามารถในการใช้ความเข้าใจ “ความเป็นชุมชน” ซึ่งแต่ละแห่งก็ไม่เหมือนกันมาเป็นฐานในการดำเนินการหรือขับเคลื่อนกระบวนการสร้าง “ความเข้มแข็ง” ให้กับชุมชนเป้าหมาย ซึ่งตรงนี้ก็ต่ออาศัยความสามารถและทักษะของผู้ปฏิบัติแบบไม่ตรงไปตรงมาหรือเป็น “พิมพ์เขียว” แต่เป็นความสามารถและทักษะในการปรับเปลี่ยนประยุกต์ปฏิบัติการอย่างประณีตในทุกขั้นตอน ให้อึดหยุ่นสัมพันธ์กับพัฒนาการแต่ละช่วงจังหวะเวลาที่เกิดขึ้นในชุมชนโดยเฉพาะเจาะจง งานวิจัยชิ้นนี้ได้ประมวลเอาประสบการณ์องค์ความรู้เกี่ยวกับ “ชุมชนเข้มแข็ง” มาเป็นแนวทางแล้วค้นหาจากของจริงว่า ในชุมชนที่ได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวางว่าเป็นชุมชนที่เข้มแข็งพอที่จะแก้ปัญหาสาเหตุติดแบบยั่งยืนนั้น มีพัฒนาการมีกระบวนการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่าง “คนใน” กับ “คนนอก” อย่างไร จึงสามารถเกิดสัมฤทธิ์ผลเช่นนั้นได้ การวิจัยจะได้พยายามค้นหาเงื่อนไขต่างๆ ตามที่กล่าวมาแล้ว แล้ววิเคราะห์ออกมาเป็น “บทเรียน” ๑-๒ บทเรียน ไปเพิ่มความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ “ความเป็นชุมชน” “ศักยภาพชุมชน” ในการแก้ไขปัญหาสาเหตุติดและประเด็นที่เป็น “ความปรวนธิด ” ของ “คนนอก” หรือหน่วยงาน / เจ้าหน้าที่ และแนวยุทธศาสตร์ ชุมชนเข้มแข็งสู่ปฏิบัติการ เพื่อไปเสริมความสามารถและทักษะที่ตามข้อสมมุติฐานเห็นว่าจำเป็นต้องสร้างเสริม ทั้งนี้เพื่อให้ การแก้ปัญหาาระดับรากหญ้ามีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

โครงการศึกษาวิจัย เรื่อง “การศึกษาเพื่อพัฒนาแนวทางการลงโทษ : หลักการลงโทษที่ได้ สัดส่วน กรณีคดียาเสพติดให้โทษ” รศ.ดร.ปกป้อง ศรีสนิท อาจารย์คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ หนึ่งในทีมโครงการศึกษาวิจัย ให้ความเห็นว่า การลงโทษในคดียาเสพติด โดยเฉพาะยาบ้า และ ไอซ์ มีการลงโทษอย่างรุนแรง และ ไม่แยกแยะรายใหญ่หรือเล็ก เพราะที่ผ่านมา มีแนวคิดประกาศสงครามกับยาเสพติด เพื่อปราบปรามให้เช็ดหลาบ โดยมีการใช้กฎหมายตัวนี้มา ๒๐-๓๐ ปี แต่ยาเสพติดกลับไม่ได้ลดลง เมื่อมีการปราบอย่างหนักทำให้ยาเสพติดมีราคาแพงขึ้น คนก็จะเข้าสู่ธุรกิจนี้ได้ง่ายขึ้น เพราะมีกำไรมหาศาล ๖๐๐-๗๐๐ เปอร์เซนต์ ที่จับได้ก็มีเพียงเด็กเดินยา คนขายรายย่อย แต่รายใหญ่สาวไปไม่ถึง วงจรนี้มันจึงเกิดขึ้น ดังนั้น จึงควรจะหาวิธีกำจัดวงจรนี้ให้หมดไป และทำให้มันดีขึ้น ซึ่งได้มีการไปศึกษาในข้อกฎหมายดู พบว่ากฎหมายที่ใช้อยู่ “ไม่ได้สัดส่วน” มีการลงโทษที่ “รุนแรงเกินไป” ส่งผลให้ยาเสพติดแพงขึ้นและไม่หมดไป ข้อมูลเกี่ยวกับคดีที่ศาลชั้นต้น พบว่า มีการฟ้องร้องถึง ๖๔๗,๔๗๘ คดี เป็นคดียาเสพติด ครึ่งหนึ่ง สิ่งที่เกิดขึ้น คือ คดียาเสพติดล้านศาลฯ ทำให้กระบวนการยุติธรรมล่าช้า ความยุติธรรมจึงไม่เกิด นอกจากนี้ ยังมีสถิติผู้ต้องขังทั่วประเทศ รวม ๒๒๐,๒๐๘ คน โดยมีผู้ต้องขังคดียาเสพติด ๘๐% ส่วนใหญ่เป็นรายย่อย ที่เหลือคือคดีอื่น เมื่อคนล้นคุก ส่งผลกระทบต่อผู้ต้องขังในคดีอื่น เช่น ปล้นฆ่า ข่มขืน ถูกปล่อยตัวออกมาอย่างรวดเร็ว นี่คือการที่ไปของงานวิจัยชิ้นนี้ ส่วนวิธีการแก้ปัญหาที่ถูกต้องจากงานวิจัยชิ้นนี้ เห็นว่าควรนำเสนอต่อผู้เกี่ยวข้องเพื่อนำไปสู่การแก้ไข วิธีการคิดว่ายาบ้าเป็นปิศาจ

ควรใช้มาตรการลงโทษรุนแรงนั้น ไม่ได้ผล ก็ควรที่จะใช้วิธีคิดแบบใหม่ ซึ่งพ้องกับ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมคือ ไม่ทำสงครามกับยาเสพติดแล้ว แต่เราจะแยกรายใหญ่กับรายเล็กออกจากกัน ซึ่งต้องหารายเล็กๆ นั้นควรบำบัด เพื่อให้ความต้องการยาในตลาดลดน้อยลง เมื่อคนซื้อน้อยลง มันก็จะถูกลงหรือหมดไปเอง โดยมีข้อเสนอ ๖ ประเด็น ดังนี้

๔.๒.๑ กฎหมายยาเสพติดปัจจุบันไม่ได้สัดส่วน คือ มาตรา ๑๕ วรรค ๓ เป็นกฎหมายที่ไม่เป็นธรรม และเป็นกฎหมายที่ลงโทษรุนแรงเกินไป เพราะทุกวันนี้ใครก็ตามที่มียา ๑๕ เม็ด หรือมียาไอซ์ ๓๗๕ มิลลิกรัม ถือว่าเป็นผู้จำหน่าย แม้ว่าคนพวกนี้จะปฏิเสธว่าไม่ได้ขายก็ตาม คนพวกนี้ก็ถูกตราหน้าว่าเป็นผู้จำหน่าย และถูกลงโทษตามข้อกฎหมายดังกล่าวคือ ติดคุก ๔-๑๕ ปี และหนักขึ้น ซึ่งเป็นบทสันนิษฐานเด็ดขาด ที่ผู้ที่มียาไม่สามารถแก้ตัวได้ ดังนั้นแนวทางออก คือ ต้องแก้กฎหมายมาตรา ๑๕ วรรค ๓ และต้องเปิดโอกาสให้ผู้ที่มียาจำนวนดังกล่าวพิสูจน์ว่า เขาไม่ได้ขาย แต่เขาเสพอย่างเดียว เพื่อที่จะนำเขาไปบำบัด และไม่ต้องรับโทษว่าเป็นผู้ค้า เพื่อให้โทษลดลง “เรามองว่า คนขายยาบำบัดต้องได้รับโทษหนักถึงประหารชีวิต ทำให้กลไกราคายาในตลาดบ้าแพงขึ้น ได้กำไร ๖๐๐-๗๐๐ % เป็นแรงจูงใจให้คนเสี่ยงเข้าไปทำผิด เพราะหากถามว่าคนขายยากลับถูกจับใหม่ คำตอบคือ ผมก็ไม่เห็นจะมีใครกลัว บางคนอาศัยอิทธิพล เพื่อหลบหนีการจับกุม ทำให้ตัวเลขทางสถิติของคดีเพิ่มมากขึ้น”

๔.๒.๒ ข้อเสนอแนะเรื่องแบ่งบรรจุเป็น “การผลิต” หากใครที่บิ๋มยาบ้าขาย ทำเป็นโรงงาน แบบนี้ทุกคนเห็นด้วยอยู่แล้วว่าต้องลงโทษให้หนัก แต่กฎหมายไทย พ.ร.บ. ยาเสพติด ๒๕๒๒ ได้เขียนบทสันนิษฐานแบบไม่มีข้อแก้ตัวว่า การผลิตให้ หมายถึง “การแบ่งบรรจุด้วย ซึ่งตรงนี้เป็น การลงโทษที่รุนแรงและไม่เป็นธรรม” ยกตัวอย่างเช่น เพื่อนแบ่งขายให้เพื่อน ก็จะต้องถูกลงโทษ ข้อหาผลิตยา

๔.๒.๑ การลงโทษตามกฎหมายปัจจุบันไม่ได้แยกรายใหญ่กับผู้เสพออกจากกัน แต่มีแนวทางการลงโทษผู้เสพยาและผู้ขายยาตามปริมาณยาเป็นหลัก สรุปลง่าย คือ ถ้าเราจับผู้กระทำความผิดได้ในปริมาณยาจำนวนมาก จะได้รับโทษหนัก แต่หากจับผู้กระทำความผิดได้ในปริมาณยาน้อยก็ได้รับโทษเบา ถามว่าเป็นธรรมไหม บอกเลย ไม่เป็นธรรม เพราะปริมาณยาไม่สามารถบ่งบอกความเป็นธรรมได้ “ดังนั้นข้อเสนอในงานวิจัยคือ ต้องการแยกรายใหญ่กับผู้เสพ ออกจากกันให้ได้ โดยเฉพาะรายใหญ่ เห็นสมควรว่าต้องได้รับโทษหนัก เช่น ริบทรัพย์สินทั้งหมด เพื่อที่จะตัดแรงจูงใจของผู้ค้ารายใหญ่ เพราะในงานวิจัยได้ไปศึกษาบทลงโทษผู้ค้ารายใหญ่ของฝรั่งเศสและอังกฤษมาพบว่าเขาจะใช้วิธียึดทรัพย์สินทั้งหมดจนล้มละลาย เพราะถือว่าคุณสร้างปัญหาให้สังคม โดยกฎหมายประเทศอังกฤษ ระบุว่า จะลงโทษผู้ค้ารายใหญ่ โดยการยึดทรัพย์สินตามมูลค่า กล่าวคือ ศาลอังกฤษสามารถใช้ดุลพินิจวิเคราะห์ว่าผู้ค้ารายขายยามากี่ปี มีมูลค่าการขายเท่าไร เขาก็จะริบทรัพย์สินตามมูลค่าที่ประเมิน เขาไม่สนใจว่าคุณจะอธิบายว่าอะไร แต่เขาประเมินว่าคุณทำรายได้เท่านี้ จากยาเสพติด เขาก็ริบตามที่ประเมินไว้ ซึ่งแตกต่างจากไทย จะยึดเฉพาะทรัพย์สินที่พิสูจน์แล้วว่าเกี่ยวข้องกับยาเสพติดเท่านั้น” ส่วนบทลงโทษผู้เสพ ควรจะลงโทษโดยการดึงเขาออกมาจากคดีอาญา และต้องทำให้ผู้เสพ ไม่รู้สึกรู้ว่าตนเองเป็นศัตรูกับตำรวจ ซึ่งงานวิจัยได้ไปศึกษาแนวคิดบทลงโทษใหม่ในยุโรป ที่เขามองว่าผู้เสพคือผู้ป่วย ดังนั้นจำเป็นต้องเอาเขาออกมาจากการตั้งข้อหาคดีอาญา

เพื่อนำมาบำบัดด้วยการรักษาอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อเข้าไปแก้ปัญหาลดความต้องการยาบ้าในตลาด ซึ่งในประเทศไทยก็มีกฎหมายพื้นฟูผู้ติดยา แต่ใช้ไม่ได้ผล เนื่องจากมีการกำหนดปริมาณยาน้อยเกินไป คือ ถูกจับได้ในปริมาณต่ำกว่า ๕ เม็ด ถึงจะนำตัวไปบำบัด คำถามคือเราควรปรับจำนวนยาเท่าไร เพื่อไม่ให้เป็นการเปิดช่องให้กับผู้ค้ายา อ.ปกป้อง กล่าวว่า เราแค่ต้องเข้าไปปรับข้อกฎหมาย ไม่ได้เข้าไปปรับปริมาณยา เพื่อให้โอกาสจำเลยพิสูจน์ในเชิงพหุติกรรมว่า เขาไม่ได้ขาย แต่เขาแค่เสพ เพื่อที่จะนำตัวไปบำบัด ประเด็นสำคัญอยู่ที่การพิสูจน์ ต้องผ่านกระบวนการของตำรวจเป็นเรื่องน่าห่วงหรือไม่ อ.ปกป้อง กล่าวว่า ทุกวันนี้เราก็มีนโยบาย ให้ตำรวจไปตั้ง KPI ในคดียาบ้า โดยมีการกำหนดว่า สน. จะต้องจับผู้กระทำความผิดในคดียาบ้าเท่านี้รายต่อเดือนต่อปี ซึ่งจุดนี้ จะส่งผลให้ความผิดไปอยู่ที่ตำรวจ เพราะบางครั้ง อาจไม่จำเป็นต้องจับ แต่มีความต้องการทำให้เกิดยอดขึ้นมา จึงมองว่านโยบายนี้ คือต้นเหตุของปัญหาอีกประการหนึ่ง บางคดีไม่ควรเป็นคดี แต่ก็ต้องไปทำหลักฐานขึ้นมาให้เป็นคดี ส่วนพวกกึ่งเสพกึ่งขาย ตอนนี้อยู่ในประเทศไทยมีพอสมควร เนื่องจาก ผู้ค้ายา มีความประสงค์ต้องการนำเงินไปซื้อยาเพื่อนำเสพขาย ต่างประเทศ ก็ยังมองคนกลุ่มนี้เป็นคนป่วย แต่ในประเทศไทยไม่มีบทลงโทษให้กับคนกลุ่มนี้ เชื่อเป็นหนึ่งในปัญหา

๔.๒.๓ ตำรวจทำคดียาเสพติดไม่สืบเสาะ สืบสวนถึงพฤติกรรม ลงลึกไปถึงลักษณะเบื้องหลังของผู้กระทำความผิดก่อนจะส่งฟ้องศาลก่อน เนื่องจากบางคน มีเหตุผลที่เข้ามาเกี่ยวพันในวงการยาเสพติดอย่างน่าเห็นใจ ซึ่งมองว่าในส่วนนี้กฎหมายไทยยังมีบทลงโทษที่ไม่ได้สัดส่วน หรือเป็นธรรมสำหรับกลุ่มคนเหล่านี้พอ ดังนั้น ข้อเสนอในงานวิจัย คือ ต้องการให้ตำรวจทำสำนวนพฤติกรรมบุคคลและลักษณะของผู้กระทำความผิดด้วย เพื่อสามารถนำผู้กระทำความผิดไปลงโทษอย่างเหมาะสม เพราะเราต้องการแยกปลาออกจากน้ำ คือ แยกคนเสพมาบำบัด และ นำคนที่เป็นผู้ค้ารายใหญ่ไปลงโทษหนัก ไม่ใช่เหมารวมหมดอย่างทุกวันนี้ เพราะมันไม่ได้ช่วยแก้ปัญหา

๔.๒.๔ ใช้หลักลงโทษรายบุคคล (individualization) คือการลงโทษให้เหมาะสมของแต่ละคน มากกว่าการใช้หลักการนับเม็ดยา และหาความจริงว่า ผู้กระทำความผิดเป็นตัวใหญ่หรือตัวเล็กในวงการยาเสพติด เพราะในความเป็นจริงจากการศึกษาพบว่า มีเหตุการณ์เกิดขึ้นคือ สามียาภรรยาที่รับรู้ด้วย หรือบางครั้งภรรยาก็ไม่รู้ แต่สองคนนั่งรถไปด้วยกัน ถูกจับได้พร้อมกันโดนทั้งคู่ และยังพบอีกว่าหลายคดีที่เกิดขึ้น ปรากฏว่าผู้หญิงได้รับโทษหนักกว่าผู้ชาย เพราะผู้ชายสารภาพจึงได้รับการลดโทษ แต่ผู้หญิงสู้คดี เพราะเขาไม่รู้และไม่ได้ขาย จึงถูกจำคุกนานกว่าเพราะปฏิเสธ ซึ่งตรงนี้คือข้อเสียของการลงโทษที่ใช้หลักการนับเม็ดยา และไม่ได้เกิดความเป็นธรรมเลย นอกจากนี้กฎหมายยังเขียนไว้อีกว่า ผู้สนับสนุนจะถูกลงโทษเท่ากับตัวการ คือ ใครก็ตามที่สนับสนุนใครก็ตามที่เข้าช่วยเหลือ จะต้องได้รับโทษเท่ากับตัวการ อาจารย์ปกป้อง กล่าวว่า การปราบปรามอย่างรุนแรง ใช้บทลงโทษหนักหน่วง มันไม่ได้ช่วยแก้ไขปัญหาลดลงเลย เพราะมันทำให้ยาบ้าราคาแพงขึ้น จึงเป็นแรงจูงใจให้คนเข้าสู่วงการการค้ากำไรพวกนี้มากขึ้น อย่างไรก็ตาม คนที่ตัดสินใจทำผิดเขาจะพิจารณาว่า ๑.มีโทษขนาดไหน ๒.โอกาสที่จะถูกลงโทษขนาดไหน และเมื่อเขาประเมินแล้วพบว่า โทษหนัก แต่โอกาสการถูกลงโทษน้อย หรือ มันไม่คุ้มไม่ถูกลงโทษ เขาก็จะทำอยู่ดี เนื่องจากคดียาเสพติดไม่มีผู้เสียหาย ไม่เหมือนคดีข่มขืน คดีฆ่าคนตาย ที่จะต้องมีคนเสียหายเข้ามาร้องเรียนเพื่อจะให้คดีดำเนินสู่ศาลเสมอ แต่ขณะที่คดียาเสพติดสามารถลบลอบค้าได้ เพราะคนขายและคนซื้อ

จึงไม่มีใครเสียหาย และมั่นใจว่าไม่มีตำรวจมารับรู้ การปราบปรามรุนแรง ไม่แก้ปัญห การที่โทษเบาลง คือการลดลงที่ได้สัดส่วนกับผู้กระทำความผิด เพราะทุกวันนี้มันแรงมากเกินไปและไม่ได้แก้ไข ปัญหา เพราะการที่โทษเบาลงและเราแก้ไขปัญหาก็ได้ถูกจุด ผมเชื่อว่าจะเป็นแนวทางการแก้ปัญหาคือ ความต้องการยาในตลาดลดลง ราคาขายลดลง ก็จะส่งผลทำให้คนหันไปทำอาชีพอื่นแทน แล้วกฎหมายปัจจุบันที่แสนรุนแรงเอาผิดผู้ค้ารายใหญ่ได้แค่นั้น อาจารย์คณะนิติศาสตร์ มธ. กล่าวว่า “กฎหมายไทยไม่ได้เข้าถึงผู้ค้ารายใหญ่ เพราะจากข้อมูลที่ได้มา ผู้ค้ารายใหญ่อยังคงอยู่ในวงการยาเสพติด แต่คนที่ถูกจับส่วนใหญ่คือผู้ค้ารายย่อย จึงมองว่าหากยังคงดำเนินตามกฎหมายในปัจจุบันอยู่ ปัญหาเหล่านี้ก็ยากที่จะหมดไป” “เราจะใช้วิธีการที่ไม่ถูกกฎหมาย เพื่อไปจัดการกับสิ่งที่มันผิดกฎหมายหรือ” ผมมองว่ามันคือการแก้ปัญหามันในระยะสั้น เพราะท้ายที่สุดในระยะยาว ปัญหาที่กลับมาอยู่ดี อาจารย์ปกป้อง ได้ยกตัวอย่างให้เห็นภาพชัดเจนว่า เคยเข้าไปสัมภาษณ์คดียาเสพติดในเรือนจำ เขาก็เป็นคนปกติมีอาชีพเป็นหลักเป็นแหล่ง แต่ติดคุก เนื่องจากไปเปิดห้องให้ผู้ค้ายาเสพติดใช้พักยา เมื่อพ่อค้ายาถูกจับไป ตำรวจได้ขยายผลพบว่าผู้หญิง ๑ คน มาเปิดห้องให้ เธอจึงถูกตั้งข้อหาเป็นผู้สนับสนุนผู้ค้ายาเสพติด จึงได้รับโทษเท่ากับพ่อค้ายา ที่มีโทษสูงสุดคือประหาร ซึ่งผู้หญิงคนนี้ ได้ให้ปากคำว่า เขาไม่รู้เรื่อง แต่ท้ายสุดก็ต้องโดนลงโทษอยู่ดี โดยในการสัมภาษณ์ครั้งนี้ผมใช้ความเป็นกลางและไม่ได้เชื่อเขา หรือเข้าข้างเขาแต่อย่างใด เพราะหากเขารู้หรือไม่ว่าเพื่อนจะใช้พักยา ในความเห็นผมคือ เขาไม่ควรได้รับโทษหนักขนาดนั้น เพราะคนพวกนี้เขาไม่มีบทบาทใดๆ เกี่ยวข้องโดยตรงกับยาเสพติด

๔.๒.๕ กฎหมายไทยมีมาตรการบำบัด และข้อกำหนดว่าผู้เสพคือผู้ป่วย จะต้องถูกบำบัด แต่กฎหมายมีปัญหาคือ ข้อกำหนดปริมาณยาที่ครอบครอง เพื่อบำบัดน้อยเกินไป คือ หากถูกจับมีปริมาณยาไม่เกิน ๕ เม็ด หรือมียาไอซีไม่เกิน ๑ เม็ดพารา จะถูกนำตัวไปบำบัด ไม่ต้องถูกตั้งข้อหา แต่ถ้าปริมาณยามากกว่านี้จะถูกจับแจ้งข้อหา ป้อมลายนิ้วมือ และเข้าสู่กระบวนการคดีอาญาทันที ซึ่งข้อกำหนดนี้เป็นปัญหา ที่ทำให้ไม่สามารถเข้ามาฟื้นฟูและบำบัดผู้ติดยาได้อย่างแท้จริง จากการสัมภาษณ์นักโทษมา พบว่ามีเด็กคนหนึ่ง เสพยามากสุดในปริมาณ ๗-๘ เม็ด และยาไม่ได้หาซื้อกันง่ายๆ ดังนั้นจึงมีการซื้อเก็บไว้บ้าง ๒๐-๓๐ เม็ด ซึ่งเมื่อซื้อมาเก็บไว้แล้วถูกจับได้ คือ คนเหล่านี้ก็ไม่ได้ถูกนำไปบำบัด เพราะมีปริมาณยาเกินกว่า ๕ เม็ด จึงถูกตั้งข้อหาเป็นผู้ค้า สังคมไม่ให้โอกาส พาเข้าสู่วังวน เสพ ค้ายา ในที่สุด ล่าสุดมีคำสั่งจาก คสช. พยายามใช้นโยบายนี้แล้ว ในปี ๒๕๕๗ คือ หากจับผู้เสพได้ให้เอาไปบำบัดทันที แต่ปัญหาคือว่า เราจะต้องบำบัดให้มันถูก จากศึกษาของต่างประเทศพบว่า บางครั้งคนติดยาอาจจะไม่ติดจากสารเสพติด แต่ติดเพราะสังคมผลักดันให้คนกลุ่มนี้ออกไปอยู่ขอบๆ สังคม สังคมมองเป็นคนไร้ค่า เมื่อคนเหล่านี้ไม่มีเพื่อน ไม่ได้รับการยอมรับ ก็มีโอกาสนับไปพึ่งยาอีกครั้ง ดังนั้น วิธีการบำบัดของต่างประเทศนอกจากแก้ปัญหามาตรการแพทย์แล้วยังมีมาตรการทำให้คนพวกนี้มีค่ากลับเข้ามาในสังคมอีกครั้ง ผลคือ คนพวกนี้ก็จะไม่มีความจำเป็นที่จะกลับเข้าไปในวงการยาเสพติดอีก เพราะสังคมยอมรับ ดังนั้นการบำบัดทางการแพทย์อย่างเดียวคงไม่พอ แต่จะต้องบำบัดทางสังคมช่วยด้วย ซึ่งประเทศเราขาดมิติการบำบัดทางสังคม

๔.๒.๖ สาเหตุที่ติด และสาเหตุที่เลิกคือ “จากงานวิจัยพบว่า แนวทาง บำบัดทางสังคมที่ดีที่สุดคือจะทำอย่างไรให้ประวัติผู้ที่เสพยาเสพติดถูกลบออกไปบ้าง เพราะในปัจจุบันผู้ที่เสพยาเสพติดเมื่อพ้นโทษออกมา พบว่า ประวัติที่เคยต้องโทษติดคุกในคดียาเสพติด ได้ติดตัวเขาไปจนถึงวันตาย หรือวันที่เผาศพ เนื่องจากในประเทศไทย ใครก็ตามที่ถูกต้องโทษปีปลายนิ้วมือแล้ว จะไม่มีโอกาสที่จะลบประวัติเหล่านี้ออกไปได้เลย นอกจากตายอย่างเดียว ผลกระทบที่ตามมาคือ ในกรณีที่ย้ายรุ่น หรือใครก็ตาม ที่เผลอทำพลาด ไปติดคุกติดตะรางในคดียาเสพติด หรือ เคยมีประวัติผ่านเรือนจำมา เมื่อพ้นโทษออกมา ต้องการทำงาน แล้วนายจ้างขอเช็คประวัติอาชญากรจากตำรวจ ก็จะพบทันทีว่าเคยมีประวัติต้องโทษคดียาเสพติด ซึ่งบอกตามตรงเมื่อพบประวัติเหล่านี้ ถ้าผมเป็นนายจ้างผมก็ไม่รับทำงานนะ เพราะนายจ้างทุกคนต่างต้องการลูกจ้างที่มีประวัติที่ขาวสะอาดที่สุด ดังนั้น จะเห็นได้ว่า มาตรการเหล่านี้เป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้การบำบัดทางสังคมในประเทศไทยไม่เกิดขึ้น เพราะสังคมไทยกำลังผลักดันพวกนี้เขาไปสู่วังจรดิม เพราะ ตกงาน ไม่มีเงิน สังคมไม่ยอมรับ เป็นต้น แต่สำหรับในฝรั่งเศส เขาจะมีประวัติอาชญากร ๒ เล่ม หรืออาจจะมากกว่านี้ด้วย โดยเล่มแรก เป็นเล่มที่เปิดเผยโดยทั่วไป เพื่อตอบสนองความต้องการเช็คประวัติลูกน้อง ของนายจ้าง ส่วนเล่มที่สอง จะปิดเป็นความลับอย่างยิ่ง หมายถึง สามารถเปิดเผยได้เฉพาะในกระบวนการศาล และตำรวจ หรือในกระบวนการทางกฎหมายเท่านั้นถึงจะรับรู้ได้ แต่ชาวบ้าน นายจ้าง หรือคนในสังคม จะไม่สามารถรับรู้ได้ วิธีการแยก ๒ เล่ม คือบุคคลใดที่เพิ่งพ้นโทษมาหมาดๆ จะถูกใส่ชื่อลงไป ทั้ง ๒ เล่ม เพื่อต้องการบอกให้สังคมได้รับรู้ด้วย แต่พอเมื่อระยะเวลาผ่านไปสักประมาณ ๑๐ ปี หรือ ๑๕ ปี แล้วแต่ความรุนแรงของโทษแล้วไม่เคยกระทำความผิดสร้างความเดือดร้อนให้กับคนในสังคมอีกเลย หรือ มีการพิสูจน์ตัวเองในช่วงเวลานี้ว่า กลับมาเป็นคนดีแล้วนะ และทางสังคมเองก็ให้ออกไปแล้ว ผู้กระทำความผิดเหล่านี้สามารถมายื่นคำร้องขอถอนชื่อตัวเองออกจากสมุดเล่มแรกได้ เมื่อเปรียบเทียบกับบ้านเรา จะถอนชื่อได้ก็ต่อเมื่อ ถูกศาลพิพากษาแล้วว่าไม่ได้กระทำความผิด แต่ถ้าศาลบอกว่าคุณกระทำความผิด แล้วชีวิตคุณเข้าไปเหยียบในเรือนจำเมื่อไหร่ นั่นแปลว่า คุณจะไม่มีทางถอดชื่อออกจากบัญชีดำเหล่านั้นได้เลย”

อาจารย์ปกป้อง ได้เน้นย้ำว่า จะเห็นได้ว่า กฎหมายของประเทศไทย มันล้าสมัย ไม่ให้ออกสคนในสังคม และไม่ได้ทำให้เกิดกระบวนการบำบัดทางสังคม จึงส่งผลให้คนที่ผ่านเรือนจำมาแล้วจะกลับเข้าไปสู่วังเวียนยาเสพติดเหมือนเดิมอยู่ดี เพราะไม่สามารถทำงานที่สุจริตได้ งานวิจัยของตนเป็นหนึ่งในโครงการชุดวิจัยของกระทรวงยุติธรรมเท่านั้นเอง ซึ่งได้จัดทำขึ้นเมื่อปี ๒๕๕๘ จากงานวิจัยชิ้นนี้ สิ่งที่กำลังล้นมากที่สุด มองว่าอาจจะจะมีข้อขัดแย้งมาจาก ตำรวจ และกระบวนการยุติธรรมต่างๆ เพราะอาจจะรับภาระงานเพิ่มมากขึ้น เพราะได้เสนอกระบวนการจัดการคดียาเสพติดที่มีขั้นตอนที่ต้องละเอียดมากขึ้นกว่าเดิม ดังนั้นเมื่อละเอียดมาก ก็เหนื่อยกว่าเดิม แต่ปัญหาเหล่านี้จะเบาลงได้ หากมีการจัดทำระบบการทำงานเหล่านี้ทันสมัยขึ้น มีกระบวนการยุติธรรมทันสมัย โดยการนำนวัตกรรมทางด้านไอทีต่างๆ มาประยุกต์มาใช้ให้เกิดประโยชน์ได้ ก็เชื่อว่า จะทำให้ภาระงานต่างๆ ที่ดูเหมือนจะมีปริมาณเพิ่มขึ้นอาจจะลดลงได้ในระดับหนึ่ง และหากมีการนำเทคโนโลยีต่างๆ มาใช้ในการเชื่อมโยงข้อมูลเชื่อมโยงคดี อาจจะทำให้ภาระงานเพิ่มขึ้นไม่มากนัก คนที่เสพก็ไม่ต้องเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม เพื่อจะได้ไม่ต้องมานั่งทำสำนวนคดี แต่เราจะทำเฉพาะ

ผู้ค้ายารายใหญ่ รศ.ดร.ปกป้อง กล่าวทิ้งท้ายว่า ผมมองว่า คนที่ค้ายา คงไม่มีใครเกิดขึ้นมาแล้วบอกว่า DNA บอกว่าต้องค้ายา คนพวกนี้คิดว่า ได้มากกว่าเสีย ก็ทำ ได้กำไรจึงทำ ได้เงินจึงทำ โดนจับแป๊บเดียวก็ออกมาเงินที่ได้ยังมีอยู่ ดังนั้นกฎหมายต้องทำให้เขารู้สึกว่าเสียมากกว่าได้ เช่น ได้มาเท่าไร ก็ยึดให้หมด ยึดอย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้ยาราคาถูก แก้ไขโดยการตัดความต้องการยา เพราะกำไรลดลงมันก็จะไม่ขาย เป็นต้น จึงจะเป็นการลงโทษที่ถูกต้อง สิ่งที่กำลังกังวลที่สุด คือ ข้อเสนอบางข้อนำไปทำ แล้วบางข้อไม่นำไปทำ เนื่องจาก ปัญหายาเสพติดเป็นปัญหาแบบองค์รวม ดังนั้นเราควรแก้ปัญหาเป็นแพ็คเกจมันถึงจะเห็นผลและยุติธรรม

นพ.วิโรจน์ วีระชัย ผู้อำนวยการสถาบันธัญญารักษ์ เผยว่า ปัจจุบันการบำบัดจะแบ่งออกเป็น ๓ ระบบ ประกอบด้วย ๑.ระบบสมัครใจ ที่กระทรวงรับผิดชอบเป็นหลัก ๒.ระบบบังคับบำบัด ที่กรมคุมประพฤติเป็นผู้รับผิดชอบ และ ๓.ในส่วนของกรมราชทัณฑ์ โดยในแต่ละปีมีผู้เข้ามาบำบัดอาการติดยาเสพติดประมาณ ๒ แสนกว่าราย ส่วนสถิติของกระทรวงสาธารณสุขที่ดูแลอยู่ มีภาพรวมผู้ป่วยที่เข้ารับการบำบัดอยู่ที่ประมาณ ๑.๒ แสนราย ส่วนของกรมคุมประพฤติที่มีผู้เข้ามารับการบำบัดอยู่ที่ประมาณ ๘ หมื่นราย ที่ผ่านมามีพบว่า ผู้ที่เข้ารับการบำบัดยาเสพติดประเภท ยาบ้าและยาไอซ์มีจำนวนมาก คิดเป็น ๙๐% "ผู้ป่วยที่อยู่ในระบบสมัครใจเข้ารับการบำบัดยาเสพติด ส่วนใหญ่จะเข้ารับการบำบัดกับทางโรงพยาบาลในกระทรวงสาธารณสุขทั้งหมด หรือที่เรียกว่า ผู้ป่วยนอก มาในฐานะกลุ่มผู้เสพยา หรือ ติดน้อย ในกลุ่มนี้จะได้รับการดูแลในรูปแบบผู้ป่วยนอก ซึ่งจะมีผู้ป่วย ๗-๘ หมื่น ที่เข้ามารับการบำบัดในลักษณะนี้ ตอนนี้ข้อบังคับแบบกึ่งบังคับ คือ เมื่อ คสช. เข้ามา ได้มีประกาศ คสช. ฉบับที่ ๑๐๘ คือ การให้โอกาสของกลุ่มผู้เสพยาฐานแรก หรือ ให้โอกาสผู้เสพยา หรือ ผู้ครอบครองเพื่อเสพยา ในกรณีที่ถูกตำรวจพบ หรือถูกจับว่าครอบครองยาเสพติดต่ำกว่า ๕ เม็ด จะถูกนำตัวเข้ามาบำบัดยาเสพติด ในระบบสมัครใจ หรือกึ่งสมัครใจ โดยสถิติของผู้ที่เข้ารับการบำบัดในระบบกึ่งสมัครใจ พบว่ามีจำนวนกว่า ๔-๕ หมื่นราย ส่วนในระบบสมัครใจ พบว่า มีจำนวน ๕ หมื่นราย" นพ.วิโรจน์ กล่าวว่า ประเด็นสำคัญในเชิงนโยบาย ที่ทางรัฐบาลได้นำเสนอออกมาให้ทราบ จะเกิดความชัดเจนในเรื่องของ การนำผู้เสพยามาเป็นผู้ป่วย โดยมีหลักคือ กฎหมายตัวเดิมกลุ่มผู้เสพยาหรือครอบครองเพื่อเสพยา จะมีโทษจำคุก ๒-๓ ปี หากมีนโยบายชัดเจนว่า ต้องการให้เป็นผู้ป่วย ก็อาจจะมีการปรับกฎหมายให้ลงโทษปรับ หรือ ส่งให้นำตัวไปรักษา หากทำได้ จะทำให้ระบบสาธารณสุขเข้ามาดูแลมากขึ้น ที่ผ่านมามีปัญหาหนัก เนื่องจากกลุ่ม ๔ ฐานความผิด คือ ๑.เสพยา ๒. ครอบครองเพื่อเสพยา ๓. เสพยาเพื่อจำหน่าย และ ๔. กึ่งเสพยากึ่งขาย มีจำนวนมากกว่า ๘๐% ของคดียาเสพติด เมื่อถูกจับในชั้นตอนบังคับบำบัดของกรมคุมประพฤติ จะถูกควบคุมตัวระหว่างรอตัวพิสูจน์ ด้วยการนำฝากขังไว้ในเรือนจำ (ประมาณ ๕-๗ วัน) ซึ่งตลอด ๑๐ กว่าปีที่ผ่านมา ทำให้กลุ่มผู้เสพยาผ่านเรือนจำประมาณ ๑,๔๐๐,๐๐๐ คน อันนี้ยังไม่รวมกลุ่มที่ถูกจับในคดียาเสพติดในปัจจุบัน "ตัวเลขดังกล่าวเป็นที่น่าตกใจเป็นอย่างยิ่ง เพราะเมื่อเทียบประชากรไทยที่มีอายุไม่ถึง ๔๐ ปี หรือ ส่วนมากจะอายุประมาณ ๓๐ ปี พบว่ามีตัวเลขผู้ที่ผ่านเรือนจำจำนวนกว่า ๒ ล้านกว่าราย หรือ หากอยากเห็นภาพง่าย ๆ คือ มีผู้ชายเดินมา ๑๐ คน จะต้องมี ๑ คนผ่านเรือนจำมาแล้ว ผลดังกล่าวสะท้อนภาพสังคมออกมาค่อนข้างเลวร้าย เพราะออกนโยบายให้คนผ่านเรือนจำ" ดังนั้น หากต้องการนำแนวคิดนี้ออกมาใช้อย่างด่วนที่สุด อาจจะต้องขออำนาจจากคำสั่ง คสช. มาปรับโทษจำคุกของ

ผู้เสพ หรือผู้ครอบครองเพื่อเสพ มองว่าน่าจะเป็นโทษทางอาญาในชั้นต่ำลง ซึ่งจะเป็นผลดีต่อการแก้ไขปัญหายาเสพติดในสังคมไทย ในฐานะผู้ต้องหาในคดียาเสพติดที่อยู่ในเรื่องจำ พบว่าผู้ต้องหาเสพยา และผู้ครอบครองเพื่อเสพ มีปริมาณ ๘๐% ของเรือนจำ ในส่วนค่ารักษานั้น ผอ.โรงพยาบาลธัญญารักษ์ กล่าวว่า ผู้ที่อยู่ในเรือนจำทางรัฐจะต้องจ่ายเงินรายคน หัวละ ๓๐๐ บาท/วัน ในขณะที่การเข้าบำบัดรักษาก็ไม่แตกต่างกันมาก รัฐจะต้องจ่ายให้คนละประมาณ ๒๐๐-๓๐๐ บาทต่อวัน ส่วนของสาธารณสุขจะถูกกว่า เฉลี่ยประมาณ ๒๐๐-๒๕๐ บาท เนื่องจากไม่ต้องจัดเวรยามในช่วงเย็นดูแล ส่วนค่ารักษานั้นจะมีกองทุน ๒ กองทุนที่ดูแล คือ สปสช. และกลุ่มราชการ รวมในกลุ่มที่มีประกันสังคมจะต้องจ่ายเงินเอง ส่วนในชั้นฟื้นฟูสมรรถภาพ ที่มีการปรับพฤติกรรมให้เลิกติดยา ในกลุ่มนี้รัฐจะจัดสรรงบเข้ามาดูแลฟื้นฟู ส่วนค่าใช้จ่ายก็ขึ้นอยู่กับประเภทผู้ป่วย เช่นถ้าเป็นผู้ป่วยนอก จะมีค่าใช้จ่ายต่อคอร์ส ไม่สูงมาก เดือนละประมาณ ๑,๕๐๐ บาทต่อคน แต่ถ้าเป็นผู้ป่วยใน จะมีค่าใช้จ่ายต่อคอร์สละประมาณ ๔,๐๐๐ บาทต่อคนต่อเดือน ที่ผ่านมากฎหมายไทยนำตัวกลุ่มคนเหล่านี้ไปเป็นอาชญากร นำตัวไปผ่านเรือนจำ มันกำลังก่อปัญหา ดังนั้นการที่สังคมจะคาดหวังว่าออกจากคุกมาจะกลับตัวกลับใจเป็นคนดี มันเป็นไปได้ยาก แถมยังเอื้ออำนวยให้คนเหล่านี้ไปสร้างเครือข่ายให้ยาเสพติด ปัญหายังขยายตัว

สรุป

ในช่วงที่ผ่านมา ทุกรัฐบาลต่างให้ความสำคัญต่อการแก้ไขปัญหายาเสพติดมาอย่างต่อเนื่อง และ ปรากฏผลการดำเนินงานในหลายๆ ด้านเพิ่มมากขึ้น แต่ปัญหายาเสพติดยังคงอยู่และมีแนวโน้มความรุนแรงมากยิ่งขึ้น และส่งผลกระทบต่อปัญหาอื่น ๆ เช่น ปัญหายาอาชญากรรมต่างๆ ซึ่งการแก้ไขปัญหายาเสพติดที่ผ่านมาพบปัญหาและอุปสรรคเกิดขึ้น จนเป็นเหตุให้ไม่สามารถแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชนได้

จากการรวบรวม หลักการ แนวคิด ทฤษฎี ระเบียบกฎหมายและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่าปัจจัย ที่ทำให้การแก้ไขปัญหายาเสพติดประสบความสำเร็จ ได้แก่ บุคลากร ผู้ปฏิบัติงานต้องมีความรับผิดชอบ มีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานเฉพาะด้าน มีข้อมูลการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานของ หน่วยปฏิบัติ ข้อมูลผู้ผลิต ผู้จำหน่าย ผู้เสพ และผู้สนับสนุน เป็นต้น ผู้บังคับบัญชาต้องให้ความสำคัญดูแลเอาใจใส่และตรวจสอบพฤติการณ์ของผู้ใต้บังคับบัญชา หรือบุคลากรในหน่วยงานอย่างใกล้ชิด ไม่ปิดบังข้อมูล และยอมรับในปัญหาเสพติดที่เกิดขึ้นในหน่วยงานของผู้บริหาร การมีความพร้อมในด้านทรัพยากร คน งบประมาณ เครื่องมือ วัสดุ อุปกรณ์ มีงบประมาณที่ใช้ในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดอย่างเพียงพอ และสอดคล้องกับสถานการณ์ในพื้นที่มีความร่วมมือของส่วนราชการและเจ้าหน้าที่ในการดำเนินการด้านการป้องกันและการแก้ไขปัญหายาเสพติด การมีส่วนร่วมในภาคเอกชน คนในชุมชน ผู้นำชุมชน ในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดร่วมกัน ความมีเอกภาพในการสั่งการ และการประสานงาน การปฏิบัติของส่วนราชการต่างๆ การดำเนินการตามมาตรการต่างๆ มีการผสมผสานการดำเนินการ เพื่อให้เกิดสอดคล้องหรือเกื้อหนุนกัน มีความตั้งใจที่จะแก้ไขปัญหายาเสพติดและดำเนินการแก้ไขปัญหายาอย่าง

ต่อเนื่อง มีการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ แนวคิดทฤษฎีต่างๆ มาช่วยในการแก้ไขปัญหา เช่น แผนยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด พ.ศ.๒๕๕๘ - ๒๕๖๒ นโยบายความมั่นคง แห่งชาติ พ.ศ.๒๕๕๘ - ๒๕๖๔ ทฤษฎีชุมชนเข้มแข็ง ซึ่งการจัดการให้ประชาชนในชุมชนได้รวมตัว กัน เรียนรู้ร่วมกัน มีการติดต่อสื่อสาร การจัดการและการแก้ไขปัญหายาเสพติดร่วมกัน อันจะ ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงซึ่งเป็นการพัฒนาภายในชุมชนในการแก้ไขปัญหายาเสพติด ตลอดจนมี ผลกระทบสู่ภายนอกชุมชน ที่ดีขึ้นตามลำดับ ทฤษฎีการมีส่วนร่วม ซึ่งเป็นการจัดการที่เปิดโอกาสให้ ประชาชนทุกภาคส่วนในชุมชน ร่วมมือกัน ตัดสินใจดำเนินกิจกรรม ติดตามตรวจสอบ และ ประเมินผลร่วมกันในการแก้ไขปัญหายาเสพติดให้เป็นไปอย่าง มีอิสรภาพ เสมอภาค เพื่อให้สามารถ แก้ไขปัญหายาเสพติดได้อย่างประสบความสำเร็จ โดยใช้ความคิด และความเชี่ยวชาญของแต่ละคนใน การแก้ไขปัญหาดังกล่าว ทฤษฎีการขัดเกลาทางสังคม ซึ่งเป็นการจัดการโดยให้ประชาชนในชุมชน ปลูกฝังระเบียบวินัยขึ้นพื้นฐาน กำหนดบทบาทในสังคม ขัดเกลาทางด้านจิตใจ ด้านสติปัญญา ด้านพฤติกรรม เพื่อให้ประชาชนเล็งเกี่ยวกับยาเสพติด ประพฤติตนเป็นคนดี เป็นแนวทางในการ แก้ไขปัญหา ยาเสพติดโดยให้ชุมชนเป็นผู้ขัดเกลา แนวคิดเกี่ยวกับการลดความเสี่ยงภัยโดยใช้ชุมชน เป็นฐาน เป็นการดำเนินการโดยให้ครอบครัวและชุมชน ดูแลสมาชิกในครอบครัวและชุมชนของ ตนเอง เน้นให้สมาชิกในครอบครัวมีส่วนในการรับรู้ปัญหายาเสพติด ทำความเข้าใจกับปัญหา จัดทำ กิจกรรม ซึ่งจะเป็นการช่วยให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกันและคิดร่วมกันอันจะนำไปสู่ทางออกของการ แก้ปัญหายาเสพติดได้ ซึ่งจะก่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนในระยะยาวในการแก้ไขปัญหายาเสพติดให้ หมดสิ้นต่อไป

บทที่ ๓
การแพร่ระบาดของยาเสพติดในเขตพื้นที่รับผิดชอบ
สถานีตำรวจภูธรแหลมฉบัง

สถานีตำรวจภูธรแหลมฉบัง มีพื้นที่รับผิดชอบ ๑๕๒ ตารางกิโลเมตร ประกอบด้วย ๔ ตำบลในเขต อ.แหลมฉบัง จ.ตราด

๑. ตำบลแหลมฉบัง ๗ หมู่บ้าน   ๒. ตำบลคลองใหญ่ ๘ หมู่บ้าน
๓. ตำบลบางปิด ๘ หมู่บ้าน   ๔. ตำบลน้ำเชี่ยว ๔ หมู่บ้าน

มีการปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นเทศบาล จำนวน ๒ แห่ง คือ

๑. เทศบาลตำบลแหลมฉบัง
๒. เทศบาลตำบลน้ำเชี่ยว

เป็นองค์การบริหารส่วนตำบล ๓ แห่ง คือ

๑. องค์การบริหารส่วนตำบลแหลมฉบัง
๒. องค์การบริหารส่วนตำบลคลองใหญ่
๓. องค์การบริหารส่วนตำบลบางปิด

อำเภอแหลมฉบังมีประชากรทั้งหมด จำนวน ๑๙,๔๗๐ คน มีประชากรแฝง ประมาณ ๑,๒๘๙ คนนับถือศาสนาพุทธ และศาสนาอิสลาม ตามลำดับ ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำสวนยางพารา สวนผลไม้ และการประมง

ข้อมูลหมู่บ้านชุมชนเป้าหมายที่มีการแพร่ระบาดของยาเสพติดอย่างรุนแรง

ชื่อหมู่บ้านชุมชน แหลมทองกลาง หมู่ ๕ ตำบลแหลมฉบัง อำเภอแหลมฉบัง จังหวัดตราดพื้นที่ จำนวน ๑.๑๒ ตารางกิโลเมตร

ชุมชนบ้านแหลมทองกลาง หมู่ที่ ๕ ตำบลแหลมฉบัง อำเภอแหลมฉบัง จังหวัดตราด เป็นชุมชนของชาวมุสลิม จำนวน ๒๑๖ ครอบครัว ประชากรในชุมชน เป็นชาวไทยมุสลิม ๙๘ เปอร์เซ็นต์ เป็นชาวไทยพุทธ ๒ เปอร์เซ็นต์ มีประชากรรวมทั้งสิ้น จำนวน ๙๑๑ คน เป็นชาย จำนวน ๔๖๖ คน เป็นหญิง จำนวน ๔๔๕ คน แบ่งเป็นชาวไทยมุสลิม จำนวน ๘๗๔ คน ชายไทยพุทธ จำนวน ๓๗ คน ประชากรในชุมชนบ้านแหลมทองกลางประกอบอาชีพประมง ๕๐ เปอร์เซ็นต์ รับจ้าง ๔๐ เปอร์เซ็นต์ ทำสวนผลไม้และสวนยาง ๑๐ เปอร์เซ็นต์ ในชุมชนแห่งนี้ มีโรงเรียน จำนวน ๑ แห่ง มัสยิด จำนวน ๑ แห่ง โรงเรียนสอนศาสนา จำนวน ๑ แห่ง มีปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดอย่างต่อเนื่อง เป็นระยะเวลานานหลายปี ทั้งที่เจ้าหน้าที่ฝ่ายรัฐได้ดำเนินการปราบปรามอย่างจริงจัง แต่ก็ไม่สามารถยุติปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดได้ ยังคงมีผู้เสพ ผู้ค้ายาเสพติด พักอาศัยอยู่ในชุมชนแห่งนี้ สร้างปัญหาความเดือดร้อนให้แก่ชาวชุมชนบ้านแหลมทองกลาง และชุมชนใกล้เคียง ตลอดจน

แนวทางการแก้ไขปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดในชุมชนบ้านแหลมทองกลาง

พลตำรวจตรี วัชรชัย ศรีรัตนวุฒิ ผู้วิจัย ซึ่งในขณะนั้น (ตุลาคม ๒๕๕๗ ถึง ตุลาคม ๒๕๕๘) ดำรงตำแหน่ง ผู้บังคับการตำรวจภูธรจังหวัดตราด ทราบปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดในชุมชนบ้านแหลมทองกลางอย่างรุนแรง จึงได้มอบนโยบายและมอบหมายให้ พันตำรวจเอก สุจินต์ มีกะจิตต์ รองผู้บังคับการตำรวจภูธรจังหวัดตราด ในขณะนั้น ลงไปดำเนินการแก้ไขปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดในพื้นที่ดังกล่าวแบบบูรณาการทุกภาคส่วนในพื้นที่ โดยมีห้วงระยะเวลาดำเนินการตั้งแต่ ๒๙ เมษายน ถึง ๓๐ กันยายน ๒๕๕๘

ต่อมา วันที่ ๒๙ เมษายน ๒๕๕๘ พันตำรวจเอก สุจินต์ มีกะจิตต์ รองผู้บังคับการตำรวจภูธรจังหวัดตราด พร้อมด้วย พันตำรวจเอก พิษณุ กิ่งแก้ว ผู้กำกับสถานีตำรวจภูธรแหลมทอง ในขณะนั้น , พันตำรวจโท อภิรักษ์ เจริญพร รองผู้กำกับป้องกันปราบปรามสถานีตำรวจภูธรแหลมทอง , พันตำรวจโท ชัชวาล รอดคำวงศ์ รองผู้กำกับสืบสวนสถานีตำรวจภูธรแหลมทอง และ ร้อยตำรวจโท ชาญ พรศรีรัตนรักษ์ รองสารวัตรป้องกันปราบปรามสถานีตำรวจภูธรแหลมทอง ได้ร่วมประชุมตกลงใจ กับนายอำเภอแหลมทอง กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำทางศาสนา ชุติรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน คณะกรรมการหมู่บ้าน และประชาชนในชุมชนบ้านแหลมทองกลาง ในการวางแผนบูรณาการการปฏิบัติ เพื่อแก้ไขปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดในชุมชนบ้านแหลมทองกลางให้หมดสิ้นไป โดยร่วมกันจัดทำข้อมูลพื้นฐานทั่วไปทั้งหมดของชุมชนบ้านแหลมทองกลาง และแบ่งผู้ร่วมดำเนินการออกเป็น ๒ ฝ่าย คือ

๑. ฝ่ายปฏิบัติการ ซึ่งเป็นกลุ่มที่มีหน้าที่ในการปฏิบัติโดยตรง ได้แก่ ตำรวจ ทหาร ฝ่ายปกครอง กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน มีหน้าที่ดังนี้

๑.๑ จัดทำข้อมูลผู้เกี่ยวข้องกับยาเสพติดในชุมชนโดยคัดกรองข้อมูลจาก ฝ่ายตำรวจ ฝ่ายปกครอง และชุมชน

๑.๒ ประชาสัมพันธ์เสียงตามสาย และบอกกล่าวให้ผู้เกี่ยวข้องกับยาเสพติดออกมาแสดงตน เพื่อยุติบทบาทต่อเจ้าหน้าที่

๑.๓ จัดชุดออกเดินตรวจตรา เคาะประตูบ้าน กวดขัน ค้นหาผู้เกี่ยวข้องกับยาเสพติดให้ออกมาแสดงตนเพื่อยุติบทบาทต่อเจ้าหน้าที่

๑.๔ ตั้งจุดตรวจค้น ปิดล้อมทางเข้า – ออก ชุมชนทั้ง ๒ เส้นทาง ตลอด ๒๔ ชั่วโมง

๑.๕ จัดชุดให้ความรู้เกี่ยวกับยาเสพติดแก่ประชาชนในชุมชน

๑.๖ จัดทีมพนักงานสอบสวน ซักถามข้อมูลจากผู้เกี่ยวข้องกับยาเสพติดที่ออกมาแสดงตนเพื่อยุติบทบาท

๑.๗ จัดชุดติดตาม และเฝ้าระวัง ผู้เกี่ยวข้องกับยาเสพติดที่แสดงตนเพื่อยุติบทบาท

๑.๘ จัดชุดสืบสวน ติดตาม ตรวาค้น และจับกุมผู้เกี่ยวข้องกับยาเสพติดที่ยังไม่ยุติบทบาท หรือหลบหนีออกไปนอกพื้นที่

๑.๙ ประเมินผลการปฏิบัติ

๒. ฝ่ายสนับสนุนช่วยเหลือ ได้แก่ ผู้นำชุมชน ผู้นำทางศาสนา ชุตรักษาความปลอดภัย หมู่บ้าน กรรมการหมู่บ้าน และประชาชนในชุมชนบ้านแหลมทองกลาง มีหน้าที่ดังนี้

๒.๑ สนับสนุนช่วยเหลือการปฏิบัติการของฝ่ายปฏิบัติการ เช่น การให้ความรู้เกี่ยวกับยาเสพติด การให้ข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด

๒.๒ การจัดกิจกรรมด้านยาเสพติด เช่น จัดให้มีการแข่งขันกีฬาในชุมชน

ผลการดำเนินการ

๑. มีผู้ค้า ผู้เสพ ออกมาแสดงตนเพื่อยุติบทบาทต่อเจ้าหน้าที่จำนวน ๒๘ ราย ทั้งหมดได้ให้ข้อมูลรายละเอียดผู้เกี่ยวข้องกับยาเสพติดในรายอื่นๆ และพร้อมที่จะให้ความร่วมมือแจ้งข้อมูลข่าวสารแก่เจ้าหน้าที่

๒. ผู้ค้าที่หลบหนีออกไปจากชุมชน ได้ถูกจับกุมในเขตพื้นที่อื่น (จากการประสานแลกเปลี่ยนข้อมูลกันระหว่างสถานีตำรวจในพื้นที่ต่างๆ)

๓. ประชาชนในชุมชนบ้านแหลมทองกลาง คลายความหวาดระแวงเจ้าหน้าที่ และให้ความร่วมมือช่วยเหลือในการแก้ไขปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดในชุมชนอย่างเต็มที่

๔. ประชาชนในชุมชนบ้านแหลมทองกลางเข้ามามีส่วนร่วมในการเฝ้าระวังป้องกันมิให้ปัญหาเสพติดกลับมาแพร่ระบาดในชุมชนอีกต่อไป ส่วนผู้ค้า ผู้เสพที่ยุติบทบาท ใช้วิธีการชุมชนบำบัด (ไม่ได้ส่งเข้าสถานบำบัดรักษาฟื้นฟู) โดยการเฝ้าระวังของคนในชุมชน มิให้ผู้ติดยาเสพติดกลับไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติดอีก และมีเจ้าหน้าที่คอยช่วยติดตามพฤติกรรมและสุ่มตรวจปัสสาวะทุกระยะอย่างต่อเนื่อง

๕. การดำเนินการแก้ไขปัญหาใช้เวลาประมาณ ๓ เดือน ปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดในชุมชนบ้านแหลมทองกลางได้ยุติลง เป็นชุมชนสีขาวปลอดยาเสพติดตั้งแต่บัดนั้นจนถึงปัจจุบัน และปัญหาอาชญากรรมอื่นๆ เกี่ยวกับทรัพย์สิน ปัญหาก่อความเดือนร้อนรำคาญในชุมชนบ้านแหลมทองกลางได้หมดสิ้นไป

การศึกษาวิจัยแนวทางการแก้ไขปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดในเขตพื้นที่ชุมชนบ้านแหลมทองกลาง หมู่ ๕ ตำบลแหลมทอง อำเภอแหลมทอง จังหวัดตราด เริ่มตั้งแต่ขั้นเตรียมการ ขั้นปฏิบัติการ จนถึงขั้นเฝ้าระวังป้องกัน และส่งเสริมช่วยเหลือการประกอบอาชีพให้แก่ผู้ติดยาเสพติดเพื่อมิให้ย้อนกลับเข้าไปสู่วงจรของยาเสพติดอีกต่อไป ซึ่งการศึกษาวิจัยครั้งนี้ จึงเป็นการศึกษาถึงวิธีการแก้ไขปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดในชุมชนบ้านแหลมทองกลาง ที่สามารถยุติปัญหาได้ ทั้งที่สะสมปัญหาเป็นระยะเวลานาน รวมทั้งวิเคราะห์ปัญหาและปัจจัยที่จะมีผลต่อความสำเร็จของการดำเนินการแก้ไขปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดในชุมชนบ้านแหลมทองกลาง และเพื่อนำเสนอรูปแบบการแก้ไขปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดในชุมชนบ้านแหลมทองกลาง (บ้านแหลมทองกลาง โมเดล) เป็นแนวทางแก้ไขปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดในชุมชนมุสลิมและชุมชนอื่นๆ ต่อไป ผู้วิจัยจึงได้ทำการสัมภาษณ์ ประชากรที่ศึกษา โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) พร้อมกับการจดบันทึกและบันทึกเทปการให้คำสัมภาษณ์ ผลการวิจัยสนาม (Field research) ปรากฏรายละเอียดดังต่อไปนี้คือ

การเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์

โดยการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างในส่วนผู้ปฏิบัติการ (ตำรวจ ฝ่ายปกครอง กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน) จำนวน ๙ คน

การเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์ โดยการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างในส่วนผู้สนับสนุนช่วยเหลือ (ผู้นำชุมชน ผู้นำทางศาสนา ชุติรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน กรรมการหมู่บ้าน และประชาชนในชุมชนบ้านแหลมทองกลาง) จำนวน ๖ คน รวมทั้งหมด ๑๕ คน ซึ่งเป็นการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก โดยเนื้อหาของคำถามครอบคลุมถึงวัตถุประสงค์การวิจัย และผลการสัมภาษณ์เป็นการนำเสนอการบรรยายเรียงลำดับตามข้อคำถามในแบบสัมภาษณ์ และการตอบคำถามของผู้ให้สัมภาษณ์ ผลการสัมภาษณ์เป็นดังต่อไปนี้

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ ๑ พันตำรวจเอก สุจินต์ มีกะจิตต์ ดำรงตำแหน่ง รองผู้บังคับการ ตำรวจภูธรจังหวัดนครนายก (การสัมภาษณ์ส่วนบุคคล, ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐)

คำถามข้อที่ ๑. ขอรบกวน ยศ ชื่อ สกุล ตำแหน่งของท่านในปัจจุบัน

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ ๑ ชื่อ พันตำรวจเอก สุจินต์ มีกะจิตต์ ตำแหน่ง รองผู้บังคับการ ตำรวจภูธรจังหวัดนครนายก

คำถามข้อที่ ๒. ช่วงปี พ.ศ.๒๕๕๘ ท่านปฏิบัติหน้าที่ ณ ที่ใด มีตำแหน่งและอำนาจหน้าที่อย่างไร

ในปี พ.ศ.๒๕๕๘ นั้น ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ ๑ ดำรงตำแหน่ง รองผู้บังคับการตำรวจภูธรจังหวัดตราด ได้รับมอบหมายจาก ผู้บังคับการตำรวจภูธรจังหวัดตราด ให้รับผิดชอบในหน้าที่คือ งานสอบสวน งานจราจร และการป้องกันการแพร่ระบาดของยาเสพติดในชุมชน

คำถามข้อที่ ๓. ข้อมูลทั่วไปของชุมชนบ้านแหลมทองกลาง หมู่ ๕ ตำบลแหลมงอบ อำเภอแหลมงอบ จังหวัดตราด ในช่วงปี พ.ศ.๒๕๕๘ และปัจจุบันเป็นอย่างไร

หมู่บ้านแหลมทองกลางตั้งอยู่ที่ หมู่ ๕ ตำบลแหลมงอบ อำเภอแหลมงอบ จังหวัดตราด เป็นหมู่บ้านชาวประมง เป็นชุมชนแออัด ซึ่งเป็นหมู่บ้านของชาวมุสลิม มีประชากรประมาณ ๙๐๐ คน มีบ้านประมาณ ๒๐๐ หลังคาเรือน นับถือศาสนาอิสลาม ร้อยละ ๙๘ นับถือศาสนาพุทธ ร้อยละ ๒ ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพประมง ฐานะค่อนข้างยากจน บางส่วนประกอบอาชีพรับจ้าง ซึ่งเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ ชุมชนมีการว่างงานจำนวนมาก จึงได้เห็นมาเสพยาเสพติดและค้ายาเสพติดเป็นจำนวนมาก ซึ่งทำให้หมู่บ้านแหลมทองกลางเป็นพื้นที่การแพร่ระบาดของยาเสพติด โดยหมู่บ้านแหลมทองกลางนั้น อยู่ในเขตพื้นที่รับผิดชอบของ สถานีตำรวจภูธรแหลมงอบ

คำถามข้อที่ ๔. สถานการณ์การแพร่ระบาดของยาเสพติดในชุมชนบ้านแหลมทองกลาง ในช่วงปี พ.ศ.๒๕๕๘ และก่อนหน้านั้น เป็นอย่างไร (ถ้ามีการแพร่ระบาดของยาเสพติดถามต่อ)

ในช่วงปี พ.ศ.๒๕๕๘ การแพร่ระบาดของยาเสพติดของหมู่บ้านแหลมทองกลางนั้น จัดว่าเป็นหมู่บ้านอันดับต้นๆ ของจังหวัดที่มีการแพร่ระบาดของยาเสพติดรุนแรง คือ มีวัยรุ่นและคนว่างงานไม่น้อยหลายสิบคน เสพยาเสพติดและวิ่งขายยา และมีผู้ค้ายาเสพติดรายใหญ่จำนวน ๒-๓ รายซึ่งผู้ค้ารายใหญ่นั้นจะเป็นผู้นำยาเข้ามาในหมู่บ้าน และก็เป็นแหล่งขายส่งของจังหวัดตราด

ทั้งทะเล ทางบก ซึ่งมีคนเข้าออกพลุกพล่าน เป็นที่รู้จักกันในจังหวัดว่า ชุมชนแหลมทองกลาง เป็นที่จำหน่ายยาเสพติด

คำถามข้อที่ ๕. เมื่อพบการแพร่ระบาดของยาเสพติดในพื้นที่ชุมชนบ้านแหลมทองกลางแล้ว ท่านมีบทบาทหรือหน้าที่ในการเข้าร่วมแก้ไขปัญหการแพร่ระบาดของยาเสพติดดังกล่าวหรือไม่ อย่างไร ผลการดำเนินการเป็นอย่างไร

ที่หมู่บ้านแหลมทองกลางนั้น มีการแพร่ระบาดของยาเสพติดมาอย่างต่อเนื่องยาวนาน ซึ่งทาง ตำรวจ ฝ่ายปกครอง ได้แก้ไขปัญหาดังกล่าวมาโดยตลอด มีการปราบปราม มีการจับกุมดำเนินคดี แต่ก็ไม่หมด จนกระทั่ง เดือน เมษายน ๒๕๕๘ ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ ๑ ในฐานะผู้รับผิดชอบด้านปราบปรามยาเสพติด และรับผิดชอบเขตพื้นที่ สถานีตำรวจภูธรแหลมทองด้วย ก็ได้หารือกับนายอำเภอ ผู้กำกับการสถานีตำรวจภูธรแหลมทอง ผู้ใหญ่บ้าน ที่จะร่วมมือกันแก้ไขปัญหายาเสพติดอย่างยั่งยืนอย่างไร ซึ่งข้อหารือได้ความว่า จะทำการปิดพื้นที่บ้านแหลมทองกลาง ให้เป็นพื้นที่ปลอดยาเสพติด โดยบูรณาการกำลังระหว่าง เจ้าหน้าที่ตำรวจ ฝ่ายปกครอง อาสาสมัครตำรวจ โดยทำการปิดทางเข้าออก และจัดชุดค้นหายาเสพติดอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ยาเสพติดในชุมชนแหลมทองกลางหยุดการแพร่ระบาดให้ได้ ซึ่งได้เริ่มทำการปฏิบัติการในวันที่ ๒๙ เมษายน ๒๕๕๘ เป็นต้นมา โดยปิดทางเข้าออกทั้ง ๒ ทางของหมู่บ้าน ซึ่งใช้เจ้าหน้าที่ตำรวจ ฝ่ายปกครอง ซึ่งมีผู้ใหญ่บ้านเป็นแกนนำ และนายอำเภอ ปลัดอำเภอเข้ามาร่วมด้วยเป็นบางครั้ง ส่วนตำรวจ ก็มี ผู้กำกับการสถานีตำรวจภูธรแหลมทอง รองผู้กำกับการป้องกันปราบปรามสถานีตำรวจภูธรแหลมทอง รองผู้กำกับการสืบสวน สถานีตำรวจภูธรแหลมทอง และกำลังตำรวจ และอาสาสมัคร ร่วมกันปิดทางเข้าออก ๒๔ ชั่วโมง เพื่อคัดกรองบุคคลที่จะเข้าหมู่บ้าน โดยเฉพาะบุคคลที่เป็นเป้าหมายจะทำการตรวจค้นเป็นพิเศษ ซึ่งกำลังอีกส่วนหนึ่งจะจัดกำลังตำรวจฝ่ายสืบสวนและชุดมวลชนสัมพันธ์เข้าปฏิบัติการในพื้นที่ ค้นหาผู้ค้า ผู้เสพ เปิดโอกาสให้ผู้เสพ ผู้ค้า ออกมารายงานตัวให้ยุติบทบาท ซึ่งก็ได้ผล ทำให้ผู้เสพและผู้ค้าจำนวนหลายสิบราย ออกมารายงานตัว ส่วนผู้ค้าบางรายและผู้เสพบางรายไม่เลิกก็ได้หลบหนีออกนอกหมู่บ้าน ซึ่งได้ดำเนินการอย่างต่อเนื่องและผู้ที่ได้ออกมารายงานตัวนั้น ก็ได้ทำการซักถามข้อมูลขยายผลออกติดตามในพื้นที่ใกล้เคียง ทำให้ยาเสพติดในขณะนี้ยุติลง ภายในเดือน กันยายน ๒๕๕๘ ซึ่งใช้เวลาดำเนินการประมาณ ๓ เดือน ในส่วนของผู้ที่ยุติบทบาทนั้น เจ้าหน้าที่ตำรวจจะทำการซักถามประวัติ และแนวทางส่งเสริมให้กลับไปประกอบอาชีพสุจริตได้อย่างปกติ ซึ่งสำหรับผู้ยุติบทบาทบางรายนั้น ได้มีการส่งเสริมให้เรียนในระดับมัธยมศึกษาในส่วนของสถานศึกษาโรงเรียน ซึ่งโดยผู้ยุติบทบาทส่วนใหญ่เน้นประกอบอาชีพประมง ซึ่งในการประกอบอาชีพมีปัญหาคือ เลิกทำการประมงมานาน ไปขายยาแทน ทำให้ขาดอุปกรณ์ในการประกอบอาชีพ ทางเจ้าหน้าที่จึงได้จัดหาอุปกรณ์ในการประกอบอาชีพให้ ส่วนบางรายก็ได้ไปประกอบอาชีพรับจ้าง ซึ่งเจ้าหน้าที่ตำรวจจะไปทำการสอบถาม ทุกข์ สุข ทุกวัน มีผู้ยุติบทบาทบางราย ไม่มีที่อยู่อาศัย ตำรวจก็ได้จัดชุดอาสาสมัครไปทำการสร้างบ้านให้ ซึ่งทำให้ผู้ยุติบทบาทและคนในชุมชนเกิดความมั่นใจ ว่าตำรวจ ฝ่ายปกครอง ผู้ใหญ่บ้าน มีการดูแลเอาใจใส่ในการแก้ไขปัญหายาเสพติดอย่างจริงจัง สำหรับผู้เสพที่ยุติบทบาท นั้น ได้มีการส่งเสริมให้ออกกำลังกาย เล่นกีฬาต้านยาเสพติด ซึ่งเจ้าหน้าที่ตำรวจได้จัดการแข่งขันกีฬา

จัดหาอุปกรณ์กีฬาให้ สำหรับการตรวจสอบผู้ที่ยุติบทบาทนั้น เจ้าหน้าที่ตำรวจได้จัดชุดเจ้าหน้าที่ไปทำการตรวจปัสสาวะอยู่บ่อยๆ และได้ซักถามเกี่ยวกับการเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติดอย่างต่อเนื่องว่ามีการเข้าไปเกี่ยวข้อง หรือมีผู้ชักจูงให้เข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติดหรือไม่ สำหรับผู้ที่ไม่ยุติบทบาทแล้วหลบหนีออกนอกพื้นที่ไปนั้น ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ ๑ ได้ประสานไปที่เจ้าหน้าที่ตำรวจในเขตพื้นที่ข้างเคียงเพื่อให้ข้อมูลในการจับกุมบุคคลนั้น ซึ่งทำให้สามารถจับกุมผู้ที่หลบหนีออกนอกชุมชนเพื่อไปค้ายาเสพติดในพื้นที่อื่นได้

คำถามข้อที่ ๖. การเข้าร่วมแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชนบ้านแหลมทองกลางของท่าน มีปัญหาหรืออุปสรรค หรือไม่ อย่างไร

๑. เจ้าหน้าที่ตำรวจไม่เข้าใจในการปฏิบัติ จะต้องมีการให้ความรู้กันเป็นช่วงๆ เช่น เรื่องของการตรวจค้น เรื่องกำหนดเป้าว่าเราจะเลือกอะไรบ้าง

๒. เรื่องของงบประมาณ เพราะทางอำเภอก็ไม่มี ตำรวจก็ไม่มี จึงได้ช่วยหางบประมาณจากคนในชุมชน กำนันก็ช่วยบ้าง เช่นอาหาร น้ำดื่ม

๓. คนในชุมชนไม่ไว้วางใจเจ้าหน้าที่ตำรวจ และฝ่ายปกครอง ที่เข้าไปทำงาน ไม่เชื่อว่าจะทำจริง เจ้าหน้าที่จึงต้องมีการประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง ว่าเจ้าหน้าที่ทำอะไร ซึ่งในหมู่บ้านแหลมทองกลางนั้น ใช้เสียงตามสาย ซึ่งผู้ใหญ่บ้านจะพูดทุกวันว่า เจ้าหน้าที่ทำอะไรบ้าง พรุ่งนี้จะทำอะไร ขอความร่วมมือให้พี่น้อง ประชาชน ให้ข่าว อย่างต่อเนื่อง และส่วนคนที่เลิกแล้ว วันนี้เราได้ดำเนินการอย่างไรกับเขา ควบคุมอย่างไร เพื่อทำให้สุจริตชนเกิดความมั่นใจ ซึ่งการดำเนินการนี้ใช้เวลาประมาณ ๒ เดือน ชาวบ้านจึงได้มั่นใจ ไว้วางใจ ให้ข่าวแก่เจ้าหน้าที่ ซึ่งทำให้การดำเนินการแก้ปัญหาเสพติดได้ผล

๔. ขาดงบประมาณในการส่งเสริมอาชีพ ไม่มีการจัดอบรมอาชีพ ซึ่งผู้ยุติบทบาทส่วนใหญ่ประกอบอาชีพประมง เมื่อเลิกยาแล้วก็จะกลับไปประกอบอาชีพประมง ซึ่งทางตำรวจได้รวบรวมเงินกันจากผู้มีจิตศรัทธา ซื้อเครื่องมือประมง ไปมอบให้กับผู้ยุติบทบาท โดยในเบื้องต้นใช้เงินประมาณ ๕๐,๐๐๐ บาท (ไม่มีหน่วยงานของภาครัฐที่จะมารองรับในเรื่องของการให้ความรู้ หรือส่งเสริมอาชีพ ให้กับผู้ยุติบทบาท)

๕. ผู้บังคับบัญชาทุกระดับชั้นต้องให้ความสนใจ ใส่ใจในการแก้ไขปัญหายา ลงไปควบคุมการดำเนินการด้วยตนเอง

คำถามข้อที่ ๗. มีปัจจัยอะไรบ้าง ที่ทำให้การแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชนบ้านแหลมทองกลางประสบผลสำเร็จ

๑. เจ้าหน้าที่ทุกคนมีความสนใจและตั้งใจจริงในการแก้ไขปัญหายา เนื่องจากผู้บังคับบัญชาลงไปร่วมปฏิบัติงานด้วย เพื่อเป็นขวัญกำลังใจแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา

๒. คนในชุมชนให้ความร่วมมือในการแก้ไขปัญหายาเสพติดอย่างจริงจัง

คำถามข้อที่ ๘. ปัจจุบันยังพบปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดในชุมชนบ้านแหลมทองกลาง อีกหรือไม่ อย่างไร

ในปัจจุบันชุมชนบ้านแหลมทองกลางเป็นหมู่บ้านปลอดยาเสพติดอย่างแท้จริง และการลักขโมย ทะเลาะวิวาท ก็หมดไป เนื่องจาก ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ ๑ มีการติดต่อกับ ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ ๕ หมู่บ้านแหลมทองกลางอยู่เป็นประจำ ผู้ใหญ่บ้านก็ให้การยืนยันว่า ปัญหายาเสพติดได้หมดไปแล้ว

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ ๒ พันตำรวจเอก พิษณุ กิ่งแก้ว ตำรวจตำแหน่ง ผู้กำกับการสถานีตำรวจภูธรระยอง ตำรวจภูธรจังหวัดจันทบุรี (การสัมภาษณ์ส่วนบุคคล, ๒๗ มกราคม ๒๕๖๐)

คำถามข้อที่ ๑. ขอรบกวน ยศ ชื่อ สกุล ตำแหน่งของท่านในปัจจุบัน

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ ๒ ชื่อ พันตำรวจเอก พิษณุ กิ่งแก้ว ตำรวจตำแหน่ง ผู้กำกับการสถานีตำรวจภูธรระยอง ตำรวจภูธรจังหวัดจันทบุรี

คำถามข้อที่ ๒. ช่วงปี พ.ศ.๒๕๕๘ ท่านปฏิบัติหน้าที่ ณ ที่ใด มีตำแหน่งและอำนาจหน้าที่อย่างไร

ขณะนั้น ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ ๒ ปฏิบัติหน้าที่ เป็น ผู้กำกับการสถานีตำรวจภูธรแหลมทองบ อำเภอแหลมทอง จังหวัดตราด โดยดำรงตำแหน่ง ผู้กำกับการสถานีตำรวจภูธรแหลมทอง ตั้งแต่วันที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗ ถึง เดือน พฤษภาคม ๒๕๕๙ มีหน้าที่ในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในพื้นที่ อำเภอแหลมทอง โดยประกอบไปด้วย ๔ ตำบล ๒๗ หมู่บ้าน

คำถามข้อที่ ๓. ข้อมูลทั่วไปของชุมชนบ้านแหลมทองกลาง หมู่ ๕ ตำบลแหลมทอง อำเภอแหลมทอง จังหวัดตราด ในช่วงปี พ.ศ.๒๕๕๘ และปัจจุบันเป็นอย่างไร

หมู่บ้านแหลมทองกลางตั้งอยู่ที่ หมู่ ๕ ตำบลแหลมทอง อำเภอแหลมทอง จังหวัดตราด มีประชาชนอาศัยอยู่ประมาณ ๒๖๑ ครัวเรือน มีประชากรประมาณ ๙๐๐ คน โดยร้อยละ ๘๘ เป็นคนนับถือศาสนาอิสลาม และร้อยละ ๒ นับถือศาสนาพุทธ โดยเป็นชายประมาณ ๔๖๐ คน และเป็นหญิงประมาณ ๔๕๐ คน

คำถามข้อที่ ๔. สถานการณ์การแพร่ระบาดของยาเสพติดในชุมชนบ้านแหลมทองกลาง ในช่วงปี พ.ศ.๒๕๕๘ และก่อนหน้านั้น เป็นอย่างไร (ถ้ามีการแพร่ระบาดของยาเสพติดตามต่อ)

ตั้งแต่ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ ๒ เข้าไปรับราชการที่ สถานีตำรวจภูธรแหลมทอง จากการตรวจสอบพื้นที่ในอำเภอแหลมทอง พบว่า ชุมชนบ้านแหลมทองกลาง เป็นพื้นที่แพร่ระบาดของยาเสพติดอย่างรุนแรง มีทั้งผู้ซื้อ และผู้ขายอยู่ในหมู่บ้าน

คำถามข้อที่ ๕. เมื่อพบการแพร่ระบาดของยาเสพติดในพื้นที่ชุมชนบ้านแหลมทองกลางแล้ว ท่านมีบทบาทหรือหน้าที่ในการเข้าร่วมแก้ไขปัญหการแพร่ระบาดของยาเสพติดดังกล่าวหรือไม่ อย่างไร ผลการดำเนินการเป็นอย่างไร

เมื่อพบปัญหการแพร่ระบาดของยาเสพติดในชุมชนบ้านแหลมทองกลางแล้ว ในหมู่บ้านได้มีการจัดการประชุมร่วมกัน โดยประกอบไปด้วย เจ้าหน้าที่ตำรวจ ฝ่ายปกครอง ประชาชนในหมู่บ้าน ผู้นำชุมชน และผู้นำศาสนา มาร่วมประชุมแบ่งแยกหน้าที่กันทำ โดยเจ้าหน้าที่ตำรวจเป็นฝ่ายปฏิบัติการ ร่วมกับทหารและฝ่ายปกครอง ในการปฏิบัติการก็จะทำการตามที่ได้รับมอบหมาย คือ ๑. ตั้งจุดตรวจจุดสกัดบริเวณทางเข้าหมู่บ้าน สำหรับการตั้งจุดตรวจจุดสกัดที่ทางเข้าหมู่บ้านนั้นก็จะทำการตรวจสอบบุคคลที่เข้าออกในหมู่บ้าน ก็จะเป็นการตรวจสอบว่าผู้ที่เสพยาเสพติดภายนอกที่จะเข้า

หมู่บ้าน และภายในหมู่บ้านด้วยตนเอง หลังจากที่ทำกรตั้งจุดตรวจจุดสกัดบริเวณทางเข้าหมู่บ้าน เป็นที่เรียบร้อยแล้ว ปรากฏว่า เป็นการเพิ่มแรงกดดันทำให้ผู้ที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดออกมาแสดงตน เป็นบางส่วน สำหรับผู้ออกมาแสดงตนเป็นบางส่วนนั้นได้รับปากว่าจะยุติบทบาทที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด ทางฝ่ายตำรวจก็ได้นำไปตรวจสอบประวัติ และสอบปากคำไว้ หลังจากนั้นก็ได้มอบตัวผู้ที่ยุติบทบาทให้กับชุมชนเป็นผู้ดูแลต่อไป สำหรับพวกที่ยังไม่ยุติบทบาท หรือยังไม่ออกมาแสดงตน ทางฝ่ายตำรวจได้ดำเนินการจัดชุดปฏิบัติการในการกดดัน คือ ไปที่บ้านของผู้ที่ติดยาเสพติดตามเป้าหมาย จากนั้นได้ทำการเรียกตัวออกมาตรวจหาสารเสพติดในปัสสาวะ ถ้าตรวจสอบแล้วพบว่ามีสารเสพติดในปัสสาวะ ก็จะทำการพาไปตรวจสอบประวัติ และทำการปฏิญาณตนต่อหน้าผู้นำชุมชน และผู้นำทางศาสนา ว่า จะยุติบทบาท จากนั้นก็จะได้มอบตัว ผู้ติดยาเสพติดนี้ให้กับชุมชนเป็นผู้ดูแลต่อไป ในส่วนของพวกที่ไม่ยุติบทบาท บางคนก็ทนแรงกดดันไม่ไหวก็จะทำการหลบหนีออกนอกพื้นที่ไป ซึ่งบุคคลนั้นจะไปถูกจับกุมดำเนินคดีในส่วนของพื้นที่อื่น เมื่อเจ้าหน้าที่ได้ทำการรวบรวมกลุ่มบุคคลที่ยุติบทบาทได้เป็นที่เรียบร้อยแล้ว ก็จะทำการนำตัวบุคคลเหล่านี้ มาเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ของหมู่บ้าน เช่น กีฬา หรือสันทนาการอื่นๆ ทำให้บุคคลเหล่านี้อยู่ในความดูแลของชุมชน และในระยะต่อมาบุคคลเหล่านี้ก็ได้ยุติบทบาทไปอย่างถาวร ในการติดตามเฝ้าระวังพวกที่ยุติบทบาทในหมู่บ้าน ที่มอบหมายให้ชุมชนดูแล เจ้าหน้าที่ตำรวจก็จะเข้าไปทำการตรวจปัสสาวะเป็นระยะๆ โดยในช่วงแรกจะตรวจถี่หน่อย ต่อมาก็ค่อยๆ ห่างขึ้น จนแน่ใจว่าบุคคลผู้นี้เลิกยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดอย่างถาวรแล้ว และทางหมู่บ้านได้ให้การยืนยันรับรองว่าไม่มียาเสพติดเข้ามาเกี่ยวข้องกับบุคคลผู้นี้แล้ว เจ้าหน้าที่ก็จะได้ให้ชุมชนดูแลต่อไป ในส่วนเรื่องการให้ความรู้เกี่ยวกับยาเสพติด ก็จะอาศัยช่วงที่หมู่บ้านมีการประชุมประชาคมเป็นประจำเดือน ก็จะให้วิทยากรและบุคคลที่มีความเชี่ยวชาญด้านยาเสพติดของสถานีตำรวจ เข้าไปอธิบายเกี่ยวกับโทษของยาเสพติด มีอัตราโทษรุนแรงอย่างไร ไปชี้แจงให้ประชาชนในหมู่บ้านได้เข้าใจ ซึ่งประชาชนในหมู่บ้านก็เข้าใจ และทุกคนรับฟังและยืนยันว่าไม่ให้ยาเสพติดเข้ามาในหมู่บ้านนี้ อีกต่อไป ระยะเวลาที่ใช้จ่ายในการประมาณ ๓ เดือน หลังจาก ๓ เดือนก็สามารถคัดแยกบุคคลที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด ออกมาให้ชุมชนดูแลกันเอง และยาเสพติดไม่เข้ามาเกี่ยวข้องกับหมู่บ้าน ทางหมู่บ้านก็ประกาศว่า หมู่บ้านแห่งนี้ เป็นหมู่บ้านสีขาว ปลอดภัยยาเสพติด และได้มีหน่วยงานอื่นๆ เข้ามาดูงานในหมู่บ้านนี้

คำถามข้อที่ ๖. การเข้าร่วมแก้ไขปัญหยาเสพติดในชุมชนบ้านแหลมทองกลางของท่าน มีปัญหาหรืออุปสรรค หรือไม่ อย่างไร

๑. ในระยะแรกประชาชนไม่มีความไว้วางใจกับเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เข้าไปดำเนินการ จนกระทั่งดำเนินการไปในระยะหนึ่งประชาชนก็ได้มีความไว้วางใจ และได้ให้ข้อมูลข่าวสารต่างๆ ภายในหมู่บ้าน

๒. เมื่อเจ้าหน้าที่ตำรวจตรวจพบผู้ที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดแล้ว ไม่มีหน่วยงานอื่นที่จะมารองรับในการนำตัวผู้ที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดไปบำบัดรักษา

๓. ขาดงบประมาณในการดำเนินการตามโครงการนี้

๔. ขาดหน่วยงานที่ทำการฝึกอาชีพและส่งเสริมอาชีพให้กับผู้ที่ยุติบทบาทในการเกี่ยวข้องกับยาเสพติด เช่นขาดอุปกรณ์ในการประกอบอาชีพประมง โดยเจ้าหน้าที่ตำรวจได้ร่วมกับเอกชน และหน่วยงานราชการอื่นๆ ในการจัดซื้ออุปกรณ์ในการประกอบอาชีพประมง เพื่อมอบให้ผู้ที่ยุติบทบาทในการเกี่ยวข้องกับยาเสพติด

คำถามข้อที่ ๗. มีปัจจัยอะไรบ้าง ที่ทำให้การแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชนบ้านแหลมทองกลางประสบผลสำเร็จ

๑. การให้ความร่วมมือ การบูรณาการกำลัง ของ เจ้าหน้าที่ตำรวจ ฝ่ายปกครอง ผู้นำชุมชน ผู้นำทางศาสนา และประชาชนภายในชุมชนบ้านแหลมทองกลาง ซึ่งมีการเอาจริงเอาจังในการร่วมกันแก้ไขปัญหายาเสพติด

คำถามข้อที่ ๘. ปัจจุบันยังพบปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดในชุมชนบ้านแหลมทองกลางอีกหรือไม่ อย่างไร

ปัจจุบันชุมชนบ้านแหลมทองกลางยังคงเป็นชุมชนที่ปลอดยาเสพติดอยู่ โดยได้รับการยืนยันจากผู้ใหญ่บ้านบ้านแหลมทองกลาง และการเฝ้าระวังเกี่ยวกับเรื่องยาเสพติดที่จะเข้ามาในหมู่บ้าน ซึ่งทางผู้นำชุมชนได้มีการเฝ้าระวังอยู่ตลอดเวลา และมีการแจ้งข่าวสาร เกี่ยวกับผู้ที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดที่จะเข้ามาใกล้ในหมู่บ้าน เพื่อให้เจ้าหน้าที่ตำรวจไปจับกุมบุคคลดังกล่าวเพื่อดำเนินคดี

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ ๓ คือ พันตำรวจโท อภิรักษ์ เจริญพร ตำแหน่ง รองผู้กำกับการป้องกันปราบปรามสถานีตำรวจภูธรแหลมฉบัง ตำรวจภูธรจังหวัดตราด (การสัมภาษณ์ส่วนบุคคล, ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐)

คำถามข้อที่ ๑. ขอทราบ ยศ ชื่อ สกุล ตำแหน่งของท่านในปัจจุบัน

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ ๓ ชื่อ พันตำรวจโท อภิรักษ์ เจริญพร ตำแหน่ง รองผู้กำกับการป้องกันปราบปรามสถานีตำรวจภูธรแหลมฉบัง ตำรวจภูธรจังหวัดตราด

คำถามข้อที่ ๒. ช่วงปี พ.ศ.๒๕๕๘ ท่านปฏิบัติหน้าที่ ณ ที่ใด มีตำแหน่งและอำนาจหน้าที่อย่างไร

ตั้งแต่ปี พ.ศ.๒๕๕๗ จนถึงปัจจุบัน ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ ๓ มาปฏิบัติหน้าที่ ที่อำเภอแหลมฉบัง จังหวัดตราด ในตำแหน่ง รองผู้กำกับการป้องกันปราบปราม สถานีตำรวจภูธรแหลมฉบัง มีอำนาจหน้าที่ในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม และรักษาความสงบเรียบร้อยในพื้นที่อำเภอแหลมฉบัง

คำถามข้อที่ ๓. ข้อมูลทั่วไปของชุมชนบ้านแหลมทองกลาง หมู่ ๕ ตำบลแหลมฉบัง อำเภอแหลมฉบัง จังหวัดตราด ในช่วงปี พ.ศ.๒๕๕๘ และปัจจุบันเป็นอย่างไร

ชุมชนบ้านแหลมทองกลางตั้งอยู่ หมู่ที่ ๕ ตำบลแหลมฉบัง อำเภอแหลมฉบัง จังหวัดตราด มีประชากรประมาณ ๒๖๑ ครอบครัว มีประชากรรวมประมาณ ๙๐๐ คน โดยประชากรร้อยละ ๙๘ นับถือศาสนาอิสลาม ร้อยละ ๒ นับถือศาสนาพุทธ มีพื้นที่ติดทะเลยาวประมาณ ๑ กิโลเมตร มีทางเข้าออกชุมชน ทางบก ๒ ทาง ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพประมง นอกนั้นจะประกอบ

อาชีพเกษตรกร และรับจ้างทั่วไป ภายในชุมชนมีโรงเรียนชั้นประถม ๑ โรงเรียน มัสยิด ๑ แห่ง และโรงเรียนสอนศาสนา ๑ แห่ง ชุมชนพักอาศัยอยู่กันอย่างหนาแน่น มีตรอกซอยจำนวนมากในหมู่บ้าน

คำถามข้อที่ ๔. สถานการณ์การแพร่ระบาดของยาเสพติดในชุมชนบ้านแหลมทองกลาง ในช่วงปี พ.ศ.๒๕๕๘ และก่อนหน้านั้น เป็นอย่างไร (ถ้ามีการแพร่ระบาดของยาเสพติดถามต่อ)

ตั้งแต่ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ ๓ มาดำรงตำแหน่งที่ สถานีตำรวจภูธรแหลมทอง ในปี พ.ศ. ๒๕๕๗ นั้น พบว่าชุมชนบ้านแหลมทองกลาง หมู่ ๕ ตำบลแหลมทอง อำเภอแหลมทอง จังหวัดตราด ปัญหายาเสพติดมีการแพร่ระบาดค่อนข้างรุนแรงและต่อเนื่อง

คำถามข้อที่ ๕. เมื่อพบการแพร่ระบาดของยาเสพติดในพื้นที่ชุมชนบ้านแหลมทองกลางแล้ว ท่านมีบทบาทหรือหน้าที่ในการเข้าร่วมแก้ไขปัญหามาร่วมกันกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหรือไม่ อย่างไร ผลการดำเนินการเป็นอย่างไร

ตั้งแต่ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ ๓ มารับราชการอยู่ที่ สถานีตำรวจภูธรแหลมทอง เมื่อพบปัญหายาเสพติดแล้ว ในการแก้ไขปัญหายาเสพติดในเบื้องต้นนั้น ใช้วิธีการเข้าไปสืบสวนจับกุมผู้ที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดในชุมชนบ้านแหลมทองกลางตลอดมา มีทั้งจับกุมได้บ้าง ไม่ได้บ้าง ส่วนใหญ่ที่จับกุมได้ก็จะเป็นผู้ค้ารายย่อย ไม่สามารถขยายผลไปจับกุมผู้ค้ารายใหญ่ได้ อีกทั้งชุมชนแห่งนี้เป็นชุมชนชาวมุสลิมจึงทำให้เจ้าหน้าที่ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความยากลำบาก หลังจากที่มีการจับกุมปราบปรามผู้ที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดไม่ค่อยได้ผล จึงได้มีการหารือกันระหว่าง ฝ่ายปกครอง เจ้าหน้าที่ตำรวจ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำชุมชน ผู้นำทางศาสนา และคนในชุมชน จึงได้ข้อตกลงว่าจะมีการดำเนินโครงการป้องกันการแพร่ระบาดของยาเสพติดในชุมชน โดยใช้เวลาการดำเนินการตั้งแต่วันที่ ๒๙ เมษายน ๒๕๕๘ ถึงวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๕๘ หลังจากที่มีการทำโครงการแล้ว ได้มีการเอาข้อมูลจากฝ่ายปกครอง เจ้าหน้าที่ตำรวจ ผู้นำชุมชนต่างๆ มาคัดกรอง เมื่อทำการคัดกรองผู้ที่เกี่ยวข้องแล้ว ก็ได้ดำเนินการกวดขันโดยมีการประชาสัมพันธ์ให้ผู้ที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดออกมาแสดงตนให้ข้อมูลแก่เจ้าพนักงานของรัฐโดยแสดงตัวที่ว่าการอำเภอแหลมทอง และที่สถานีตำรวจภูธรแหลมทอง ทางฝ่ายตำรวจก็ได้ดำเนินการตั้งจุดตรวจค้นบริเวณทางเข้า-ออกหมู่บ้าน ทั้ง ๒ เส้นทาง และทำการตรวจค้นผู้ที่เป็นเป้าหมายของเจ้าหน้าที่ตำรวจเพื่อเป็นการกวดขันให้ผู้ที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดมาแสดงตนต่อเจ้าหน้าที่ จากนั้นก็ได้มีการเดินตรวจเส้นทางภายในหมู่บ้าน มีการไปเคาะประตูบ้านผู้ที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดเพื่อกวดขันให้ออกมาแสดงตนต่อเจ้าหน้าที่และเป็นการพูดคุยสร้างความไว้วางใจแก่ชาวบ้านและอธิบายให้ฟัง เกี่ยวกับพิษภัยของยาเสพติดและประชาสัมพันธ์ให้ผู้เสพมาแสดงตัวเพื่อนำไปบำบัดรักษา ส่วนผู้ที่ค้ายากก็ขอให้เลิก เมื่อมีผู้มาแสดงตนแล้ว เจ้าหน้าที่ตำรวจจะทำการบันทึกปากคำไว้และสอบถามเกี่ยวกับเครือข่ายของผู้ที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดเพื่อเก็บไว้เป็นข้อมูล จนทำให้ได้ข้อมูลของผู้ที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดภายในหมู่บ้านจนครบถ้วน สำหรับผู้ที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดแต่ไม่มาแสดงตน ไม่ยอมยุติบทบาท บุคคลเหล่านั้นก็ได้หลบหนีออกนอกพื้นที่ไป เมื่อได้ออกนอกพื้นที่ไปแล้ว สถานีตำรวจภูธรแหลมทอง ได้ส่งข้อมูลของผู้ที่หลบหนีออกนอกพื้นที่ไปนั้นให้กับพื้นที่ที่ผู้หลบหนีไปซ่อนตัวอยู่ เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการสืบสวนจับกุม และได้ถูกจับกุมได้ในเวลาต่อมา ทำให้ยาเสพติดในพื้นที่ได้ลดลงเรื่อยๆ จนกระทั่งหมดไปภายในระยะเวลาประมาณ ๓ เดือน หลังจากนี้

การแพร่ระบาดของยาเสพติดได้หมดไปแล้ว ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ ๓ ก็ได้มอบหมายให้เจ้าหน้าที่ตำรวจติดตามพฤติกรรมของผู้ที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดที่ทำการยุติบทบาท เพื่อตรวจสอบให้แน่ชัดว่าจะไม่ไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติดอีก และได้ให้เจ้าหน้าที่ตำรวจชุมชนสัมพันธ์ไปให้ความรู้เกี่ยวกับยาเสพติดโทษของยาเสพติดแก่คนในชุมชน มีการให้ความรู้แก่เยาวชนในเรื่องของยาเสพติดโดยครูตำรวจ DARE เพื่อเป็นการป้องกันไม่ให้เยาวชนเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด

คำถามข้อที่ ๖. การเข้าร่วมแก้ไขปัญหาแพร่ระบาดยาเสพติดในชุมชนบ้านแหลมทองกลางของท่าน มีปัญหาหรืออุปสรรคหรือไม่ อย่างไร

๑. งบประมาณในการดำเนินการของโครงการ เช่น การตั้งจุดตรวจ จุดสกัดต้องใช้งบประมาณในการจัดหาเต็นท์ ค่าน้ำ ค่าไฟ ซึ่งเราได้ออกเงินกันเอง

๒. เรื่องของความพร้อมของหน่วยงานที่จะให้การสนับสนุน เช่น หน่วยงานที่จะบำบัดรักษาผู้เสพ ให้เลิกเสพ และหน่วยงานที่จะให้ความรู้และส่งเสริมอาชีพเพื่อให้ผู้เสพ และผู้ค้ารายย่อยที่ยุติบทบาท สามารถประกอบอาชีพเลี้ยงดูตนเองและครอบครัวได้

๓. ในระยะแรกขาดความร่วมมือจากคนในชุมชน เนื่องจากคนในชุมชนกลัวอิทธิพลของผู้ค้ายาเสพติด และคนในชุมชนไม่ไว้วางใจการทำงานของเจ้าหน้าที่ของรัฐ

คำถามข้อที่ ๗. มีปัจจัยอะไรบ้าง ที่ทำให้การแก้ไขปัญหาแพร่ระบาดยาเสพติดในชุมชนบ้านแหลมทองกลางประสบผลสำเร็จ

๑. การให้ความร่วมมือของคนในชุมชน

๒. มีการร่วมมือกันหลายหน่วยงาน ได้แก่ ฝ่ายปกครอง เจ้าหน้าที่ตำรวจ กำนันผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำทางศาสนา ผู้นำชุมชน

๓. การดูแลเอาใจใส่ของผู้บังคับบัญชาต่อผู้ใต้บังคับบัญชา ในการทำงานมีการดูแลอย่างใกล้ชิด

คำถามข้อที่ ๘. ปัจจุบันยังพบปัญหาการแพร่ระบาดยาเสพติดในชุมชนบ้านแหลมทองกลางอีกหรือไม่ อย่างไร

ปัจจุบันชุมชนบ้านแหลมทองกลาง เป็นชุมชนสีขาว ปลอดยาเสพติด ๑๐๐% เนื่องจากมีการเฝ้าระวังอยู่ตลอดเวลา และความเป็นอยู่ของประชาชนดีขึ้น การลักขโมยไม่มีอีกต่อไป การทะเลาะวิวาทภายในหมู่บ้านหมดไป

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ ๔ คือ พันตำรวจโท ชัชวาล รอดคำวงศ์ ดำรงตำแหน่ง รองผู้กำกับการสืบสวนสถานีตำรวจภูธรแหลมฉบัง ตำรวจภูธรจังหวัดตราด (การสัมภาษณ์ส่วนบุคคล, ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐)

คำถามข้อที่ ๑. ขอทราบ ยศ ชื่อ สกุล ตำแหน่งของท่านในปัจจุบัน

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ ๔ ชื่อ พันตำรวจโท ชัชวาล รอดคำวงศ์ ตำแหน่ง รองผู้กำกับการสืบสวนสถานีตำรวจภูธรแหลมฉบัง ตำรวจภูธรจังหวัดตราด

คำถามข้อที่ ๒. ช่วงปี พ.ศ.๒๕๕๘ ท่านปฏิบัติหน้าที่ ณ ที่ใด มีตำแหน่งและอำนาจหน้าที่อย่างไร

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ ๔ รับราชการ ในตำแหน่ง รองผู้กำกับการสืบสวนสถานีตำรวจภูธร แหลงอบ มาตั้งแต่ปี พ.ศ.๒๕๕๖ จนถึงปัจจุบัน มีหน้าที่ ป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมที่เกิดขึ้นในพื้นที่รับผิดชอบของ สถานีตำรวจภูธรแหลงอบ

คำถามข้อที่ ๓. ข้อมูลทั่วไปของชุมชนบ้านแหลมทองกลาง หมู่ ๕ ตำบลแหลงอบ อำเภอแหลงอบ จังหวัดตราด ในช่วงปี พ.ศ.๒๕๕๘ และปัจจุบันเป็นอย่างไร

หมู่บ้านแหลมทองกลาง เป็นชุมชนชาวมุสลิม ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพประมง มีประชากรประมาณ ๙๐๐ คน นับถือศาสนา อิสลาม ร้อยละ ๙๘ นับถือศาสนา พุทธ ร้อยละ ๒ มีพื้นที่ติดทะเล มีทางเข้าออกหมู่บ้าน ๒ ทาง มีมัสยิด ๑ แห่ง มีโรงเรียนสอนศาสนา ๑ แห่ง และมีโรงเรียน ๑ แห่ง

คำถามข้อที่ ๔. สถานการณ์การแพร่ระบาดของยาเสพติดในชุมชนบ้านแหลมทองกลาง ในช่วงปี พ.ศ.๒๕๕๘ และก่อนหน้านั้น เป็นอย่างไร (ถ้ามีการแพร่ระบาดของยาเสพติดตามต่อ)

ตั้งแต่ที่ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ ๔ มารับราชการอยู่ที่ สถานีตำรวจภูธรแหลงอบ เมื่อปี พ.ศ.๒๕๕๖ จนถึง เดือนเมษายน ๒๕๕๘ พบว่าชุมชนบ้านแหลมทองกลาง มีการแพร่ระบาดของยาเสพติดอย่างรุนแรง

คำถามข้อที่ ๕. เมื่อพบการแพร่ระบาดของยาเสพติดในพื้นที่ชุมชนบ้านแหลมทองกลางแล้ว ท่านมีบทบาทหรือหน้าที่ในการเข้าร่วมแก้ไขปัญหการแพร่ระบาดของยาเสพติดดังกล่าวหรือไม่ อย่างไร ผลการดำเนินการเป็นอย่างไร

ตั้งแต่ที่ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ ๔ เข้ามารับราชการที่ สถานีตำรวจภูธรแหลงอบ ตั้งแต่ปี พ.ศ.๒๕๕๖ ก็พบว่ามีการแพร่ระบาดของยาเสพติดอย่างรุนแรง ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ ๔ ก็ได้ทำการสืบสวนจับกุมผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดที่ชุมชนบ้านแหลมทองกลางเรื่อยมา แต่ไม่สามารถที่จะยุติปัญหายาเสพติดในชุมชนนั้นได้ จนกระทั่ง เดือนเมษายน ๒๕๕๘ ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ ๔ จึงได้มีประชุม ร่วมกับฝ่ายปกครอง กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำชุมชน ผู้นำทางศาสนา ชุดรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน และประชาชนในชุมชนบ้านแหลมทองกลาง ในการแก้ปัญหการแพร่ระบาดของยาเสพติดให้หมดไปจากหมู่บ้านแหลมทองกลาง โดยมีการมอบหมายหน้าที่ให้ เจ้าหน้าที่ตำรวจ ฝ่ายปกครอง กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และชุมชน ทำการจัดทำบัญชีผู้ที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด จากนั้นได้คัดกรองบุคคลที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดไว้เพื่อเป็นกลุ่มเป้าหมาย และได้มีการตั้งจุดตรวจ จุดสกัด ตรวจค้น บริเวณทางเข้าออกชุมชน เพื่อป้องกันการขนย้ายยาเสพติดเข้าหมู่บ้าน พร้อมทั้งออกตรวจตามเส้นทางภายในหมู่บ้าน และมีการใช้จิตวิทยากดดัน โดยทำการเคาะประตูบ้าน กดดันให้ผู้ที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดยุติบทบาท เลิกยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด ในขณะที่เดียวกันทางชุมชนได้ใช้เสียงตามสายให้ผู้ที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดไปแสดงตน ที่สถานีตำรวจภูธรแหลงอบ ที่ว่าการอำเภอแหลงอบ และที่ทำการผู้ใหญ่บ้านแหลมทองกลาง เพื่อยุติบทบาท เมื่อมีผู้ที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดมาแสดงตนแล้ว ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ ๔ และเจ้าหน้าที่ตำรวจ สถานีตำรวจภูธรแหลงอบ ได้ทำการซักถามข้อมูลบุคคลที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดรายอื่น เพื่อใช้ในการสืบสวนขยายผลการจับกุม จากนั้นได้ส่งตัวผู้ที่สมัครใจยุติบทบาทคืนกลับไปให้ชุมชนดูแลเพื่อไม่ให้กลับไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติดอีก จากนั้นจะมีเจ้าหน้าที่

ตำรวจไปทำการสุ่มตรวจปัสสาวะผู้ที่ยุติบทบาทเป็นระยะๆ จนกระทั่งผู้ยุติบทบาทนั้นไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดอีก ในขณะเดียวกัน ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ ๔ ได้ให้เจ้าหน้าที่ตำรวจมวลชนสัมพันธ์ และครูตำรวจ DARE เข้าไปให้ความรู้เกี่ยวกับโทษของยาเสพติดแก่คนในชุมชน สำหรับผู้ที่ไม่ยุติบทบาทได้หลบหนีออกจากชุมชนบ้านแหลมทองกลางไปอยู่ที่อื่น และได้ประสานงานเกี่ยวกับข้อมูลของผู้ที่ไม่ยุติบทบาทกับพื้นที่ที่ผู้ไม่ยุติบทบาทหลบหนีไปอยู่ ต่อมาได้ทราบข่าวว่าผู้ที่ไม่ยุติบทบาทเกี่ยวข้องกับยาเสพติดถูกจับกุมในท้องที่อื่น ซึ่งการกระทำดังกล่าวดำเนินการมาได้ประมาณ ๓ เดือน ปัญหาเกี่ยวกับยาเสพติดก็ได้หมดสิ้นไป

คำถามข้อที่ ๖. การเข้าร่วมแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชนบ้านแหลมทองกลางของท่าน มีปัญหาหรืออุปสรรคหรือไม่ อย่างไร

๑. ไม่มีงบประมาณในการดำเนินการของโครงการ

๒. ขาดความพร้อมของหน่วยงานที่รับการบำบัดรักษา

๓. ขาดความพร้อมของหน่วยงานที่ให้ความรู้ช่วยเหลือ ส่งเสริมอาชีพ เนื่องจากผู้ยุติบทบาท ประกอบอาชีพประมง ไม่มีหน่วยงานในการสนับสนุนด้านอุปกรณ์ในการประกอบอาชีพ พวกกระผมที่เข้ามาแก้ไขปัญหายาเสพติดนี้ ได้เสียสละเงินส่วนตัวและได้ขอรับการสนับสนุนจากผู้ที่มีจิตศรัทธา เอกชน เพื่อมาจัดซื้ออุปกรณ์ในการประกอบอาชีพประมงเพื่อมอบให้ผู้ยุติบทบาทนำไปประกอบอาชีพหารายได้เพื่อเลี้ยงครอบครัวต่อไป

คำถามข้อที่ ๗. มีปัจจัยอะไรบ้าง ที่ทำให้การแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชนบ้านแหลมทองกลางประสบผลสำเร็จ

เป็นการบูรณาการร่วมกันระหว่างเจ้าหน้าที่ตำรวจ ฝ่ายปกครอง ชุมชน กำนันผู้ใหญ่บ้าน ซึ่งมีการร่วมมือกันเป็นอย่างดี และได้มีการแก้ปัญหาย่างต่อเนื่อง และเมื่อได้แก้ปัญหาแล้ว ก็มีการเฝ้าระวังตลอดมาเพื่อไม่ให้ยาเสพติดกลับมาแพร่ระบาดอีก

คำถามข้อที่ ๘. ปัจจุบันยังพบปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดในชุมชนบ้านแหลมทองกลางอีกหรือไม่ อย่างไร

ปัญหายาเสพติดได้หมดไปจากหมู่บ้านแหลมทองกลางแล้ว เนื่องจากมีการเฝ้าระวังอยู่ตลอด

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ ๕ คือ ร้อยตำรวจโท ชาญ พรศรีรัตนรักษ์ ดำรงตำแหน่ง รองสารวัตรป้องกันปราบปรามสถานีตำรวจภูธรแหลมฉบัง ตำรวจภูธรจังหวัดตราด (การสัมภาษณ์ส่วนบุคคล, ๑๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐)

คำถามข้อที่ ๑. ขอทราบ ยศ ชื่อ สกุล ตำแหน่งของท่านในปัจจุบัน

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ ๕ ชื่อ ร้อยตำรวจโท ชาญ พรศรีรัตนรักษ์ ดำรงตำแหน่ง รองสารวัตรป้องกันปราบปรามสถานีตำรวจภูธรแหลมฉบัง ตำรวจภูธรจังหวัดตราด

คำถามข้อที่ ๒. ช่วงปี พ.ศ.๒๕๕๘ ท่านปฏิบัติหน้าที่ ณ ที่ใด มีตำแหน่งและอำนาจหน้าที่อย่างไร

เมื่อ ปี ๒๕๕๘ ปฏิบัติหน้าที่ อยู่ที่ สถานีตำรวจภูธรแหลมฉบัง ตำแหน่ง รองสารวัตร ป้องกันปราบปรามสถานีตำรวจภูธรแหลมฉบัง มีหน้าที่ป้องกัน และปราบปรามอาชญากรรมในเขตพื้นที่ อำเภอลแหลมฉบัง จังหวัดตราด

คำถามข้อที่ ๓. ข้อมูลทั่วไปของชุมชนบ้านแหลมทองกลาง หมู่ ๕ ตำบลแหลมฉบัง อำเภอลแหลมฉบัง จังหวัดตราด ในช่วงปี พ.ศ.๒๕๕๘ และปัจจุบันเป็นอย่างไร

บ้านแหลมทองกลาง เป็นชุมชนชาวมุสลิม มีประชากรประมาณ ๙๐๐ คน ๒๖๑ ครัวเรือน ประชากรส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลาม ร้อยละ ๙๘ นับถือศาสนาพุทธ ร้อยละ ๒ มีโรงเรียน ๑ แห่ง มัสยิด ๑ แห่ง โรงเรียนสอนศาสนา ๑ แห่ง พื้นที่ด้านทิศใต้ติดทะเล ประชากรส่วนใหญ่ ประกอบอาชีพประมง

คำถามข้อที่ ๔. สถานการณ์การแพร่ระบาดของยาเสพติดในชุมชนบ้านแหลมทองกลาง ในช่วงปี พ.ศ.๒๕๕๘ และก่อนหน้านั้น เป็นอย่างไร (ถ้ามีการแพร่ระบาดของยาเสพติดถามต่อ)

ปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดในชุมชนบ้านแหลมทองกลางนั้น มีมาอย่างยาวนานประมาณ ๑๐ ปี และการดำเนินการปราบปรามยาเสพติดได้ดำเนินการปราบปรามมาโดยตลอดและการปราบปรามเป็นไปด้วยความยากลำบาก เนื่องจากประชาชนในหมู่บ้านไม่ให้ความร่วมมือ

คำถามข้อที่ ๕. เมื่อพบการแพร่ระบาดของยาเสพติดในพื้นที่ชุมชนบ้านแหลมทองกลางแล้ว ท่านมีบทบาทหรือหน้าที่ในการเข้าร่วมแก้ไขปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดดังกล่าวหรือไม่ อย่างไร ผลการดำเนินการเป็นอย่างไร

ในช่วงแรกของการปฏิบัติการ ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ ๕ ไม่ได้มีหน้าที่โดยตรง ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ ๕ ทำหน้าที่ธุรการคดี ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ ๕ ทราบว่า เจ้าหน้าที่ตำรวจ สถานีตำรวจภูธรแหลมฉบัง ได้เข้าสืบสวนจับกุมผู้ที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดในชุมชนบ้านแหลมทองกลาง ตลอดมา แต่การดำเนินการเป็นไปด้วยความยากลำบาก เพราะชุมชนมุสลิมเป็นชุมชนแออัดไม่ได้ให้ความร่วมมือ ไม่สามารถดำเนินการแก้ไขปัญหายาเสพติดได้ ต่อมาเมื่อวันที่ ๒๙ เมษายน ๒๕๕๘ ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ ๕ ได้รับคำสั่งจากผู้บังคับบัญชาให้เข้าร่วมกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ สถานีตำรวจภูธรแหลมฉบัง ฝ่ายปกครอง กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำชุมชน ผู้นำทางศาสนา และคนในชุมชนบ้านแหลมทองกลาง ดำเนินการแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชนบ้านแหลมทองกลาง เพื่อให้ปัญหายาเสพติดหมดไปอย่างยั่งยืน โดยมีการประชุมร่วมกันคัดกรองข้อมูลผู้ที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดจากข้อมูลของเจ้าหน้าที่ตำรวจ ฝ่ายปกครอง ผู้นำชุมชน นำมาคัดกรอง และช่วยกันประชาสัมพันธ์ ให้ผู้ที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดแสดงตนต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจ เพื่อแสดงเจตนาจะไม่ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดอีกต่อไป พร้อมทั้งจัดตรวจบริเวณปากทางเข้าชุมชนบ้านแหลมทองกลาง ๒ จุด เพื่อปิดกั้นไม่ให้ยาเสพติดเข้าไปในชุมชน รวมทั้งเดินเท้าออกตรวจในชุมชน ตามเส้นทางเพื่อเป็นการป้องกันและใช้จิตวิทยากดดันให้ผู้ที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดยุติบทบาท พร้อมทั้งจัดเจ้าหน้าที่ตำรวจชุดมวลชนสัมพันธ์ ครูตำรวจ DARE ไปให้ความรู้เกี่ยวกับยาเสพติดให้แก่คนในชุมชน และมีการจัดแข่งขันกีฬาต้านยาเสพติด จากการศึกษาปฏิบัติการครั้งนี้ ทำให้ผู้ที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดออกมารายงานตัวเป็นจำนวนมาก พร้อมกับให้ข้อมูล

ผู้ที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดรายอื่นๆ ในส่วนผู้ที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดแสดงตนยุติบทบาท นั้น ได้ส่งคืนให้ชุมชนไปดูแลกันเอง จากนั้นเจ้าหน้าที่ตำรวจและชุมชนจะเฝ้าระวัง และไปสุ่มตรวจปัสสาวะเป็นระยะๆ ทำให้ผู้ที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดบางส่วนยุติบทบาท และบางส่วนได้หลบหนีออกนอกชุมชน บ้านแหลมทองกลางไป ต่อมาทราบข่าวว่าผู้ที่หลบหนีออกไปนอกชุมชนนั้นได้ถูกเจ้าหน้าที่ตำรวจจับกุมดำเนินคดียาเสพติดในท้องที่อื่น การปฏิบัติการยาเสพติดในครั้งนี้ใช้เวลาประมาณ ๓ เดือน ทำให้ปัญหายาเสพติดในชุมชนบ้านแหลมทองกลางหมดสิ้นไป

คำถามที่ ๖. การเข้าร่วมแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชนบ้านแหลมทองกลางของท่าน มีปัญหาหรืออุปสรรค หรือไม่ อย่างไร

๑. ขาดงบประมาณในการดำเนินการของโครงการ
๒. ในระยะแรกขาดความร่วมมือจากคนในชุมชน
๓. ขาดความพร้อมของหน่วยงานที่จะบำบัดฟื้นฟูรวมถึงหน่วยงานที่จะให้ความรู้และส่งเสริมอาชีพ

คำถามที่ ๗. มีปัจจัยอะไรบ้าง ที่ทำให้การแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชนบ้านแหลมทองกลางประสบผลสำเร็จ

ปัจจัยที่ส่งผลให้โครงการนี้ประสบความสำเร็จ คือ มีการบูรณาการกำลังระหว่างเจ้าหน้าที่ตำรวจ ฝ่ายปกครอง กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำชุมชน ผู้นำทางศาสนา และคนในชุมชน อีกทั้งคนในชุมชนให้ความร่วมมือให้การดำเนินการเป็นอย่างดี และการดำเนินการแก้ไขปัญหายาเสพติดในครั้งนี้มีการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ตลอด ๒๔ ชั่วโมง และมีการเฝ้าระวังตลอดเวลา

คำถามที่ ๘. ปัจจุบันยังพบปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดในชุมชนบ้านแหลมทองกลางอีกหรือไม่ อย่างไร

ตั้งแต่มีการปฏิบัติการแก้ไขปัญหายาเสพติดชุมชนบ้านแหลมทองกลาง ตั้งแต่ เดือนเมษายน ๒๕๕๘ เป็นต้นมาจนถึงปัจจุบัน ไม่มีปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดในชุมชน และปัญหาการลักทรัพย์ในชุมชนก็หมดไป

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ ๖ คือ นายอนันต์ ปานทอง ตำแหน่งผู้ใหญ่บ้านหมู่บ้านแหลมทองกลาง (การสัมภาษณ์ส่วนบุคคล, ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐)

คำถามข้อที่ ๑. ขอทราบ ยศ ชื่อ สกุล ตำแหน่งของท่านในปัจจุบัน

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ ๖ ชื่อ นายอนันต์ ปานทอง ตำแหน่ง ผู้ใหญ่บ้านหมู่บ้านแหลมทองกลาง หมู่ ๕ ตำบลแหลมทอง อำเภอแหลมทอง จังหวัดตราด ดำรงตำแหน่งตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๔๘ เป็นต้นมา จนถึงปัจจุบัน

คำถามข้อที่ ๒. ช่วงปี พ.ศ. ๒๕๕๘ ท่านปฏิบัติหน้าที่ ณ ที่ใด มีตำแหน่งและอำนาจหน้าที่อย่างไร

พ.ศ. ๒๕๕๘ ดำรงตำแหน่ง ผู้ใหญ่บ้าน มีอำนาจหน้าที่เป็นผู้ดูแลพื้นที่ ดูแลความสงบเรียบร้อยภายในหมู่บ้าน ตามที่ได้รับมอบหมายตามระเบียบ ของ กระทรวงมหาดไทยที่กำหนด

คำถามข้อที่ ๓. ข้อมูลทั่วไปของชุมชนบ้านแหลมทองกลาง หมู่ ๕ ตำบลแหลมงอบ อำเภอลำดวน จังหวัดตราด ในช่วงปี พ.ศ.๒๕๕๘ เป็นอย่างไร

หมู่บ้านแหลมทองกลาง มีประชากรประมาณ ๙๖๑ นับถือศาสนาอิสลาม ร้อยละ ๙๘ ไทยพุทธ ร้อยละ ๒ มีอาณาเขตประมาณ ๗๐๐ ไร่ ดินทะเล มีเส้นทางเข้าออกหมู่บ้านอยู่ ๒ เส้นทาง เป็นชุมชนแออัด มีโรงเรียน ๑ แห่ง มีมัสยิด ๑ แห่ง

คำถามข้อที่ ๔. สถานการณ์การแพร่ระบาดของยาเสพติดในชุมชนบ้านแหลมทองกลาง ในช่วงปี พ.ศ.๒๕๕๘ และก่อนหน้านั้น เป็นอย่างไร (ถ้ามีการแพร่ระบาดของยาเสพติดถามต่อ)

สถานการณ์ยาเสพติด ในอดีตก่อนที่ ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ ๖ จะมาดำรงตำแหน่ง ผู้ใหญ่บ้านในปี ๒๕๔๘ เป็นหมู่บ้านที่มีการแพร่ระบาดของยาเสพติดมากเป็นอันดับ ๑ ของ จังหวัดตราด โดยเริ่มจากการแพร่ระบาดของ เฮโรอีน หรือผงขาว ต่อมาก็พัฒนามาเป็น ยาบ้า และยาไอซ์ มีการแพร่ระบาดกันมาอย่างยาวนานมาก เจ้าหน้าที่ก็ได้ดำเนินการแก้ไขปัญหามาทุกยุคทุกสมัย แต่ปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดยังคงทวีความรุนแรงมาโดยตลอด

คำถามข้อที่ ๕. เมื่อพบการแพร่ระบาดของยาเสพติดในพื้นที่ชุมชนบ้านแหลมทองกลางแล้ว ท่านมีบทบาทหรือหน้าที่ในการเข้าร่วมแก้ไขปัญหการแพร่ระบาดของยาเสพติดดังกล่าวหรือไม่ อย่างไร ผลการดำเนินการเป็นอย่างไร

เริ่มต้นจากการทำประชาคมหมู่บ้าน เรียกประชุมคณะกรรมการหมู่บ้าน และชุดรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน เพื่อที่จะค้นหาผู้เสพผู้ค้าในยุคปัจจุบันเพื่อแยกออกมาให้ชัดเจน และได้นำข้อมูลของหมู่บ้าน ที่ได้ประสานกับฝ่ายปกครองและตำรวจ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ชัดเจน ต่อมาได้ดำเนินการในเรื่องของทำอะไรให้ยาเสพติดให้ลดน้อยลงไป จึงได้ไปปรึกษา ตำรวจภูธรจังหวัดตราด และ สถานีตำรวจภูธรแหลมงอบ ก็ได้แนวทางในการแก้ไขปัญหาคือ เมื่อได้ข้อมูลที่ตรงกันแล้ว ก็ได้ประชาสัมพันธ์ให้ผู้ที่ยหลงผิดออกมาแสดงตน โดยได้เอาแนวทางมาจาก สมัยที่ พลเอกเปรมฯ เป็น นายกรัฐมนตรี ปี พ.ศ.๒๕๒๓ คือ นโยบาย ๖๖/๒๓ เพื่อให้ผู้ที่ยหลงผิดมาแสดงตนต่อเจ้าหน้าที่ บ้านเมือง ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ ๖ จึงได้นำนโยบายดังกล่าวมาประชาสัมพันธ์ ให้ผู้ที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดออกมาแสดงตนต่อเจ้าหน้าที่บ้านเมือง ผลของการดำเนินการในเรื่องให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโทษของยาเสพติด ก็ได้ผลเป็นอย่างมาก ได้มีผู้ที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด ผู้ค้า ผู้เสพ ได้ออกมาแสดงตัวแล้วไปรายงานตัว ไปสอบถามและทำประวัติกันที่ สถานีตำรวจภูธรแหลมงอบ โดยมติในที่ประชุมนั้น ให้ดำเนินการแบบบูรณาการร่วมกัน ระหว่าง เจ้าหน้าที่ตำรวจ ฝ่ายปกครอง และชุมชน ต้องออกมาคุยกันให้มีความรู้ความเข้าใจกับครอบครัวที่ ลูกหลานเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด เมื่อออกมาแสดงตนเสร็จแล้ว ก็เป็นหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจที่จะต้องเข้ามาดำเนินการในการสืบว่า ยาเสพติดยังมีการหลงเหลืออยู่ในหมู่บ้านอีกหรือไม่ แล้วผู้ที่ออกมาแสดงตนนั้น จะดำเนินขั้นตอนต่อไปในการแก้ไขปัญหา ยาเสพติดอย่างไร ก็ต้องหาแนวทางร่วมกันกับฝ่ายตำรวจ ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ ๖ เองยังพยายามที่จะนำผู้นำแต่ละฝ่ายของหมู่บ้านออกมาให้ความสำคัญ ออกมาอธิบาย ไม่ว่าจะเป็ฝ่ายคณะกรรมการหมู่บ้าน หรือว่าฝ่ายผู้นำศาสนา ในหมู่บ้านจะต้องใช้วิธีการ ให้มีความรู้ความเข้าใจ ผลสุดท้ายแล้วผู้ที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดเขาเดินออกมาแล้วไปพบกับเจ้าหน้าที่ที่มีจำนวนมาก แล้วผู้เสพก็

ยอมปฏิญาณตนว่า จะไม่ขอเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด ผู้ค้าก็ยอมแสดงตนว่าจะเลิกค้า เพราะปกติแล้วการค้าผู้ค้าในหมู่บ้านนั้น เขาค้ามานาน ไม่เกรงกลัวต่อกฎหมาย ผมถือว่าเป็นความโชคดีของบ้านเมือง ที่มีเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เอาจริงเอาจัง โดยเฉพาะฝ่ายตำรวจ ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ ๖ ต้องชื่นชมหน่วยงานของตำรวจที่ ตำรวจในปี ๒๕๕๘ ได้เอาจริงเอาจังในการแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชนบ้านแหลมทองกลางมาโดยตลอด

ในช่วงระยะเวลาตั้งแต่วันที่ ๒๙ เมษายน ๒๕๕๘ (วันที่เริ่มปฏิบัติการ) เป็นต้นมา หลังจากที่ มีผู้ออกมาแสดงตนเป็นที่เรียบร้อยแล้ว กำลังเจ้าหน้าที่และฝ่ายปกครอง ก็ยังต้องดำเนินการต่อคือ มีการตั้งจุดตรวจ มีการตรวจค้นตามชอกซอย เดินตรวจเวรยาม การกวดขันโดยการที่จะไปเคาะประตู เคาะหน้าต่าง เรียกผู้ที่เกี่ยวข้อง ออกมาพูดคุยซักถาม ความเข้าใจ ซักถามความทุกข์ สุข ในการที่อยู่ร่วมกันในสังคมที่กำลังถูกดำเนินการในเรื่องการแก้ไขปัญหายาเสพติดนี้ เพราะฉะนั้น การตรวจเวรยามในช่วง ๓ เดือน ที่ผ่านมานั้น ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ ๖ ได้นำผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน และชุดรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน ร่วมกับเจ้าหน้าที่ตำรวจและฝ่ายปกครอง ได้ปักหลักกางเต็นท์ ใช้เวลา ๓ เดือนเต็ม ถึงแม้ว่าสถานการณ์ยาเสพติดในขณะนั้นจะหมดไปแล้วก็ตาม แต่ทางผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ ๖ เองได้ร่วมกับเจ้าหน้าที่เฝ้าระวังกันอย่างต่อเนื่อง ซึ่งใช้เวลานานหน่อย คือ ๓ เดือนเต็มๆ หลังจากนั้นแล้ว ปฏิบัติการของ ผู้ที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดนั้น เขาก็ใช้ชีวิตประจำวันตามปกติ ซึ่งไม่มีวิแววว่าเขาจะกลับไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติดแต่อย่างใด สำหรับผู้ที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดแล้วยังไม่ยุติบทบาท เขาก็ไม่สามารถค้ายาเสพติดในหมู่บ้านไม่ได้ เขาต้องไปค้าหรือเสพอยู่นอกหมู่บ้าน โดยสุดท้ายแล้วเขาก็ได้ถูกเจ้าหน้าที่ตำรวจในชุดปฏิบัติการนี้ กวดขันให้ออกไปนอกหมู่บ้านและเข้าได้ถูกจับในเขตพื้นที่อื่น หลังจากปฏิบัติการแล้ว ๓ เดือนเต็มๆ ชาวบ้านมีความกินดีอยู่ดีมาโดยตลอด มีการนอนหลับพักผ่อนอย่างสบาย มีความสุขกับการที่ได้ใช้ชีวิตในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดี เพราะฉะนั้นการดำเนินการของหมู่บ้านแหลมทองกลางที่ได้ผลจนถึงปัจจุบันนี้ หมู่บ้านแหลมทองกลางนั้น เป็นหมู่บ้านที่ปลอดยาเสพติดอย่างต่อเนื่อง มา ๒ ปีเต็มๆ แล้วผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ ๖ ยังมีความเชื่อมั่นว่า หมู่บ้านแหลมทองกลางนั้นยังคงเป็นหมู่บ้านที่ปลอดยาเสพติดอีกนานต่อไป ผลของการบูรณาการแบ่งหน้าที่กันของแต่ละฝ่ายนั้น มีคณะส่วนราชการจาก ๓ จังหวัดชายแดนใต้ ได้เดินทางมาศึกษาดูงานในหมู่บ้านแหลมทองกลางเกี่ยวกับการบริหารการแก้ไขปัญหายาเสพติดที่ได้ผลอย่างเป็นรูปธรรม นอกจากนั้นยังมีคณะจากผู้ตรวจการของกรมการปกครองได้เดินทางมาเยี่ยมเยียน ให้กำลังใจแล้วก็สอบถามวิธีการแก้ไขปัญหายาเสพติดอย่างยั่งยืน

คำถามข้อที่ ๖. การเข้าร่วมแก้ไขปัญหาแพร่ระบาดของยาเสพติดในชุมชนบ้านแหลมทองกลางของท่าน มีปัญหาหรืออุปสรรค หรือไม่ อย่างไร

ปัญหาอุปสรรคในการดำเนินโครงการ หน่วยงานของรัฐบางหน่วยงานที่มีงบประมาณที่จะเข้ามาช่วยสานต่อมาช่วยสนับสนุน หรือมาช่วยในการดำเนินการส่งเสริมอาชีพ มาช่วยในด้านกรนำตัวผู้ที่ยุติบทบาทไปบำบัดยาเสพติด เข้าค่ายฟื้นฟู เข้าค่ายบำบัด โดยอ้างว่าไม่เข้าเงื่อนไขตามที่หน่วยงานดังกล่าวกำหนด

คำถามข้อที่ ๗. มีปัจจัยอะไรบ้าง ที่ทำให้การแก้ไขปัญหามะเร็งระบาดยาเสพติดในชุมชน บ้านแหลมทองกลางประสบผลสำเร็จ

ผู้นำชุมชน ชุมชน และคนในชุมชน ร่วมมือกัน เอาความจริงมาคุยกันในเรื่องของยาเสพติด และ หน่วยงานของรัฐ เจ้าหน้าที่ตำรวจได้ดำเนินการแก้ไขปัญหายาเสพติดอย่างจริงจัง

คำถามที่ ๘. ปัจจุบันยังพบปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดในชุมชนบ้านแหลมทองกลางอีกหรือไม่ อย่างไร

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ ๖ ยืนยันว่า หมู่บ้านแหลมทองกลาง ปลอดยาเสพติด ๑๐๐% เนื่องจากมีการเฝ้าระวังอยู่ตลอดเวลา และปัญหาการลักขโมย ลักถังแก๊ส ลักน้ำมันเครื่องเรือ ไม่มีเหมือนแต่ก่อนที่ยังมีการแพร่ระบาดของยาเสพติดอยู่

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ ๗ คือ นางรุ่งนภา เทียงตรง ตำแหน่งเป็นกำนัน ตำบลแหลมงอบ อำเภอแหลมงอบ จังหวัดตราด (การสัมภาษณ์ส่วนบุคคล, ๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐)

คำถามข้อที่ ๑. ขอรบกวน ยศ ชื่อ สกุล ตำแหน่งของท่านในปัจจุบัน

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ ๗ ชื่อ นางรุ่งนภา เทียงตรง มีตำแหน่งเป็นกำนัน ตำบลแหลมงอบ อำเภอแหลมงอบ จังหวัดตราด

คำถามข้อที่ ๒. ช่วงปี พ.ศ.๒๕๕๘ ท่านปฏิบัติหน้าที่ ณ ที่ใด มีตำแหน่งและอำนาจหน้าที่อย่างไร

ในปี พ.ศ.๒๕๕๘ ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ ๗ ดำรงตำแหน่งกำนัน ตำบลแหลมงอบ อำเภอแหลมงอบ จังหวัดตราด โดยดำรงตำแหน่งกำนัน ตำบลแหลมงอบ อำเภอแหลมงอบ จังหวัดตราด มาตั้งแต่ปี พ.ศ.๒๕๕๓ มีหน้าที่ปกครอง ดูแลรักษาความสงบเรียบร้อยทั่วไปของ ตำบลแหลมงอบ อำเภอแหลมงอบ จังหวัดตราด

คำถามข้อที่ ๓. ข้อมูลทั่วไปของชุมชนบ้านแหลมทองกลาง หมู่ ๕ ตำบลแหลมงอบ อำเภอแหลมงอบ จังหวัดตราด ในช่วงปี พ.ศ.๒๕๕๘ เป็นอย่างไร

ชุมชนบ้านแหลมทองกลาง มีประชากรประมาณ ๙๐๐ คน นับถือศาสนาอิสลาม ร้อยละ ๙๘ นับถือศาสนาพุทธ ร้อยละ ๒ ส่วนมากประกอบอาชีพประมง มีมัสยิด ๑ แห่ง โรงเรียน ๑ แห่ง

คำถามข้อที่ ๔. สถานการณ์การแพร่ระบาดของยาเสพติดในชุมชนบ้านแหลมทองกลาง ในช่วงปี พ.ศ.๒๕๕๘ และก่อนหน้านั้น เป็นอย่างไร (ถ้ามีการแพร่ระบาดของยาเสพติดถามต่อ)

ก่อนปี พ.ศ.๒๕๕๘ สถานการณ์การแพร่ระบาดของยาเสพติดในหมู่บ้านแหลมทองกลางมีความรุนแรงมาก เนื่องจากเป็นชุมชนแออัด และมีลูกมากจึงทำการค้าขายยาเสพติดเพื่อหารายได้

คำถามข้อที่ ๕. เมื่อพบการแพร่ระบาดของยาเสพติดในพื้นที่ชุมชนบ้านแหลมทองกลางแล้ว ท่านมีบทบาทหรือหน้าที่ในการเข้าร่วมแก้ไขปัญหามะเร็งระบาดยาเสพติดดังกล่าวหรือไม่ อย่างไร ผลการดำเนินการเป็นอย่างไร

ก่อนปี พ.ศ.๒๕๕๘ ได้มีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้าไปแก้ไขปัญหามะเร็งระบาดของยาเสพติดในชุมชนบ้านแหลมทองกลางอยู่ แต่ก็ไม่สามารถยุติปัญหายาเสพติดให้หมดไปได้ จนกระทั่ง

เมื่อวันที่ ๒๙ เมษายน ๒๕๕๘ ทางอำเภอแหลมงอบ ได้ร่วมกับเจ้าหน้าที่ตำรวจสถานีตำรวจภูธรแหลมงอบ กำหนด ผู้ใหญ่บ้าน ได้มีการประชุมตกลงกันว่า จะทำการดำเนินงานแบบบูรณาการในการแก้ไขปัญหายาเสพติดให้กับหมู่บ้านแหลมทองกลางให้ได้ โดยเริ่มปฏิบัติการ เมื่อวันที่ ๒๙ เมษายน ๒๕๕๘ โดยการตั้งด่านตรวจค้นบริเวณทางเข้า-ออก หมู่บ้าน ทั้ง ๒ ทาง เพื่อสกัดกั้นไม่ให้ยาเสพติดเข้ามาในหมู่บ้าน พร้อมทั้งประชาสัมพันธ์ให้คนในหมู่บ้านที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดออกมาแสดงตนกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ เมื่อผู้ที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดได้มาแสดงตนต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจแล้ว เจ้าหน้าที่ตำรวจได้สอบถามข้อมูลของผู้ที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดรายอื่นเพื่อขยายผลต่อไป และได้ทำประวัติของผู้ที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดไว้ จากนั้นได้ให้ผู้ที่เกี่ยวข้องมาแสดงตนนั้นกลับเข้าไปในชุมชนเพื่อให้ชุมชนเป็นผู้ดูแล จากนั้นเจ้าหน้าที่ตำรวจจะเข้าไปทำการสุ่มตรวจปัสสาวะอยู่เป็นระยะๆ สำหรับผู้ที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดบางส่วนที่ไม่ทำการยุติบทบาทได้หลบหนีออกไปนอกพื้นที่ ต่อมาทราบว่าผู้ที่หลบหนีออกไปนั้นได้ถูกจับกุมในข้อหาขายยาเสพติดในท้องที่อื่น และในด้านของการป้องกัน ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ ๗ ได้มีการให้ความรู้เรื่องของพิษภัยของยาเสพติดให้แก่คนในชุมชน และได้มีการจัดแข่งขันกีฬาต้านยาเสพติดให้กับคนในชุมชนอย่างต่อเนื่อง เมื่อปฏิบัติการได้ประมาณ ๓ เดือนเศษ ปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดในชุมชนบ้านแหลมทองกลางได้หมดไป หลังจากนั้นได้มีการเฝ้าระวังอย่างต่อเนื่อง พร้อมทั้งให้การช่วยเหลือผู้ที่กลับใจไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดอีก โดยการมอบอุปกรณ์ในการประกอบอาชีพประมงให้แก่บุคคลนั้นด้วย

คำถามข้อที่ ๖. การเข้าร่วมแก้ไขปัญหาแพร่ระบาดของยาเสพติดในชุมชนบ้านแหลมทองกลางของท่าน มีปัญหาหรืออุปสรรค หรือไม่ อย่างไร

๑. ในช่วงแรกขาดความไว้วางใจจากคนในชุมชนบ้านแหลมทองกลาง
๒. ขาดงบประมาณในการดำเนินการของโครงการ
๓. ขาดหน่วยงานในการส่งเสริม การสนับสนุนในการจัดหาอาชีพให้แก่ผู้ที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด
๔. ขาดหน่วยงานที่เอาผู้ที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดไปบำบัดรักษา

คำถามข้อที่ ๗. มีปัจจัยอะไรบ้าง ที่ทำให้การแก้ไขปัญหาแพร่ระบาดของยาเสพติดในชุมชนบ้านแหลมทองกลางประสบผลสำเร็จ

๑. คนในชุมชนให้ความร่วมมือในการแก้ไขปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดอย่างจริงจัง
๒. มีการบูรณาการการดำเนินการระหว่างฝ่ายปกครอง เจ้าหน้าที่ตำรวจ กำหนด ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำชุมชน ผู้นำทางศาสนา และคนในชุมชน อย่างจริงจัง
๓. มีการปฏิบัติการอย่างต่อเนื่องจนกระทั่งปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดนั้นยุติไป

คำถามข้อที่ ๘. ปัจจุบันยังพบปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดในชุมชนบ้านแหลมทองกลาง อีกหรือไม่ อย่างไร

ในปัจจุบันชุมชนบ้านแหลมทองกลางเป็นชุมชนปลอดยาเสพติด และได้รับความร่วมมือจากคนในชุมชนด้านการให้ข้อมูลเกี่ยวกับยาเสพติดอยู่เป็นระยะๆ

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ ๘ คือ นายวีระพันธ์ ตีอ่อน ตำแหน่ง นายอำเภอบางพลี (การสัมภาษณ์ส่วนบุคคล, ๙ มีนาคม ๒๕๖๐)

คำถามข้อที่ ๑. ขอรบกวน ยศ ชื่อ สกุล ตำแหน่งของท่านในปัจจุบัน

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ ๘ ชื่อ นายวีระพันธ์ ตีอ่อน ตำแหน่ง นายอำเภอบางพลี

คำถามข้อที่ ๒. ช่วงปี พ.ศ.๒๕๕๘ ท่านปฏิบัติหน้าที่ ณ ที่ใด มีตำแหน่งและอำนาจหน้าที่อย่างไร

ตั้งแต่วันที่ ๒๑ พฤษภาคม ๒๕๕๕ จนถึงวันที่ ๙ พฤศจิกายน ๒๕๕๘ ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ ๘ ปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่ง นายอำเภอแหลมฉบัง จังหวัดตราด ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ ๘ มีอำนาจหน้าที่ ตาม พ.ร.บ.ระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน และกฎหมายต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับอำนาจหน้าที่ของนายอำเภอ และหน้าที่ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด ก็เป็นหน้าที่ของนายอำเภอทุกอำเภอ ในฐานะศูนย์ปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดในอำเภอ

คำถามข้อที่ ๓. ข้อมูลทั่วไปของชุมชนบ้านแหลมทองกลาง หมู่ ๕ ตำบลแหลมฉบัง อำเภอแหลมฉบัง จังหวัดตราด ในช่วงปี พ.ศ.๒๕๕๘ และปัจจุบันเป็นอย่างไร

หมู่บ้านแหลมทองกลาง หมู่ ๕ ตำบลแหลมฉบัง อำเภอแหลมฉบัง จังหวัดตราด เป็นหมู่บ้านที่มีภูมิสังคมเอื้อต่อการแพร่ระบาดของยาเสพติด เนื่องจากมีสภาพภูมิประเทศมีทางเข้าออกหลายทาง ซึ่งมีทั้งทางบกและทางทะเล และ คนในชุมชนส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลาม มีไทยพุทธเพียงส่วนน้อย ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำการประมงชายฝั่ง ซึ่งการประกอบอาชีพประมงนั้นถือว่าเป็นปัจจัยเอื้อต่อการใช้ยาเสพติด ทำให้พบว่ามีคนในชุมชนจำนวนไม่น้อยติดยาเสพติด มีสถานที่สำคัญได้แก่ มัสยิด ๑ แห่ง โรงเรียนระดับประถม ๑ แห่ง และมีโรงเรียนสอนศาสนา ๑ แห่ง

คำถามข้อที่ ๔. สถานการณ์การแพร่ระบาดของยาเสพติดในชุมชนบ้านแหลมทองกลาง ในช่วงปี พ.ศ.๒๕๕๘ และก่อนหน้านั้น เป็นอย่างไร (ถ้ามีการแพร่ระบาดของยาเสพติดถามต่อ)

ตั้งแต่ผู้ให้ข้อมูลคนที่ ๘ ได้มาปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่ง นายอำเภอแหลมฉบัง เมื่อปี พ.ศ.๒๕๕๕ ก็พบว่าการแพร่ระบาดของยาเสพติดมานานแล้ว ยาเสพติดที่แพร่ระบาดนั้นได้แก่ ยาบ้า และกัญชา ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นการแพร่ระบาดของยาบ้า ซึ่งทางเจ้าหน้าที่ได้ดำเนินการแก้ไขปัญหาเสพติดมาโดยตลอดแต่ก็ไม่สามารถแก้ปัญหาได้

คำถามข้อที่ ๕. เมื่อพบการแพร่ระบาดของยาเสพติดในพื้นที่ชุมชนบ้านแหลมทองกลางแล้ว ท่านมีบทบาทหรือหน้าที่ในการเข้าร่วมแก้ไขปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดดังกล่าวหรือไม่ อย่างไร ผลการดำเนินการเป็นอย่างไร

สำหรับการแก้ปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดในชุมชนบ้านแหลมทองกลางนั้น มีการแก้ไขปัญหาโดยตลอดแต่ก็ยังไม่สามารถแก้ไขปัญหาเสพติดให้หมดไปได้ จนกระทั่งวันที่ ๒๙ เมษายน ๒๕๕๘ ได้มีการร่วมประชุมกันระหว่าง ฝ่ายปกครอง เจ้าหน้าที่ตำรวจ ผู้นำชุมชน ผู้นำศาสนา และคนในชุมชน หลังจากที่ประชุมแล้ว ได้มีการแบ่งหน้าที่กันทำ โดยในขั้นต้น ได้คัดแยกบุคคลที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดออกจากชาวบ้านทั่วไป จากนั้นได้มีการเข้าไปพูดคุยกับคนในหมู่บ้าน และเดินเท้าตรวจตราตามตรอก ซอยต่างๆ เพื่อสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับผู้ที่มีพฤติกรรมเกี่ยวข้องกับยา

เสพติดและเป็นการใช้จิตวิทยากดดันให้ผู้ที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดออกมาแสดงตนต่อเจ้าหน้าที่เพื่อยุติ บทบาทไม่เข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติดอีก และได้มีการตั้งจุดตรวจบริเวณทางเข้า-ออกหมู่บ้าน เพื่อ สกัดกั้นไม่ให้ยาเสพติดเข้าไปในหมู่บ้านด้วย อีกทั้งได้มีการไปให้ความรู้เกี่ยวกับโทษของ ยาเสพติดร่วมกับ เจ้าหน้าที่ตำรวจ (ครู DARE) เมื่อมีผู้มาแสดงตนต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจเพื่อยุติ บทบาทแล้ว ก็จะทำกรทำประวัติไว้ที่ สถานีตำรวจภูธรแหลมฉบัง ซึ่งขั้นตอนต่อไปจะเป็นการ ติดตามและเฝ้าระวังพฤติกรรมผู้ที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดโดยการเข้าไปสุ่มตรวจผู้ที่สมัครใจยุติ บทบาทอยู่เป็นระยะๆ เพื่อไม่ให้ผู้นั้นกลับไปเสพยาเสพติดอีก และมีการสนับสนุนการแข่งขันกีฬา ต้านยาเสพติด อีกทั้งยังได้มีการมอบอุปกรณ์การประกอบอาชีพประมงให้แก่ผู้ยุติบทบาทอีกด้วย สำหรับผู้ค้ายาเสพติดที่ไม่ยุติบทบาทได้หลบหนีออกไปค้ายาเสพติดภายนอกหมู่บ้าน ต่อมาทราบข่าว ว่าผู้ที่หลบหนีออกไปค้ายาเสพติดนั้นถูกเจ้าหน้าที่ตำรวจจับกุมได้ในเวลาต่อมา การดำเนินการแก้ไข ปัญหาเสพติดนั้น ดำเนินการอย่างต่อเนื่องและจริงจังใช้เวลาประมาณ ๓ เดือน ก็ทำให้ปัญหา การแพร่ระบาดของยาเสพติดได้หมดไปจากชุมชนบ้านแหลมทองกลาง

คำถามข้อที่ ๖. การเข้าร่วมแก้ไขปัญหาแพร่ระบาดของยาเสพติดในชุมชนบ้านแหลมทองกลางของท่าน มีปัญหาหรืออุปสรรค หรือไม่ อย่างไร

ขาดงบประมาณจากภาครัฐในการสนับสนุนการดำเนินการของโครงการ ซึ่งทาง เจ้าหน้าที่ตำรวจ ฝ่ายปกครอง และชุมชน ได้หางบประมาณด้วยตนเองในการดำเนินการ

คำถามข้อที่ ๗. มีปัจจัยอะไรบ้าง ที่ทำให้การแก้ไขปัญหาแพร่ระบาดของยาเสพติดในชุมชน บ้านแหลมทองกลางประสบผลสำเร็จ

ความร่วมมือร่วมใจในการแก้ไขปัญหายาเสพติดของหน่วยงานต่างๆ ได้แก่ เจ้าหน้าที่ ตำรวจ ฝ่ายปกครองกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำชุมชน ผู้นำทางศาสนา และคนในชุมชนเอง ที่ได้ร่วมมือ ร่วมใจกันทำงานอย่างต่อเนื่อง และต้องการจะแก้ไขปัญหายาเสพติดให้หมดไปจากชุมชนอย่างแท้จริง

คำถามข้อที่ ๘. ปัจจุบันยังพบปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดในชุมชนบ้านแหลมทองกลาง อีกหรือไม่ อย่างไร

ปัจจุบันหมู่บ้านแหลมทองกลางเป็นหมู่บ้านสีขาว ปลอดยาเสพติด และไม่มีการลัก ขโมยเหมือนในช่วงที่มีการแพร่ระบาดของยาเสพติด

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ ๙ คือ นายวิโรจน์ จันจรรุญ (การสัมภาษณ์ส่วนบุคคล,๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐)

คำถามข้อที่ ๑. ขอทราบชื่อ สกุล และที่อยู่ของท่านในปัจจุบัน

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ ๙ ชื่อ นายวิโรจน์ จันจรรุญ อาศัยอยู่บ้านเลขที่ ๗๖ หมู่ ๕ ตำบล แหลมฉบัง อำเภอลแหลมฉบัง จังหวัดตราด

คำถามข้อที่ ๒. ช่วงปี พ.ศ.๒๕๕๘ ท่านพักอาศัยอยู่ที่ใด ประกอบอาชีพอะไร และมี ตำแหน่งหน้าที่ในชุมชนบ้านแหลมทองกลางหรือไม่

ช่วงปี พ.ศ.๒๕๕๘ ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ ๙ พักอาศัยอยู่บ้านเลขที่ ๗๖ หมู่ ๕ ตำบลแหลม ฉบัง อำเภอลแหลมฉบัง จังหวัดตราด มีตำแหน่งเป็น ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน หมู่ ๕ ตำบลแหลมฉบัง อำเภอลแหลมฉบัง จังหวัดตราด

แหลมทอง จังหวัดตราด โดยดำรงตำแหน่งตั้งแต่ปี พ.ศ.๒๕๕๓ จนถึงปัจจุบัน มีอำนาจหน้าที่ในการช่วยเหลือผู้ใหญ่บ้านในการทำงาน โดยผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ ๙ อยู่ในฝ่ายปกครอง มีหน้าที่ ส่งข้อมูล ผู้ที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดให้กับผู้ใหญ่บ้าน และมีหน้าที่ช่วยเหลือผู้ใหญ่บ้านในการดูแลรักษาความสงบเรียบร้อยภายในหมู่บ้าน

คำถามข้อที่ ๓. ข้อมูลทั่วไปของชุมชนบ้านแหลมทองกลาง หมู่ ๕ ตำบลแหลมทอง อำเภอแหลมทอง จังหวัดตราด ในช่วงปี พ.ศ.๒๕๕๘ เป็นอย่างไร

หมู่บ้านแหลมทองกลางส่วนใหญ่จะนับถือศาสนาอิสลามประมาณ ร้อยละ ๙๘ นับถือศาสนาพุทธ ร้อยละ ๒ และส่วนใหญ่ประกอบอาชีพประมง รองลงมาคือ อาชีพค้าขาย รับจ้าง ในชุมชนประกอบไปด้วยมัสยิด ๑ แห่ง โรงเรียนประถม ๑ แห่ง และโรงเรียนสอนศาสนา ๑ แห่ง

คำถามข้อที่ ๔. สถานการณ์การแพร่ระบาดของยาเสพติดในชุมชนบ้านแหลมทองกลาง ในช่วงปี พ.ศ.๒๕๕๘ และก่อนหน้านั้น เป็นอย่างไร (ถ้ามีการแพร่ระบาดของยาเสพติดถามต่อ)

ก่อนปี พ.ศ.๒๕๕๘ มีการแพร่ระบาดของยาเสพติดประเภทผงขาว (ปี พ.ศ.๒๕๔๖ – ๒๕๔๗) ซึ่งมีการแพร่ระบาดตลอดมาและมีความรุนแรงมาก และต่อมามีการแพร่ระบาดของ ยาบ้า ยาไอซ์ กัญชา ตามลำดับ โดยการแพร่ระบาดของยาบ้า นั้น มาแพร่ระบาดอย่างหนักช่วง ปี พ.ศ. ๒๕๕๗ – ๒๕๕๘

คำถามข้อที่ ๕. เมื่อพบการแพร่ระบาดของยาเสพติดในพื้นที่ชุมชนบ้านแหลมทองกลางแล้ว ได้มีการแก้ไขปัญหาดังกล่าวหรือไม่ อย่างไร และท่านได้ร่วมแก้ไขปัญหาดังกล่าวด้วยหรือไม่

เมื่อพบปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดแล้ว ได้มีการแก้ไขปัญหายาเสพติดโดยการประชุมวางแผนกันระหว่างเจ้าหน้าที่ตำรวจ ฝ่ายปกครอง กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำชุมชน ผู้นำศาสนา และคนในชุมชนบ้านแหลมทองกลาง หลังจากที่มีการประชุมแล้ว ได้มีการตั้งด่านเพื่อตรวจค้นบริเวณทางเข้า-ออก ของหมู่บ้าน ๒ ทาง และมีการเฝ้าสังเกตการณ์ เข้าเวรยาม และมีการเฝ้าติดตามพฤติกรรมของผู้ที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด โดยผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ ๙ ได้มีส่วนร่วมในการร่วมเข้าเวรยาม และทำการตรวจค้นร่วมกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ ฝ่ายปกครอง บริเวณที่มีการตั้งด่าน และให้ข้อมูลผู้ที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดแก่เจ้าหน้าที่ตำรวจโดยไปชี้จุดที่ผู้ที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดพักอาศัยอยู่ บางครั้งผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ ๙ ก็ได้กดดันให้ผู้ที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดออกมาแสดงตนต่อเจ้าหน้าที่ เพื่อยุติบทบาท และได้มีการให้ความรู้แก่คนในชุมชนในเรื่องของโทษของยาเสพติด ซึ่งการดำเนินการแก้ไขปัญหายาเสพติดนั้นได้ดำเนินการประมาณ ๓ เดือน ปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดในชุมชนบ้านแหลมทองกลางได้หมดไป

คำถามข้อที่ ๖. ปัญหาอุปสรรคของการแก้ไขปัญหาแพร่ระบาดของยาเสพติดในชุมชนบ้านแหลมทองกลาง มีหรือไม่ อย่างไร

๑. ขาดงบประมาณในการดำเนินการ

๒. ในระยะแรกขาดความเชื่อมั่นจากคนในชุมชนบางส่วน คนในชุมชนบางส่วนไม่ให้ความร่วมมือ

๓. ขาดหน่วยงานที่จะดำเนินการต่อในด้านอาชีพ ด้านการบำบัดผู้ติดยาเสพติด สำหรับผู้ที่เลิกยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดแล้ว

คำถามข้อที่ ๗. มีปัจจัยอะไรบ้าง ที่ทำให้การแก้ไขปัญหามะเร็งตับในชุมชน บ้านแหลมทองกลางประสบผลสำเร็จ

๑. มีการร่วมบูรณาการการปฏิบัติระหว่าง เจ้าหน้าที่ตำรวจ ฝ่ายปกครอง กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำทางศาสนา ผู้นำชุมชน และคนในหมู่บ้านแหลมทองกลาง

๒. มีการดำเนินการแก้ไขปัญหามาอย่างต่อเนื่องและจริงจัง

๓. คนในชุมชนให้ความร่วมมือในการแก้ไขปัญหามีการแจ้งข้อมูลข่าวสารของผู้ที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดให้เจ้าหน้าที่ตำรวจทราบเป็นระยะๆ

คำถามข้อที่ ๘. ปัจจุบันยังพบปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดในชุมชนบ้านแหลมทองกลาง อีกหรือไม่ อย่างไร

ปัจจุบันไม่พบปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดในหมู่บ้านแหลมทองกลาง และหมู่บ้านแหลมทองกลางได้ชื่อว่าเป็นหมู่บ้านสีขาวปลอดยาเสพติดแล้ว และมีการมาดูงานจากหน่วยงานต่างๆ เพื่อเอาไปเป็นต้นแบบในการแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชน

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ ๑๐ คือ นายปริญญา พุ่มพวง (การสัมภาษณ์ส่วนบุคคล, ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐)

คำถามข้อที่ ๑. ขอทราบชื่อ สกุล และที่อยู่ของท่านในปัจจุบัน

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ ๑๐ ชื่อ นายปริญญา พุ่มพวง บ้านเลขที่ ๙๑/๑ หมู่ ๕ ตำบลแหลมทอง อำเภอแหลมทอง จังหวัดตราด

คำถามข้อที่ ๒. ช่วงปี พ.ศ.๒๕๕๘ ท่านพักอาศัยอยู่ที่ใด ประกอบอาชีพอะไร และมีตำแหน่งหน้าที่ในชุมชนบ้านแหลมทองกลางหรือไม่

ช่วงปี พ.ศ.๒๕๕๘ พักอาศัยอยู่บ้านเลขที่ ๙๑/๑ หมู่ ๕ ตำบลแหลมทอง อำเภอแหลมทอง จังหวัดตราด ประกอบอาชีพ ครูสอนศาสนา เป็นครูใหญ่โรงเรียนสอนศาสนาและศูนย์อบรมจริยธรรมประจำมัสยิด เป็นสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลแหลมทอง

คำถามข้อที่ ๓. ข้อมูลทั่วไปของชุมชนบ้านแหลมทองกลาง หมู่ ๕ ตำบลแหลมทอง อำเภอแหลมทอง จังหวัดตราด ในช่วงปี พ.ศ.๒๕๕๘ เป็นอย่างไร

ข้อมูลทั่วไปของหมู่บ้าน หมู่บ้านแหลมทองกลางนั้นเป็นชุมชน ๒ ศาสนา ทางทิศเหนือและทิศตะวันออกติดกับหมู่ ๕ หมู่บ้านแหลมมะขาม และฝั่งตะวันตกติดกับหมู่ ๒ หมู่บ้านคลองปอ ทิศใต้ติดทะเล ประชากรในหมู่บ้านมีประมาณ ๙๐๐ คน มี ๒๖๑ ครัวเรือน ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพประมง รับจ้าง ขับรถโดยสาร มีสถานที่สำคัญ คือ ๑.มัสยิด ๑ แห่ง ๒.โรงเรียนระดับประถม ๑ แห่ง ๓.โรงเรียนสอนศาสนา ๑ แห่ง

คำถามข้อที่ ๔. สถานการณ์การแพร่ระบาดของยาเสพติดในชุมชนบ้านแหลมทองกลาง ในช่วงปี พ.ศ.๒๕๕๘ และก่อนหน้านั้น เป็นอย่างไร (ถ้ามีการแพร่ระบาดของยาเสพติดถามต่อ)

สถานการณ์การแพร่ระบาดของยาเสพติดของหมู่บ้านแหลมทองกลางก่อนปี พ.ศ.๒๕๕๘ โดยมีการแพร่ระบาดเป็นอันดับ ๑ ของจังหวัดตราด ถือได้ว่าเป็นตลาดนัดของยาเสพติด และได้ทวีความรุนแรงมากขึ้นเรื่อยๆ

คำถามข้อที่ ๕. เมื่อพบการแพร่ระบาดของยาเสพติดในพื้นที่ชุมชนบ้านแหลมทองกลางแล้ว ได้มีการแก้ไขปัญหาดังกล่าวหรือไม่ อย่างไร และท่านได้ร่วมแก้ไขปัญหาดังกล่าวด้วยหรือไม่

ก่อนปี พ.ศ.๒๕๕๘ มีการแพร่ระบาดของยาเสพติดอย่างรุนแรงและระหว่างนั้นก็ได้มีการแก้ไขปัญหายาเสพติดมาโดยตลอด เช่น ปี พ.ศ.๒๕๔๗ ทางชุมชนได้เชิญ อธิบดีจุฬาราชมนตรี ท่านสวาสดี สุมาลัยศักดิ์ มาเป็นสักขีพยานในการให้สัตยาบัน ในการเลิกยาเสพติดในสมัยนั้น จนกระทั่ง มีผู้ให้สัตยาบัน และผิดคำสัญญา และมาถูกจับที่กรุงเทพมหานคร แต่ภายหลังจากนั้นการแก้ไขปัญหายาเสพติดก็ไม่ได้ดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้การแพร่ระบาดของยาเสพติดทวีความรุนแรงขึ้นมาเรื่อยๆ จนกระทั่ง ได้มีการประชุมกันในหมู่บ้าน ระหว่าง เจ้าหน้าที่ตำรวจ ฝ่ายปกครอง ผู้นำศาสนา ผู้นำชุมชน และคนในหมู่บ้าน และได้มีการแบ่งหน้าที่กันในการทำงาน โดยเจ้าหน้าที่ตำรวจ ฝ่ายปกครองและผู้นำชุมชน ได้มีการตั้งจุดตรวจจุดสกัดบริเวณทางเข้าหมู่บ้านเมื่อไม่ให้ยาเสพติดเข้ามาในหมู่บ้านได้ และมีการประชาสัมพันธ์ให้ผู้ที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดออกมาแสดงตนเพื่อยุติบทบาท และได้มีการเดินเคาะประตูบ้านเพื่อกดดันให้ผู้ที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดออกมาแสดงตนเพื่อยุติบทบาทด้วย ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ ๑๐ มีหน้าที่ในการให้ข่าวสาร ข้อมูลของผู้ที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดแก่เจ้าหน้าที่ และมีหน้าที่ให้ความรู้แก่คนในชุมชนเกี่ยวกับเรื่องโทษ พิษภัยของยาเสพติด และกระผมได้ร่วมจัดการแข่งขันกีฬาภายในหมู่บ้านและร่วมพิธีปฏิญาณตนของผู้ที่ยุติบทบาทว่าจะไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดอีก การดำเนินการแก้ไขปัญหายาเสพติดใช้ระยะเวลาประมาณ ๓ เดือน ปัญหายาเสพติดจึงได้หมดไปจากหมู่บ้านแหลมทองกลาง

คำถามข้อที่ ๖. ปัญหาอุปสรรคของการแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชนบ้านแหลมทองกลาง มีหรือไม่ อย่างไร

ขาดงบประมาณในการสนับสนุนการปฏิบัติการ

คำถามข้อที่ ๗. มีปัจจัยอะไรบ้าง ที่ทำให้การแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชนบ้านแหลมทองกลางประสบผลสำเร็จ

มีการร่วมมือกันระหว่าง เจ้าหน้าที่ตำรวจ ฝ่ายปกครอง ผู้นำชุมชน ผู้นำศาสนา และคนในชุมชน เปรียบได้เหมือน นิ้วมือเพียงนิ้วเดียวจะทำอะไรก็ไม่ประสบความสำเร็จ แต่หากหลายนิ้วมารวมกันเป็นมือ จะสามารถหยิบจับอะไรก็ได้ จะทำอะไรก็สำเร็จ และเปรียบได้เหมือนเครื่องยนต์ ที่ประกอบไปด้วยน็อตหลายตัว มีทั้งน็อตราคาถูก น็อตราคาแพง รวมกันเป็นเครื่องยนต์ ทำให้เครื่องยนต์ ทำงานไปได้ สังคมก็เช่นเดียวกัน ถ้าทุกหน่วยงานมารวมมือกันแก้ไขปัญหาด้วยกัน ปัญหาใดๆ ก็ตามก็จะถูกแก้ไขได้โดยง่าย

คำถามข้อที่ ๘. ปัจจุบันยังพบปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดในชุมชนบ้านแหลมทองกลาง อีกหรือไม่ อย่างไร

ตั้งแต่เริ่มปฏิบัติการจนถึงปัจจุบันผมมั่นใจว่าไม่มีการแพร่ระบาดของยาเสพติด เป็นชุมชนสีขาวปลอดยาเสพติด เพราะผลสะท้อนที่ออกมาต่างจากเมื่อก่อน ไม่มีของหาย เต่าแก๊สไม่หาย ปลาที่อยู่ในตู้ไม่หาย น้ำมันเรือไม่หาย เป็นผลชี้ชัดว่ายาเสพติดนั้นไม่มีในชุมชน และประชาชนจะดำเนินการแจ้งข่าวสารเกี่ยวกับยาเสพติดให้ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 10 ทราบอยู่ตลอด

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ ๑๑ คือ นายมนัส วรรณิกาพ (การสัมภาษณ์ส่วนบุคคล, ๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐)

คำถามข้อที่ ๑. ขอทราบชื่อ สกุล และที่อยู่ของท่านในปัจจุบัน

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ ๑๑ ชื่อ นายมนัส วรรณิกาพ อาศัยอยู่บ้านเลขที่ ๖๒ หมู่ ๕ ตำบลแหลมงอบ อำเภอแหลมงอบ จังหวัดตราด

คำถามข้อที่ ๒. ช่วงปี พ.ศ.๒๕๕๘ ท่านพักอาศัยอยู่ที่ใด ประกอบอาชีพอะไร และมีตำแหน่งหน้าที่ในชุมชนบ้านแหลมทองกลางหรือไม่

ช่วงปี พ.ศ.๒๕๕๘ ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ ๑๑ พักอาศัยอยู่บ้านเลขที่ ๖๒ หมู่ ๕ ตำบลแหลมงอบ อำเภอแหลมงอบ จังหวัดตราด ประกอบอาชีพทำสวน มีตำแหน่งเป็นผู้นำศาสนา (โต๊ะอิหม่าม) ของหมู่บ้านแหลมทองกลาง

คำถามข้อที่ ๓. ข้อมูลทั่วไปของชุมชนบ้านแหลมทองกลาง หมู่ ๕ ตำบลแหลมงอบ อำเภอแหลมงอบ จังหวัดตราด ในช่วงปี พ.ศ.๒๕๕๘ เป็นอย่างไร

ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพประมง มีประชากรประมาณ ๙๐๐ คน มีโรงเรียนสอนศาสนา ๑ แห่ง โรงเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ ๖ ๑ แห่ง มีมัสยิด ๑ แห่ง ประชากรส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลาม มีคนนับถือศาสนาพุทธประมาณ ๓๕ คน

คำถามข้อที่ ๔. สถานการณ์การแพร่ระบาดของยาเสพติดในชุมชนบ้านแหลมทองกลาง ในช่วงปี พ.ศ.๒๕๕๘ และก่อนหน้านั้น เป็นอย่างไร (ถ้ามีการแพร่ระบาดของยาเสพติดถามต่อ)

ก่อนปี พ.ศ.๒๕๕๘ การแพร่ระบาดของยาเสพติดชุกชุมมาก และเจ้าหน้าที่ตำรวจก็ได้มีการปราบปรามมาโดยตลอดแต่ปัญหายาเสพติดก็ยังไม่หมดไปจากชุมชน

คำถามที่ ๕. เมื่อพบการแพร่ระบาดของยาเสพติดในพื้นที่ชุมชนบ้านแหลมทองกลางแล้ว ได้มีการแก้ไขปัญหาดังกล่าวหรือไม่ อย่างไร และท่านได้ร่วมแก้ไขปัญหาดังกล่าวด้วยหรือไม่

การแพร่ระบาดของยาเสพติดในชุมชนบ้านแหลมทองกลางมีการแพร่ระบาดมานานเป็น ๑๐ ปี แล้ว และได้มีการแก้ไขปัญหาโดยตลอดแต่ก็ไม่สำเร็จ จนกระทั่งเดือน เมษายน ๒๕๕๘ ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ ๑๑ ได้ไปปรึกษาหารือกับกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เจ้าหน้าที่ตำรวจ ฝ่ายปกครอง และคนในชุมชนบ้านแหลมทองกลาง โดยได้ประชุมตกลงใจกันเพื่อแก้ไขปัญหาเสพติดในชุมชนบ้านแหลมทองกลางให้หมดไปอย่างยั่งยืน โดยเริ่มปฏิบัติการตั้งแต่วันที่ ๒๙ เมษายน ๒๕๕๘ ฝ่ายเจ้าหน้าที่ของรัฐได้มีการตั้งด่านตรวจค้น เพื่อสกัดกั้นไม่ให้ยาเสพติดเข้ามา ในหมู่บ้านและจัดสายตรวจเดินเท้าอย่างต่อเนื่อง พร้อมกับประชาสัมพันธ์ให้ผู้ที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดไปแสดงตัวต่อเจ้าหน้าที่ ยุติบทบาทว่าจะไม่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดอีกต่อไป มีบางคนที่ไม่ยุติบทบาทได้หลบหนีออกจากหมู่บ้านไป ต่อมาทราบข่าวว่าได้ถูกจับกุมในข้อหาขายยาเสพติดในท้องที่อื่น ส่วนตัวผู้ให้สัมภาษณ์คน

ที่ ๑๑ ได้ช่วยให้ข้อมูลข่าวสารแก่เจ้าหน้าที่ และร่วมจัดการแข่งขันกีฬาต้านยาเสพติดในชุมชน และได้ทำการสอนศาสนาและสอนให้เยาวชนไม่เข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด รวมถึงทำพิธีให้ผู้ที่สมัครใจ ยุติบทบาทว่าจะไม่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดอีกต่อไป ซึ่งได้ใช้เวลาดำเนินการประมาณ ๓ เดือน ปัญหา ยาเสพติดในหมู่บ้านแหลมทองกลางได้หมดสิ้นไปจนถึงทุกวันนี้

คำถามข้อที่ ๖. ปัญหาอุปสรรคของการแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชนบ้านแหลมทองกลาง มีหรือไม่ อย่างไร

๑. ขาดการสนับสนุนด้านงบประมาณจากภาครัฐ
๒. คนในชุมชนบางส่วนไม่ให้ความร่วมมือในการปฏิบัติการของเจ้าหน้าที่(เป็นส่วนน้อย)

คำถามข้อที่ ๗. มีปัจจัยอะไรบ้าง ที่ทำให้การแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชนบ้านแหลมทองกลาง ประสบผลสำเร็จ

๑. เกิดจากความร่วมมือร่วมใจกันแก้ไขปัญหายาเสพติดระหว่างฝ่ายตำรวจ ฝ่ายปกครอง ฝ่ายชุมชน กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้นำทางศาสนา
๒. มีการดำเนินการปฏิบัติการ อย่างต่อเนื่อง

คำถามข้อที่ ๘. ปัจจุบันยังพบปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดในชุมชนบ้านแหลมทองกลางอีกหรือไม่ อย่างไร

ปัจจุบันชุมชนบ้านแหลมทองกลางเป็นชุมชนปลอดยาเสพติดตั้งแต่มีการแก้ไขปัญหายาเสพติด เมื่อปี พ.ศ.๒๕๕๘ เป็นต้นมา

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ ๑๒ คือ นายฮารุญ ไพบูลย์ (การสัมภาษณ์ส่วนบุคคล, ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐)

คำถามข้อที่ ๑. ขอทราบชื่อ สกุล และที่อยู่ของท่านในปัจจุบัน

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ ๑๒ ชื่อ นายฮารุญ ไพบูลย์ อาศัยอยู่บ้านเลขที่ ๖๔/๔ หมู่ ๕ ตำบลแหลมทอง อำเภอแหลมทอง จังหวัดตราด

คำถามข้อที่ ๒. ช่วงปี พ.ศ.๒๕๕๘ ท่านพักอาศัยอยู่ที่ใด ประกอบอาชีพอะไร และมีตำแหน่งหน้าที่ในชุมชนบ้านแหลมทองกลางหรือไม่

ช่วงปี พ.ศ.๒๕๕๘ ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ ๑๒ พักอาศัยอยู่บ้านเลขที่ ๖๔/๔ หมู่ ๕ ตำบลแหลมทอง อำเภอแหลมทอง จังหวัดตราด ขณะนั้นมีตำแหน่งเป็นชุดรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน โดยได้รับการแต่งตั้งจากนายอำเภอแหลมทอง มีหน้าที่ช่วยเหลือผู้ใหญ่บ้านในการตรวจตรารอบๆ หมู่บ้าน และมีหน้าที่ดูแลรักษาความสงบเรียบร้อยภายในหมู่บ้าน

คำถามข้อที่ ๓. ข้อมูลทั่วไปของชุมชนบ้านแหลมทองกลาง หมู่ ๕ ตำบลแหลมทอง อำเภอแหลมทอง จังหวัดตราด ในช่วงปี พ.ศ.๒๕๕๘ เป็นอย่างไร

หมู่บ้านแหลมทองกลางมีประชากรประมาณ ๙๐๐ คน มีประมาณ ๒๐๐ กว่าครัวเรือน มีทางเข้าออกหมู่บ้าน ๒ ทาง ทางทิศใต้ติดทะเลยาวประมาณ ๑ กิโลเมตร ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพประมง รองลงมา ประกอบอาชีพรับจ้าง และทำสวนยาง สถานที่สำคัญในหมู่บ้าน ได้แก่ โรงเรียน ๑ แห่ง มัสยิด ๑ แห่ง และโรงเรียนสอนศาสนา ๑ แห่ง

คำถามข้อที่ ๔. สถานการณ์การแพร่ระบาดของยาเสพติดในชุมชนบ้านแหลมทองกลาง ในช่วงปี พ.ศ.๒๕๕๘ และก่อนหน้านั้น เป็นอย่างไร (ถ้ามีการแพร่ระบาดของยาเสพติดถามต่อ)

ก่อนปี พ.ศ.๒๕๕๘ มีการแพร่ระบาดของยาเสพติดในหมู่บ้านแหลมทองกลางเยอะมาก เป็นอันดับ ๑ ของ จังหวัดตราด มีการแพร่ระบาดมานาน เมื่อปี พ.ศ.๒๕๓๙ – พ.ศ.๒๕๔๗ ขณะนั้น ผู้ให้ข้อมูลที่ ๑๒ ดำรงตำแหน่งผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน พบว่ามีการแพร่ระบาดของยาเสพติดและได้มีการ แก้ไขปัญหายาเสพติดมาโดยตลอดมา แต่การแพร่ระบาดของยาเสพติดก็ยังไม่หมดไป จนกระทั่งปี พ.ศ.๒๕๕๘ ได้มีการเข้ามาแก้ไขปัญหายาเสพติดครั้งใหญ่

คำถามข้อที่ ๕. เมื่อพบการแพร่ระบาดของยาเสพติดในพื้นที่ชุมชนบ้านแหลมทองกลางแล้ว ได้มีการแก้ไขปัญหาดังกล่าวหรือไม่ อย่างไร และท่านได้ร่วมแก้ไขปัญหาดังกล่าวด้วยหรือไม่

เมื่อปี พ.ศ.๒๕๕๘ ที่ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ ๑๒ ได้ร่วมกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ ฝ่ายปกครอง กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และคนในชุมชน ในการประชุมวางแผน โดยได้แบ่งหน้าที่กันทำงาน ผู้ให้สัมภาษณ์ คนที่ ๑๒ ได้ทำหน้าที่เดินเท้าออกตรวจร่วมกับเจ้าหน้าที่ตำรวจตามบ้าน ตั้งจุดตรวจในหมู่บ้าน และ เข้าเวรตอนกลางคืน เพื่อกดดันให้ผู้ที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดออกมาแสดงตัวกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ โดย ใช้ระยะเวลาประมาณ ๓ เดือน ตั้งแต่เดือน เมษายน ๒๕๕๘ ถึง เดือน กันยายน ๒๕๕๘ ปัญหาการ แพร่ระบาดของยาเสพติดในหมู่บ้านแหลมทองกลางได้ลดน้อยลง และหมดไปในที่สุด สำหรับคนที่ไม่ ยุติบทบาทนั้น ได้หลบหนีไปนอกหมู่บ้านเนื่องจากทนแรงกดดันไม่ไหว ต่อมาทราบว่าผู้ที่หลบหนี ออกไปนั้นถูกเจ้าหน้าที่ตำรวจจับกุมในเวลาต่อมา

คำถามข้อที่ ๖. ปัญหาอุปสรรคของการแก้ไขปัญหาแพร่ระบาดของยาเสพติดในชุมชนบ้าน แหลมทองกลาง มีหรือไม่ อย่างไร

ขาดงบประมาณในการดำเนินการของโครงการ เช่น อาหาร กาแฟ ซึ่งต้องหาเงินในการซื้อเอง

คำถามข้อที่ ๗. มีปัจจัยอะไรบ้าง ที่ทำให้การแก้ไขปัญหาแพร่ระบาดของยาเสพติดในชุมชน บ้านแหลมทองกลาง ประสบผลสำเร็จ

๑. คนในชุมชนให้ความร่วมมือในการแก้ไขปัญหา เช่นการให้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับผู้ที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด

๒. มีการร่วมมือร่วมใจกันในการแก้ไขปัญหาระหว่าง เจ้าหน้าที่ตำรวจ ฝ่ายปกครอง กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และคนในชุมชน อย่างจริงจัง และเข้มแข็ง

คำถามข้อที่ ๘. ปัจจุบันยังพบปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดในชุมชนบ้านแหลมทองกลาง อีกหรือไม่ อย่างไร

ในปัจจุบันไม่มีการแพร่ระบาดของยาเสพติดแล้ว สังเกตได้จากไม่มีของหายภายใน หมู่บ้านเหมือน แต่ก่อนที่ยังมีการแพร่ระบาดของยาเสพติดอยู่

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ ๑๓ คือ นายวิศรุต มลารัตน์ (การสัมภาษณ์ส่วนบุคคล, ๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐)

คำถามข้อที่ ๑. ขอรบกวนชื่อ สกุล และที่อยู่ของท่านในปัจจุบัน

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ ๑๓ ชื่อ นายวิศรุต มลารัตน์ อยู่บ้านเลขที่ ๗๖/๓ หมู่ ๕ ตำบลแหลมฉบัง อำเภอลำลูกกา จังหวัดฉะเชิงเทรา

คำถามข้อที่ ๒. ช่วงปี พ.ศ.๒๕๕๘ ท่านพักอาศัยอยู่ที่ใด ประกอบอาชีพอะไร และมีตำแหน่งหน้าที่ในชุมชนบ้านแหลมทองกลางหรือไม่

เมื่อปี พ.ศ.๒๕๕๘ ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ ๑๓ พักอาศัยอยู่บ้านเลขที่ ๗๖/๓ หมู่ ๕ ตำบลแหลมฉบัง อำเภอลำลูกกา จังหวัดฉะเชิงเทรา ประกอบอาชีพ รับจ้างทั่วไป มีหน้าที่ในหมู่บ้านเป็นคณะกรรมการหมู่บ้านและเป็นชุดรักษาความปลอดภัยของหมู่บ้าน โดยทำหน้าที่เป็นผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านในการเฝ้าสังเกตการณ์สอดส่องดูแล รักษาความสงบของหมู่บ้านในเวลากลางคืน

คำถามข้อที่ ๓. ข้อมูลทั่วไปของชุมชนบ้านแหลมทองกลาง หมู่ ๕ ตำบลแหลมฉบัง อำเภอลำลูกกา จังหวัดฉะเชิงเทรา ในช่วงปี พ.ศ.๒๕๕๘ เป็นอย่างไร

ประชากรส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลาม โดยนับถือศาสนาอิสลามประมาณ ร้อยละ ๙๘ มีประชากรประมาณ ๙๐๐ กว่าคน พื้นที่ส่วนใหญ่ติดทะเล โดยประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพประมง และมีบางส่วนประกอบอาชีพรับจ้าง สถานที่สำคัญในชุมชนได้แก่ มัสยิด ๑ แห่ง โรงเรียนสอนศาสนา ๑ แห่ง และโรงเรียนสามัญ ๑ แห่ง

คำถามข้อที่ ๔. สถานการณ์การแพร่ระบาดของยาเสพติดในชุมชนบ้านแหลมทองกลาง ในช่วงปี พ.ศ.๒๕๕๘ และก่อนหน้านั้น เป็นอย่างไร (ถ้ามีการแพร่ระบาดของยาเสพติดถามต่อ)

หมู่บ้านแหลมทองกลางมีการแพร่ระบาดของยาเสพติดมาเป็นเวลานาน ประมาณ ๑๐ ปี

คำถามข้อที่ ๕. เมื่อพบการแพร่ระบาดของยาเสพติดในพื้นที่ชุมชนบ้านแหลมทองกลางแล้ว ได้มีการแก้ไขปัญหาดังกล่าวหรือไม่ อย่างไร และท่านได้ร่วมแก้ไขปัญหาดังกล่าวด้วยหรือไม่

ก่อนหน้านี้ได้มีการแก้ไขปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดมาโดยตลอดแต่ก็ไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร จนกระทั่งวันที่ ๒๙ เมษายน ๒๕๕๘ ก็ได้มีการประชุมร่วมกันระหว่าง ฝ่ายปกครอง เจ้าหน้าที่ตำรวจ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำชุมชน ผู้นำศาสนา คณะกรรมการหมู่บ้าน และคนในชุมชน เพื่อหารือในการแก้ไขปัญหา ยาเสพติดให้หมดไปจากหมู่บ้านแหลมทองกลาง โดยเริ่มปฏิบัติการในวันที่ ๒๙ เมษายน ๒๕๕๘ โดยเจ้าหน้าที่ของรัฐได้มีการจัดตั้งด่านตรวจค้น เพื่อสกัดกั้นไม่ให้ยาเสพติดเข้ามาในหมู่บ้าน และได้จัดสายตรวจเดินเท้าอย่างต่อเนื่อง พร้อมกับประชาสัมพันธ์ให้คนในชุมชน ตลอดจนผู้ที่มีพฤติกรรมเกี่ยวข้องกับยาเสพติดอันได้แก่ ผู้เสพ ผู้ค้า ให้ออกมาแสดงตน เพื่อยุติบทบาทไม่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดอีกต่อไป จนกระทั่งใช้เวลาดำเนินการประมาณ ๓ เดือน ซึ่งในช่วงนั้นคณะกรรมการหมู่บ้านก็ได้ออกปฏิบัติการโดยเดินเท้าพร้อมกับเจ้าหน้าที่ในการตรวจตรา ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ ๑๓ เองซึ่งเป็นคณะกรรมการของหมู่บ้านได้มีการประสานงานกับอาจารย์ โต๊ะอิหม่าม และเจ้าหน้าที่ตำรวจ เพื่อให้ ความรู้ในเรื่องพิษภัยของยาเสพติดให้กับคนในชุมชน ไม่ว่าจะเป็นผู้เสพ ผู้ค้า และคนทั่วไป จนทำให้ปัญหายาเสพติดในชุมชนบ้านแหลมทองกลางได้หมดไปจน

ทุกวันนี้ และในปัจจุบัน กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน คณะกรรมการหมู่บ้าน และชุดรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน ได้เฝ้าระวังในเรื่องของยาเสพติดโดยตลอด

คำถามข้อที่ ๖. ปัญหาอุปสรรคของการแก้ไขปัญหาแพร่ระบาดยาเสพติดในชุมชนบ้านแหลมทองกลาง มีหรือไม่ อย่างไร

ในระยะแรกคนในครอบครัวของผู้ที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดจะไม่ให้ความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่เท่าที่ควร เพราะไม่เข้าใจในการทำงานของเจ้าหน้าที่ แต่หลังจากที่ได้มีการพูดคุยประชาสัมพันธ์บอกกล่าวให้ทราบถึงกระบวนการในการทำงาน บุคคลเหล่านั้นก็ให้ความร่วมมือในการทำงานเป็นอย่างดี

คำถามข้อที่ ๗. มีปัจจัยอะไรบ้าง ที่ทำให้การแก้ไขปัญหาแพร่ระบาดยาเสพติดในชุมชนบ้านแหลมทองกลางประสบผลสำเร็จ

๑. คนในชุมชนให้ความร่วมมือในการแก้ปัญหายาเสพติด

๒. มีการบูรณาการการปฏิบัติระหว่าง เจ้าหน้าที่ตำรวจ ฝ่ายปกครอง กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำชุมชน ผู้นำทางศาสนา และคนในชุมชน ซึ่งได้ร่วมกันทำงานอย่างต่อเนื่องและจริงจัง ทำให้ปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดในชุมชนได้หมดไป

คำถามข้อที่ ๘. ปัจจุบันยังพบปัญหาการแพร่ระบาดยาเสพติดในชุมชนบ้านแหลมทองกลางอีกหรือไม่ อย่างไร

หลังจากที่ได้ดำเนินการแก้ปัญหการแพร่ระบาดของยาเสพติด เมื่อปี พ.ศ.2558 ทำให้ขณะนี้ในชุมชนบ้านแหลมทองกลางได้หมดไปแล้ว และปัญหาการลักขโมยก็ได้หมดไปด้วย

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ ๑๔ คือ นางมัทรี ไชยฤทธิ์ (การสัมภาษณ์ส่วนบุคคล, ๒๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐)

คำถามข้อที่ ๑. ขอรบกวนชื่อ สกุล และที่อยู่ของท่านในปัจจุบัน

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ ๑๔ ชื่อ นางมัทรี ไชยฤทธิ์ พักอาศัยอยู่บ้านเลขที่ ๗๖/๒ หมู่ ๕ ตำบลแหลมทอง อำเภอแหลมทอง จังหวัดตราด

คำถามข้อที่ ๒. ช่วงปี พ.ศ.๒๕๕๘ ท่านพักอาศัยอยู่ที่ใด ประกอบอาชีพอะไร และมีตำแหน่งหน้าที่ในชุมชนบ้านแหลมทองกลางหรือไม่

ปี พ.ศ.๒๕๕๘ ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ ๑๔ พักอาศัยอยู่บ้านเลขที่ ๗๖/๒ หมู่ ๕ ตำบลแหลมทอง อำเภอแหลมทอง จังหวัดตราด มีตำแหน่งเป็นคณะกรรมการหมู่บ้าน มีหน้าที่ดูแลความสงบเรียบร้อยของหมู่บ้าน และเฝ้าสังเกต พฤติการณ์ของผู้ที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด

คำถามข้อที่ ๓. ข้อมูลทั่วไปของชุมชนบ้านแหลมทองกลาง หมู่ ๕ ตำบลแหลมทอง อำเภอแหลมทอง จังหวัดตราด ในช่วงปี พ.ศ.๒๕๕๘ เป็นอย่างไร

มีประชากรประมาณ ๙๐๐ คน ส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลาม คิดเป็น ร้อยละ ๙๘ ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพประมง พื้นที่ส่วนใหญ่ติดทะเล มีทางเข้าออกชุมชน ๒ ทาง สถานที่สำคัญของชุมชนได้แก่ โรงเรียนสอนศาสนา ๑ แห่ง มัสยิด ๑ แห่ง และโรงเรียนสามัญ ๑ แห่ง

คำถามข้อที่ ๔. สถานการณ์การแพร่ระบาดของยาเสพติดในชุมชนบ้านแหลมทองกลาง ในช่วงปี พ.ศ.๒๕๕๘ และก่อนหน้านั้น เป็นอย่างไร (ถ้ามีการแพร่ระบาดของยาเสพติดตามต่อ)

ก่อนปี พ.ศ.๒๕๕๘ มีการแพร่ระบาดของยาเสพติดในชุมชนบ้านแหลมทองกลางเป็นอย่างมาก มีการแพร่ระบาดมานานประมาณ ๑๐ ปี ซึ่งก่อนหน้านั้นเป็นการแพร่ระบาดของเฮโรอีน (ผงขาว) และต่อมามียาบ้าก็แพร่ระบาดเข้ามาในหมู่บ้าน

คำถามข้อที่ ๕. เมื่อพบการแพร่ระบาดของยาเสพติดในพื้นที่ชุมชนบ้านแหลมทองกลางแล้ว ได้มีการแก้ไขปัญหาดังกล่าวหรือไม่ อย่างไร และท่านได้ร่วมแก้ไขปัญหาดังกล่าวด้วยหรือไม่

การแก้ไขปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดในชุมชนบ้านแหลมทองกลางได้มีการดำเนินการมาอย่างต่อเนื่อง แต่ไม่สามารถยุติปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดได้ จนกระทั่งวันที่ 29 เมษายน 2558 เจ้าหน้าที่ตำรวจ ฝ่ายปกครอง กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำชุมชน ผู้นำศาสนา และกรรมการหมู่บ้าน ได้ร่วมประชุมกันเพื่อแก้ไขปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดในชุมชนบ้านแหลมทองกลาง โดยมีเป้าหมายให้ยาเสพติดหมดไปจากชุมชนอย่างเด็ดขาด ด้วยการตั้งจุดตรวจปิดล้อมทางเข้า ออกหมู่บ้าน ทั้ง 2 เส้นทาง และเดินเท้าออกตรวจเส้นทางภายในหมู่บ้าน พร้อมทั้งประชาสัมพันธ์ให้ผู้ที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดออกมาแสดงตนต่อเจ้าหน้าที่ และมีการให้ความรู้แก่คนในชุมชนเกี่ยวกับพิษภัยของยาเสพติด และมีการจัดการแข่งขันกีฬาต้านยาเสพติด ผลการดำเนินการปรากฏว่ามีผู้เกี่ยวข้องกับยาเสพติดออกมาแสดงตนเพื่อยุติบทบาทเป็นจำนวนมาก และมีผู้ที่ไม่ยุติบทบาทบางส่วนได้หลบหนีออกไปจากชุมชนและไปถูกจับกุมในพื้นที่อื่น ซึ่งการดำเนินการแก้ไขปัญหา การแพร่ระบาดของยาเสพติดในชุมชนบ้านแหลมทองกลางนี้ ใช้เวลาดำเนินการประมาณ ๓ เดือน ปรากฏว่าปัญหายาเสพติดในหมู่บ้านแหลมทองกลางได้หมดสิ้นไปจนถึงปัจจุบัน ซึ่งในส่วนขว' ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ ๑๔ ที่มี ตำแหน่งเป็นคณะกรรมการหมู่บ้านได้มีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลข่าวสารของผู้ที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดแก่เจ้าหน้าที่ตำรวจ

คำถามข้อที่ ๖. ปัญหาอุปสรรคของการแก้ไขปัญหาแพร่ระบาดของยาเสพติดในชุมชนบ้านแหลมทองกลาง มีหรือไม่ อย่างไร

๑.ขาดงบประมาณในการสนับสนุนการดำเนินการของโครงการ

๒.ในระยะแรกคนในชุมชนไม่ให้ความร่วมมือในการดำเนินการเท่าที่ควร แต่ในระยะหลังคนในชุมชนก็ไว้วางใจเจ้าหน้าที่ ที่ดำเนินการแก้ไขปัญหาและทุกคนได้ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีในการแก้ไขปัญหาเสพติด

คำถามข้อที่ ๗. มีปัจจัยอะไรบ้าง ที่ทำให้การแก้ไขปัญหาแพร่ระบาดของยาเสพติดในชุมชนบ้านแหลมทองกลางประสบผลสำเร็จ

เจ้าหน้าที่ตำรวจ ฝ่ายปกครอง กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำชุมชน ผู้นำศาสนา และคนในชุมชน ได้ร่วมมือร่วมใจในการแก้ไขปัญหาอย่างต่อเนื่องและจริงจัง

คำถามข้อที่ ๘. ปัจจุบันยังพบปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดในชุมชนบ้านแหลมทองกลาง อีกหรือไม่ อย่างไร

ในปัจจุบันปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดในชุมชนบ้านแหลมทองกลางได้หมดไป แล้ว ถือได้ว่าเป็นหมู่บ้านสีขาวปลอดยาเสพติด และปัญหาอาชญากรรมในเรื่อง การลักขโมยก็ได้หมดไปด้วย **ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ ๑๕** คือ นายนิพนธ์ ภูมิมาโนช (การสัมภาษณ์ส่วนบุคคล, ๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐)

คำถามข้อที่ ๑. ขอรบกวนชื่อ สกุล และที่อยู่ของท่านในปัจจุบัน

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ ๑๕ ชื่อ นายนิพนธ์ ภูมิมาโนช อยู่บ้านเลขที่ ๕๓/๓ หมู่ ๕ ตำบลแหลมทอง อำเภอแหลมทอง จังหวัดตราด

คำถามข้อที่ ๒. ช่วงปี พ.ศ.๒๕๕๘ ท่านพักอาศัยอยู่ที่ใด ประกอบอาชีพอะไร และมีตำแหน่งหน้าที่ในชุมชนบ้านแหลมทองกลางหรือไม่

เมื่อ ปีพ.ศ.๒๕๕๘ ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ ๑๕ ได้พักอาศัยอยู่บ้านเลขที่ ๕๓/๓ หมู่ ๕ ตำบลแหลมทอง อำเภอแหลมทอง จังหวัดตราด ประกอบอาชีพรับจ้าง ไม่มีตำแหน่งหน้าที่ในชุมชน

คำถามข้อที่ ๓. ข้อมูลทั่วไปของชุมชนบ้านแหลมทองกลาง หมู่ ๕ ตำบลแหลมทอง อำเภอแหลมทอง จังหวัดตราด ในช่วงปี พ.ศ.๒๕๕๘ เป็นอย่างไร

ชุมชนบ้านแหลมทองกลางมีประชากรประมาณ ๙๐๐ คน ประชากรส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลาม ร้อยละ ๙๘ และส่วนใหญ่ประกอบอาชีพประมง มีมัสยิด ๑ แห่ง โรงเรียนสอนศาสนา ๑ แห่ง และโรงเรียนสามัญ ๑ แห่ง มีพื้นที่ติดกับทะเล

คำถามข้อที่ ๔. สถานการณ์การแพร่ระบาดของยาเสพติดในชุมชนบ้านแหลมทองกลาง ในช่วงปี พ.ศ.๒๕๕๘ และก่อนหน้านั้น เป็นอย่างไร (ถ้ามีการแพร่ระบาดของยาเสพติดตามต่อ)

ช่วงก่อนปี พ.ศ.๒๕๕๘ สถานการณ์การแพร่ระบาดของยาเสพติดนั้น เลวร้ายและรุนแรงมาก มีการแพร่ระบาดก่อนปี พ.ศ.๒๕๕๘ ประมาณ ๑๐ ปี โดยเป็นยาเสพติดประเภทยาบ้า ที่ระบาดมากที่สุดเป็นอันดับ ๑

คำถามข้อที่ ๕. เมื่อพบการแพร่ระบาดของยาเสพติดในพื้นที่ชุมชนบ้านแหลมทองกลางแล้ว ได้มีการแก้ไขปัญหาดังกล่าวหรือไม่ อย่างไร และท่านได้ร่วมแก้ไขปัญหาดังกล่าวด้วยหรือไม่

การแก้ไขปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดภายในหมู่บ้านแหลมทองกลางนั้น ในช่วงก่อน ปี พ.ศ.๒๕๕๘ มีการแก้ไขปัญหาโดยตลอด แต่ก็แก้ปัญหาไม่ประสบผลสำเร็จ จนกระทั่งวันที่ ๒๙ เมษายน ๒๕๕๘ ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ ๑๕ ได้เห็นเจ้าหน้าที่ตำรวจ ฝ่ายปกครอง กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และคณะกรรมการหมู่บ้าน ได้ตั้งจุดตรวจบริเวณทางเข้า-ออกหมู่บ้าน เพื่อสกัดกั้นไม่ให้ยาเสพติดเข้ามาในชุมชน และได้มีเจ้าหน้าที่ตำรวจ อาสาสมัคร และคณะกรรมการหมู่บ้าน ได้เดินตรวจตรา ตามซอยต่างๆ และตามบ้าน ทั้งกลางวันและกลางคืนอย่างต่อเนื่อง และผู้ใหญ่บ้านและผู้นำศาสนาได้มีการประชาสัมพันธ์ ชักชวนให้ผู้เสพ และผู้ค้า ออกมาแสดงตนต่อเจ้าหน้าที่ เพื่อยุติบทบาทว่าจะไม่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดอีกต่อไป และผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ ๑๕ ได้ทราบว่า ได้มีผู้ที่เสพยาเสพติดมาแสดงตน ๔๘ ราย และผู้ค้าจำนวน ๓ ราย หลังจากนั้นเจ้าหน้าที่ตำรวจและฝ่ายปกครองจะเข้ามาตรวจสอบพฤติกรรมของบุคคลกลุ่มนี้ต่อไป แต่มีผู้ค้ายาเสพติดที่ไม่ยอมยุติบทบาทได้ไปกระทำการขายยาเสพติดนอกพื้นที่ ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ ๑๕ ทราบว่าบุคคลนั้นได้ถูกเจ้าหน้าที่ตำรวจจับกุม

ดำเนินคดีในเวลาต่อมา สำหรับผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ ๑๕ นั้นการมีส่วนร่วมในปฏิบัติการครั้งนี้ ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ ๑๕ ได้ช่วยสอดส่องดูแลพฤติกรรมของกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด และได้ให้ข้อมูลข่าวสารของผู้ที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดกับผู้ใหญ่บ้านและผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ในการดำเนินการแก้ไขปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดในชุมชนครั้งนี้ ใช้เวลาเพียง ๓ เดือน ยาเสพติดก็ได้หมดสิ้นไปจากหมู่บ้านจนถึงปัจจุบัน ซึ่งในหมู่บ้านนั้นได้มีเจ้าหน้าที่ตำรวจ ผู้ใหญ่บ้าน และผู้นำศาสนาให้ความรู้เกี่ยวกับโทษของยาเสพติดด้วย สำหรับคนที่ยุติบทบาทนั้นผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ ๑๕ พบเห็นว่ามี การไปสาบานตนที่มีสยิด

คำถามข้อที่ ๖. ปัญหาอุปสรรคของการแก้ไขปัญหาแพร่ระบาดของยาเสพติดในชุมชนบ้านแหลมทองกลาง มีหรือไม่ อย่างไร

ปัญหาและอุปสรรคในการมีส่วนร่วม ไม่มี เนื่องจากกระผมได้กระทำการสังเกตเป็นทาง ส่วนตัวในเชิงความลับ ไม่มีผู้ใดรู้

คำถามข้อที่ ๗. มีปัจจัยอะไรบ้าง ที่ทำให้การแก้ไขปัญหาแพร่ระบาดของยาเสพติดในชุมชนบ้านแหลมทองกลางประสบผลสำเร็จ

๑. คนในชุมชนให้ความร่วมมือในการแก้ไขปัญหาก็เป็นอย่างดี

๒. เจ้าหน้าที่ตำรวจ ฝ่ายปกครอง กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้นำทางศาสนา ได้กระทำการแก้ไขปัญหาย่างต่อเนื่องและจริงจัง

คำถามข้อที่ ๘. ปัจจุบันยังพบปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดในชุมชนบ้านแหลมทองกลางอีกหรือไม่ อย่างไร

ปัจจุบันไม่พบการแพร่ระบาดของยาเสพติดอีกแล้ว และในปัจจุบันไม่มีการลักเล็กขโมยน้อย และไม่มีการทะเลาะวิวาทอีก ชาวบ้านอยู่กันอย่างสงบ

บทที่ ๔

การวิเคราะห์ปัญหาและปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จ ของการแก้ไขปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติด ในชุมชนบ้านแหลมทองกลาง

การดำเนินการแก้ไขปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดในชุมชนบ้านแหลมทองกลาง หมู่ ๕ ตำบลแหลมทอง อำเภอแหลมทอง จังหวัดตราด เป็นการบูรณาการการดำเนินการร่วมกันทั้งเจ้าหน้าที่ฝ่ายรัฐ ได้แก่ ตำรวจ ทหาร ฝ่ายปกครอง กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน และฝ่ายชุมชนบ้านแหลมทองกลาง ซึ่งได้แก่ ผู้นำชุมชน ผู้นำทางศาสนา ชุตริศึกษาความปลอดภัยหมู่บ้าน กรรมการหมู่บ้าน และประชาชนในชุมชน โดยเริ่มตั้งแต่ขั้นเตรียมการ (ประชุมตกลงหารือร่วมกัน) ขั้นปฏิบัติการ จนถึงขั้นเฝ้าระวังป้องกัน มิให้ปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดกลับเข้ามาอีก ด้วยการดำเนินการอย่างต่อเนื่องและจริงจัง โดยการกดดัน ผู้ค้า ผู้เสพ ให้ยุติบทบาท และออกมารายงานตัว ให้ข้อมูลผู้เกี่ยวข้องเกี่ยวกับยาเสพติดต่อเจ้าหน้าที่ รวมถึงการปิดล้อมพื้นที่ชุมชนบ้านแหลมทองกลาง และการสืบสวนติดตามจับกุมผู้เกี่ยวข้องกับยาเสพติดแล้วหลบหนีไปจากชุมชน เพื่อเป็นการตัดโอกาสการลำเลียงนำยาเสพติดเข้ามาในชุมชนได้อีก จนกระทั่งการปฏิบัติการดำเนินการผ่านไปได้ประมาณ ๓ เดือน ก็ประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ส่วนการเฝ้าระวังมิให้ปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดกลับเข้ามาในชุมชนอีกนั้น ได้รับความไว้วางใจ ความร่วมมือจากประชาชนในชุมชนในการเฝ้าระวัง และแจ้งข้อมูลข่าวสารให้แก่ทางราชการเป็นอย่างดีมากกว่าก่อนการดำเนินการแก้ไขปัญหาในครั้งนี้ อีกทั้งได้มีการจัดทาสตูดุอุปกรณ์ในการประกอบอาชีพให้แก่ผู้ยุติบทบาทนำไปประกอบอาชีพหารายได้เลี้ยงครอบครัวเพื่อมิให้กลับไปเกี่ยวข้องกับวงจรอุบาทว์ของยาเสพติดอีกต่อไป และตั้งแต่นั้นเป็นต้นมาจนถึงปัจจุบันนี้ ชุมชนบ้านแหลมทองกลางยังคงดำรงรักษาความเป็นชุมชนเข้มแข็ง ชุมชนสีขาวปลอดยาเสพติดได้อย่างยั่งยืน และเป็นชุมชนตัวอย่างให้ชุมชนมุสลิมจากพื้นที่อื่นๆ ได้เข้ามาศึกษาดูงาน

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการดำเนินการแก้ไขปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดในชุมชนบ้านแหลมทองกลาง

ปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดในชุมชนบ้านแหลมทองกลาง เป็นปัญหาที่สะสมมานานนับเป็นเวลาไม่น้อยกว่า ๑๐ ปี ชุมชนแห่งนี้มีประชากรส่วนใหญ่ถึง ๘๘ % นับถือศาสนาอิสลาม จึงเป็นเรื่องยากต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ในเรื่องขนบธรรมเนียม จารีตประเพณี และการปฏิบัติของชาวมุสลิม ซึ่งที่ผ่านมามีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้เข้าไปดำเนินการแก้ไขปัญหามาในชุมชนแห่งนี้มาโดยตลอดแต่ไม่ประสบความสำเร็จ จนกระทั่งถึงการดำเนินการแก้ไขปัญหามา

ในปี ๒๕๕๘ จึงสามารถดำเนินการแก้ไขปัญหามันบรรลุเป้าหมายได้ และสามารถดำรงรักษาความเป็นชุมชนเข้มแข็งปลอดภัยตลอดมาได้อย่างยั่งยืนจนถึงวันนี้ จากการศึกษาวิจัยพอสรุปปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการแก้ไขปัญหามันบรรลุเป้าหมายได้ในชุมชนบ้านแหลมทองกลางได้ ๓ ปัจจัย ดังนี้

๑. ปัจจัยด้านคน (Mens)

การดำเนินการแก้ไขปัญหามันบรรลุเป้าหมายได้ในชุมชนบ้านแหลมทองกลางเป็นการดำเนินการของบุคคลากรจากหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องประกอบด้วย ตำรวจ (เป็นกำลังหลักในการดำเนินการแก้ไขปัญหามันครั้งนี้) นายอำเภอแหลมงอบ ทหารเรือในพื้นที่ โดยมีประชาชนในชุมชนบ้านแหลมทองกลาง ประกอบด้วย กำนันตำบลแหลมงอบ ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำศาสนา (โต๊ะอิหม่าม) ผู้นำชุมชน (ครูใหญ่โรงเรียนสอนศาสนา) ชุติรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน กรรมการหมู่บ้าน และประชาชนทั่วไป เข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหามัน ทุกขั้นตอน ตั้งแต่ขั้นเตรียมการ การให้ข้อมูลข่าวสาร การวางแผน ขั้นปฏิบัติการ ขั้นเฝ้าระวังป้องกัน ขั้นการส่งเสริมช่วยเหลือ และขั้นตอนการประเมินผล ซึ่งผู้เกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหามันทั้งภาครัฐ และชุมชนทุกคนต่างมีความตั้งใจ ความมุ่งมั่น ความเข้าใจ ความพร้อมใจ ความร่วมมือ ช่วยเหลือ สนับสนุน ส่งเสริมกัน ในการดำเนินการแก้ไขปัญหามันบรรลุเป้าหมายได้ในชุมชนแห่งนี้ ทั้งการป้องกัน ปรามปราม การแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร การส่งเสริม ช่วยเหลือผู้ยุติบทบาทที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด การสนับสนุนงบประมาณ และวัสดุอุปกรณ์ในการดำเนินการ เพื่อให้ชุมชนบ้านแหลมทองกลางกลับมาเป็นชุมชนสีขาว ปลอดภัยตลอดมาได้อย่างยั่งยืนได้อีกครั้ง

๒. ปัจจัยด้านการบริหารจัดการ (Managements) เป็นการดำเนินการที่จริงจังและต่อเนื่อง เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ คือ ชุมชนบ้านแหลมทองกลางเป็นชุมชนเข้มแข็งปลอดภัยตลอดมา อย่างยั่งยืน ประกอบด้วย

๒.๑ แผนงาน (Planing) มีกระบวนการที่สำคัญ ดังนี้

๒.๑.๑ ขั้นเตรียมการ ก่อนการปฏิบัติการ ผู้เกี่ยวข้องที่เข้าร่วมดำเนินการได้มีการประชุมหารือ ตกลงใจ ตัดสินใจร่วมกัน ในการกำหนดกรอบของวิธีการดำเนินการ และระยะเวลาดำเนินการ การจัดหางบประมาณ และวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ รวมถึงการแบ่งงาน แบ่งหน้าที่ในการแก้ไขปัญหามัน ออกเป็น ๒ กลุ่ม คือ กลุ่มผู้ปฏิบัติการ ได้แก่ ตำรวจ ทหาร ฝ่ายปกครอง กำนันผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน และกลุ่มผู้สนับสนุน ได้แก่ ผู้นำชุมชน ผู้นำศาสนา ชุติรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน กรรมการหมู่บ้าน และประชาชนในชุมชนบ้านแหลมทองกลาง

๒.๑.๒ ขั้นปฏิบัติการ (Action) ประกอบด้วย

๒.๑.๒.๑ จัดทำข้อมูลผู้เกี่ยวข้องกับยาเสพติด (คัดกรองจากข้อมูลของฝ่ายตำรวจ ฝ่ายปกครอง และชุมชน)

๒.๑.๒.๒ ประชาสัมพันธ์ให้ผู้เกี่ยวข้องกับยาเสพติดออกมาแสดงตนเพื่อยุติบทบาทต่อเจ้าหน้าที่

๒.๑.๒.๓ ตรวจสอบบ้านเป้าหมายเพื่อค้นหายาเสพติด และสิ่งผิดกฎหมาย

๒.๑.๒.๔ ใช้จิตวิทยาคัดค้น เคาะประตูบ้านผู้เกี่ยวข้องกับยาเสพติดที่ไม่ออกมาแสดงตน เพื่อยุติบทบาทอย่างต่อเนื่องทุกกระยะ (หลังจากตรวจค้นบ้านแล้วไม่พบยาเสพติดและสิ่งผิดกฎหมาย)

๒.๑.๒.๕ ซักถามผู้สมัครใจแสดงตนเพื่อยุติบทบาท เพื่อทราบถึงแหล่งที่มาและผู้เกี่ยวข้องกับยาเสพติดรายอื่นๆ

๒.๑.๒.๖ ตั้งจุดตรวจค้นทางเข้า-ออกชุมชนทุกเส้นทาง เพื่อปิดล้อมสกัดกั้นมิให้ยาเสพติดเข้าไปในชุมชนบ้านแหลมทองกลางได้อีก (ตลอด ๒๔ ชั่วโมง ทุกวัน)

๒.๑.๒.๗ ออกตรวจตราทุกเส้นทางในชุมชน (ทุกกระยะ)

๒.๑.๒.๘ ติดตามเฝ้าระวังพฤติกรรมผู้แสดงตนเพื่อยุติบทบาท รวมถึงผู้เกี่ยวข้องกับยาเสพติดที่ไม่กล้าแสดงตนแต่ได้ยุติบทบาทเอง

๒.๑.๒.๙ สืบสวนติดตามจับกุมผู้เกี่ยวข้องกับยาเสพติดที่ยังไม่ยุติบทบาท และหลบหนี

๒.๑.๒.๑๐ จัดกิจกรรมกีฬาต้านยาเสพติด

๒.๑.๒.๑๑ ให้ความรู้เกี่ยวกับยาเสพติดแก่ประชาชนในชุมชน

๒.๑.๓ ชั้นเฝ้าระวังป้องกัน (Protection) เป็นความร่วมมือกันระหว่างเจ้าหน้าที่ตำรวจกับชุมชน โดยชุมชนให้ความร่วมมือในการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับภัยคุกคาม และ ความเดือดร้อน ส่วนเจ้าหน้าที่ตำรวจดำเนินการแก้ไข และทำการคุ้มครองป้องกันผู้เสพยาทุกกระยะอย่างต่อเนื่อง

๒.๑.๔ ชั้นการส่งเสริมช่วยเหลือผู้ที่ยุติบทบาทไม่ให้กลับไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติดอีกต่อไป (Promote and Help)

๒.๑.๔.๑ ดำเนินการซ่อมแซมบ้านพักที่ชำรุดทรุดโทรม

๒.๑.๔.๒ จัดหาอุปกรณ์เครื่องมือการทำประมงให้ใช้ประกอบอาชีพหารายได้เลี้ยงครอบครัว (ใช้เงินจากผู้ร่วมดำเนินการ และภาคเอกชนบริจาคในการจัดซื้อ จัดหาเป็นเงิน จำนวน ๕๐,๐๐๐ บาท)

๒.๒ ขวัญและกำลังใจ (Morale) เป็นปัจจัยสำคัญอีกปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการแก้ไขปัญหาคาแรระบาดของยาเสพติดในชุมชนบ้านแหลมทองกลาง เป็นแรงผลักดันให้ผู้เกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหาคาแรครั้งนี้ ก่อเกิดกำลังใจ มีความกระตือรือร้น มีความมุ่งมั่นและเต็มใจในงานที่ตนเองได้รับมอบหมายจนกระทั่งสามารถแก้ไขปัญหาคาแรที่สะสมมานานได้สำเร็จ โดยวิธีการดังนี้

๒.๒.๑ จัดหา สนับสนุนอาหาร น้ำดื่ม วัสดุอุปกรณ์ เพียงพอสำหรับการดำเนินการ (แม้มิได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากภาครัฐ)

๒.๒.๒ ผู้บังคับบัญชาทุกระดับทั้งฝ่ายตำรวจ ฝ่ายปกครอง ลงไปคลุกคลีร่วมปฏิบัติการรวมถึงการตรวจเยี่ยมสร้างขวัญและกำลังใจทุกกระยะ

๓. ปัจจัยด้านงบประมาณ (Money)

การดำเนินการแก้ไขปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดในชุมชนบ้านแหลมทองกลางครั้งนี้ได้รับความร่วมมือจากผู้ร่วมดำเนินการและภาคเอกชนที่สนับสนุนงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ ในการดำเนินการจนสำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ได้ เนื่องจากชุมชนบ้านแหลมทองกลางเป็นชุมชนท้องถิ่นขนาดเล็ก การดำเนินการจึงเป็นไปแบบประหยัด โดยที่ไม่ได้รับการสนับสนุนงบประมาณดำเนินการจากภาครัฐแต่อย่างใด

ปัญหาของการดำเนินการแก้ไขปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดในชุมชนบ้านแหลมทองกลาง

การแก้ไขปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดในชุมชนบ้านแหลมทองกลางที่ประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้นั้น ยังพบปัญหาที่เป็นอุปสรรคในการดำเนินการอยู่บ้างดังนี้

๑. ในระยะแรกของการดำเนินการ ยังไม่ได้รับความร่วมมือจากประชาชนในชุมชนทั้งหมด เนื่องจากการแก้ไขปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดในชุมชนที่ผ่านมายังไม่ประสบผลสำเร็จ ประชาชนขาดความเชื่อมั่น ขาดความเชื่อถือ และไม่ไว้วางใจในตัวเจ้าหน้าที่ของรัฐ

๒. การดำเนินการต้องจัดหางบประมาณ วัสดุอุปกรณ์กันเอง เนื่องจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องของรัฐไม่มีงบประมาณสนับสนุน

๓. ยังขาดความพร้อมของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการบำบัดรักษา ฟื้นฟู และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการให้ความรู้ ช่วยเหลือ ส่งเสริมการประกอบอาชีพแก่ผู้ยุติบทบาทที่ยากจน

บทที่ ๕

สรุปและข้อเสนอแนะ

สรุป

ปัญหายาเสพติด เป็นภัยคุกคามต่อความมั่นคงของชาติ รัฐบาลทุกรัฐบาลได้มีกำหนดนโยบายการแก้ไขปัญหายาเสพติด แต่ความเข้มข้นของการดำเนินการอยู่กับการให้ความสำคัญของรัฐบาลแต่ละสมัย จากพระราชดำรัสพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๙ เมื่อวันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๔๕ รัฐบาลสมัยนั้นได้ประกาศสงครามกับยาเสพติดเป็นนโยบายการแก้ไขปัญหายาเสพติดของชาติ มีการดำเนินการใช้มาตรการทางกฎหมาย มาตรการทางสังคม ทั้งผู้ค้าและผู้เสพอย่างเด็ดขาด มีการกำหนดยุทธศาสตร์การต่อสู้เพื่อเอาชนะยาเสพติดที่ชัดเจนมากขึ้น มาตรการจัดตั้งองค์กรเฉพาะทั้งระดับชาติ ระดับจังหวัด ระดับอำเภอ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น นอกเหนือจากหน่วยงานหลักคือ สำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติดแล้วยังเป็นการทำงานแบบบูรณาการทุกภาคส่วนทั้งพลเรือน ตำรวจ ทหาร ในระดับพื้นที่คือ จังหวัด อำเภอ มีการทำงานร่วมกันอย่างใกล้ชิด และให้ความสำคัญมากขึ้นกับการดำเนินการเชิงพื้นที่(Area Approach) นอกจากกำหนดจังหวัด อำเภอ เป็นเป้าหมายการแก้ไขปัญหายาตามสภาพความรุนแรงแล้ว ยังเน้นให้หมู่บ้านเป้าหมายเป็นเป้าหมายดำเนินการ ด้วยการคัดกรองหมู่บ้านตามสภาพความรุนแรงและกำหนดหมู่บ้านเป้าหมายการดำเนินการ ผลการดำเนินการประกาศสงครามกับยาเสพติดในปี ๒๕๔๖ ปรากฏว่าปัญหายาเสพติดลดลงอย่างที่ไม่เคยเกิดมาก่อน เช่น สรุปผลงานของ สำนักงาน ปปส. ในห้วง ๑ กุมภาพันธ์ ถึง ๒๓ พฤศจิกายน ๒๕๔๖ จับกุมผู้ค้ารายสำคัญ ๓,๓๓๖ คน ผู้ค้ารายย่อย ๒๒,๕๘๐ คน ยึดของกลางยาบ้า ๓๙,๙๖๓,๔๘๓ เม็ด ผู้ค้ารายย่อยรายงานตัว ๔๓,๘๑๔ คน นำเข้าอบรมโครงการทำความดีเพื่อแผ่นดิน ๓๑,๔๘๔ คน ผู้เสพ/ผู้ติด รายงานตัว ๓๒๖,๘๙๔ คน เข้าสู่ระบบบำบัดรักษาฟื้นฟูแบบสมัครใจ ๔๑๐,๑๑๙ ราย บังคับบำบัด ๗,๐๕๕ ราย ต้องโทษ ๑๔๑,๖๔๔ ราย เสริมสร้างความเข้มแข็งของหมู่บ้าน/ชุมชน ๘๒,๒๕๗ หมู่บ้าน/ชุมชน จัดตั้งผู้ประสานพลังแผ่นดิน ๒,๗๖๗,๘๘๕ คน ทุกจังหวัดประกาศเป็นจังหวัดเข้มแข็งเอาชนะยาเสพติด (สำนักงาน ปปส.,๒๕๔๗) รัฐบาลสมัยนั้นประกาศชัยชนะสงครามยาเสพติด เมื่อวันที่ ๓ ธันวาคม ๒๕๔๖

หลังจากประกาศชัยชนะสงครามยาเสพติดในปลายปี ๒๕๔๖ (เมื่อวันที่ ๓ ธันวาคม ๒๕๔๖) แม้ปัญหายาเสพติดได้ลดลงอย่างมาก แต่ยังเป็นปัญหาของสังคมไทยอยู่ แต่ไม่รุนแรงเท่ากับช่วงก่อนปี ๒๕๔๖ หลังปี ๒๕๔๗ มีข้อมูลบ่งชี้ว่าปัญหายาเสพติดกลับเข้ามา และเพิ่มความรุนแรงมากขึ้น จากรายงานสรุปสถานการณ์ยาเสพติดประเทศไทย ของสำนักงาน ปปส. ในปี ๒๕๕๒ ระบุว่าสถานการณ์ยาเสพติดประเทศไทย มีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้น ทั้งจำนวนยาเสพติด ผู้เสพ และผู้ขาย โดยสถิติการจับกุมคดียาเสพติดตั้งแต่ปี ๒๕๔๘ - ๒๕๕๒ มีการจับกุมเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง จาก ๗๑,๗๑๓ คดี เป็น ๘๓,๒๘๓ คดี และปี ๒๕๕๒ จาก ๑๐๖,๗๒๙ คดี เป็น ๑๓๐,๙๒๑ คดี ซึ่งมากกว่าในห้วงปี ๒๕๔๖ และยาเสพติดสำคัญยังเป็น ยาบ้า รองลงมาคือ กัญชา และสารระเหย และยังคงพบว่

ยาในกลุ่ม Club Drugs (ไอซ์ เอ็กซ์ตาซี โคเคน คีตามีน) มีแนวโน้มรุนแรงเพิ่มมากขึ้น (สำนักงาน ปปส., ๒๕๕๒)

สำหรับปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดในชุมชนบ้านแหลมทองกลาง ในช่วงปี ๒๕๔๖ รัฐบาลสมัยนั้นได้ประกาศสงครามกับยาเสพติด เป็นวาระแห่งชาติ ทำให้สถานการณ์การแพร่ระบาดของยาเสพติดในชุมชนแห่งนี้ลดลงจนเป็นที่น่าพอใจ และต่อมาปี ๒๕๔๗ ชุมชนบ้านแหลมทองกลางได้เชิญอดีตจุฬาราชมนตรี ท่านสวาสต์ สุมาลัยศักดิ์ มาเป็นสักขีพยานในการให้สัตยาบันของประชาชนในชุมชนว่าจะไม่เข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด แต่พอหลังจากปี ๒๕๔๗ แล้ว ปรากฏว่าสถานการณ์การแพร่ระบาดของยาเสพติดได้กลับเข้ามาในชุมชนบ้านแหลมทองกลางอีก และเพิ่มระดับความรุนแรงต่อเนื่องกันมา ซึ่งหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องต่างเข้าไปดำเนินการแก้ไขปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดในชุมชนแห่งนี้แบบต่างคนต่างทำ และไม่ได้ดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ทำให้ปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดกลับทวีความรุนแรงขึ้นเรื่อยๆ สร้างความเดือดร้อนให้แก่ประชาชนในชุมชนบ้านแหลมทองกลางและชุมชนใกล้เคียงเป็นอย่างมาก จากปัญหาข้อบกพร่องต่างๆ ที่เป็นสาเหตุให้การแก้ไขปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดในชุมชนบ้านแหลมทองกลางต้องล้มเหลวมานานนับ ๑๐ ปี จึงได้นำปัญหาข้อบกพร่องดังกล่าวออกมาถอดเป็นบทเรียน ในการดำเนินการสร้างกลยุทธ์สำหรับการแก้ไขปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดในชุมชนบ้านแหลมทองกลาง ในช่วง ๒๙ เมษายน ถึง ๓๐ กันยายน ๒๕๕๘ จนกระทั่งการดำเนินการแก้ไขปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดในชุมชนบ้านแหลมทองกลางประสบผลสำเร็จบรรลุตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ เป็นชุมชนสีขาว ปลอดยาเสพติด แบบยั่งยืนมาจนถึงในปัจจุบันนี้ เกิดจากปัจจัยสำคัญหลายด้าน จากการศึกษาวิจัยที่ได้นำเสนอมาแล้วนั้น พอสรุปได้ดังนี้

๑. เป็นการบูรณาการการทำงานร่วมกันของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและชุมชนบ้านแหลมทองกลางด้วยความตั้งใจ

๒. ทุกขั้นตอนมีการบริหารจัดการที่ดี จัดกระบวนการแก้ไขปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดในชุมชนอย่างเป็นระบบด้วยการแบ่งหน้าที่ แบ่งงาน และกำหนดแผนงานให้สามารถขับเคลื่อนไปพร้อมๆ กันได้ทั้งระบบ

๓. มีความต่อเนื่องของการดำเนินการแก้ไขปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดในชุมชนบ้านแหลมทองกลางจนกว่าจะบรรลุตามเป้าหมายที่ตั้งไว้

๔. มีการส่งเสริมช่วยเหลือการประกอบอาชีพ การซ่อมแซมที่พักอาศัยให้แก่ผู้ด้อยโอกาสที่ยากจนให้มีรายได้เลี้ยงชีพเลี้ยงครอบครัว และมีที่พักอาศัยเพื่อจะได้ไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดอีกต่อไป

๕. ชุมชนเข้มแข็งมีการเฝ้าระวังป้องกันมิให้ปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดกลับเข้ามาในชุมชนบ้านแหลมทองกลางอีกต่อไป

ข้อเสนอแนะ

การแก้ไขปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดในชุมชนให้ประสบผลสำเร็จควรดำเนินการ ดังนี้

๑. ต้องบูรณาการการปฏิบัติของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งหมดและชุมชนไปด้วยกัน สอดรับกัน
๒. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งหมดต้องมีความพร้อม ความตั้งใจในการเข้าร่วมดำเนินการแก้ไขปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดในชุมชน
๓. การดำเนินกลยุทธ์ในการป้องกัน ปราบปราม บำบัดรักษา การฟื้นฟู รวมถึงการส่งเสริม ช่วยเหลือผู้ยุติบทบาทเพื่อมิให้เข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติดอีกต่อไป ต้องดำเนินการไปพร้อมกัน สอดรับกัน
๔. การแก้ไขปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดในชุมชนต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องและจริงจัง จนกระทั่งปัญหาหายสาบสูญหมดสิ้นไปจากชุมชน
๕. ประชาชนและชุมชนต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ปัญหการแพร่ระบาดของยาเสพติดในชุมชนทุกขั้นตอน
๖. มีงบประมาณสนับสนุนการดำเนินการอย่างเพียงพอ

บรรณานุกรม

ฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์

สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด. “แผนยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด พ.ศ.๒๕๕๘ – ๒๕๖๒”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก:

https://www.opdc.go.th/uploads/files/2558/att1203.2_v19_58_1.pdf, ๒๕๕๘.

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและนโยบายความมั่นคงแห่งชาติ. “นโยบายความมั่นคงแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๕๘ – ๒๕๖๔”. (ออนไลน์).

: เข้าถึงได้จาก <http://www.nsc.go.th/Download1/policy58.pdf>, ๒๕๕๘.

มหาวิทยาลัยบูรพา. “ทฤษฎีชุมชนเข้มแข็ง”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก:

http://digital_collect.lib.buu.ac.th/dcms/files/53930154/chapter2.pdf, ๒๕๕๓.

วชิรวัชร งามละม่อม. “ทฤษฎีการมีส่วนร่วม”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก:

http://learningofpublic.blogspot.com/2016/02/blog-post_79.html, ๒๕๕๙.

มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี. “ทฤษฎีการขัดเกลาทางสังคม”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก:

<http://www.etheses.rbru.ac.th/pdf-uploads/thesis-74-file06-2015-09-18-14-10-08.pdf>,

๒๕๕๕.

มหาวิทยาลัยเนชั่น. “แนวคิดเกี่ยวกับการลดความเสี่ยงภัยโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน”. (ออนไลน์).

เข้าถึงได้จาก : <https://th49.ilovetranslation.com/4bHVZf5EKau=d/>, ๒๕๕๙.

ไทยรัฐออนไลน์. “เปลี่ยนแนวคิดพิชิตยาบ้า บันได ๖ ขั้น ตัดวงจรธุรกิจ สืบลึกถึงพฤติการณ์”.

(ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <https://www.thairath.co.th/content/661631>, ๒๕๕๙.

ภาคผนวก

ผนวก ก

การประเมินผล (ความพึงพอใจ)

ผู้นำศาสนา ในชุมชนบ้านแหลมทองกลางมอบสิ่งของเพื่อแสดงการขอบคุณเจ้าหน้าที่ตำรวจที่ช่วยแก้ไขปัญหาคาการแพร่ระบาดของยาเสพติดในชุมชนได้สำเร็จ ทำให้ชุมชนบ้านแหลมทองกลางเป็นชุมชนสีขาวปลอดยาเสพติด

ผนวก ข

การศึกษาดูงาน

ชุมชนมุสลิมจากสามจังหวัดชายแดนใต้ ได้เข้ามาศึกษาดูงานที่ชุมชนบ้านแหลมทองหลวง เพื่อนำเอาแนวทางการแก้ไขปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดในชุมชนบ้านแหลมทองหลวงไปใช้เพื่อแก้ไขปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดในชุมชนของตน

ค่ายจิตอาสา Youthlinc จากประเทศสหรัฐอเมริกาได้เข้ามาให้ความรู้ด้านภาษาอังกฤษ เพศ การทำอาหาร และด้านยาเสพติด ให้แก่คนในชุมชนบ้านแหลมทองกลาง พร้อมทั้งได้ช่วยกัน พัฒนาโรงเรียนให้แก่ชุมชนบ้านแหลมทองกลาง

ผนวก ค

แบบสัมภาษณ์

แบบสัมภาษณ์สำหรับผู้ปฏิบัติการ

แบบสัมภาษณ์เพื่อทำการวิจัยสำหรับผู้ปฏิบัติการ

(ตำรวจ ฝ่ายปกครอง กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน)

เรื่อง แนวทางแก้ไขปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดในชุมชน: ศึกษาเฉพาะกรณีในเขตพื้นที่ชุมชนบ้านแหลมทองกลาง หมู่ที่ ๕ ตำบลแหลมงอบ อำเภอแหลมงอบ จังหวัดตราด ของ พล.ต.ต.วรัทมชัย ศรีรัตนวุทธิ รอง ผบช.ภ.๒ นักศึกษา วปอ.รุ่นที่ ๕๙ หมายเลขประจำตัว ๘๒๑๙

สัมภาษณ์เมื่อวันที่.....เดือน.....พ.ศ.....เวลา.....ถึง.....น.
ชื่อผู้สัมภาษณ์.....พล.ต.ต.วรัทมชัย.....ศรีรัตนวุทธิ.....สถานที่สัมภาษณ์.....
ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์

ความคิดเห็นเกี่ยวกับ แนวทางแก้ไขปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดในชุมชน: ศึกษาเฉพาะกรณีในเขตพื้นที่ชุมชนบ้านแหลมทองกลาง หมู่ที่ ๕ ตำบลแหลมงอบ อำเภอแหลมงอบ จังหวัดตราด

๑. ขอทราบ ยศ ชื่อ สกุล ตำแหน่งของท่านในปัจจุบัน

.....
.....
.....

๒. ช่วงปี พ.ศ.๒๕๕๘ ท่านปฏิบัติหน้าที่ ณ ที่ใด มีตำแหน่งและอำนาจหน้าที่อย่างไร

.....
.....
.....

๓. ข้อมูลทั่วไปของชุมชนบ้านแหลมทองกลาง หมู่ ๕ ต.แหลมงอบ อ.แหลมงอบ จ.ตราด ในช่วงปี พ.ศ.๒๕๕๘ เป็นอย่างไร

.....
.....
.....

๔. สถานการณ์การแพร่ระบาดของยาเสพติดในชุมชนบ้านแหลมทองกลางในช่วงปี พ.ศ. ๒๕๕๘ และก่อนหน้านั้น เป็นอย่างไร (ถ้ามีการแพร่ระบาดของยาเสพติดก็ตามต่อ)

.....

.....

.....

๕. เมื่อพบการแพร่ระบาดของยาเสพติดในพื้นที่ชุมชนบ้านแหลมทองกลางแล้ว ท่านมีบทบาทหรือหน้าที่ในการเข้าร่วมแก้ไขปัญหการแพร่ระบาดของยาเสพติดดังกล่าวหรือไม่ อย่างไร ผลการดำเนินการเป็นอย่างไร

.....

.....

.....

๖. การเข้าร่วมแก้ไขปัญหาแพร่ระบาดของยาเสพติดในชุมชนบ้านแหลมทองกลางของท่าน มีปัญหาหรืออุปสรรค หรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

๗. มีปัจจัยอะไรบ้าง ที่ทำให้การแก้ไขปัญหาแพร่ระบาดของยาเสพติดในชุมชนบ้านแหลมทองกลางประสบผลสำเร็จ

.....

.....

.....

๘. ปัจจุบันยังพบปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดในชุมชนบ้านแหลมทองกลางอีกหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

ผนวก ค

แบบสัมภาษณ์

แบบสัมภาษณ์สำหรับผู้สนับสนุนช่วยเหลือ

แบบสัมภาษณ์เพื่อทำการวิจัยสำหรับผู้สนับสนุนช่วยเหลือ

(ผู้นำชุมชน ผู้นำทางศาสนา ชุตรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน กรรมการหมู่บ้าน และ ประชาชนในชุมชนบ้าน
แหลมทองกลาง)

เรื่อง แนวทางแก้ไขปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดในชุมชน: ศึกษาเฉพาะกรณีในเขตพื้นที่
ชุมชนบ้านแหลมทองกลาง หมู่ที่ ๕ ตำบลแหลมงอบ อำเภอแหลมงอบ จังหวัดตราด
ของ พล.ต.ต.วรัทมชัย ศรีรัตนวุฑฒิ รอง ผบ.ช.๒ นักศึกษา วป.รุ่นที่ ๕๙ หมายเลขประจำตัว
๘๒๑๙

สัมภาษณ์เมื่อวันที่.....เดือน.....พ.ศ.....เวลา.....ถึง.....น.
ชื่อผู้สัมภาษณ์.....พล.ต.ต.วรัทมชัย.....ศรีรัตนวุฑฒิ.....สถานที่สัมภาษณ์.....
ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์

.....
ความคิดเห็นเกี่ยวกับ แนวทางแก้ไขปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดในชุมชน:
ศึกษาเฉพาะกรณีในเขตพื้นที่ชุมชนบ้านแหลมทองกลาง หมู่ที่ ๕ ตำบลแหลมงอบ อำเภอ
แหลมงอบ จังหวัดตราด

๑. ขอทราบชื่อ สกุล และที่อยู่ของท่านในปัจจุบัน

.....
.....

๒. ช่วงปี พ.ศ.๒๕๕๘ ท่านพักอาศัยอยู่ที่ใด ประกอบอาชีพอะไร และมีตำแหน่งหน้าที่
ในชุมชนบ้านแหลมทองกลางหรือไม่

.....
.....

๓. ข้อมูลทั่วไปของชุมชนบ้านแหลมทองกลาง หมู่ ๕ ต.แหลมงอบ อ.แหลมงอบ จ.
ตราด ในช่วงปี พ.ศ.๒๕๕๘ เป็นอย่างไร

.....
.....
.....

๔. สถานการณ์การแพร่ระบาดของยาเสพติดในชุมชนบ้านแหลมทองกลางในช่วงปี พ.ศ.๒๕๕๘ และก่อนหน้านั้น เป็นอย่างไร (ถ้ามีการแพร่ระบาดของยาเสพติดตามต่อ)

.....

.....

.....

.....

๕. เมื่อพบการแพร่ระบาดของยาเสพติดในพื้นที่ชุมชนบ้านแหลมทองกลางแล้ว ได้มีการแก้ไขปัญหาดังกล่าวหรือไม่ อย่างไร และท่านได้ร่วมแก้ไขปัญหาดังกล่าวด้วยหรือไม่

.....

.....

.....

.....

๖. ปัญหาอุปสรรคของการแก้ไขปัญหาแพร่ระบาดของยาเสพติดในชุมชนบ้านแหลมทองกลาง มีหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

.....

๗. มีปัจจัยอะไรบ้าง ที่ทำให้การแก้ไขปัญหาแพร่ระบาดของยาเสพติดในชุมชนบ้านแหลมทองกลางประสบผลสำเร็จ

.....

.....

.....

.....

๘. ปัจจุบันยังพบปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดในชุมชนบ้านแหลมทองกลางอีกหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

.....

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ	พล.ต.ต.วรัทมชัย ศรีรัตนวุฒติ
วัน เดือน ปีเกิด	๑ พฤษภาคม ๒๕๐๖
การศึกษา	โรงเรียนอำนวยการศิลป์ โรงเรียนนายร้อยตำรวจ รุ่นที่ ๓๗ รัฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ หลักสูตรผู้กำกับการ รุ่นที่ ๓๕ พ.ศ.๒๕๔๓ หลักสูตรบริหารงานตำรวจระดับสูง รุ่นที่ ๒๙ พ.ศ.๒๕๕๒
ประวัติการทำงานโดยย่อ	รอง สวส.สภ.อ.เมืองกำแพงเพชร จว.กำแพงเพชร พ.ศ.๒๕๒๘ รอง สวป.สภ.อ.เมืองลำพูน จว.ลำพูน พ.ศ.๒๕๒๙ รอง สว.ผ.ทะเบียนพล กก.กพ.บก.อก.บช.ภ.๓ พ.ศ.๒๕๓๓ สวส.สภ.อ.เมืองลำพูน จว.ลำพูน พ.ศ.๒๕๓๔ สวส.สภ.อ.เมืองเชียงใหม่ จว.เชียงใหม่ พ.ศ.๒๕๓๘ รอง ผกก.(สส.) สภ.อ.สันป่าตอง จว.เชียงใหม่ พ.ศ.๒๕๓๙ รอง ผกก.(สส.) สภ.อ.สันกำแพง จว.เชียงใหม่ พ.ศ.๒๕๔๑ รอง ผกก.(ป.) สภ.อ.ศรีราชา จว.ชลบุรี พ.ศ.๒๕๔๓ ผกก.สภ.อ.บางละมุง จว.ชลบุรี พ.ศ.๒๕๔๕ ผกก.ฝอ.๑ บก.อก.ภ.๒ พ.ศ.๒๕๔๙ รอง ผบก.บก.อก.ภ.๒ พ.ศ.๒๕๕๐ ผบก.กองแผนงานกิจการพิเศษ พ.ศ.๒๕๕๕ ผบก.ภ.จว.ตราด พ.ศ.๒๕๕๗
ตำแหน่งปัจจุบัน	รอง ผบช.ภ.๒

สรุปย่อ

ลักษณะวิชา สังคมจิตวิทยา

เรื่อง แนวทางแก้ไขปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดในชุมชน: ศึกษาเฉพาะกรณีใน
เขตพื้นที่ชุมชนบ้านแหลมทองกลาง หมู่ 5 ตำบลแหลมทอง อำเภอแหลมทอง
จังหวัดตราด

ผู้วิจัย พลตำรวจตรี วรรตม์ชัย ศรีรัตนวุฒติ หลักสูตร วปอ. รุ่นที่ 59
ตำแหน่ง รองผู้บัญชาการตำรวจภูธร ภาค 2

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

เนื่องจากสถานการณ์ปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติด ยังคงเป็นปัญหาที่มีผลกระทบ
อย่างร้ายแรงต่อสังคมโดยรวม รัฐบาลทุกรัฐบาลต่างมีนโยบายให้ความสำคัญกับการแก้ไขปัญห
ยาเสพติดและได้กำหนดให้เป็นวาระแห่งชาติ กำหนดมาตรการขับเคลื่อนงานด้านป้องกันปราบปราม
อย่างเป็นระบบ สามารถที่จะปราบปรามจับกุมผู้ค้า ผู้เสพ และยึดยาเสพติดของกลางได้เป็นจำนวน
มาก แต่ปัญหาการแพร่ระบาดยังมีแนวโน้มทวีความรุนแรงขึ้นเป็นลำดับ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ
ได้ตระหนักถึงปัญหาดังกล่าว จึงได้มีการมอบนโยบายในการป้องกันและปราบปรามในเชิงรุกอย่าง
เข้มข้น จริงจัง เป็นรูปธรรมและชัดเจน เพื่อป้องกันและปราบปรามการแพร่ระบาดของยาเสพติดให้หมด
สิ้นไป

ชุมชนบ้านแหลมทองกลาง เป็นชุมชนชาวมุสลิม มีปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติด
อย่างต่อเนื่องเป็นระยะเวลานานหลายปี ทั้งที่เจ้าหน้าที่ฝ่ายรัฐได้ดำเนินการปราบปรามอย่างจริงจัง
แต่ก็ไม่สามารถยุติปัญหาได้ ยังคงมีผู้เสพ ผู้ค้ายาเสพติด พักอาศัยอยู่ในชุมชนแห่งนี้ สร้างปัญหาความ
เดือนร้อนให้แก่ชาวชุมชนบ้านแหลมทองกลาง และชุมชนใกล้เคียง ผู้วิจัยต้องการที่จะศึกษาถึงวิธีการ
แก้ไขปัญหายาเสพติดในเขตชุมชนบ้านแหลมทองกลางที่สามารถดำเนินการแก้ไข
จนกระทั่งยุติปัญหาที่สะสมมานานได้เพื่อเป็นรูปแบบ (Model) สำหรับการแก้ไขปัญหาลต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- เพื่อศึกษาถึงวิธีการแก้ไขปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติด ในชุมชนบ้าน
แหลมทองกลางที่สามารถยุติปัญหาที่สะสมมานานได้
- เพื่อวิเคราะห์ปัญหาและปัจจัยที่จะมีผลต่อความสำเร็จของการดำเนินการแก้ไข
ปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดในชุมชนบ้านแหลมทองกลาง
- เพื่อนำเสนอรูปแบบการแก้ไขปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดในชุมชนบ้านแหลม
ทองกลาง (บ้านแหลมทองกลางโมเดล) เป็นแนวทางแก้ไขปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดในชุมชน
มุสลิมและชุมชนอื่นๆ ต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาวิจัยแนวทางการแก้ไขปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดในที่นี่ จะศึกษาเฉพาะในเขตพื้นที่ชุมชนบ้านแหลมทองกลาง หมู่ 5 ตำบลแหลมทอง อำเภอแหลมทอง จังหวัดตราด เริ่มตั้งแต่ขั้นเตรียมการ ขั้นปฏิบัติการ จนถึงขั้นระวังป้องกันเมื่อการดำเนินการประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายแล้ว

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ(Qualitative Research) โดยมีรายละเอียด

1. ข้อมูล

1.1 ข้อมูลปฐมภูมิ ได้แก่ ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกจากแหล่งข้อมูลของบุคคล ที่เกี่ยวข้อง

1.2 ข้อมูลทุติยภูมิ ได้แก่ ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาจากแหล่งข้อมูลเอกสารทางวิชาการต่างๆ ทั้งที่เป็นแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง หนังสือ ตำราสื่ออิเล็กทรอนิกส์, ระเบียบ, คำสั่งที่เกี่ยวข้อง

2. ประชากรที่ศึกษา

2.1 กลุ่มที่มีหน้าที่ในการปฏิบัติโดยตรง ได้แก่ ตำรวจ ฝ่ายปกครอง กำนันผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน

2.2 กลุ่มสนับสนุนช่วยเหลือในการปฏิบัติ ได้แก่ ผู้นำชุมชน ผู้นำทางศาสนา ชุติรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน กรรมการหมู่บ้านและประชาชนในชุมชนบ้านแหลมทองกลาง

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยผู้วิจัยใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) พร้อมกับการจดบันทึกและบันทึกเทปการให้คำสัมภาษณ์

4. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 รวบรวมข้อมูลจากหนังสือตำราเอกสารทางวิชาการต่างๆ ทั้งที่เป็นแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สื่ออิเล็กทรอนิกส์ ระเบียบและคำสั่งที่เกี่ยวข้อง (Documentary Research)

4.2 รวบรวมข้อมูลจากภาคสนาม โดยผู้วิจัยลงพื้นที่เพื่อสัมภาษณ์ประชากรที่ศึกษา (Field Research)

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิจัย

การดำเนินการแก้ไขปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดในชุมชนบ้านแหลมทองกลาง เป็นการบูรณาการการดำเนินการร่วมกันทั้งเจ้าหน้าที่ฝ่ายรัฐ ได้แก่ ตำรวจ ทหาร ฝ่ายปกครอง กำนันผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน และฝ่ายชุมชนบ้านแหลมทองกลาง ซึ่งได้แก่ ผู้นำชุมชน ผู้นำทางศาสนา ชุติรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน กรรมการหมู่บ้าน และประชาชนในชุมชน โดยเริ่มตั้งแต่ขั้น

เตรียมการ (ประชุมตกลงหารือร่วมกัน) ชั้นปฏิบัติการ จนถึงขั้นเฝ้าระวังป้องกัน มิให้ปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดกลับเข้ามาอีก ด้วยการดำเนินการอย่างต่อเนื่องและจริงจัง โดยการกดดัน ผู้ค้า ผู้เสพ ให้ยุติบทบาทและออกมารายงานตัว ให้ข้อมูลผู้เกี่ยวข้องกับยาเสพติดต่อเจ้าหน้าที่ รวมถึงการปิดล้อมพื้นที่ชุมชนและการสืบสวนติดตามจับกุมผู้เกี่ยวข้องกับยาเสพติดแล้วหลบหนีไปจากชุมชน เพื่อเป็นการตัดโอกาสการลำเลียงนำยาเสพติดเข้ามาในชุมชนได้อีก กระทั่งการปฏิบัติการดำเนินการผ่านไปได้ประมาณ 3 เดือน ก็ประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ส่วนการเฝ้าระวังมิให้ปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดกลับเข้ามาในชุมชนอีกนั้น ได้รับความไว้วางใจ ความร่วมมือจากประชาชนในชุมชนในการเฝ้าระวัง และแจ้งข้อมูลข่าวสารให้แก่ทางราชการเป็นอย่างดีมากกว่าก่อนการดำเนินการแก้ไขปัญหาก็ได้ มีการจัดท้าวสดอุปกรณในการประกอบอาชีพให้แก่ผู้ยุติบทบาทเพื่อนำไปประกอบอาชีพหารายได้เลี้ยงครอบครัวต่อไป ตั้งแต่ บัดนั้นเป็นต้นมาจนถึงปัจจุบันนี้ ชุมชนบ้านแหลมทองกลางยังคงดำรงรักษาความเป็นชุมชนเข้มแข็ง ชุมชนสีขาวปลอดยาเสพติดได้อย่างยั่งยืน และเป็นชุมชนตัวอย่างให้ชุมชนมุสลิมจากพื้นที่อื่นๆ ได้เข้ามาศึกษาดูงาน

จากการศึกษาวิจัย พอสรุปปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จได้ 3 ปัจจัย ดังนี้

1. ปัจจัยด้านคน (Mens)

ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการแก้ไขปัญหาก็ประกอบด้วย ตำรวจ (เป็นกำลังหลักในการดำเนินการแก้ไขปัญหาก็) นายอำเภอแหลมงอบ ทหารเรือในพื้นที่ กำนันตำบลแหลมงอบ ผู้ใหญ่บ้านและผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน หมู่ 5 ตำบลแหลมงอบ ผู้นำศาสนา (โต๊ะอิหม่าม) ผู้นำชุมชน (ครูใหญ่โรงเรียนสอนศาสนา) ชุติรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน กรรมการหมู่บ้าน และประชาชนในชุมชน ทุกคนต่างมีความตั้งใจ ความมุ่งมั่น ความเข้าใจ พร้อมใจ ตั้งใจ และตัดสินใจร่วมกันที่จะร่วมมือ ช่วยเหลือ สนับสนุน ส่งเสริมกันในการดำเนินการแก้ไขปัญหาก็การแพร่ระบาดของยาเสพติดในชุมชนแห่งนี้ ทั้งการป้องกันปราบปราม การแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร การส่งเสริม ช่วยเหลือผู้ยุติบทบาทเกี่ยวข้องกับยาเสพติด การสนับสนุนงบประมาณและวัสดุอุปกรณ์ในการดำเนินการ เพื่อให้ชุมชนบ้านแหลมทองกลางกลับมาเป็นชุมชนสีขาว ปลอดยาเสพติดอย่างยั่งยืนได้อีกครั้ง

2. ปัจจัยด้านการบริหารจัดการ (Managements) ประกอบด้วย

2.1 แผนงาน (Planning) มีกระบวนการที่สำคัญ ดังนี้

2.1.1 ชั้นเตรียมการ ก่อนการปฏิบัติการ ผู้เกี่ยวข้องที่เข้าร่วมดำเนินการได้มีการประชุมหารือ ตกลงใจ ตัดสินใจร่วมกัน ในการกำหนดกรอบของวิธีการดำเนินการ และระยะเวลาดำเนินการ การจัดหางบประมาณ และวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ รวมถึงการแบ่งงาน แบ่งหน้าที่ในการแก้ไขปัญหาก็ ออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มผู้ปฏิบัติการ ได้แก่ ตำรวจ ทหาร ฝ่ายปกครอง กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน และกลุ่มผู้สนับสนุน ได้แก่ ผู้นำชุมชน ผู้นำศาสนา ชุติรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน กรรมการหมู่บ้าน และประชาชนในชุมชนบ้านแหลมทองกลาง

2.1.2 ชั้นปฏิบัติการ (Action) ประกอบด้วย

2.1.2.1 จัดทำข้อมูลผู้เกี่ยวข้องกับยาเสพติด (คัดกรองจากข้อมูลของฝ่ายตำรวจ ฝ่ายปกครอง และชุมชน)

2.1.2.2 ประชาสัมพันธ์ให้ผู้เกี่ยวข้องกับยาเสพติดออกมาแสดงตนเพื่อยุติบทบาทต่อเจ้าหน้าที่

- 2.1.2.3 ตรวจสอบบ้านเป้าหมายเพื่อค้นหายาเสพติด และสิ่งผิดกฎหมาย
- 2.1.2.4 ใช้จิตวิทยากดดัน เคาะประตูบ้านผู้เกี่ยวข้องยาเสพติดที่ไม่ออกมาแสดงตนเพื่อยุติบทบาทอย่างต่อเนื่องทุกระยะ (หลังจากตรวจสอบบ้านไม่พบยาเสพติดและสิ่งผิดกฎหมาย)
- 2.1.2.5 ซักถามผู้สมัครใจแสดงตนเพื่อยุติบทบาท เพื่อทราบถึงแหล่งที่มาและผู้เกี่ยวข้องกับยาเสพติดรายอื่นๆ
- 2.1.2.6 ตั้งจุดตรวจค้นทางเข้า-ออกชุมชนทุกเส้นทาง เพื่อปิดล้อมสกัดกั้นมิให้ยาเสพติดเข้าไปในชุมชนบ้านแหลมทองกลางได้อีก (ตลอด 24 ชั่วโมง ทุกวัน)
- 2.1.2.7 ออกตรวจตราทุกเส้นทางในชุมชน (ทุกระยะ)
- 2.1.2.8 ติดตามเฝ้าระวังพฤติกรรมผู้แสดงตนเพื่อยุติบทบาท รวมถึงผู้เกี่ยวข้องกับยาเสพติดที่ไม่กล้าแสดงตนแต่ได้ยุติบทบาทเอง
- 2.1.2.9 สืบสวนจับกุมผู้เกี่ยวข้องยาเสพติดที่ไม่ยุติบทบาท และหลบหนี
- 2.1.2.10 จัดกิจกรรมกีฬาต้านยาเสพติด
- 2.1.2.11 ให้ความรู้เกี่ยวกับยาเสพติดแก่ประชาชนในชุมชน
- 2.1.3 ขึ้นเฝ้าระวังป้องกัน (Protection) เป็นความร่วมมือกันระหว่างเจ้าหน้าที่ตำรวจกับชุมชน โดยชุมชนให้ความร่วมมือในการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับภัยคุกคาม และ ความเดือดร้อน ส่วนเจ้าหน้าที่ตำรวจดำเนินการแก้ไข และทำการคุ้มครองปัสสาวะผู้เสพทุกระยะอย่างต่อเนื่อง
- 2.1.4 ขึ้นการส่งเสริมช่วยเหลือผู้ที่ยุติบทบาทไม่ไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด (Promote and Help)
  - 2.1.4.1 ดำเนินการซ่อมแซมบ้านพักที่ชำรุดทรุดโทรม
  - 2.1.4.2 จัดหาอุปกรณ์เครื่องมือการทำประมงให้ใช้ประกอบอาชีพ (ใช้เงินจากผู้ร่วมดำเนินการและภาคเอกชนบริจาค 50,000 บาท)

2.2 ขวัญและกำลังใจ (Morale)

- 2.2.1 จัดทำ สนับสนุนอาหาร น้ำดื่ม วัสดุอุปกรณ์ เพียงพอสำหรับการดำเนินการ (แม้มิได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากภาครัฐ)
- 2.2.2 ผู้บังคับบัญชาทุกระดับทั้งฝ่ายตำรวจ ฝ่ายปกครอง ลงไปคลุกคลีร่วมปฏิบัติการรวมถึงการตรวจเยี่ยมสร้างขวัญและกำลังใจทุกระยะ

3. ปัจจัยด้านงบประมาณ (Money)

การดำเนินการแก้ไขปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดในครั้งนี้ ได้รับความร่วมมือจากผู้ร่วมดำเนินการและภาคเอกชนที่สนับสนุนงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ ในการดำเนินการจนสำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ได้ เนื่องจากชุมชนบ้านแหลมทองกลางเป็นชุมชนท้องถิ่นขนาดเล็ก การดำเนินการจึงเป็นไปแบบประหยัด โดยที่ไม่ได้รับการสนับสนุนงบประมาณดำเนินการจากภาครัฐแต่อย่างใด

การแก้ไขปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดในชุมชนบ้านแหลมทองกลางที่ประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้นั้น ยังพบปัญหาที่เป็นอุปสรรคในการดำเนินการอยู่บ้างดังนี้

1. ในระยะแรกของการดำเนินการ ยังไม่ได้รับความร่วมมือจากประชาชนในชุมชนทั้งหมด เนื่องจากการแก้ไขปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดในชุมชนที่ผ่านมายังไม่ประสบผลสำเร็จ
2. การดำเนินการต้องจัดหางบประมาณ วัสดุอุปกรณ์กันเอง
3. ยังขาดความพร้อมของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการบำบัดรักษา พิ้นฟู และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการให้ความรู้ ช่วยเหลือ ส่งเสริมการประกอบอาชีพแก่ผู้ติดยาเสพติดที่ยากจน

ข้อเสนอแนะ

- การแก้ไขปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดในชุมชนให้ประสบผลสำเร็จควรดำเนินการดังนี้
1. ต้องบูรณาการการปฏิบัติของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งหมดและชุมชนไปด้วยกัน
  2. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งหมดต้องมีความพร้อม ความตั้งใจในการเข้าร่วมดำเนินการแก้ไขปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดในชุมชน
  3. การดำเนินกลยุทธ์ในการป้องกันปราบปราม บำบัดรักษา การฟื้นฟู รวมถึงการส่งเสริม ช่วยเหลือผู้ติดยาเสพติดเพื่อมิให้เข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติดอีกต่อไปต้องดำเนินการไปพร้อมกันสอดรับกัน
  4. การแก้ไขปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดในชุมชนต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องและจริงจัง จนกระทั่งปัญหาหายสาบสูญไปจากชุมชน
  5. ประชาชนและชุมชนต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ปัญหการแพร่ระบาดของยาเสพติดในชุมชนทุกขั้นตอน
  6. มีงบประมาณสนับสนุนการดำเนินการอย่างเพียงพอ